

01

วารสาร
อินทนิลทักษิณสาร

INTHANINTHAKSIN JOURNAL

Thaksin University

ปีที่ 18 ฉบับที่ 1 (มกราคม - เมษายน 2566)
Vol.18 No.1 (January - April 2023)

ISSN : 0672-9660 (Online)
ISSN : 2672-9652 (Print)

วารสาร
อินทนิลทักษิณสาร

วารสารอินทนิลทักษิณสาร มหาวิทยาลัยทักษิณ
INTHANINTHAKSIN JOURNAL Thaksin University

• ที่ปรึกษา

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ การวิจัย และนวัตกรรม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
รองคณบดีฝ่ายบริหารและพัฒนาระบบราชการบุคคล คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

• บรรณาธิการประจำฉบับ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เสริมศักดิ์ ขุนพล มหาวิทยาลัยทักษิณ, ประเทศไทย

• กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร. อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ประเทศไทย
ศาสตราจารย์ ดร. สิริมนพร สุริยะวงศ์ไพศาล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ประเทศไทย
รองศาสตราจารย์ ดร. จิราภา วิทยามิรักษ์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, ประเทศไทย
รองศาสตราจารย์ ดร. ประภาส ปิ่นตบแต่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ประเทศไทย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุญเลิศ วิเศษปรีชา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ประเทศไทย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สรณีย์ สายศร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ประเทศไทย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ฟารีดา เจาะเอาะ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์, ประเทศไทย
อาจารย์ ดร. องค์กร บรรจง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ประเทศไทย
อาจารย์ ดร. ขวัญจิตต์ สุวรรณนพรัตน์ มหาวิทยาลัยทักษิณ, ประเทศไทย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมิทธิ์ชาติ พุ่มมา มหาวิทยาลัยทักษิณ, ประเทศไทย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัศวศิริ ลาป้อ มหาวิทยาลัยทักษิณ, ประเทศไทย
อาจารย์ ดร. นิททย์ เอ็มเอก มหาวิทยาลัยทักษิณ, ประเทศไทย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ก้องกิตติการ บุญช่วย มหาวิทยาลัยทักษิณ, ประเทศไทย

• กองจัดการวารสาร

นางสาวสุมาลี ทองดี มหาวิทยาลัยทักษิณ, ประเทศไทย
นายชัยวุฒิ ปลื้มใจ มหาวิทยาลัยทักษิณ, ประเทศไทย
นางสาวจิตตานันท์ ทองสุริวงศ์ มหาวิทยาลัยทักษิณ, ประเทศไทย

สถานที่ติดต่อ กองจัดการวารสารอินทนิลทักษิณสาร มหาวิทยาลัยทักษิณ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา อ.เมือง จ.สงขลา 90000
โทรศัพท์ 0-7431-7607 โทรสาร 0-7444-3972, 0-7444-3970

>>>พิมพ์ที่ บริษัท นำคิลป์โฆษณา จำกัด
32 ถ.นิพัทธ์สงเคราะห์ 1 ซอย 10 ต.หาดใหญ่ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110
โทรศัพท์ 074-236637

วัตถุประสงค์

นำเสนอบทความวิจัย บทความวิชาการ และบทความปริทรรศน์ ด้านมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ รัฐศาสตร์ บริหารธุรกิจ ภาษาศาสตร์ พัฒนาสังคม นิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ศิลปกรรมศาสตร์ และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จากคณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาและผู้สนใจจากองค์กรต่าง ๆ

กระบวนการพิจารณา

บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ได้รับการตรวจทางวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขา และจะต้องผ่านการตรวจทางวิชาการจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขานั้น ๆ อย่างน้อยจำนวน 3 คน ต่อ 1 บทความ และต้องผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ใน 3 ทั้งนี้ผู้ทรงคุณวุฒิ (peer review) ประเมินแบบ (double blinded)

กำหนดออก

ปีละ 3 ฉบับ ฉบับที่ 1 (ม.ค.-เม.ย.), ฉบับที่ 2 (พ.ค.-ส.ค.) และฉบับที่ 3 (ก.ย.-ธ.ค.)

การเผยแพร่

Online

การพิจารณาบทความเพื่อตีพิมพ์

บุคคลทั่วไปที่ประสงค์จะเสนอบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอินทนิลทักษิณสาร มหาวิทยาลัยทักษิณ กำหนดให้ส่งบทความผ่านระบบ Thaijo ได้ที่ <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/HUSOTSU/> เมื่อบทความผ่านการพิจารณาคุณภาพและรูปแบบจากกองบรรณาธิการวารสารเบื้องต้นแล้ว ทางวารสารจะมีการแจ้งให้ผู้เขียนชำระค่าตรวจประเมินบทความ (ค่าตอบแทนผู้ทรงคุณวุฒิ) จำนวน 3,000 บาท ต่อบทความ ชำระผ่านบัญชีธนาคารกรุงไทย ชื่อบัญชี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ เลขที่ 868-0-04540-3 และแจ้งชื่อ ที่อยู่พร้อมสำเนาหลักฐานการโอนเงิน มาที่กองจัดการวารสารอินทนิลทักษิณสาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ อ.เมือง จ.สงขลา 90000 หรือทางอีเมล sumalee@tsu.ac.th

การติดต่อ

กองจัดการวารสารอินทนิลทักษิณสาร มหาวิทยาลัยทักษิณ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ อ.เมือง จ.สงขลา 90000
หรือทางอีเมล sumalee@tsu.ac.th

โทรศัพท์ : 0-7431-7600 ต่อ 1106, 0-7431-7607

E-mail : sumalee@tsu.ac.th

ขอเขียนทั้งหมดที่ปรากฏในวารสารอินทนิลทักษิณสาร มหาวิทยาลัยทักษิณ เป็นข้อคิดเห็นของผู้เขียนโดยเฉพาะไม่ใช่ความเห็นและความรับผิดชอบของคณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ หรือกองบรรณาธิการวารสาร

บทบรรณาธิการ

วารสารอินทนิลทักษิณสาร ได้เดินทางเข้าสู่ปี 18 โดยยังคงยืนหยัดส่งเสริมความรู้ทางวิชาการด้วยการที่ให้วารสารของเราได้เป็นเวทีให้นักวิจัยและนักวิชาการได้ใช้ในพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผลงานวิชาการ และผลงานวิจัยที่หลากหลายในสายมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยปีที่ 18 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม - เมษายน 2566 นี้เรามีบทความวิชาการจำนวน 4 บทความ ได้แก่ บทความเรื่อง ร้านขายเวลา : นัยแห่ง “เวลา” ที่ยึดโยงกับอารมณ์ และจิตวิญญาณของมนุษย์ บทความเรื่อง ผลการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้วัฏจักร 6A ในรายวิชา สังคมและวัฒนธรรมญี่ปุ่น บทความเรื่อง ศึกษาความหมายที่ปรากฏบนเรือพระในงานประเพณีลากพระอำเภอมือง จังหวัดสงขลา และบทความเรื่อง ภาพสะท้อนการถ่ายทอดความรู้เพื่อการสร้างมูลค่าเพิ่มให้ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรแก่วิสาหกิจชุมชนตำบลนาข้าวเสียและเครือข่าย อำเภอนาโยง จังหวัดตรังและบทความวิจัยจำนวน 4 บทความ ได้แก่ บทความเรื่อง ปัจจัยประชากรศาสตร์ที่ส่งผลกระทบต่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุ ของข้าราชการครูในจังหวัดตรัง บทความเรื่อง “อุดมคติและระบบคุณค่า” ของสังคมท้องถิ่นภาคใต้ ทศวรรษ 2460-2490 : กรณีศึกษาผ่านนิราศท้องถิ่นภาคใต้ บทความเรื่อง แนวทางการสร้างความมั่นคงทางอาหารชุมชนชาติพันธุ์ขมุบ้านบนเขาแก่งเรียง ตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี โดยยุทธศาสตร์ BCG และบทความเรื่อง การเสริมสร้างความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเชิงวิเคราะห์และวิจารณ์ ของนิสิตชั้นปีที่ 2

โดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ (MIA) ซึ่งแต่ละบทความต่างเป็นการวิเคราะห์ที่ให้ผู้มองทางวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ได้เห็นมุมมองวิชาการที่กว้าง และแตกต่างไปจากเดิม อีกทั้งเป็นประโยชน์สำหรับผู้อ่านเป็นอย่างมาก

กองบรรณาธิการยังคงทำงานอย่างมุ่งมั่นในการที่จะเป็นช่องทางการนำเสนอองค์ความรู้ทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เพื่อให้เกิดขับเคลื่อนทางการศึกษาวิจัยองค์ความรู้ทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่นไปจนถึงระดับชาติต่อไป ทำย่นนี้คณะผู้จัดทำวารสารใคร่ขอขอบคุณนักวิชาการทุกท่าน ที่มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนวารสารอินทนิทกษิณสารมาจนถึงปัจจุบัน และ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า เราจะยังได้รับการสนับสนุนจากผู้อ่าน ผู้วิจัย และนักวิชาการ ต่อไปอีกนาน ที่ทีมงานทุกคนจะพัฒนาวารสารให้มีคุณภาพต่อไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เสริมศักดิ์ ขุนพล

บรรณาธิการ

ผลการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้วัฏจักร 6A ในรายวิชาสังคมและวัฒนธรรมญี่ปุ่น	9
The Inquiry-Based Teaching and Learning Management Results by Using 6A Cycles on Japanese Society and Culture Course	
คุณชญ์ สมชนะกิจ (Kunaj Somchanakit)	
เคนอิชิโร คัทสึนะ (Kenichiro Kutsuna)	
พัชรารามณ์ นิลอุบล (Patcharaporn Nilaubol)	
ชวเลิศ เทพประดิษฐ์ (Chawalert Teppradit)	
ปัจจัยประชากรศาสตร์ที่ส่งผลกระทบต่อการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุ ของข้าราชการครูในจังหวัดตรัง	31
Demographic Factors Affecting Retirement Preparation of Teachers in Trang Province	
ปรารธนา หลีกภัย (Pradthana Leekpai)	
เทพยุดา เฟือคง (Thepyuda Fuakong)	
ร้านขายเวลา : นัยแห่ง “เวลา” ที่ยึดโยงกับอารมณ์ และจิตวิญญาณของมนุษย์	53
The Time Shop: The Implications of “Time” that are Connected to Human Emotions and Spirits	
ศิวกร แกรุ่น (Siwakorn Raekroon)	
พัชลินจ์ จินุ่น (Phatchalin Jeennoon)	
“อุดมคติและระบบคุณค่า” ของสังคมท้องถิ่นภาคใต้ ทศวรรษ 2460-2490 : กรณีศึกษาผ่านนิราศท้องถิ่นภาคใต้	77
“Ideals and value systems” of local communities in the Southern region during 2460 – 2490 B.E. : A case study of local Southern Niras (journey poetry)	
จิรามล อิทิตุทธิ์ (Jiramon Ittirit)	
พรชัย นาคสีทอง (Pornchai Nakseethong)	
แนวทางการสร้างความมั่นคงทางอาหารชุมชนชาติพันธุ์ขมุบ้านบนเขาแก่งเรียง ตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี โดยยุทธศาสตร์ BCG	111
Approaches to building food security in the Khmu ethnic community of Ban Bon Khao Kaeng Rieng, Tha Kradan Sub-District, Si Sawat District, Kanchanaburi Province based on the Bio-Circular-Green Economic Model (BCG Model)	
นพรัตน์ ไชยชนะ (Nobparat Chaichana)	

สารบัญ (ต่อ)

- การเสริมสร้างความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเชิงวิเคราะห์และวิจารณ์ ของนิสิตชั้นปีที่ 2 โดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ (MIA) 145
Enhancing the Sophomore Students' English Analytical and Critical Reading Abilities through the Murdoch Integrated Approach (MIA)
จวีร์ภรณ์ มะเลโลหิต (Jureeporn Malelohit)
- การถ่ายทอดความรู้ด้วย SECI Model เพื่อการสร้างมูลค่าเพิ่ม ให้ผลิตภัณฑ์การเกษตรของวิสาหกิจชุมชนตำบลนาข้าวเสียและเครือข่าย อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง 173
Transfer knowledge through SECI model to create added value for agricultural products of Nakhaosia sub-district community enterprises and networks in Nayong District, Trang Province
เยาวลักษณ์ สุวรรณแห (Yaowaluk Suwannakhae)
ลัดดา ประसार (Ladda Prasan)
ก้องกิตากร บุญช่วย (Kongkidakorn Boonchaay)
ปริญญ์ ขวัญเรียง (Prin Kwanriang)
- ความหมายที่ปรากฏบนเรือพระในงานประเพณีลากพระ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 195
Meaning Presenting on Rue Phra in Lak Phra Festival, Muang Songkhla, Songkhla Province
ชาญณรงค์ คงฉิม (Channarong Kongchim)
- การศึกษาทฤษฎีการแปลชื่อการ์ตูนรักโรแมนติกจีนออนไลน์เป็นภาษาไทย 213
A Study of Strategies for Translating Titles of Online Chinese Romance Comics into Thai Language
สมยศ จันทร์บุญ (Somyos Chanboon)
สุรียา กীরตินันท์พัฒน์ (Suriya Keeratinanthiphat)
ปริศนา อุทธชาติ (Prisana Uttachat)

ครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบกลุ่มเดียว มีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาวิชาเอกภาษาญี่ปุ่นชั้นปีที่ 2 ณ มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคใต้ จำนวน 23 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้วัฏจักร 6A จำนวน 10 แผน 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อแผนการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้วัฏจักร 6A สถิติที่ใช้ คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test

ผลการศึกษาพบว่า 1) นักศึกษาวิชาเอกภาษาญี่ปุ่นชั้นปีที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสังคมและวัฒนธรรมญี่ปุ่น หลังเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้วัฏจักร 6A สูงกว่าคะแนนสอบก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการเรียนสังคมและวัฒนธรรมญี่ปุ่น โดยใช้แผนการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้วัฏจักร 6A โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด จากการศึกษาครั้งนี้การจัดการเรียนการสอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนการสอนแบบ สืบเสาะหาความรู้โดยใช้วัฏจักร 6A มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนสังคมและวัฒนธรรมอย่างเป็นระบบ ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้มากขึ้นจากการรู้จักตั้งคำถามและฝึกคิดวิเคราะห์ร่วมกับเพื่อนในกลุ่ม อย่างไรก็ตามผู้สอนควรวิเคราะห์เนื้อหาในแต่ละหัวข้ออย่างระมัดระวังให้มีปริมาณเนื้อหาที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียน

คำสำคัญ : วัฏจักร 6A, การจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้, สังคมและวัฒนธรรมญี่ปุ่น, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Abstract

This article aims to 1) compare second-year Japanese major students' learning achievement in Japanese social and culture before and after using 6A teaching and learning cycle Lesson plans, 2) study students' satisfaction of learning Japanese social and culture by using 6A teaching and learning cycle Lesson plans. This study used one group pretest-posttest design. The population was 23 second-year Japanese major students at a university in southern Thailand.

Research tools were 10 6A teaching and learning cycle Lesson plans, learning achievement test, and a satisfaction questionnaire. Statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, and t-test.

The study found that 1) scores after learning Japanese social and culture by using 6A teaching and learning cycle lesson plans were higher than pretest scores at the level of .01 significant difference, 2) students had satisfaction with learning Japanese social and culture by using 6A teaching and learning cycle lesson plans at the highest level. It can be concluded that the inquiry-based teaching and learning method, 6A teaching and learning cycle lesson plans, are effective in encouraging learners to learn Japanese social and culture systematically. Learners understand the content better by knowing how to ask questions and practice critical thinking with their peers in the group. However, instructors should analyze the content on each topic carefully to ensure the appropriate amount of content for the learner.

Keywords : 6A Cycle, Inquiry-based Teaching and Learning Management, Japanese Social and Culture, Learning Achievement

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

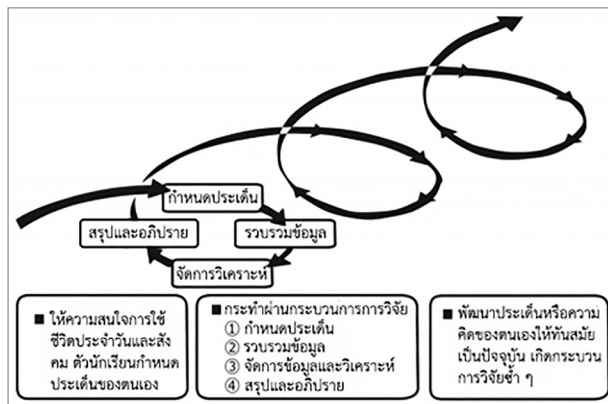
ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการในราชกิจจานุเบกษา เรื่องมาตรฐาน การอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 กล่าถึงการจัดการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษา ในหมวด 2 ข้อ 12 ว่า “มีการพัฒนาคณาจารย์ในเรื่องการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ทั้งในระบบชั้นเรียนและ ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศด้วยเทคนิควิธีการต่าง ๆ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ...” นอกจากนี้ยังระบุใน ข้อ 13 ว่า “สถาบันอุดมศึกษา ต้องส่งเสริมการบูรณาการการวิจัยกับการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ การวิจัยแก่ผู้เรียน...” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2565) การจัดการเรียนการสอน ในศตวรรษที่ 21 จึงไม่ใช่เป็นการถ่ายทอดองค์ความรู้จากผู้สอนไปสู่ผู้เรียน แต่ต้องปรับเปลี่ยนเป็นการจัดการเรียนการสอนเชิงรุก (Active Learning) ให้ผู้เรียน ได้บรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ผ่านกระบวนการการเรียนรู้หรือประสบการณ์ที่เกิดจาก

การที่ผู้สอนได้จัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ไว้ในชั้นเรียน การใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry based) จึงเป็นสิ่งที่สอดคล้องกับความต้องการพัฒนาผู้เรียนในยุคปัจจุบัน

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นการสืบเสาะหาความรู้ถูกนำเสนอมาตั้งแต่ปี 1960 สำหรับการเรียนการสอนสายวิทยาศาสตร์ (Onuki, 2018: 373) โดย บรุนเนอร์ (1961) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ค้นพบ จะเป็นการช่วยให้ผู้เรียนรู้จักการประเมินตัดสินข้อมูลและเป็นการเตรียมข้อมูลให้พร้อมต่อการเรียกใช้ และจะสามารถเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนได้ดีกว่าท่องจำอีกด้วย นอกจากนี้จะพบในการจัดการเรียนการสอนวิชาทางวิทยาศาสตร์แล้วในภายหลังยังมีการนำไปใช้กับรายวิชาทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มากขึ้น เช่น วิชาประวัติศาสตร์ วิชาภาษาต่างประเทศ ฯลฯ ซึ่งการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้มีหลากหลายรูปแบบแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับนักวิชาการที่นำไปใช้ แต่จะอยู่ในรูปแบบของวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ที่มีรูปแบบของช่วง (phase) ต่าง ๆ เป็นแกนกลางร่วมกัน ได้แก่ ขั้นนำเข้าสู่เนื้อเรื่อง (Orientation) ขั้นการถามและคิดสมมติฐาน (Conceptualization) ขั้นสำรวจและทดลอง (Investigation) ขั้นสรุป (Conclusion) และขั้นการสื่อสารอภิปราย (Discussion) (Pedaste, et. al, 2015) ทางด้านกระทรวงศึกษาธิการ วัฒนธรรม กีฬา วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีญี่ปุ่น ก็ได้ระบุถึงโมเดลการเรียนแบบสืบเสาะหาความรู้ในเอกสารที่ชื่อว่า “การจัดสรรเวลาเรียนรู้ทางสารัตถะที่เพิ่มสมรรถนะที่ต้องการในปัจจุบัน(ผู้เขียนแปล)” (MEXT, 2013) ซึ่งแบ่งขั้นตอนการเรียนแบบสืบเสาะหาความรู้เป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 - การกำหนดหัวข้อ ขั้นที่ 2 - การรวบรวมข้อมูล ขั้นที่ 3 - การจัดการและวิเคราะห์ข้อมูล และขั้นที่ 4 - การสรุปและแสดงความคิดเห็น (ภาพที่ 1) โดยที่ผ่านมามีการใช้วัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ที่มีจำนวนขั้นตอนและชื่อวงจร (Learning cycle) แตกต่างกันไป (ดังตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ตัวอย่างโมเดลวงจรการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการสืบเสาะหาความรู้

วงจรการเรียนรู้ 5E (คุนชัย สมชนะกิจ, 2562)	วงจรการเรียนรู้ 6E+A (นิภาพร ช้วยธานี และคณะ, 2562)	วงจรการเรียนรู้ 7E (เนตรดาว สร้อยแสงและคณะ, 2562)
ขั้นที่ 1 : สร้างความสนใจ (Engagement)	ขั้นที่ 1 : สร้างความสนใจและ ตรวจสอบความรู้เดิม (Engagement and Elicitation)	ขั้นที่ 1 : ตรวจสอบความรู้เดิม (Elicitation)
ขั้นที่ 2 : สำรวจค้นหา (Exploration)	ขั้นที่ 2 : สำรวจและค้นหา (Exploration)	ขั้นที่ 2 : ได้รับความสนใจ (Engagement)
ขั้นที่ 3 : อธิบายและลงข้อสรุป (Explanation)	ขั้นที่ 3 : อธิบายและลงข้อสรุป (Explanation)	ขั้นที่ 3 : สำรวจค้นหา (Exploration)
ขั้นที่ 4 : ขยายความรู้ (Elaboration)	ขั้นที่ 4 : การโต้แย้ง (Ar- gumentation for the best solution)	ขั้นที่ 4 : อธิบาย (Explanation)
ขั้นที่ 5 : ประเมินผล (Evaluation)	ขั้นที่ 5 : การออกแบบและ ดำเนินการแก้ปัญหา (Execution)	ขั้นที่ 5 : ขยายความรู้ (Elaboration)
	ขั้นที่ 6 : ขยายความรู้ (Enrich)	ขั้นที่ 6 : ประเมินผล (Evaluation)
	ขั้นที่ 7 : ประเมิน (Evaluation)	ขั้นที่ 7 : นำความรู้ไปใช้ (Extension)

ภาพที่ 1 โมเดลการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้
ที่มา : MEXT (2013)

ในการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น จะต้องศึกษาทั้งภาษาและวัฒนธรรม เนื่องจากภาษาเป็นเครื่องมือและเป็นส่วนสำคัญทางวัฒนธรรม การจะสามารถสื่อสารภาษาญี่ปุ่นได้อย่างถูกต้องจึงจำเป็นต้องมีความเข้าใจในภูมิหลังของภาษา ซึ่งประกอบไปด้วยปัจจัยด้านต่าง ๆ ทั้งการใช้ชีวิต วัฒนธรรม หรือการประกอบสร้างสังคมในปัจจุบันของญี่ปุ่นด้วย (Mizuuchi&Li, 2006: 55) นอกจากนี้ผู้เรียนยังสามารถเรียนรู้ความแตกต่างทางวัฒนธรรมทั้งของวัฒนธรรมตนเองและวัฒนธรรมปลายทางผ่านแนวคิดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Approach) อีกด้วย (Kurachi,1992, อ้างถึงใน Hori, 2014) ในเดือนเมษายนปี ค.ศ. 1962 รายวิชา「日本事情 : nihonjijou」ได้ถูกบรรจุในหลักสูตรสำหรับนักศึกษาต่างชาติ แต่ชื่อวิชาและเนื้อหาจะมีความยืดหยุ่นตามความต้องการและความสนใจในวัฒนธรรมญี่ปุ่นของผู้เรียน (Mizuuchi&Li, 2006; Naito, 2014) เช่น 「日本事情」 「日本社会文化」 「日本文化演習 : 適応 / 芸術 / 社会」⁵ เช่นเดียวกับในประเทศไทย ในการพัฒนาหลักสูตรวิชาเอกภาษาญี่ปุ่นระดับอุดมศึกษามีการบรรจุรายวิชาที่ให้ความรู้ผู้เรียนทางด้านสังคมและวัฒนธรรมญี่ปุ่นส่วนที่ประเทศญี่ปุ่น วิชาสังคมและวัฒนธรรม โดยอาจมีชื่อแตกต่างกันไป เช่น สังคมและวัฒนธรรมญี่ปุ่น (หรือสังคมวัฒนธรรมญี่ปุ่น) สังคมและวัฒนธรรมญี่ปุ่นร่วมสมัย วิชาญี่ปุ่นปริทัศน์ วิชาญี่ปุ่นศึกษา วิชาปริทัศน์วัฒนธรรมญี่ปุ่น วิชาประเด็นปัจจุบันในเอเชียตะวันออก⁶ เอเชียตะวันออกในอดีตกับปัจจุบัน² ฯลฯ เนื้อหาที่บรรจุอยู่ในรายวิชาจะประกอบด้วยคำสำคัญ เช่น ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ สิ่งแวดล้อม สังคม วรรณกรรม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ อุตสาหกรรม ครอบครัว ฯลฯ มิอุชิและอิ (2006) กล่าวว่าแต่เดิมวิชา 「日本事情 : nihonjijou」 เป็นส่วนต่อขยายของการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นแต่ไม่มีความชัดเจนในเรื่องของเนื้อหาหรือวิธีการจัดการเรียนการสอน ในปัจจุบันรูปแบบจะเป็นการบรรยายจากผู้สอนไปสู่ผู้เรียน... (Mizuuchi&Li, 2006: 56) ประภัสสร ปรีเอี่ยม (2564) กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนเนื้อหากลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ไว้ว่าเป็นวิชาที่ผู้เรียนไม่ค่อยไม่ความสนใจ ประกอบกับผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ไม่น่าสนใจหรือไม่ใช้

⁵ ข้อมูลจากคู่มือลงทะเบียนรายวิชาด้านภาษาและวัฒนธรรมญี่ปุ่นจากมหาวิทยาลัยในประเทศไทยญี่ปุ่น (ข้อมูล ณ วันที่ 9 พฤศจิกายน 2565)

⁶ กรณีเป็นหลักสูตรแบบคลัสเตอร์ (Cluster curriculum) วิชาเอกภาษาตะวันออก

สื่อที่น่าสนใจทำให้ผู้เรียนขาดความกระตือรือร้น ไม่สนใจจนนำไปสู่การไม่สามารถสรุปประเด็นสำคัญของเนื้อหาที่เรียนได้ สอดคล้องกับวิลาวัลย์ หงส์อนุรักษ์ (2563) ที่ได้สำรวจความคิดเห็นที่มีต่อรายวิชาสังคมและวัฒนธรรมญี่ปุ่นของนักศึกษาสรุปผลการศึกษาส่วนหนึ่งไว้ว่าจากความคิดเห็นของนักศึกษาที่ประกอบการสอนต้องน่าสนใจ สามารถจูงใจในการเรียน ช่วยเสริมสร้างกิจกรรมการเรียนการสอนได้สนุกและน่าตื่นเต้น อีกทั้งศิริลักษณ์ กมลนัดและคณะ (2564) ได้นำการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry Based Learning Approach) มาแก้ปัญหาผลการเรียนรู้ต่ำในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระประวัติศาสตร์ พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้นเป็นเพราะการจัดกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนจะทำให้นักเรียนมีความตื่นตัว มีความอยากรู้ อยากรู้อยากเห็น พยายามค้นคว้าหาคำตอบตามแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและตามความถนัดของตนเอง

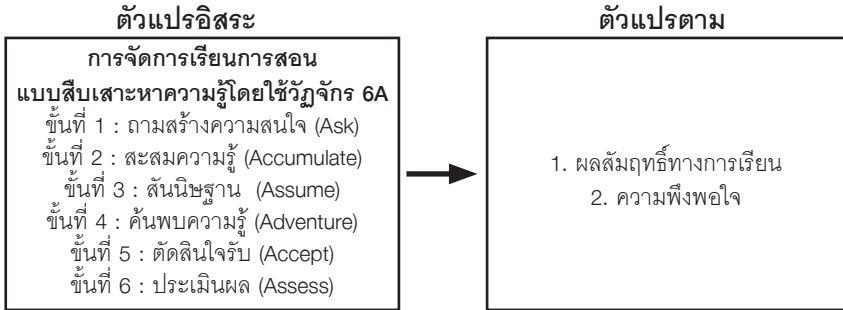
ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาผลการเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาสังคมและวัฒนธรรมญี่ปุ่นจากการสอนโดยมีผู้สอนบรรยายเป็นหลักและแทรกกิจกรรมกลุ่มเป็นบางครั้งซึ่งเกิดปัญหาว่าผู้เรียนมีลักษณะเป็นผู้รับ (Passive learner) สูง จุดจำความรู้เป็นภาพรวมของชุดความรู้ที่ผู้สอนป้อนให้ โดยไม่สามารถจำแนกเป็นประเด็นย่อยได้ มาเป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบใช้แผนการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้วัฏจักร 6A ที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้ค้นพบและสร้างความรู้ด้วยตนเองตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivism) อย่างเป็นระบบ

วัตถุประสงค์

- 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาวิชาเอกภาษาญี่ปุ่นชั้นปีที่ 2 ก่อนและหลังเรียนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้วัฏจักร 6A
- 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาเอกภาษาญี่ปุ่นชั้นปีที่ 2 ต่อการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้วัฏจักร 6A

กรอบแนวคิดการวิจัย

บทความนี้ต้องการศึกษาผลการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้วัฏจักร 6A ในรายวิชาสังคมและวัฒนธรรมญี่ปุ่นของนักศึกษาวิชาเอกภาษาญี่ปุ่น ณ มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการการศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักศึกษาวิชาเอกภาษาญี่ปุ่น ณ มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคใต้ จำนวน 127 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาวิชาเอกภาษาญี่ปุ่น ชั้นปีที่ 2 ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาสังคมและวัฒนธรรมญี่ปุ่น ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 23 คน ได้จากการสุ่มแบบเจาะจง ความรู้ภาษาญี่ปุ่นอยู่ในระดับขั้นต้นสูง (Upper beginner)

2. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบแผนการทดลอง One-Group Pretest-Posttest Design

O1 X O2

กลุ่มทดลอง

O1 (observation 1) หมายถึง การวัดก่อนการทดลอง

X (treatment) หมายถึง การจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้วัฏจักร 6A

O2 (observation 2) หมายถึง การวัดหลังการทดลอง

3. เครื่องมือวิจัย

3.1 แผนการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้วัฏจักร 6A จำนวน 10 แผน แผนละ 180 นาที สัปดาห์ละ 1 วัน จำนวน 10 สัปดาห์ รวมทั้งสิ้น 10 ครั้ง

3.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสังคมและวัฒนธรรม ญี่ปุ่น ก่อนเรียนและหลังเรียนแบบคู่ขนาน ชนิดข้อสอบปรนัย 4 ตัวเลือก เกณฑ์การให้คะแนน ตอบถูก=1 คะแนน ตอบผิด=0 คะแนน

3.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อแผนการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้วัฏจักร 6A

4. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

4.1 ศึกษาทฤษฎี แนวคิด งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ สังเคราะห์ข้อมูลจากแผนจัดการเรียนรู้ 5E ของคุณิซุชิ สมชนะกิจ (2562) และ Onuki(2018) พัฒนาเป็นแผนการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้วัฏจักร 6A โดยปรับชื่อของช่วงในแต่ละขั้นตอนจากคำนามเป็นคำกริยาเพื่อให้สามารถนำไปปฏิบัติได้ง่ายและเข้าใจวัตถุประสงค์ได้ชัดเจนตามแนวคิดการปรับปรุงการใช้คำกริยาในการอธิบายระดับชั้นความรู้ของ Krathwohl (2002)

4.2 กำหนดโครงสร้างหน่วยการเรียนรู้จำนวน 10 หน่วย จากตำราเรียนหลัก “Japan then and now : 語で語る日本事情 2020” ได้แก่ 1) อาหารและเครื่องดื่ม 2) ประเพณีและพิธีกรรม 3) ศาสนา 4) ศิลปะและงานฝีมือ 5) วรรณกรรม 6) วัฒนธรรมประเพณีนิยมและสื่อมวลชน 7) ความคิดของคนญี่ปุ่น 8) การเมืองญี่ปุ่น 9) เศรษฐกิจและอุตสาหกรรมญี่ปุ่น และ 10) ครอบครัวญี่ปุ่น จากนั้นสร้างแผนการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้วัฏจักร 6A โดยใช้แนวคิดรวบยอดในรูปแบบผังมโนทัศน์ในขั้นที่ 4 ค้นพบความรู้ (Adventure)

4.3 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสังคมและวัฒนธรรมญี่ปุ่น ก่อนเรียนและหลังเรียนแบบคู่ขนาน และสร้างแบบทดสอบย่อยหลังทำกิจกรรม โดยใช้เนื้อหาและคำสำคัญจากตำราหลัก แบบทดสอบทั้งหมดเป็นภาษาไทยและใช้อักษรโรมัน (Romaji) ถอดเสียงคำนามเฉพาะเป็นหลัก

4.4 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อแผนการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้วัฏจักร 6A

4.5 นำแผนการจัดการเรียนการสอนและแบบสอบถามความพึงพอใจไปตรวจสอบคุณภาพโดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ประเมินความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) โดยมีผลประเมินมากกว่า 0.67 สามารถนำไปใช้ได้

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) เพื่อวัดความรู้ด้านสังคมและวัฒนธรรมญี่ปุ่น ของกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบทดสอบชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวนทั้งสิ้น 50 ข้อ (50 คะแนน)

5.2 นำแผนการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้วัฏจักร 6A จำนวน 10 แผน ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 ครั้ง ครั้งละ 180 นาที สัปดาห์ละ 1 ครั้ง (ตารางที่ 2)

5.3 ทำการทดสอบหลังเรียน (Post-test) เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาสังคมและวัฒนธรรมญี่ปุ่น ของกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบทดสอบชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวนทั้งสิ้น 50 ข้อ (50 คะแนน)

5.4 สัมภาษณ์ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อแผนการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้วัฏจักร 6A

5.5 สัมภาษณ์กลุ่มย่อย (Focus Group) สุ่มเลือกนักศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 6 คน ทั้ง 6 คนมีระดับคะแนนแตกต่างกัน

ตารางที่ 2 รายละเอียดการดำเนินการสอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนการสอนแบบ
สืบเสาะหาความรู้โดยใช้วัฏจักร 6A

ขั้นตอน	รายละเอียด
ขั้นที่ 1 : ถามสร้างความสนใจ (Ask)	ให้ผู้เรียนดูภาพ/วิดีโอที่มีเนื้อหาหัวข้อในลัปดาห์เรียนนั้น และตั้งคำถามให้ผู้เรียนได้อภิปรายและแสดงความคิดเห็น ผู้เรียนจดคำสำคัญที่ได้รับลงในใบงาน (20 นาที)
ขั้นที่ 2 : สะสมความรู้ (Accumulate)	ให้ผู้เรียนจากกลุ่มที่รับผิดชอบหัวข้อประจำสัปดาห์ ออกมานำเสนอเนื้อหาที่ได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับหัวข้อนั้น ๆ จำนวน 2 คน ผู้เรียนกลุ่มที่เหลือฟังการนำเสนอและจดสรุปความรู้ที่ได้รับลงในใบงาน (40 นาที)
ขั้นที่ 3 : สันนิษฐาน (Assume)	หลังจากฟังข้อมูลที่เพื่อนนำเสนอแล้ว ผู้เรียนสรุปและสันนิษฐาน เนื้อหาลงในใบงาน (20 นาที)
ขั้นที่ 4 : ค้นพบความรู้ (Adventure)	สมาชิกภายในกลุ่มร่วมกันค้นคว้าหาข้อมูลจากหลากหลายช่องทาง เช่น หนังสือตำรา อินเทอร์เน็ต และร่วมกันสรุปเป็นแผนผังความคิด (mind map) (50 นาที)
ขั้นที่ 5 : ตัดสินใจรับ (Accept)	ผู้สอนสรุปเนื้อหาสำคัญร่วมกับผู้เรียน เพื่อเป็นข้อมูลสุดท้าย (30 นาที)
ขั้นที่ 6 : ประเมินผล (Assess)	ผู้เรียนทำแบบทดสอบเพื่อตรวจสอบความเข้าใจของตนเอง หลังจากทำแบบทดสอบผู้สอนจะเฉลยและให้ข้อมูลป้อนกลับ ในรายข้อที่ผู้เรียนตอบผิด (20 นาที)

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 วิเคราะห์ข้อมูลความแตกต่างของคะแนนการทดสอบก่อนเรียน และหลัง ด้วยการทดสอบสมมติฐานด้วยค่าที่ t-test dependent

6.2 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณระดับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อแผนจัดการเรียนรู้ 6A แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด = 5 นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมาก = 4 นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับปานกลาง = 3 นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับน้อย = 2 นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด = 1 ผู้วิจัยใช้สูตรคำนวณหาความกว้างของอันตรภาคชั้นแบ่งระดับความพึงพอใจออกเป็น 5 ระดับ

ตารางที่ 3 ระดับอันตรายภาคขั้นระดับความพึงพอใจ

ค่าเฉลี่ย	ระดับความวิตกกังวล
1.00-1.80	พึงพอใจน้อยที่สุด
1.81-2.60	พึงพอใจน้อย
2.61-3.40	พึงพอใจปานกลาง
3.41-4.20	พึงพอใจมาก
4.21-5.00	พึงพอใจมากที่สุด

ผลการศึกษา

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาวิชาเอกภาษาญี่ปุ่น ชั้นปีที่ 2 ที่เรียนรายวิชาสังคมและวัฒนธรรมญี่ปุ่นแบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้วัฏจักร 6A คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนของนักศึกษาสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ดังผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียนของนักศึกษา

คะแนน	n	\bar{X}	S.D.	t	p
คะแนนก่อนเรียน	23	19.96	4.15	8.71*	0.0000
คะแนนหลังเรียน	23	32.04	4.08		

* $p < .01$

2. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน โดยใช้แผนการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้วัฏจักร 6A ในรายวิชาสังคมและวัฒนธรรมญี่ปุ่นแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้วัฏจักร 6A ในรายวิชาสังคมและวัฒนธรรมเป็น

รายการ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปรผล
ด้านปัจจัยนำเข้า (Input)			
1. คำชี้แจงของกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ฉันทึ่งเข้าใจง่าย	4.25	0.68	พึงพอใจมากที่สุด
2. ผู้สอนชี้แจงขั้นตอนอย่างละเอียดปฏิบัติตามได้ง่าย	4.25	0.68	พึงพอใจมากที่สุด
3. ผู้สอนมีการเตรียมสอนล่วงหน้า	4.67	0.70	พึงพอใจมากที่สุด
4. ผู้สอนมีการตั้งคำถามให้ผู้เรียนคิดหาคำตอบได้ด้วยตนเอง	4.67	0.48	พึงพอใจมากที่สุด
5. รูปแบบของใบงานเหมาะสม มีความเข้าใจง่าย	4.25	0.61	พึงพอใจมากที่สุด
6. เวลาที่ใช้สำหรับการบรรยายและถามคำถามของผู้สอนในช่วงแรกมีความเหมาะสม (ขั้นสร้างความสนใจ (Ask))	4.29	0.86	พึงพอใจมากที่สุด
7. เวลาที่ใช้สำหรับการนำเสนอเนื้อหาของผู้เรียนมีความเหมาะสม (ขั้นรับข้อมูลเบื้องต้น (Accumulate))	4.33	0.64	พึงพอใจมากที่สุด
8. เวลาที่ใช้สำหรับการสรุปข้อมูลเบื้องต้นและตั้งคำถามของผู้เรียนหน้าชั้นเรียนมีความเหมาะสม (ขั้นตั้งคำถาม (Assume))	4.00	0.66	พึงพอใจมาก
9. เวลาที่ใช้สำหรับทำกิจกรรมในช่วงค้นหาคำตอบด้วยตนเองมีความเหมาะสม (ขั้นค้นพบความรู้ (Adventure))	4.04	0.86	พึงพอใจมาก
10. เวลาที่ใช้สำหรับทำกิจกรรมในช่วงสรุปข้อมูลลงแผ่นผังความคิดหรือ Mind map มีความเหมาะสม (ขั้นค้นพบความรู้ (Adventure))	3.88	0.85	พึงพอใจมาก
11. เวลาที่ใช้สำหรับการสรุปและยืนยันข้อมูลจากสิ่งที่ค้นพบหน้าชั้นเรียนมีความเหมาะสม (ขั้นสรุปความรู้ (Accept))	4.33	0.70	พึงพอใจมากที่สุด
12. เวลาที่ใช้สำหรับการบรรยายสรุปและยืนยันข้อมูลของผู้สอนมีความเหมาะสม (ขั้นสรุปความรู้ (Accept))	4.42	0.65	พึงพอใจมากที่สุด

รายการ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
13. เวลาที่ใช้สำหรับการทำแบบทดสอบหลังทำกิจกรรม (ขั้นประเมินผล (Assess))	4.63	0.58	พึงพอใจมากที่สุด
14. เนื้อหาของกิจกรรมในแต่ละครั้งมีความยาก-ง่ายที่เหมาะสม	4.17	0.56	พึงพอใจมาก
15. ปริมาณของเนื้อหาในแต่ละครั้งมีความเหมาะสม	4.25	0.68	พึงพอใจมากที่สุด
ความพึงพอใจรวมด้านปัจจัยนำเข้า (Input)	4.29	0.71	พึงพอใจมากที่สุด
ด้านกระบวนการ (Process)			
1. กิจกรรมนี้ส่งเสริมให้ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง	4.50	0.51	พึงพอใจมากที่สุด
2. กิจกรรมในขั้นตอนต่าง ๆ มีความน่าสนใจ	4.33	0.70	พึงพอใจมากที่สุด
3. กิจกรรมนี้ทำให้คิดวิเคราะห์เรื่องสังคมญี่ปุ่นอย่างเป็นระบบ	4.42	0.72	พึงพอใจมากที่สุด
4. กิจกรรมนี้ทำให้คิดวิเคราะห์เรื่องวัฒนธรรมญี่ปุ่นอย่างเป็นระบบ	4.63	0.58	พึงพอใจมากที่สุด
5. กิจกรรมนี้ส่งเสริมในการฝึกคิดอย่างมีวิจารณญาณ	4.50	0.66	พึงพอใจมากที่สุด
6. กิจกรรมนี้เหมาะสมกับความสามารถของชั้น	4.08	0.88	พึงพอใจมาก
7. ชั้นมีส่วนร่วมกับการทำกิจกรรมกลุ่มในทุกขั้นตอน	4.50	0.66	พึงพอใจมากที่สุด
8. ขั้นตอนการคิดอย่างมีระบบและมีวิจารณญาณทำให้สามารถเข้าใจเนื้อหาได้เร็วขึ้นและง่ายขึ้น	4.46	0.66	พึงพอใจมากที่สุด
9. ผู้สอนให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการคิดวิเคราะห์แปลผลและสรุปผล	4.42	0.58	พึงพอใจมากที่สุด
10. ผู้เรียนมีการช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม ฝึกฝนการทำงานเป็นทีม	4.46	0.59	พึงพอใจมากที่สุด
ความพึงพอใจรวมด้านกระบวนการ (Process)	4.43	0.66	พึงพอใจมากที่สุด
ด้านผลลัพธ์ (Output)			
1. ได้เรียนรู้เนื้อหาเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมญี่ปุ่นผ่านการทำกิจกรรมทั้ง 6 ชั้น	4.54	0.51	พึงพอใจมากที่สุด
2. ผู้สอนให้คำแนะนำและรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน	4.46	0.59	พึงพอใจมากที่สุด

รายการ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปรผล
3. สามารถหาคำตอบเกี่ยวกับหัวข้อทางสังคมและวัฒนธรรมญี่ปุ่นได้อย่างเป็นระบบด้วยชุดกิจกรรม	4.29	0.69	พึงพอใจมากที่สุด
4. สามารถรวบรวมและเลือกใช้ข้อมูลอย่างมีวิจาร์ณญาณด้วยชุดกิจกรรม	4.29	0.62	พึงพอใจมากที่สุด
5. ได้รับข้อมูลป้อนกลับจากเพื่อนในกลุ่มเพื่อทราบความเข้าใจของตนเองด้วยชุดกิจกรรม	4.46	0.66	พึงพอใจมากที่สุด
6. ได้รับข้อมูลป้อนกลับจากผู้สอนเพื่อทราบความเข้าใจของตนเองด้วยชุดกิจกรรม	4.38	0.77	พึงพอใจมากที่สุด
7. กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้ฉันประสบความสำเร็จในการเรียน	4.46	0.66	พึงพอใจมากที่สุด
8. สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้จากการทำชุดกิจกรรมบูรณาการไปยังวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	4.33	0.82	พึงพอใจมากที่สุด
9. สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้จากการทำชุดกิจกรรมในชีวิตประจำวัน	4.21	0.88	พึงพอใจมาก
10. เห็นคุณค่าของสังคมและวัฒนธรรมญี่ปุ่นมากขึ้น	4.50	0.51	พึงพอใจมากที่สุด
11. ชุดกิจกรรมนี้ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	4.71	0.55	พึงพอใจมากที่สุด
ความพึงพอใจรวมด้านผลลัพธ์ (Output)	4.42	0.67	พึงพอใจมากที่สุด
ความพึงพอใจรวมทุกด้าน	4.37	0.69	พึงพอใจมากที่สุด

จากตารางที่ 5 ความพึงพอใจรวมทุกด้านของการใช้แผนการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้วัฏจักร 6A อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด (\bar{X} 4.37, S.D. 0.69) จากทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และ ด้านผลลัพธ์ (Output) ผู้เรียนมีความพึงพอใจรวมด้านกระบวนการ (Process) สูงที่สุด อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด (\bar{X} 4.43, S.D. 0.66) ตามด้วยด้านผลลัพธ์ (Output) อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด (\bar{X} 4.42, S.D. 0.67)

รายข้อที่มีความพึงพอใจสูงที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ด้านผลลัพธ์ (Output) ชุดกิจกรรมนี้ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด (\bar{X} 4.71, S.D. 0.55) รองลงมาคือ ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ผู้สอนมีการเตรียมสอน

ล่วงหน้า (\bar{X} 4.67, S.D. 0.70) ผู้สอนมีการตั้งคำถามให้ผู้เรียนคิดหาคำตอบได้ด้วยตนเอง (\bar{X} 4.67, S.D. 0.481) เวลาที่ใช้สำหรับการทำแบบทดสอบหลังทำกิจกรรม (ขั้นประเมินผล (Assess)) และด้านกระบวนการ (Process) กิจกรรมนี้ทำให้คิดวิเคราะห์เรื่องวัฒนธรรมญี่ปุ่นอย่างเป็นระบบ (\bar{X} 4.63, S.D. 0.58) ตามลำดับ

ส่วนรายชื่อที่มีความพึงพอใจน้อยที่สุด 5 อันดับ อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก และเป็นรายชื่อที่อยู่ในด้านปัจจัยนำเข้า (Input) จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ เวลาที่ใช้สำหรับทำกิจกรรมในช่วงสรุปข้อมูลลงผังผังความคิดหรือ Mind map มีความเหมาะสม (ขั้นค้นพบความรู้ (Adventure)) (\bar{X} 3.88, S.D. 0.85) เวลาที่ใช้สำหรับการสรุปข้อมูลเบื้องต้นและตั้งคำถามของผู้เรียนหน้าชั้นเรียนมีความเหมาะสม (ขั้นตั้งคำถาม (Assume)) \bar{X} 4.00, S.D. 0.66) เวลาที่ใช้สำหรับทำกิจกรรมในช่วงค้นหาคำตอบด้วยตนเองมีความเหมาะสม (ขั้นค้นพบความรู้ (Adventure)) (\bar{X} 4.04, S.D. 0.86) ด้านกระบวนการ (Process) กิจกรรมนี้เหมาะสมกับความสามารถของชั้น (\bar{X} 4.08, S.D. 0.88) และด้านปัจจัยนำเข้า (Input) เนื้อหาของกิจกรรมในแต่ละครั้งมีความยาก-ง่ายที่เหมาะสม (\bar{X} 4.17, S.D. 0.56) ตามลำดับ

อภิปรายผลการศึกษา

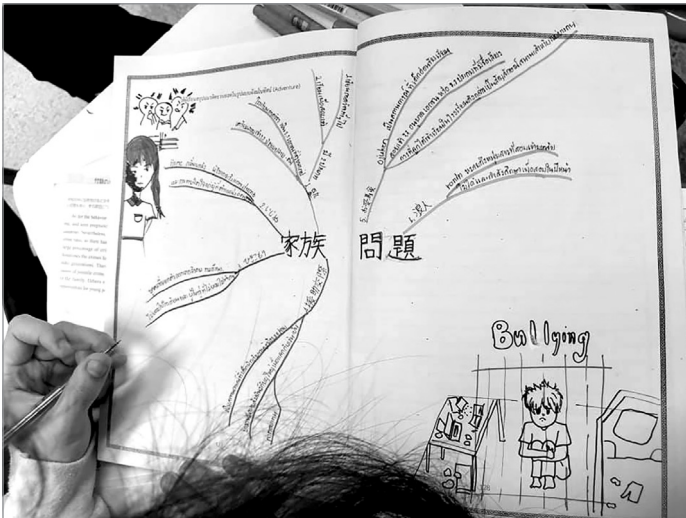
1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสังคมและวัฒนธรรมญี่ปุ่น ของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้วัฏจักร 6A หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงสรุปได้ว่าการเรียนการสอนเนื้อหาทางสังคมและวัฒนธรรมสามารถใช้ระบบคิดเช่นเดียวกับวิทยาศาสตร์ การนำการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้มาใช้ในการจัดการเรียนรู้นั้น มีผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน สอดคล้องผลการสัมภาษณ์กลุ่มย่อย (Focus Group) และระดับความพึงพอใจที่ผู้เรียนตอบว่ากิจกรรมนี้ทำให้คิดวิเคราะห์เรื่องวัฒนธรรมญี่ปุ่นอย่างเป็นระบบ กระนั้นพบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนหลังทำกิจกรรมในขั้นประเมินผลทั้ง 10 ครั้ง สูงต่ำแตกต่างกัน ถึงแม้ ณ สุภรณ์ คำชะอม (2555) จะกล่าวว่าขั้นประเมินผลที่อยู่ขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการผู้เรียนจะารู้และเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการหาความรู้ของตนเองและจะสามารถนำผู้เรียนไปสู่การเรียนรู้ครั้งใหม่ที่มี

ประสิทธิภาพในครั้งต่อไปได้ แต่ในกรณีของเนื้อหาวิชาสังคมและวัฒนธรรมญี่ปุ่นพบว่าผู้เรียนมีความกังวลในเรื่องของเนื้อหาของกิจกรรมในแต่ละครั้งที่มีความหลากหลาย โดยพบว่าเนื้อหาเกี่ยวกับประเพณีและพิธีกรรม (แผนที่ 2) ปัญหาครอบครัว (แผนที่ 10) และเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม (แผนที่ 9) มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนต่ำที่สุด 3 อันดับแรก จากคะแนนเฉลี่ยและข้อเสนอแนะของผู้เรียนบางคนแล้วพิจารณาได้ว่าบางหัวข้อผู้เรียนค้นพบและทำความเข้าใจด้วยตนเองได้ยาก ต้องการได้รับการชี้แนะจากผู้สอนมากยิ่งขึ้น ดังนั้นผู้สอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซึ่งเป็นชาวต่างชาติมีโอกาสได้ทำความเข้าใจเนื้อหาทางวัฒนธรรมผ่านการสนทนามากกว่าแค่การได้รับความรู้ตามคำแนะนำของ Hori (2014)

2. จากผลสำรวจความพึงพอใจต่อการใช้แผนการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้วัฏจักร 6A ในรายวิชาสังคมและวัฒนธรรมญี่ปุ่น นักศึกษาเห็นว่าชุดกิจกรรมนี้ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สูงที่สุด การใช้แผนการจัดการเรียนการสอนเช่นนี้จึงเป็นการส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 และผู้เรียนก็ทราบว่าได้อะไรจากการทำกิจกรรม เช่น ทักษะการคิดวิเคราะห์ การรวบรวมและเลือกใช้ข้อมูลอย่างมีวิจารณญาณ จึงเป็นการตอบสนองการเรียนรู้ที่เข้ากับศตวรรษที่ 21 ในปัจจุบัน สอดคล้องกับงานของ ณัฐกรณ์ คำหอม (2555) ที่กล่าวว่าในการจัดการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ถึงแม้จะแตกต่างด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์แต่กระบวนการในแต่ละขั้นตอนมีผลทำให้ผู้เรียนคิดอย่างมีวิจารณญาณได้ นอกจากนี้จากผลการสำรวจระดับความพึงพอใจพบว่าผู้เรียนเห็นคุณค่าของรายวิชาสังคมและวัฒนธรรมญี่ปุ่นมากขึ้นมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ Narita (2021) ที่กล่าวว่าวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบนี้จะเพิ่มความสนใจและความใคร่ของผู้เรียนได้

3. การใช้แผนการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้วัฏจักร 6A ไม่เพียงแต่ช่วยให้ผู้เรียนได้ค้นพบและทำความเข้าใจเนื้อหาในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับสังคมและวัฒนธรรมญี่ปุ่นยังเป็นการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ด้วยการทำงานร่วมกัน (Cooperative Learning) สอดคล้องกับที่ ณัฐกรณ์ คำหอม (2555) Onuki (2018) และคุณิษฐ์ สมชนะกิจ (2562) สรุปผลการศึกษาไว้ว่าการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้จะช่วยให้เกิดการช่วยเหลือ ร่วมมือกันในการเรียน สอดคล้อง

กับข้อคิดเห็นของผู้เรียนว่าเป็นการเรียนการสอนที่สนุก ได้รับความรู้ทั้งจากอาจารย์ และจากเพื่อน การได้เรียนรู้การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มกับคนที่ไม่เคยทำงานด้วยกัน ได้แลกเปลี่ยนความรู้ ช่วยกันคิดช่วยกันค้นหา ได้สิ่งต่าง ๆ มากมาย อย่างไรก็ตาม แม้ว่าผู้เรียนจะให้ข้อมูลสะท้อนกลับว่าเวลาที่ใช้สำหรับทำกิจกรรมในช่วงสรุปข้อมูล ลงแผนผังความคิดหรือ Mind map ในขั้นค้นพบความรู้ (Adventure) ไม่เพียงพอ แต่จากการเดินสังเกตการณ์ระหว่างการทำกิจกรรม พบปัญหาว่าอาจจะเกิดจาก ปัญหาการทำงานกลุ่ม ทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างกลุ่มที่มีการช่วยเหลือและ แบ่งงานกันอย่างเหมาะสมจะมีเวลาในการสรุปเป็นแผนผังความคิดได้มาก ในขณะที่ บางกลุ่มกว่าจะสรุปข้อมูลเป็นตัวหนังสือได้และนำมาสรุปเป็นแผนผังความคิดได้ ไม่ทันเวลาในช่วงนั้น ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์กลุ่มย่อย (Focus Group) และการเขียน ตอบข้อเสนอนะในแบบสอบถามความพึงพอใจ ผู้เรียนมีความกังวลเรื่องปริมาณ เนื้อหาและจำนวนข้อแบบทดสอบที่ไม่เพียงพอต่อเวลาที่กำหนด จึงเป็นข้อเสนอแนะที่จะนำไปปรับปรุงในการศึกษาครั้งต่อไป

ภาพที่ 3 ตัวอย่างผังมโนทัศน์ที่ผู้เรียนออกแบบในขั้นที่ 4 ค้นพบความรู้ (Adventure)

สรุปผลการศึกษา

ในปัจจุบันทั้งผู้สอนและผู้เรียนมีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นสำคัญ การประยุกต์ใช้การจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้จึงเป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้ค้นพบความรู้ คิดเป็นระบบตามทักษะในศตวรรษที่ 21 ไม่เว้นแม้แต่เนื้อหาทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ผลการใช้แผนการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้วัฏจักร 6A ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสังคมและวัฒนธรรมญี่ปุ่น หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนที่ได้ค้นพบ มีประสบการณ์การรวบรวม คิววิเคราะห์ตัดสินใจข้อมูลอย่างมีวิจารณญาณไม่เพียงช่วยให้ผู้เรียนได้มีความรู้ในเรื่องนั้นเท่านั้น แต่ยังได้ทักษะอื่น ๆ ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เช่น ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการรวบรวมข้อมูล การตัดสินใจข้อมูลอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีม ทักษะการนำเสนอ ฯลฯ ทั้งนี้ประเด็นความยากง่ายของเนื้อหา และการทำงานเป็นทีมที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการเวลาในการทำกิจกรรมแต่ละช่วง เป็นข้อเสนอแนะที่จำเป็นต้องมีการศึกษาต่อไปในอนาคต และผู้สอนควรวิเคราะห์เนื้อหาและออกแบบกิจกรรมให้เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำความเข้าใจในหัวข้อนั้นให้ได้มากที่สุด

บรรณานุกรม

- คุณัญญ์ สมชนะกิจ. (2562). การศึกษาเบื้องต้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการใช้แผนจัดการเรียนรู้ 5E ในรายวิชา โครงสร้างภาษาญี่ปุ่น 1 : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยทักษิณ. ใน **รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติมหาวิทยาลัยทักษิณ ครั้งที่ 29** (หน้า 543-550).
สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ณัฐกรณ์ คำชะอม. (2555). ผลของการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5A และวิธีการทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประวัติศาสตร์และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ. **วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.** 15, 1-13.
- นิภาพร ช่วยธานี, อีรพงษ์ แสงประดิษฐ์, และพินิจ ขำวงษ์. (2562). การส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาทางสะเต็มของนักศึกษาปริญญาตรีโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาที่บูรณาการการสร้างข้อโต้แย้ง (6E+A). **วารสารมหาจุฬานาครธรรมศน์.** 6(10), 5179-5192.
- เนตรดาว สร้อยแสง, ชนวัฒน์ ตันติวานุรักษ์, และเชษฐี ศิริสวัสดิ์. (2562). ผลการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นโดยเน้นการใช้ประจักษ์พยานทางวิทยาศาสตร์ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกที่มีผลต่อการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.** 21(2), 153-164.
- ประภัสสร ปรีเอี่ยม. (2561). บุพปัจจัยการพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยใช้เทคนิคการเสริมต่อการเรียนรู้จากการปฏิบัติเพื่อเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานของครูในชั้นเรียนรวม. **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.** 12(3), 271-280.

ราชกิจจานุเบกษา. (วันที่ 31 มีนาคม 2565). **ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ. มาตรฐานการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565.** เล่ม 139 ตอนที่ 20 ก : 3-11.

วิลาวัลย์ หงษ์อนุรักษ์. (2563). **สำรวจความคิดเห็นที่มีต่อรายวิชาสังคมและวัฒนธรรมญี่ปุ่นของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.** 2(2), 61-75.

ศิริลักษณ์ กมลนัด, ประภัสสร ปรีเอี่ยม, และทัชวัฒน์ เหล่าสุวรรณ. (2564). **การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการสืบเสาะหาความรู้เรื่องอาณาจักรสุโขทัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.** 5(4), 75-84.

Bruner, J. S. (1961). The act of discovery, **Harvard Educational Review.** 31 (1), 21-32.

Hori, K. (2014). How learners regard the culture that appeared in the Japanese language as explored in the class entitled “Japanese language and culture”, **The Bulletin of Institute of Human Sciences, Toyo University.** 16, 131-145.

Krathwohl, D.R. (2002). A Revision of Blooms’ Taxonomy: An Overview, **Theory into Practice.** 41, 212-218.

Kurachi, A. (1992). **Dialogue: A path leading beyond cultural diversity.** Keisoshobo.

MEXT. (2013). **Ima motomerareruchikarawo takameru sougoutekina gakushuu no jikanno tenkai.** Retrieved on 12 November 2009 from https://www.mext.go.jp/a_menu/shotou/sougou/1326947.htm

- Mizuuchi, H., & Li, R. (2006). A new viewpoint and development of the teaching materials of “the Japan conditions education”, **Bulletin of The Faculty of Education, Chiba University**. 54, 55-62.
- Naito, H. (2014). A Study of the Teaching Materials of “Nihon jijo” : “Kimono culture” as a teaching materials, **Komazawa journal of Japanese culture**. 8, 150-138
- Narita, S. (2021). Tankyuutekina gakushuuno shidouhouhou nikakawarukousatsu-Sougoutekina gakushuuno jikanno jissenjireiwo tooshite- , **Review of Aomori Chuo Gakuin University ACGU journal**. 34, 34-54
- Onuki, M. (2018). Examination of R. W. Bybee’s 5E Instructional Model : Comparison with R. Karplus’ Learning Cycle model, **Kyoto University Research Studies in Education**. 64, 373-385.
- Pedaste, M & Mäeots, M & Siiman, L & Jong, T & Riesen, S & Kamp, E & Manoli, C & Zacharia, Z & Tsourlidaki, E. (2015). Phases of inquiry-based learning : Definitions and the inquiry cycle, **Educational Research Review**. 14(1), 47-61.

ผลการวิจัย พบว่า การเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของข้าราชการครูในจังหวัดตรังในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของข้าราชการครูในจังหวัดตรัง จำแนกตามปัจจัยประชากรศาสตร์ พบว่า ข้าราชการครูในจังหวัดตรังที่มีอายุ สถานภาพสมรส รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และจำนวนบุตรที่แตกต่างกัน มีการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และผลการวิเคราะห์ปัจจัยประชากรศาสตร์ที่ส่งผลกระทบต่อความพร้อมการเกษียณอายุของข้าราชการครูในจังหวัดตรัง พบว่า อายุส่งผลกระทบต่อความพร้อมการเกษียณอายุของข้าราชการครูในจังหวัดตรังที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

คำสำคัญ : การเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุ, ข้าราชการครู, จังหวัดตรัง

Abstract

This research aimed to study the retirement preparation of government teachers in Trang Province and to compare their retirement preparation with the demographic factors. This study also intended to explore demographic factors affecting the retirement preparation of the government teachers in Trang Province. A quantitative research approach was employed. The sample groups of this study were the government teachers who work in the Primary Educational Service Area Office Trang 1 and the Primary Educational Service Area Office Trang 2; and the government teachers who work in the Secondary Educational Service Area Office Trang 13. In total, 400 government teachers were recruited. The questionnaire was the main instrument for collecting the data. The descriptive statistics, namely, frequency, percentage, mean, and standard deviation were used to describe the characteristics of the data set. In addition, the T-test, the F-test, and the multiple regression were applied to examine the factors affecting the retirement preparation.

The results revealed that the government teachers in Trang Province mostly obtained a high level of retirement preparation. By investigating the demographic factors, the results showed that the government teachers in Trang Province who have differences in age, marital status, monthly income, and the number of children demonstrate different retirement preparation with statistical significance at the .05 level. Furthermore, this study discovered that age was the most important factor influencing the retirement preparation of government teachers in Trang Province with a statistical significance at the .05 level.

Keywords : Retirement Preparation, Teachers, Trang Province

บทนำ

ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในด้านการแพทย์และสาธารณสุขในปัจจุบัน ส่งผลให้ประชากรมีอายุยืนยาวมากขึ้น ก่อปรกับภาวะการเจริญพันธ์หรือการเกิดที่ลดลง ส่งผลให้ประเทศต่าง ๆ เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างรวดเร็ว (Aging Society) สำหรับประเทศไทยได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้วตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 เนื่องจากในปี พ.ศ. 2558 ประชากรไทยมีจำนวน 65.1 ล้านคน ในจำนวนนี้เป็นประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 11 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 16 ของประชากรทั้งหมด ซึ่งถือได้ว่าประเทศไทยได้เริ่มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้วนั่นเอง เมื่อประชากรเข้าสู่วัยสูงอายุจะต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่ก่อให้เกิดปัญหาในหลายด้าน เช่น ปัญหาด้านสุขภาพร่างกาย ปัญหาสภาพจิตใจและอารมณ์ ปัญหาทางเศรษฐกิจ ปัญหาด้านที่อยู่อาศัย ตลอดจนปัญหาในการปรับตัวเข้ากับสังคมและครอบครัว เป็นต้น (บรรลุศิริพานิช, 2539) การเตรียมตัวก่อนการเกษียณอายุจึงเป็นสิ่งจำเป็น ถือว่าเป็นการวางแผนชีวิตอย่างหนึ่งที่มีเป้าหมายอยู่ที่ความสุขในชีวิตหรือมีความสุขสมบูรณ์ในชีวิต (ประนอม โอบทานนท์, 2554) ซึ่งมีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ได้มุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมกำลังคนและการเสริมสร้างศักยภาพของประชากรในทุกช่วงวัย ต่อการยกระดับคุณภาพทุนมนุษย์ของประเทศ โดยพัฒนาคนให้เหมาะสมตามช่วงวัย เพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ และมีทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

สืบเนื่องจาก “ครู” เป็นวิชาชีพที่มีความสำคัญในการสร้างและเตรียมประชาชนของชาติให้มีคุณภาพและมีศักยภาพสูง สามารถแข่งขันกับนานาประเทศซึ่งต้องอาศัยกระบวนการจัดการศึกษาที่เข้มแข็งและมีคุณภาพ ที่สำคัญคือการผลิตครูและเตรียมครูให้มีกระบวนการในการผลิต เพื่อให้ได้ครูที่มีความรู้คู่คุณธรรม ซึ่งครูเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับทุกสิ่งทุกอย่างเกี่ยวกับการศึกษา เป็นหัวใจและวิญญาณของระบบการศึกษาที่จะเป็นตัวชี้วัดว่าระดับคุณภาพการศึกษาจะเป็นไปในทิศทางใด (วิเศษ ชิดวงศ์, 2552) สำหรับการศึกษาในพื้นที่จังหวัดตรังนั้น ในปีการศึกษา 2562 มีสถานศึกษาที่จัดการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบจำนวน 578 แห่ง มีครู/อาจารย์ผู้สอนจำนวน 9,619 คน มีนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 147,442 คน โดยที่ครูที่สอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีสัดส่วนมากที่สุด

จากข้อมูลดังกล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของข้าราชการครูในจังหวัดตรัง โดยทำการศึกษาในครูผู้สอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งมีสัดส่วนที่มากที่สุด ซึ่งการวิจัยนี้จะทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับระดับการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของข้าราชการครูในจังหวัดตรัง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความพร้อมการเกษียณอายุของข้าราชการครูในจังหวัดตรัง ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารที่เกี่ยวข้อง ในการกำหนดแนวทางเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของข้าราชการครู รวมทั้งเป็นแนวทางในการจัดทำแผนส่งเสริมเพื่อการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของข้าราชการครูต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของข้าราชการครูในจังหวัดตรัง
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของข้าราชการครูในจังหวัดตรัง จำแนกตามปัจจัยประชากรศาสตร์
3. เพื่อศึกษาปัจจัยประชากรศาสตร์ที่ส่งผลกระทบต่อความพร้อมการเกษียณอายุของข้าราชการครูในจังหวัดตรัง

การทบทวนวรรณกรรม

1) ความหมายของการเกษียณอายุ

บรรลุ ศิริพานิช (2539) กล่าวว่า การเกษียณอายุ หมายถึง การที่ต้องหยุดทำงานที่เคยทำอยู่เป็นประจำ เพราะเหตุอายุครบกำหนดที่หน่วยงานนั้นกำหนดไว้ เช่น ราชการไทยกำหนดให้ข้าราชการครบกำหนดเกษียณอายุเมื่ออายุครบ 60 ปี ตำแหน่งที่ทำเป็นงานเอกชนก็อาจมีการกำหนดอายุให้แตกต่างกันไปตามแต่องค์กรนั้น ๆ จะกำหนดไว้ ซึ่งมักจะอนุโลมใช้เวลา 60 ปี ตามราชการเป็นส่วนมาก บางแห่งกำหนดไว้ 55 ปี เป็นต้น

ราชบัณฑิตยสถาน (2554) ได้ให้ความหมายของ คำว่า การเกษียณอายุ หมายถึง การครบกำหนดอายุรับราชการสิ้นกำหนดเวลารับราชการหรือการเกษียณอายุงาน (Retirement) เป็นกระบวนการทางสังคมในการประกอบอาชีพที่กำหนดให้บุคคลที่ได้รับการจ้างงานต้องออกจากงานเมื่อถึงช่วงอายุที่กำหนดไว้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง การเกษียณอายุ หมายถึง การถอนตัวออกจากภาวะการหนึ่งไปสู่ภาวะการหนึ่งจากสิ่งแวดล้อมหนึ่งไปสู่สิ่งแวดล้อมใหม่

2) ผลกระทบของการเกษียณอายุ

ฉัตรรัตน์ อติชาตินันท์ และแพรวพรรณ มังคลา (2554) กล่าวว่า การเกษียณอายุ ก่อให้เกิดผลกระทบต่อผู้ที่เกษียณ อายุในหลาย ๆ ด้าน เนื่องจากต้องเข้าสู่ภาวะวัยสูงอายุด้วย ซึ่งผลกระทบเหล่านั้นล้วนแล้วแต่มีผลต่อความพึงพอใจในชีวิตของผู้เกษียณหรือแม้แต่การดำเนินชีวิตอย่างมาก ผลกระทบเหล่านั้น ได้แก่

1. ผลกระทบด้านร่างกาย ผู้ที่เกษียณอายุเป็นผู้สูงอายุ ดังนั้นเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ ทำให้ต้องพบกับความเสื่อมของอวัยวะต่าง ๆ อย่างมาก เช่น ระบบกระดูกเสื่อมลงทำให้เกิดปัญหาในการเดิน ระบบประสาทต่างๆ เสื่อมลง ตามองไม่ชัดหูตึง ทำให้ผู้สูงอายุบางคนไม่สามารถยอมรับการเปลี่ยนแปลงของร่างกายได้ จึงมีผลต่อการดำเนินชีวิตโดยทำให้เกิดความไม่พึงพอใจ และถ้าขาดความรู้ในการดูแลสุขภาพก็จะมีสุขภาพที่เสื่อมลงอย่างรวดเร็ว ผู้สูงอายุที่มีสุขภาพดีก็จะมีกรปรับตัวได้ดีด้วย

2. ผลกระทบด้านจิตใจ การเกษียณอายุนับว่ามีผลกระทบต่อจิตใจกับ ผู้เกษียณค่อนข้างมาก เนื่องมาจากการเกษียณอายุก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง อย่างฉับพลันต่อกิจวัตรประจำวันจากที่เคยปฏิบัติไปสู่การมีเวลาว่างมากขึ้น และ ในขณะเดียวกันการเกษียณอายุทำให้ผู้เกษียณอายุนั้น รู้สึกว่าตนเองด้อยคุณค่า เนื่องมาจากอำนาจที่เคยมีอยู่หมดไป ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถ้าผู้เกษียณอายุ ปรับตัวไม่ได้ จะทำให้รู้สึกหงุดหงิด ซึมเศร้า คิดว่าตนเองหมดความหมาย ไม่มีคุณค่า ขาดความ พึงพอใจต่อสภาพชีวิตในปัจจุบัน

3. ผลกระทบด้านสังคม การเกษียณอายุเป็นการถอนบทบาทจากสังคม ภายนอก ทำให้ผู้เกษียณอายุมีแต่สังคมภายในบ้าน ขาดการพบปะกับผู้ร่วมงาน บทบาททางสังคมลดน้อยลง อำนาจต่างๆที่เคยมีหมดไป การได้รับการยกย่อง จากบุคคลอื่น ในสังคมหมดไป สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนส่งผลให้ผู้เกษียณอายุเกิดความ รู้สึกว่าคุณค่าและศักดิ์ศรีของตนเองลดน้อยลงและก่อให้เกิด ปัญหาทางจิตใจ มีความเหงาและว้าเหว่

4. ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากผู้เกษียณอายุต้องออกจากงานเดิม ทำให้รายได้ลดน้อยลง รายได้พิเศษต่างๆ ก็หมดไป ในขณะที่รายจ่ายเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากต้องมีรายจ่ายเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพที่เสื่อมลงมากขึ้นจากเดิมจึง ก่อให้เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจ

5. ผลกระทบด้านการใช้เวลาว่าง การเกษียณอายุทำให้มีเวลาว่างวันละ 6-8 ชั่วโมง ผู้เกษียณที่ไม่ได้วางแผนเตรียม งานอดิเรกหรือหากิจกรรมต่าง ๆ ไว้ มักพบกับปัญหาการใช้เวลาว่างให้หมดไปในแต่ละวัน

6. ผลกระทบต่อความสัมพันธ์กับคู่ชีวิตและสมาชิกในครอบครัว เนื่องจาก ผู้เกษียณมีเวลาอยู่บ้านมากขึ้น ทำให้มีโอกาสเข้ามามีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการ ทำกิจกรรมของครอบครัวมากขึ้น คู่ชีวิตหรือสมาชิกในครอบครัวอาจรู้สึกถูกรุกล้ำ อาณาเขต เกิดอารมณ์หงุดหงิดและไม่สบายใจได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาของอังคณา วิชิต (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การเตรียมความพร้อมก่อนการเกษียณอายุของพนักงานการเคหะแห่งชาติ : กรณีศึกษาพนักงานผู้ปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานใหญ่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุของพนักงานการเคหะแห่งชาติ กลุ่มตัวอย่าง คือ พนักงานการเคหะแห่งชาติที่ปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานใหญ่ที่มีอายุ 40-60 ปี จำนวน 296 คน ผลการศึกษพบว่า พนักงานมีการเตรียมความพร้อมโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเตรียมความพร้อมคือ อายุ รายได้ต่อเดือน จำนวนปีก่อนเกษียณอายุ การรับรู้อาวสาน การมีส่วนร่วมในสังคม สัมพันธภาพในครอบครัว และการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงาน ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมความพร้อมก่อนการเกษียณอายุของพนักงานการเคหะแห่งชาติ คือ อายุของพนักงาน การรับรู้อาวสาน และการมีส่วนร่วมในสังคม

การศึกษาของนิภาพร เกิดมาลัย และมนัสสินี บุญมีศรีสง่า (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมก่อนการเกษียณอายุราชการของข้าราชการครู ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัย พบว่า การเตรียมความพร้อมก่อนการเกษียณอายุราชการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมก่อนการเกษียณอายุราชการครูแตกต่างกันที่นัยสำคัญทางสถิติ .05 ยกเว้นระดับการศึกษาที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมก่อนการเกษียณอายุราชการครูไม่แตกต่างกันที่นัยสำคัญทางสถิติ .05

การศึกษาของณัฐกาญจน์ เกษรบัว และพอดิ สุขพันธ์ (2561) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุทำงานของบุคลากรสำนักกิจการพิเศษ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 35 คน ประกอบด้วย ตัวแทนบุคลากร ที่มีอายุ 40-60 ปี จำนวน 25 คน และบุคลากรระดับผู้บริหาร จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์เจาะลึก และการประชุมสนทนากลุ่ม ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุทำงานของบุคลากร คือ ปัจจัยด้านร่างกาย ปัจจัยด้านจิตใจ ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยด้านสังคม

การศึกษาของปิยดา วงศ์วิวัฒน์ และชาญเดช เจริญวิริยะกุล (2562) ได้ทำการศึกษาการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ผลการวิจัย พบว่า การเตรียมความพร้อมก่อนการเกษียณอายุอยู่ในระดับมาก ทศนคติต่อการเกษียณอายุอยู่ในระดับดี และลักษณะของบุคลากรมีความพร้อมระดับดี การรับรู้ข้อมูลข่าวสารมีอิทธิพลโดยรวมต่อการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทามากที่สุด

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การศึกษาเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุราชการ ในส่วนของตัวแปรอิสระจะมีทั้งปัจจัยด้านประชากรศาสตร์และปัจจัยที่ไม่ใช่ด้านประชากรศาสตร์ สำหรับการศึกษาค้นคว้าวิจัยทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ เนื่องจาก ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคคลอย่างแท้จริง

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้านี้ เพื่อให้เกิดความครอบคลุมเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ จึงได้กำหนดการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุราชการ ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ การเตรียมความพร้อมด้านร่างกาย การเตรียมความพร้อมด้านจิตใจ การเตรียมความพร้อมด้านการเงิน การเตรียมความพร้อมด้านงานอดิเรก การเตรียมความพร้อมด้านที่อยู่อาศัย และการเตรียมความพร้อมด้านการมีส่วนร่วมในสังคม ซึ่งสามารถแสดงกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ตามภาพประกอบ 1

ตัวแปรต้น

ลักษณะทางประชากร

1. เพศ
2. อายุ
3. สถานภาพ
4. ระดับการศึกษา
5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน
6. จำนวนบุตร
7. จำนวนสมาชิกในครอบครัว

ตัวแปรตาม

การเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุ

1. การเตรียมความพร้อมด้านร่างกาย
2. การเตรียมความพร้อมด้านจิตใจ
3. การเตรียมความพร้อมด้านการเงิน
4. การเตรียมความพร้อมด้านงานอดิเรก
5. การเตรียมความพร้อมด้านที่อยู่อาศัย
6. การเตรียมความพร้อมด้านการมีส่วนร่วมในสังคม

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาค้างนี้ คือ ครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตวันง เขต 1 และเขต 2 จังหัดตวันง และครูระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 จังหัดตวันง จังนวนรวมทังสิ้น 4,796 คน

กลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีคังนวนของ Taro Yamane เพื่อหาจังนวนขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยคังหนดความคลาดเคลื่อนที่ร้อยละ 0.05 มีจังนวนทังสิ้น 370 คน ทังนี้ผู้วิจัยได้เพิ่มจังนวนกลุ่มตัวอย่างเป็น 400 คน และใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (stratified Random Method) โดยจังนวนของกลุ่มตัวอย่างเป็นสัดส่วนจากจังนวนประชากรในแต่ละระดับการศึกษา จะได้จังนวนของกลุ่มตัวอย่าง คือ ขังราชการครูระดับประถมศึกษา จังนวน 300 คน และขังราชการครูระดับมัธยมศึกษา จังนวน 100 คน

2) เครื่องมือในการวิจัย

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเครื่องมือ คือ แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยการปรับปรุงจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบบสอบถามมี 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ จังนวน 7 ข้อคังถาม ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุ ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ การเตรียมความพร้อมด้านร่างกาย การเตรียมความพร้อมด้านจิตใจ การเตรียมความพร้อมด้านการเงิน การเตรียมความพร้อมด้านงานอดิเรก การเตรียมความพร้อมด้านที่อยู่อาศัย และการเตรียมความพร้อมด้านการมีส่วนร่วมในสังคม จังนวน 33 ข้อคังถาม และส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการวิจัย เป็นคังถามแบบปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามเสนอแนะข้อคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับงานวิจัยนี้

3) การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ได้นำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา จังนวน 3 ท่าน แล้วนำผลมาคังนวนหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคังถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC)

ซึ่งพบว่า แบบสอบถามในแต่ละข้อมีค่า IOC มากกว่า 0.50 แสดงว่า สามารถวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ สามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ ส่วนการตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยการนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูล (Try-Out) จำนวน 30 ชุด และนำมาหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ผลการวิเคราะห์พบว่า การเตรียมความพร้อมด้านร่างกาย ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ .95 การเตรียมความพร้อมด้านจิตใจ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ .86 การเตรียมความพร้อมด้านการเงิน ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ .94 การเตรียมความพร้อมด้านงานอดิเรก ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ .95 การเตรียมความพร้อมด้านที่อยู่อาศัย ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ .92 และการเตรียมความพร้อมด้านการมีส่วนร่วมในสังคม ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ .97 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ว่าค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคต้องมีค่า 0.70 ขึ้นไป (Pallant, 2007)

4) การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยมีการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ การวิเคราะห์ปัจจัยประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติ คือ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ส่วนการวิเคราะห์ระดับการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของข้าราชการครูในจังหวัดตรัง ใช้สถิติ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สำหรับการวิเคราะห์เปรียบเทียบการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของข้าราชการครูในจังหวัดตรัง จำแนกตามปัจจัยประชากรศาสตร์ ใช้สถิติ t - test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) โดยใช้สถิติ F - test และการวิเคราะห์ปัจจัยประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของข้าราชการครูในจังหวัดตรัง โดยใช้การถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 85.30 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.00 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 63.30 ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 68.50 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 22.00 ส่วนใหญ่มีบุตรจำนวน 1-2 คน คิดเป็นร้อยละ 56.30 และส่วนใหญ่มีสมาชิกในครอบครัว 3-4 คน คิดเป็นร้อยละ 53.30

2) ผลการวิเคราะห์การเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของข้าราชการครูในจังหวัดตรัง

การเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของข้าราชการครูในจังหวัดตรัง ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.42, S.D. = .622) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การเตรียมความพร้อมด้านจิตใจอยู่ในลำดับแรก ซึ่งอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.54, S.D. = .708) รองลงมา คือ การเตรียมความพร้อมด้านร่างกาย ซึ่งอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.50, S.D. = .698) การเตรียมความพร้อมด้านที่อยู่อาศัย ซึ่งอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.46, S.D. = .756) การเตรียมความพร้อมด้านงานอดิเรก ซึ่งอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.44, S.D. = .766) การเตรียมความพร้อมด้านการเงิน ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = 3.41, S.D. = .736) และการเตรียมความพร้อมด้านการมีส่วนร่วมในสังคม ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = 3.20, S.D. = .792) ตามลำดับ โดยมีรายละเอียด ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์การเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของข้าราชการครูในจังหวัดตรัง

	\bar{X}	S.D.	ระดับ
การเตรียมความพร้อมด้านร่างกาย	3.50	.698	มาก
การเตรียมความพร้อมด้านจิตใจ	3.54	.708	มาก
การเตรียมความพร้อมด้านด้านการเงิน	3.41	.736	ปานกลาง
การเตรียมความพร้อมด้านด้านงานอดิเรก	3.44	.766	มาก
การเตรียมความพร้อมด้านที่อยู่อาศัย	3.46	.756	มาก
การเตรียมความพร้อมด้านการมีส่วนร่วมในสังคม	3.20	.792	ปานกลาง
ภาพรวม	3.42	.622	มาก

3) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของข้าราชการครูในจังหวัดตรังจำแนกตามปัจจัยประชากรศาสตร์

ผลจากการเปรียบเทียบการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของข้าราชการครูในจังหวัดตรัง จำแนกตามเพศ พบว่า ข้าราชการครูในจังหวัดตรังที่มีเพศแตกต่างกัน มีการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุในภาพรวมไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ผลจากการเปรียบเทียบการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของข้าราชการครูในจังหวัดตรัง จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ข้าราชการครูในจังหวัดตรังที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุในภาพรวมไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ผลจากการเปรียบเทียบการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของข้าราชการครูในจังหวัดตรัง จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครอบครัว พบว่า ข้าราชการครูในจังหวัดตรังที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่แตกต่างกัน มีการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุในภาพรวมไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ผลจากการเปรียบเทียบการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของข้าราชการครูในจังหวัดตรัง จำแนกตามอายุ พบว่า ข้าราชการครูในจังหวัดตรังที่มีอายุแตกต่างกัน มีการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุในภาพรวมแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของข้าราชการครูในจังหวัดตรัง จำแนกตามอายุ

	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
อายุ	ระหว่างกลุ่ม	19.336	3	6.445	18.883	.000*
	ภายในกลุ่ม	135.166	396	.341		
	รวม	154.502	399			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากการที่ข้าราชการครูในจังหวัดตรังที่มีอายุแตกต่างกัน มีการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุในภาพรวมแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ่ พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่การเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุในภาพรวม จำแนกตามอายุ พบว่าข้าราชการครูในจังหวัดตรังที่มีอายุ 51-60 ปี มีการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุมากกว่า ข้าราชการครูในจังหวัดตรังที่มีอายุ 41-50 ปี มีการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุมากกว่าข้าราชการครูในจังหวัดตรังที่มีอายุ 31-40 ปี และมีการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุมากกว่าข้าราชการครูในจังหวัดตรังที่มีอายุ 21-30 ปี ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 สำหรับข้าราชการครูในจังหวัดตรังที่มีอายุ 41-50 ปี มีการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุมากกว่าข้าราชการครูในจังหวัดตรังที่มีอายุ 21-30 ปี ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ส่วนข้าราชการครูในจังหวัดตรังที่มีอายุ 31-40 ปี มีการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุมากกว่าข้าราชการครูในจังหวัดตรังที่มีอายุ 21-30 ปี ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ผลจากการเปรียบเทียบการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของข้าราชการครูในจังหวัดตรัง จำแนกตามสถานภาพสมรส พบว่า ข้าราชการครูในจังหวัดตรังที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุในภาพรวมแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของข้าราชการครูในจังหวัดตรัง จำแนกตามสถานภาพสมรส

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
สถานภาพสมรส ระหว่างกลุ่ม	3.952	2	1.976	5.211	.006*
ภายในกลุ่ม	150.550	397	.379		
รวม	154.502	399			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากการที่ข้าราชการครูในจังหวัดตรังที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุในภาพรวมแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ่ พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่การเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุในภาพรวม จำแนกตามสถานภาพสมรส พบว่า ข้าราชการครูในจังหวัดตรังที่มีสถานภาพสมรส มีการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุมากกว่าข้าราชการครูในจังหวัดตรังที่มีสถานภาพโสด ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ผลจากการเปรียบเทียบการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของข้าราชการครูในจังหวัดตรัง จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ข้าราชการครูในจังหวัดตรังที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุในภาพรวมแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของข้าราชการครูในจังหวัดตรัง จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระหว่างกลุ่ม	13.599	4	3.400	9.530	.000*
ภายในกลุ่ม	140.903	395	.357		
รวม	154.502	399			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากการที่ข้าราชการครูในจังหวัดตรังที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุในภาพรวมแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ

ทางสถิติ 0.05 เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ่ พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่การเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุ ในภาพรวม จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ข้าราชการครูในจังหวัดตรัง ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 50,000 บาท มีการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุ มากกว่าข้าราชการครูในจังหวัดตรังที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-20,000 บาท และข้าราชการครูในจังหวัดตรังที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001-40,000 บาท ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ส่วนข้าราชการครูในจังหวัดตรังที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 40,001-50,000 บาท มีการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุมากกว่าข้าราชการครูในจังหวัดตรังที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-20,000 บาท และ ข้าราชการครูในจังหวัดตรังที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001-40,000 บาท ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ในขณะที่ข้าราชการครูในจังหวัดตรังที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001-40,000 บาท มีการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุมากกว่าข้าราชการครูในจังหวัดตรังที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-20,000 บาท ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และข้าราชการครูในจังหวัดตรังที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-30,000 บาท มีการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุมากกว่าข้าราชการครูในจังหวัดตรังที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-20,000 บาท ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ผลจากการเปรียบเทียบการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของข้าราชการครูในจังหวัดตรัง จำแนกตามจำนวนบุตร พบว่า ข้าราชการครูในจังหวัดตรังที่มีจำนวนบุตรแตกต่างกัน มีการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุในภาพรวมแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของข้าราชการครูในจังหวัดตรัง จำแนกตามจำนวนบุตร

	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
จำนวนบุตร	ระหว่างกลุ่ม	3.381	2	1.690	4.441	.012*
	ภายในกลุ่ม	151.121	397	.381		
	รวม	154.502	399			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากการที่ข้าราชการครูในจังหวัดตรังที่มีจำนวนบุตรแตกต่างกัน มีการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุในภาพรวมแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ่ พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่การเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุในภาพรวม จำแนกตามจำนวนบุตร พบว่า ข้าราชการครูในจังหวัดตรังที่มีบุตร จำนวน 1-2 คน มีการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุมากกว่าข้าราชการครูในจังหวัดตรังที่ไม่มีบุตร ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

4) ผลการวิเคราะห์ปัจจัยประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของข้าราชการครูในจังหวัดตรัง

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ตัวแปรอายุส่งผลทางตรงทิศทางบวกต่อการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของข้าราชการครูในจังหวัดตรังที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ส่วนตัวแปรรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ตัวแปรจำนวนบุตร และตัวแปรจำนวนสมาชิกในครอบครัว ไม่มีผลต่อการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของข้าราชการครูในจังหวัดตรัง ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของข้าราชการครูในจังหวัดตรัง

	Unstandardized		Standardized	t	p-value
	Coefficients		Coefficients		
	B	Std. Error	Beta		
ค่าคงที่	2.731	.184		14.839	.000*
อายุ	.018	.005	.295	3.474	.001*
รายได้ต่อเดือน	.000	.000	-.022	-.263	.793
จำนวนบุตร	.099	.075	.161	1.310	.191
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	-.059	.066	-.109	-.886	.376

R = .307 R² = .094 Adj R² = .085 F= 10.278 p=.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

1) การเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของข้าราชการครูในจังหวัดตรัง ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เนื่องจากครูเป็นผู้ที่ทำงานในระบบราชการ ซึ่งจะต้อง ออกจากราชการเมื่ออายุครบกำหนดเกษียณอายุราชการ ส่งผลให้บทบาทหน้าที่ การงานและ รายได้ลดน้อยลง ครูจึงเห็นความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้อง วางแผนเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุราชการ เพื่อให้สามารถปรับตัวต่อการ เปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นได้ และสามารถใช้ชีวิตในวันบั้นปลายได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของนิภาพร เกิดมัลย์ และมนัสสินี บุญมีศรีสง่า (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมก่อนการเกษียณ อายุราชการของข้าราชการครู ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวมของการเตรียมความพร้อมก่อนการเกษียณอายุราชการอยู่ในระดับมาก รวมทั้งการศึกษาของศฤนพรรณ ยิ่งอนุรักษษ์วงศ์ (2559) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ การเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุราชการของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 3 ผลการศึกษาพบว่า การเตรียมตัวก่อนเกษียณ อายุราชการของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2) ผลจากการเปรียบเทียบการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของ ข้าราชการครูในจังหวัดตรัง จำแนกตามอายุ พบว่า ข้าราชการครูในจังหวัดตรัง ที่มีอายุแตกต่างกัน มีการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุในภาพรวมแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยข้าราชการครูที่มีช่วงอายุ 51-60 ปี มีระดับ การเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุทำงาน มากกว่าช่วงอายุอื่น ๆ เนื่องจาก ข้าราชการครูมีอายุมากยิ่งขึ้นย่อมมีหน้าที่ในความรับผิดชอบ ตามตำแหน่งงาน มากยิ่งขึ้น รวมทั้งรายได้ต่อเดือนที่มีสูงกว่าข้าราชการครูที่มีอายุน้อยกว่า และเมื่อ ช่วงอายุมากขึ้นและใกล้เข้าสู่วัยเกษียณมากขึ้น ทำให้ตระหนักและให้ความสำคัญ ในการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณมากกว่าช่วงอายุอื่น ๆ ซึ่งตรงกับการศึกษา ของนิภาพร เกิดมัลย์ และมนัสสินี บุญมีศรีสง่า (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัย ที่ส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมก่อนการเกษียณอายุราชการของข้าราชการครู ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัย พบว่า ลักษณะทางประชากรศาสตร์

ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมก่อนการเกษียณอายุราชการครูแตกต่างกันที่นัยสำคัญทางสถิติ .05 และการศึกษาของ ศฤนพรพรณ ยิ่งอนุรักษ์วงศ์ (2559) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุราชการของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 3 โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุราชการของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ผลการศึกษาพบว่าข้าราชการครูที่มีอายุต่างกัน มีการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุราชการในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลจากการเปรียบเทียบการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของข้าราชการครูในจังหวัดตรัง จำแนกตามสถานภาพสมรส พบว่า ข้าราชการครูในจังหวัดตรังที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุในภาพรวมแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยข้าราชการครูที่มีสถานภาพสมรส มีการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุมากกว่าสถานภาพโสด เนื่องจากข้าราชการครูที่มีสถานภาพสมรส จะมีภาระหน้าที่และความรับผิดชอบมากกว่าสถานภาพโสด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับเรื่องของบุตร จึงทำให้ข้าราชการครูต้องตระหนักและให้ความสำคัญในการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของนิภาพร เกิดมาลัย และมนัสสินี บุญมีศรีสง่า (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมก่อนการเกษียณอายุราชการของข้าราชการครูในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัย พบว่า ลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมก่อนการเกษียณอายุราชการครูแตกต่างกันที่นัยสำคัญทางสถิติ .05

ผลจากการเปรียบเทียบการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของข้าราชการครูในจังหวัดตรัง จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ข้าราชการครูในจังหวัดตรังที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุในภาพรวมแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยที่ข้าราชการครูที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนสูงกว่าจะมีการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุมากกว่าข้าราชการครูที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า เนื่องจากข้าราชการครูที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนสูงกว่า โดยส่วนใหญ่จะมีอายุสูงกว่าด้วย จึงหมายถึงภาระหน้าที่ในความรับผิดชอบตามตำแหน่งงานมากยิ่งขึ้นด้วย และอายุราชการที่มากขึ้นด้วย เมื่อช่วงอายุมากขึ้น

และใกล้เข้าสู่วัยเกษียณมากขึ้น ทำให้ตระหนักและให้ความสำคัญในการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณมากกว่าช่วงอายุอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของนิภาพร เกิดมาลัย และมนัสสินี บุญมีศรีสง่า (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมก่อนการเกษียณอายุราชการของข้าราชการครูในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัย พบว่า ลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมก่อนการเกษียณอายุราชการครูแตกต่างกันที่นัยสำคัญทางสถิติ .05

ผลจากการเปรียบเทียบการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของข้าราชการครูในจังหวัดตรัง จำแนกตามจำนวนบุตร พบว่า ข้าราชการครูในจังหวัดตรังที่มีจำนวนบุตรแตกต่างกัน มีการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุในภาพรวมแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เนื่องจาก การมีบุตรทำให้ข้าราชการครูมีภาระหน้าที่ที่จะต้องส่งเสียเลี้ยงดูบุตร จะมีภาระหน้าที่และความรับผิดชอบมากขึ้น จึงทำให้ข้าราชการครูต้องตระหนักและให้ความสำคัญในการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของนิภาพร เกิดมาลัย และมนัสสินี บุญมีศรีสง่า (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมก่อนการเกษียณอายุราชการของข้าราชการครู ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัย พบว่า ลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมก่อนการเกษียณอายุราชการครูแตกต่างกันที่นัยสำคัญทางสถิติ .05

3) ผลจากการวิเคราะห์ปัจจัยประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของข้าราชการครูในจังหวัดตรัง พบว่า ตัวแปรอายุส่งผลทิศทางบวกต่อการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของข้าราชการครูในจังหวัดตรังที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของณัฐกาญจน์ เกษรบัว และพอดิ สุขพันธ์ (2561) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุทำงานของบุคลากรสำนักกิจการพิเศษ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุทำงานของบุคลากรคือ ปัจจัยด้านร่างกาย ปัจจัยด้านจิตใจ ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยด้านสังคม รวมทั้งการศึกษาของอังคณา วิชิต (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่องการเตรียมความพร้อมก่อนการเกษียณอายุของพนักงานการเคหะแห่งชาติ : กรณีศึกษา

พนักงานผู้ปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานใหญ่ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยอายุ ปัจจัยการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมก่อนการเกษียณอายุ และปัจจัยการมีส่วนร่วมในสังคม มีอิทธิพลต่อการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุของพนักงานการเคหะแห่งชาติ ในขณะที่ตัวแปรรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ตัวแปรจำนวนบุตร และตัวแปรจำนวนสมาชิกในครอบครัว ไม่มีผลต่อการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของข้าราชการครูในจังหวัดตรัง ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เนื่องจากเมื่อรายได้เฉลี่ยต่อเดือน จำนวนบุตร และจำนวนสมาชิกในครอบครัวเพิ่มขึ้น ไม่ได้ทำให้การเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการศึกษา พบว่า ข้าราชการครูในจังหวัดตรัง มีการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุด้านการเงินอยู่ในลำดับท้าย ๆ และมีการเตรียมความพร้อมในระดับปานกลางเท่านั้น ดังนั้นข้อเสนอแนะ คือ เพื่อให้ข้าราชการครูในจังหวัดตรังมีการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุด้านการเงินมากขึ้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีนโยบายและกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้ข้าราชการครูได้ตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุทำงานด้านการเงิน ควรส่งเสริมและผลักดันให้ข้าราชการครูได้มีความรู้เพื่อให้เกิดการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจัดอบรมหลักสูตรการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุราชการให้กับข้าราชการครูทุกคน โดยจัดให้เป็นหลักสูตรภาคบังคับที่ข้าราชการครูทุกคนในต้องผ่านการอบรม โดยจัดอบรมในช่วงแรก ๆ ที่เริ่มทำงานเพื่อให้ความรู้และข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และควรจัดอีกครั้งในช่วงวัย 50 ปีขึ้นไป เพื่อกระตุ้นให้เกิดความตระหนักในการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ และวางแผนในการดำเนินชีวิตภายหลังเกษียณอย่างจริงจังมากขึ้น

2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาครั้งนี้ ประชากร คือ ข้าราชการครูในจังหวัดตรังเท่านั้น ดังนั้น ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป คือ ควรขยายพื้นที่การศึกษาให้เพิ่มมากขึ้น เพื่อทำให้เกิดผลลัพธ์ในการศึกษาที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้นและเกิดความครอบคลุม

มากยิ่งขึ้น นอกจากนั้น การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณเท่านั้น เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและมีรายละเอียดมากยิ่งขึ้น การวิจัยในครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพร่วมด้วย รวมทั้งควรมีการศึกษาปัจจัยที่ไม่ใช่ ด้านประชากรศาสตร์ ที่ส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุราชการ เพื่อที่จะทำให้มีข้อมูลที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- ณัฐกาญจน์ เกษรบัว และพอดิ สุขพันธ์. (2561). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมตัว ก่อนเกษียณอายุทำงานของบุคลากรสำนักกิจการพิเศษ มหาวิทยาลัย สอนดุสิต. **ในการประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ “GRADUATE SCHOOL CONFERENCE 2018”**, 177-188. วันที่ 30 พฤศจิกายน 2561 ณ บัณฑิตวิทยาลัย อาคาร 21 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ธิดารัตน์ อติชาตินันท์ และแพรวพรรณ มังคลา. (2554). **การวางแผนการเงิน เพื่อเตรียมการเกษียณอายุของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค** (ปริญาศิลปศาสตรบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นิภาพร เกิดมาลัย และมนัสสินี บุญมีศรีสง่า. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อ การเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุของข้าราชการครู ในเขตจังหวัด พระนครศรีอยุธยา. **ในการประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมนถ ครั้งที่ 9 (9th RMUTNC)**, 1440-1451. วันที่ 7-9 สิงหาคม 2560 ณ ห้องจูปิเตอร์ 13 อาคารชาเลนเจอร์ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิม แพ็คเมืองทองธานี นนทบุรี. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมนถ.
- บรรลุ ศิริพานิช. (2539). **ชมรมผู้สูงอายุ : การศึกษารูปแบบการดำเนินงาน ที่เหมาะสม** (รายงานการวิจัย). กระทรวงสาธารณสุข. นนทบุรี: พิมพ์ลักษณะ.
- ประนอม โอทกานนท์. (2554). **ชีวิตที่สุขสบายของผู้สูงอายุไทย หลักการ งานวิจัย และบทเรียนจากประสบการณ์** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ปิยดา วงศ์วิวัฒน์ และชาญเดช เจริญวิริยะกุล. (2562). การเตรียมความพร้อม การเกษียณอายุของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, **วารสารสมาคมนักวิจัย**. 24(3), 348-361.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554**. กรุงเทพฯ: ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้น.
- วิเศษ ชิดวงศ์. (2552). **กระบวนการทัศน์ใหม่ของการผลิตครู**. สืบค้นเมื่อวันที่ 26 กันยายน 2564 จาก <http://www.moe.go.th/moe/th/news/>.
- ศฤงคารพรณ ยิ่งอนุรักษวงศ์. (2559). **การเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุราชการ ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3**. การบริหารการศึกษา สาขาวิทยบริการการกาญจนบุรี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **แผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 - 2564)**. กรุงเทพฯ.
- อังคณา วิจิต. (2560). การเตรียมความพร้อมก่อนการเกษียณอายุของพนักงาน การเคหะแห่งชาติ : กรณีศึกษา พนักงานผู้ปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานใหญ่, **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ อุบลราชธานี**. 8(1), 27-39.

Abstract

This academic paper examines the definition of time in the literature titled “Time Shop”. The authors found that the literature presents an interesting point of view on the concept of time. The literature presents the issue of the meaning of the time elapsed initially. It focuses on social time tied to memories and life patterns. This leads to the value and importance of time as it can help build family memories. Time helps to fulfil the desires of life. and time heals and releases sorrows The time-shop literature defines the meaning of time as Time is a moving memory. Humans are attached to both good and bad memories. Humans have to learn to manage memory.

Keywords : Time, Emotion, Spirit

บทนำ

สังคมในปัจจุบันมักถูกพูดถึงว่ามีความสะดวกสบายรวดเร็วครบทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้าน การคมนาคม การสื่อสาร การค้าขาย และอื่น ๆ อีกมากมาย ด้วยเทคโนโลยีที่ก้าวหน้า ทำให้สังคมนั้นก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วด้วยเช่นกัน ในสังคมเช่นนี้ มีการพูดถึงบริบทของเวลาในหลากหลายแง่มุม ด้วยความที่ในอดีตนั้นการกระทำสิ่งใด ก็จะต้องใช้เวลา ต้องรู้จักรอ เช่น การโทรศัพท์หาใครสักคนก็ต้องต่อคิวตู้โทรศัพท์ ไม่มีเครื่องบินที่เราสามารถเดินทางถึงที่หมายไกล ๆ ได้ในเวลาไม่กี่ชั่วโมง เป็นต้น แต่ในปัจจุบันที่เทคโนโลยีก้าวหน้าและตอบสนองแก่ความสะดวกสบายดังกล่าวไปแทบทุกมิติ มนุษย์แทบไม่ต้องรอสิ่งใดอีกต่อไป แต่เรื่องของเวลาก็กังคงเป็นปัญหาสำหรับบางคน บางสถานการณ์ และยังเป็นประโยชน์สำหรับบางคน และบางสถานการณ์อีกด้วย กล่าวว่แม้เทคโนโลยีจะก้าวหน้าเพียงใด ก็ไม่สามารถจะสนองต่อความหมายที่แท้จริงของเวลาได้

เวลาในบางมิติเป็นเวลาที่เรื่อยเปื่อย เชื้อนช้า เวลาเช่นนี้สร้างภาวะทางจิตใจบางอย่างขึ้น ดังที่รับรู้ได้เมื่อเห็นเวลาในขณะรอ เวลาในสังคมชนบท หรือเวลาขณะที่เป็นทุกข์จะเป็นเวลาที่ยาวนาน ขณะเดียวกันเวลาในบางมิติกลับมีความเร่งรีบรวดเร็ว เวลาเช่นนี้สร้างภาวะทางจิตใจบางอย่างขึ้นต่างกับเวลาในมิติแรก ดังที่รับรู้ได้

เมื่อเห็นเวลาที่กระชั้นชิดตอนทำกิจกรรมที่เร่งรีบ เวลาในสังคมเมือง หรือเวลาขณะที่เป็นสุข อาจกล่าวได้ว่าเวลาของมนุษย์นั้นมีความเลื่อนไหล ไม่มีความหมายที่ตายตัว

เวลาเป็นสิ่งที่สัมพันธ์กับมนุษย์มาตั้งแต่เริ่มต้น และมนุษย์นั้นสามารถบอก และความหมายของเวลาเองได้ Stephan Rechtshaffen (2542 : 6) กล่าวว่า ความรู้เรื่องเวลานั้นเกี่ยวกับการใช้ชีวิตอย่างเต็มพิกัด เมื่อเราต้องทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งให้สำเร็จตามเวลาที่กำหนด เมื่อความเร็วเข้ามาเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในเวลาเช่นนั้น เราสามารถนำความรู้ในการบริหารเวลาอย่างมีประสิทธิภาพออกมาใช้ได้ แต่เมื่อเราสามารถออกมาจากช่วงพิกัดเข้าสู่ช่วงเวลาแห่งความเป็นปัจจุบัน เราก็สามารถที่จะนำความรู้เรื่องเวลานี้มาใช้ประโยชน์ ความรู้ที่จะพาตัวเราให้ห่างออกมาจากเวลาที่เดินไปตามเข็มนาฬิกา เข้าสู่เสรีในการใช้เวลา

ความหมายของเวลานั้นนอกจากจะเลื่อนไหลไม่ตายตัวแล้ว ยังถูกนิยามผ่านสื่ออยู่เสมอและ จากทั้งเพลง ภาพยนตร์ ละคร ซีรีส์ รายการโทรทัศน์ย้อนยุค เป็นต้นหรือมีการเสนอแนวคิดเรื่องเวลาผ่านบทความ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ หรือผลงานทางวิชาการอื่น ๆ โดยเฉพาะในโลกแห่งสังคมดิจิทัลที่สังคมสมัยใหม่สามารถรับรู้เรื่องราวได้หลากหลาย ดังที่ จูดีนันท์ บุญภาพ คคมมอน (2556 : 161) กล่าวว่า สื่อดิจิทัลสมัยใหม่เข้ามามีบทบาทในการเรียนรู้เกี่ยวกับโลกและการขัดเกลาทางสังคมของเยาวชน โลกของสื่อดิจิทัลสมัยใหม่มีพื้นที่ที่กว้างใหญ่ไพศาลอันเป็นช่องทางให้พวกเขาแสวงหาและทดสอบตัวตนและอัตลักษณ์ ขณะที่ในวรรณกรรมนั้นเป็นสื่อที่มีการเสนอความหมายที่น่าสนใจเช่นกัน ดังในวรรณกรรมเรื่อง ร้านขายเวลา (시간을파는상점 - Time Shop) ของ Kim Seonyoung แปลโดย สุมาลี ศูนย์จันทร์ เป็นเรื่องราวของตัวละครเอกชื่อ แพ็กกอนโจ ที่ได้เปิดร้านอินเทอร์เน็ตคาเฟ่อันมีแรงบันดาลใจจากพ่อที่ตายไป พ่อทำอาชีพเป็นนักดับเพลิง มีนิสัยชอบช่วยเหลือผู้อื่น ร้านนั้นมีชื่อว่า ร้านขายเวลา มีเงื่อนไขสำคัญในบริการ คือ ปฏิเสธงานที่เกินกำลังความสามารถของตัวเอง เลือกรับเฉพาะงานที่เยียวยาจิตใจของลูกค้า และจะต้องเป็นงานที่สามารถทำให้เวลากลายเป็นเงินได้จริง ร้านขายเวลามีคำประกาศเกี่ยวกับหน้าเว็บเพจที่ตั้งคำถามกับความหมายของเวลา โดยไมเคิล ฟาราเดย์ นักฟิสิกส์ชาวอังกฤษที่เคยถามใครสักคนไว้

บนโลกใบนี้...

สิ่งที่ยาวที่สุด ขณะเดียวกันก็สั้นที่สุด

สิ่งที่รวดเร็วที่สุด ขณะเดียวกันก็ช้าที่สุด

สิ่งที่แบ่งได้เล็กที่สุด ขณะเดียวกันก็ขยายได้ยาวที่สุด

สิ่งที่ดูไม่สลักสำคัญที่สุด ขณะเดียวกันก็ทิ้งความเสียใจไว้มากที่สุด

หากไร้สิ่งนั้น ก็ไม่อาจทำสิ่งใดได้

สิ่งที่กลืนกินสิ่งเล็กน้อยทั้งหมดเข้าไป

แล้วใช้ชีวิตและจิตวิญญาณให้แก่สิ่งที่ยิ่งใหญ่

สิ่งนั้นคืออะไร

ขอเชิญทุกท่าน

เข้าสู่ “ร้านขายเวลา”

สถานที่รับฟังคำขอพิเศษจากคุณ

(ร้านขายเวลา : 37)

แพ็ก่อนใจขึ้นคำประกาศดังกล่าวไว้อย่างชัดเจน อีกทั้งยังใช้นามแฝงในการสนทนาว่า โครนอส ซึ่งเป็นเทพผู้ควบคุมเวลาในเทพนิยายกรีก เรื่องราวในวรรณกรรมได้พยายามแสดงให้เห็นความหมายของเวลาในแง่มุมต่าง ๆ ผ่านการสร้างสถานการณ์ในเรื่อง และทรรคนะของตัวละครเอง มีการเสนอประเด็นเกี่ยวกับการออกแบบเวลา การเฝ้ารอเวลา การเสียดายเวลา ซึ่งล้วนนำไปสู่การเสนอความหมายที่แท้จริงของเวลาทั้งสิ้น วรรณกรรมเรื่องนี้มีการพยายามให้ความหมายของเวลาที่น่าสนใจทั้งความหมายที่พยายามนำเสนอ และการเล่าเรื่องเพื่อการนำเสนอความหมายดังกล่าว ผู้ศึกษาพบว่า มีการศึกษาวรรณกรรมด้วยแนวคิดเรื่องเวลาอยู่บ้าง คุณค่าของเวลาในอิสลาม (2561) ของ มูฮัมหมัด เหล็ลมกุล ศึกษาคุณค่าของเวลาที่ปฏิสัมพันธ์อยู่กับมนุษย์ พื้นที่และเวลาใน ลิลิตนิทราชาคริต : ลักษณะและความสำคัญ (2563) ของ ศรัณย์ภัทร์ บุญชก ได้ศึกษาพื้นที่และเวลา เพื่อวิเคราะห์ความสำคัญดังกล่าว ในตัวบทวรรณคดีเรื่อง ลิลิตนิทราชาคริต ซึ่งเป็นการศึกษาเวลาในแง่ของเวลาและสถานที่อันเป็นองค์ประกอบทางวรรณกรรม ยังไม่ได้มีการศึกษาแนวคิดเรื่องเวลาผ่านตัวบทวรรณกรรมที่อิงอยู่กับการสร้างความหมายมากนัก ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาวรรณกรรมเรื่องร้านขายเวลาในหัวข้อการสร้างความหมายของเวลาในวรรณกรรมต่อไป

แนวคิดเรื่องเวลา

มีการเสนอแนวคิดเรื่องเวลาอย่างเป็นระบบ โดยมักมีการมองเวลาเป็น 2 วิธี คือ รูปแบบของเวลา และมิติของเวลา

กาญจนา แก้วเทพ (2557 : 540) กล่าวว่า รูปแบบของเวลา (shape-form of time) เป็นประเด็นที่น่าสนใจ เพราะแต่ละสมัย และแต่ละวัฒนธรรม มนุษย์มีสำนึกของเวลาในรูปแบบต่างกัน ดังเช่นในสังคมจารีต มนุษย์นำเอาฤดูกาลเก็บเกี่ยว มาเป็นระบบคิดในการมองเวลาเป็นแบบวงเกลียว (cyclical) หรืออาจเรียกว่าเป็นวัฏจักรที่มีการหมุนวนซ้ำไปมาเรื่อย ๆ แต่เมื่อเข้าสู่ยุคสมัยใหม่ การมองโลกแบบวิทยาศาสตร์ทำให้การมองเวลาเป็นเส้นตรง (linear) ไปข้างหน้า ดังเช่นที่มักมีคำกล่าวที่ว่า ชีวิตต้องพุ่งไปข้างหน้าเรื่อย ๆ ไม่มีการถอยหลังกลับ เมื่อมนุษย์มีสำนึกของเวลาในรูปแบบแตกต่างกัน ทำให้แต่ละสังคมมีวิธีคิดและวิถีปฏิบัติต่างกัน หากเชื่อว่าเวลาเป็นวัฏจักร สังคมนั้น มักเน้นการรักษา แต่ถ้าเชื่อว่าเวลาเป็นเส้นตรง สังคมนั้นกลับเน้นการพัฒนา

ขณะเดียวกัน อานันท์ กาญจนพันธุ์ (2562 : 125) ได้เสนอเวลา 2 ลักษณะไว้ ลักษณะแรก การมองเวลาในลักษณะก้าวหน้าไปเรื่อย ๆ จากวันนี้เป็นพรุ่งนี้ มะรืน สัปดาห์ ปีหน้า ศตวรรษหน้า หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นการมองเวลาเหมือนเส้นตรง ลักษณะที่สองคือการมองเวลาเป็นเหตุการณ์ การมองแบบนี้พบได้มากในสำนวนไทยที่เราเคยชิน เช่น “เพล” ความหมายของ “เพล” ไม่ใช่ขณะที่เข็มนาฬิกาชี้เลข 11 นาฬิกา แต่เป็นเหตุการณ์ซึ่งเกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของผู้คน มีลักษณะหมุนเวียนย้อนกลับมาเริ่มต้นใหม่ไม่มีที่สิ้นสุด อาจกล่าวได้ว่าเป็นการมองเวลาเหมือนวงกลม

ส่วนประเด็นมิติของเวลา กาญจนา แก้วเทพ (2557 : 537) กล่าวว่า เวลาอาจทำให้นึกถึงการแบ่งช่วงขณะหนึ่ง ๆ เป็นวินาที นาที ชั่วโมง ฯลฯ ซึ่งความคิดดังกล่าวเป็นเวลาที่มาพร้อมกับวิธีคิดแบบวิทยาศาสตร์ หรือเวลาตามนาฬิกา (Clock time) แต่เวลาไม่ได้มีเพียง มิตินี้มีมิติเดียว เวลายังมีมิติด้านจิตวิทยาที่สัมพันธ์กับอารมณ์ความรู้สึก ที่สำคัญ คือ เวลาทางสังคม (Social time) มิติ ความหมายของเวลาทางสังคมนี้ มองเวลาเป็นสัญลักษณ์ ตลอดจนการให้คุณค่าแก่เวลา บทบาทของเวลา และ ทำที่ต่อเวลาของแต่ละกลุ่มคนหรือสังคม

Benjamin Franklin เขียนไว้ว่า เวลาคือ “สิ่งที่ชีวิตสร้างขึ้นมาจากมัน” แต่เวลาที่เราดำรงชีวิตอยู่จริงใช้เวลาเดียวกับที่เราดูนาฬิกาหรือไม่ บางทีก็ดูเหมือนว่าเวลาหมดไปอย่างรวดเร็ว บางทีเวลาก็ดูยืดยาวไม่สิ้นสุด แต่ตลอดเวลาเหล่านั้น เข็มยาวเดินด้วยความเที่ยงตรงสม่ำเสมอเหมือนเดิมไม่เปลี่ยนแปลง จึงดูคล้ายน่าจะมีเวลาอีกประเภทหนึ่ง เวลาแบบที่สองที่เกี่ยวข้องกับเวลาที่เรารู้สึกกับเวลาบนนาฬิกานั้นคือเวลาที่เกิดจากภายในตัวเรา เวลาภายในปฏิบัติตามกฎอันน่าพิศวงของมันเอง ทำให้เวลาอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่น่าพิศมัย เวลาถึงดูเหมือนยาวนานทรมานใจ แต่ช่วงเวลาสนุกสนานกลับผ่านไปอย่างรวดเร็ว ทำไมเราถึงรู้สึกไม่มีสมาธิในยามที่ต้องการสมาธิ ทำไมชีวิตผ่านไปเร็วขึ้นเมื่อเราอายุมากขึ้น (Stefan Klein : 11)

อาจกล่าวได้ว่ามนุษย์มองเวลาเป็น 2 รูปแบบ คือเวลาแบบเส้นตรง และเวลาแบบวงกลม ขณะที่มิติของเวลานั้นมี 2 มิติ คือ เวลาตามนาฬิกา และเวลาทางสังคม โดยในวรรณกรรมเรื่องร้านขายเวลา มีการเสนอความหมายของเวลาทั้งรูปแบบของเวลา และมิติของเวลา โดยมีการสร้างความหมายมิติของเวลาทางสังคม (เวลาภายใน) เป็นประเด็นหลักของเรื่อง

การสร้างความหมายเกี่ยวกับเวลา

วรรณกรรมเรื่องร้านขายเวลา สร้างความหมายเกี่ยวกับรูปแบบของเวลาเป็นส่วนแรก ๆ ของเรื่องเพื่อปูความเข้าใจพื้นฐานของผู้อ่าน

1. รูปแบบของเวลาในเรื่องเล่า

วรรณกรรมร้านขายเวลาได้เสนอความหมายของเวลาไว้ทั้ง 2 มิติ ได้แก่ เวลาตามนาฬิกา และเวลาทางสังคม แพ็กคอนใจได้พบกับตัวละครลูกค้าได้เข้ามาพูดคุยสนทนาด้วย ผ่านช่องสนทนาในเพจ ตัวละครลูกค้าเป็นเด็กป. 6 ชื่อไอริน หลังจากดูนิทานเรื่อง สวนเที่ยงคืน ก็มีข้อสงสัยบางอย่างจึงมาถามแพ็กคอนใจ ซึ่งสวมบทเป็นโครนอสอยู่

ไอริน : พี่คะ หนูอยู่ ป. 6 ค่ะ หนูสงสัยเกี่ยวกับเวลา หนูได้ดูนิทานเรื่อง สวนเที่ยงคืน ในนิทานเรื่องนั้นมีเวลาสิบสามนาฬิกาตอนกลางคืนด้วยคะ ในเรื่องบอกว่านาฬิกาตั้งพื้นตีบอกเวลาสิบสามครั้ง หนูอยากรู้ว่าเวลาสิบสามนาฬิกาตอนกลางคืนมีจริงไหมคะ ^^;

(ร้านขายเวลา : 39)

คำถามของไอริน นำไปสู่การสร้างความหมายสำคัญประการหนึ่งของเวลาในเบื้องต้น คือ เวลาที่มีความเลื่อนไหล ไม่ตายตัว

เวลาสืบตามนาฬิกาจะต้องมีอยู่จริง ๆ แน่จะ เพราะสิ่งที่ถูกเรียกว่า เวลาเป็นเหมือนกับข้อตกลงที่มนุษย์กำหนดขึ้นภายหลัง ไม่ใช่สิ่งที่ถูกกำหนดไว้ตั้งแต่แรก จะบอกว่าเป็นสิ่งที่ถูกกำหนดขึ้นเพราะความจำเป็นของมนุษย์ก็ได้ ซึ่งหากเป็นเช่นนั้นในวันหนึ่งวันก็อาจไม่จำเป็นต้องมียี่สิบสี่ชั่วโมงเสมอไปก็ได้เนี่ยนา อาจมียี่สิบห้าชั่วโมง หรือสามสิบชั่วโมงก็ได้

(ร้านขายเวลา : 41)

ความคิดดังกล่าวเป็นข้อเสนอเกี่ยวกับการนิยามความหมายของเวลาเบื้องต้นที่สังคมทั่วไปพอจะเข้าใจอยู่บ้าง เวลาไม่ได้เป็นสิ่งที่แข็งที่หรือตายตัว หากแต่มีความเลื่อนไหลได้ จากนั้น แพ็กคอนโจจึงสร้างความหมายเกี่ยวกับเวลาเพิ่มเติมขึ้นในสถานการณ์เดิม

โครนอส : พี่คิดว่าเวลาของเราในโลกแห่งความเป็นจริง นอกจากจะมีรูปแบบที่นาฬิกาใช้แยกแยะได้แล้ว ยังมีเวลาในรูปแบบที่นาฬิกาใช้แยกแยะไม่ได้อีกด้วย เช่น จินตนาการหรือความทรงจำ จะเห็นว่าเราใช้นาฬิกาในโลกแห่งความเป็นจริงแยกแยะสิ่งเหล่านี้ไม่ได้ แต่เรายังเรียกช่วงเวลาเหล่านั้นออกมาได้ อิม...มีคำกล่าวที่อาจจะฟังเข้าใจยากสักหน่อยว่า “หากเราปรารถนาที่จะหยุดนิ่งอยู่ตรงนั้นและในเวลานั้น เวลาจะทำให้คุณถอยไปข้างหลัง”

(ร้านขายเวลา : 41)

แพ็กคอนโจสร้างความหมายของเวลาว่า เวลานั้นมีสองรูปแบบ คือ เวลาตามนาฬิกา และเวลาทางสังคม ซึ่งจะเน้นไปที่เวลาทางสังคมที่ถูกสร้างความหมายว่า เวลาผูกติดกับความทรงจำ และแบบแผนชีวิตของมนุษย์

2. เวลาทางสังคม

วรรณกรรมเรื่องร้านขายเวลาได้เน้นประเด็นเกี่ยวกับเวลาทางสังคม ด้วยมิติของเวลาดังกล่าวนั้นเชื่อมโยง และผูกติดอยู่กับความทรงจำ อันเป็นประเด็นสำคัญของเรื่อง

2.1 เวลาผูกติดกับความทรงจำของมนุษย์

แพ็กอนใจเสนอว่าเวลาผูกติดกับความทรงจำของมนุษย์ เธอพยายามแสดงความเข้าใจว่าเวลาที่ผูกติดกับความทรงจำเป็นแรงขับเคลื่อนมนุษย์

จินตนาการ ความทรงจำ การจดจำ แม้ว่าสิ่งเหล่านี้ไม่ได้เกิดอยู่ตรงหน้าเรา แต่เห็นได้ชัดว่าสิ่งเหล่านี้ ขับเคลื่อนตัวเราในปัจจุบัน เพราะมีสิ่งเหล่านี้จึงอยู่ ณ ที่แห่งนี้ เวลานี้

(ร้านขายเวลา : 41)

แพ็กอนใจให้ความหมายของเวลาทางสังคมไว้ว่า เวลาทางสังคมนั้นผูกติดกับความทรงจำของมนุษย์ และความทรงจำนั้นสะสม เพิ่มพูนอยู่ในตัวตนของมนุษย์ เพื่อขับเคลื่อนตัวตนดังกล่าวในขณะนี้

ไอริน : หนูเคยกินซุปรายแล้วอ้วกตอนเด็ก ๆ หลังจากนั้น หนูไม่กินซุปรายอีกเลยถ้าอย่างนั้นการที่หนูไม่กินซุปรายอีกเลยก็เป็นเพราะช่วงเวลาตอนนั้นใช่ไหมคะ

(ร้านขายเวลา : 41)

คำถามของไอริน เป็นการเริ่มต้นของการสร้างความหมายของความทรงจำเพิ่มเติมว่า ขณะเดียวกันความทรงจำที่ไม่ดีนั้นก็ผูกติดกับมนุษย์เช่นกัน และส่งผลกระทบต่อตัวตนมนุษย์ในปัจจุบัน

โครนอส : ใช่แล้วจะ เวลานั้นะ ไม่ใช่สิ่งที่ผ่านไปอย่างเดียวหรืออะ บางทีมันอาจสะสมอยู่ที่ตัวเราเป็นชั้น ๆ สิ่ง ไอรินพูดถึงก็คือการจดจำ แต่เราอาจมีเวลานอกเหนือจากเวลาสิบสามนาฬิกาอยู่ในจินตนาการของเราอีกก็ได้ อาจเป็นเพียงฝันในชั่วข้ามคืน แต่เมื่อเวลาผ่านไปหกสิบปีหรือหนึ่งร้อยปี ก็ทำให้คนหนุ่มสาวกลายเป็นคนชราขึ้นมาจริง ๆ ก็ได้

(ร้านขายเวลา : 42)

แพ็กอนใจเสนอให้เห็นว่าเวลาผูกติดกับความทรงจำของมนุษย์ ทั้งในแง่ของความทรงจำที่ดี และไม่ดี ล้วนนำไปสู่การต่อเติมตัวตน เป็นรากฐาน และแรงขับเคลื่อนของตัวตนมนุษย์ในขณะปัจจุบัน การให้ความหมายดังกล่าวเป็นการเปิดประเด็นเพื่อนำไปสู่การสร้างความหมายอื่น ๆ ต่อไปในวรรณกรรม

2.2 เวลาผูกติดกับแบบแผนชีวิต

หลังจากมีการเสนอเวลาทางสังคมแล้ว แพ็กอนใจยังอธิบายการหยิบเอาเวลาในอนาคตมาซึ่งปัจจุบัน ซึ่งได้ยกตัวอย่างเอาสถานการณ์ทั่วไป แล้วนำมาอธิบายเพื่อสร้างความหมายของเวลา

หมายความว่าเราสามารถเรียกเวลาในอนาคตมาได้ นะสิ ยกตัวอย่างเช่น หากคาดเดาว่าตอนพี่อายุสี่สิบปี พี่จะต้องกำลังทำบางสิ่งบางอย่างอยู่อย่างแน่นอน หากคิดและกระทำก็เท่ากับว่าพี่ได้นำเวลาในอนาคตมาซึ่งปัจจุบันไม่ใช่หรือ

(ร้านขายเวลา : 42)

แพ็กอนใจพยายามแสดงให้เห็นว่า แม้ออนาคตจะเป็นสิ่งเกินคาดเดา เต็มไปด้วยความเปลี่ยนแปลง และไม่แน่นอน แต่มนุษย์สามารถเห็นแนวโน้มบางอย่างในปัจจุบันที่ทำให้มองเห็นความเป็นไปได้ในอนาคต เป็นการคาดการณ์โดยนำอนาคตมาแสดง เพื่อให้เห็นแนวทางสำหรับปัจจุบัน ขณะเดียวกันก็มีการเสนอความทรงจำของเวลาในอดีต ที่มีผลกระทบต่อมนุษย์เช่นเดียวกับอนาคต

หากนำเจ้าจิ้งเหลนมาวางบนฝ่ามือ แล้วลองสังเกตดู จะเห็นว่าจิ้งเหลนดูเหมือนบุรุษมาดเนียบในชุดเทลโค้ด (Tailcoat) เลยละ ฮ่า ๆ พวกจิ้งเหลนนะ หากเราจับมัน มันก็จะสะบัดหางตัวเองออกแล้ววิ่งหนีไป บางครั้งจึงเห็นพวกมันหายเข้าไปหลบอยู่ตามซอกหินได้ในซั้วพริบตา โดยเหลือทิ้งไว้เพียงหางอยู่บนมือของเรา เวลา ก็เหมือนกับหางของเจ้าจิ้งเหลน เหตุการณ์ที่เรากำลังเผชิญอยู่คือตัวของเจ้าจิ้งเหลน ที่หายวับไปโดยเราไม่รู้ตัว เหลือทิ้งไว้เพียงร่องรอยและความทรงจำคล้ายกับหางของเจ้าจิ้งเหลน ซึ่งร่องรอยและความทรงจำเหล่านี้ ส่งผลผลกระทบต่อเราในปัจจุบัน

(ร้านขายเวลา : 42)

แพ็กอนใจเสนอผลกระทบของอดีตโดยยกตัวอย่างจิ้งเหลนบนฝ่ามือ จิ้งเหลนที่หายวับไปยังชอกหิน คือเวลาแบบเส้นตรงหรือวงกลมที่ผ่านไป ขณะที่หางของจิ้งเหลนคือร่องรอยของเวลาที่ถูกหรือมิติของเวลาทางสังคมที่เรียกว่าความทรงจำ ร่องรอยและความทรงจำดังกล่าวส่งผลกระทบต่อมนุษย์ในปัจจุบัน แพ็กอนใจเสนอผลกระทบของความทรงจำว่าจะทิ้งร่องรอยเอาไว้เพื่อเป็นหลักฐานว่าสิ่งใดเคยมีอยู่ เวลาทั้งสิ่งใดไว้ เป็นการเสนอว่าเวลาผูกติดกับแบบแผนชีวิต

คุณค่า และความสำคัญของเวลา

ในวรรณกรรมเรื่องร้านขายเวลา ประเด็นของเวลาที่ผูกติดกับความทรงจำ ชัยพร วิชชาวุธ (2520 : 71) กล่าวว่า ถ้าสิ่งใดอยู่ในความจำระยะสั้นเป็นระยะเวลา ยี่งนาน สิ่งนั้นก็มิมีโอกาสฝังตัวในความจำระยะยาว ถ้าเราจำสิ่งใดได้ในความจำระยะเวลายี่งนาน สิ่งนั้นก็มิโอกาสฝังตัวในความจำระยะยาว ถ้าเราจำสิ่งใดไว้ในความจำระยะยาวสิ่งนั้นก็จะติดอยู่ในความทรงจำตลอดไป

วรรณกรรมเรื่องร้านขายเวลา นอกจากเสนอความหมายของเวลาที่ผูกติดกับความทรงจำแล้ว ยังเสนอให้เห็นถึงคุณค่าและความสำคัญของเวลา โดยเริ่มจากการเสนอตำนานปรัมปราที่สามารถทำให้ตัวละครนั้นมีชีวิตอยู่ในความทรงจำของผู้อื่นได้

โครนอส : เคยสังเกตไหมว่าตัวเอกในเรื่องเล่าปรัมปราไม่ค่อยตาย ซึ่งประหลาดมาก เรื่องเล่ามักจบด้วยประโยคที่ว่า จากนั้นก็ใช้ชีวิตอย่างมีความสุขตราบนับวันรันดร์ หรือใช้ชีวิตเช่นนั้นต่อไปตราบนานแสนนาน หรือและยังคงอาศัยอยู่ในบ่อน้ำตราบนานทุกวัน ประมาถนี้เสมอ เพราะการที่จดจำว่าตัวเอกในเรื่องเล่าปรัมปราเหล่านั้นมีชีวิตนรันดร์ ทำให้คิดว่าแม้เวลาจะผ่านเลยมาหลายร้อยปีแล้ว ตัวเอกเหล่านั้นก็ยังคงใช้ชีวิตอย่างมีความสุขที่ไหนสักแห่ง เหมือนกับหางของจิ้งเหลนที่ถูกตัดทิ้งอยู่บนฝ่ามือของพีไม่หายไปไหน

(ร้านขายเวลา : 43)

ตัวอย่างที่แพ็กอนใจยกมาให้ไอรินเห็น แสดงถึงความสำคัญของชีวิตภายใต้ร่องรอยแห่งเวลา การที่ตัวละครในเทพนิยาย นิทานปกรณัม ตำนาน เรื่องเล่า ไม่แสดงตอนจบที่เป็นจุดสิ้นสุดของเรื่องนั้นทำให้ผู้ฟังรู้สึกได้ว่าเรื่องเล่า เป็นเรื่องร่วมสมัย

และตัวละครอาจยังมีชีวิตอยู่ การเสนอด้านานดังกล่าวชี้ให้เห็นคุณค่าและความสำคัญของเวลาที่ส่งผลต่อตำนานนั้น ซึ่งเป็นการทำความเข้าใจเบื้องต้นก่อนจะนำไปสู่การเสนอประเด็นดังกล่าวในวรรณกรรมต่อไป

1. เวลาช่วยสานรอยต่อความทรงจำในสายตระกูล

วรรณกรรมเรื่องร้านขายเวลา เป็นเรื่องราวของแพ็กคอนโจ ที่เปิดร้านขายเวลาในอินเทอร์เน็ต โดยเธอได้รับแรงบันดาลใจมาจากพ่อ ผู้ที่ไม่ปรากฏในเรื่องเนื่องจากเสียชีวิตไปแล้วจากอุบัติเหตุ อุบัติเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นจากที่คนอื่นสร้างขึ้น “พ่อของอนโจออกเดินทางไปยังจุดเกิดเหตุเพลิงไหม้ แล้วไม่ได้กลับบ้านอีกเลยชั่ววันจันทร์ เพียงเพราะคนขับรถเร็วเกินกำหนด” (ร้านขายเวลา : 18) อุบัติเหตุดังกล่าวเชื่อมโยงไปถึงแนวคิดเรื่องเวลา ความต้องการที่เดินทางอย่างรวดเร็วเพื่อทำให้เวลาไม่สูญเสียไปอย่างเปล่าประโยชน์ของคนขับรถคู่อุกรณนั้น ได้พราวเวลาที่มืออยู่ของพ่อเธอไป และได้พราวเวลาที่มีร่วมกันของครอบครัวแพ็กคอนโจไปด้วย

สมัยที่พ่อเป็นพนักงานดับเพลิง มีโปรแกรมที่ให้พนักงานทุกคนได้เขียนจดหมายสั่งเสียไว้ล่วงหน้าระหว่างฝึกอบรม เป็นการคาดการณ์อนาคตของหน่วยงานดับเพลิงถึงความไม่แน่นอนในชีวิตเจ้าหน้าที่ จึงเกิดโปรแกรมการเขียนจดหมายล่วงหน้าเอาไว้

สมัยเป็นพนักงานดับเพลิง พ่อได้เขียนจดหมายสั่งเสียไว้ให้อนโจ ตอนนั้นมีโปรแกรมฝึกที่ให้พนักงานดับเพลิงเขียนจดหมายสั่งเสียไว้ล่วงหน้าระหว่างฝึกอบรมด้วย และจดหมายฉบับนั้นได้กลายเป็นจดหมายสั่งเสียของพ่อจริง ๆ

(ร้านขายเวลา : 21)

โปรแกรมการเขียนจดหมายสั่งเสียระหว่างอบรม เป็นความพยายามของมนุษย์ที่จะฝากร่องรอยแห่งกาลเวลาไว้กับบุคคลสำคัญ เป็นการดึงเวลาอนาคตอันมีความเสี่ยงมาแสดงในปัจจุบัน เพื่อตีแผ่ความรู้สึกส่งต่อให้ครอบครัว จดหมายสั่งเสียจึงเป็นอุดมคติของพ่อที่พยายามจะสร้างตัวตนในอนาคตของแพ็กคอนโจ

เนื้อหาในจดหมายของพ่อแพ็กอนใจ มีเนื้อหาที่เกี่ยวกับแนวคิดเรื่องเวลา ผ่านคำรำล้าให้ แพ็กอนใจ เพื่อสร้างการตระหนักถึงตัวตนของพ่อเมื่อได้จากโลกนี้ไปแล้ว มีการพูดถึงความทรงจำ ที่พ่อต้องการดำรงอยู่ในนั้น

หากอนใจของพ่อได้อ่านจดหมายฉบับนี้เร็วกว่าที่พ่อคิดไว้
 พ่อขอให้อนใจจดจำไว้ว่า
 พ่ออยากเป็นพ่อที่สนุกสนานในความทรงจำของอนใจ
 แต่มันไม่เป็นอย่างที่พ่อหวัง

(ร้านขายเวลา : 20)

พ่อแสดงความคาดหวังว่า ในความทรงจำอันเป็นร่องรอยของเวลาของ แพ็กอนใจนั้น พ่อจะถูกจดจำในภาพที่เป็นคนสนุกสนาน สร้างความสุขให้ลูกสาว มากกว่าจะเห็นความเหน็ดเหนื่อยจากการทำงานหนักงานดับเพลิง หรือความโศกเศร้า ขณะที่พ่อจากไป นอกจากนั้นแล้ว พ่อยังตั้งใจให้ลูกสาวจดจำตนในฐานะนักดับเพลิง ที่ชอบช่วยเหลือผู้อื่น อันเป็นอุดมคติสำคัญของพ่อ

ในฐานะนักผจญเพลิง และเวลาไม่อาจหวนคืน
 พ่ออธิษฐานขอให้เป็นที่จดจำในฐานะนักผจญเพลิงที่ช่วย
 เหลือผู้อื่นอย่างสุดความสามารถ แม้หนึ่งชีวิตก็ไม่อาจ
 ปล่อยให้เขาทุกข์ทรมาน

(ร้านขายเวลา : 20)

พ่อพยายามเน้นย้ำการจดจำตัวตนแก่แพ็กอนใจนอกจากในฐานะของพ่อที่ สนุกสนานแล้ว ยังเป็นฐานะพ่อที่เป็นนักผจญเพลิงผู้ช่วยเหลือผู้อื่น ภาพจำของ พ่อในสองกรณีนี้เป็นสิ่งที่พ่อเน้นย้ำให้อนใจจดจำ อันเป็นอุดมคติของพ่อทั้งความ ภาคภูมิใจในตัวตน และการส่งต่ออุดมคตินี้สู่อนาคต คือ แพ็กอนใจ ด้วยความเข้าใจ ของพ่อเกี่ยวกับการย้อนเวลากลับไปแก้ไขอดีตไม่ได้ และพ่อภาคภูมิใจกับปัจจุบัน พ่อจึงเลือกที่จะถ่ายทอดแง่มุมดังกล่าวออกมา

ขณะเดียวกัน พ่อก็เสนอมุมมองแนวคิดเรื่องเวลา กับการตัดสินใจของมนุษย์ อันเป็นการตีความที่นอกเหนือจากเนื้อหาในจดหมายที่สั่งสอนลูกสาวผ่านจดหมายลา

พ่อขอให้สนใจจำว่าเส้นทางที่พ่อเลือก
คือเส้นทางที่ดีที่สุดที่พ่อเลือกได้
แม้เส้นทางนี้จะเป็นเส้นทางสุดท้ายของพ่อก็ไม่เสียใจ และ
พร้อมน้อมรับด้วยความยินดี

(ร้านขายเวลา : 20)

เนื้อความดังกล่าว นอกจากจะเสนอว่าไม่ควรเสียดายการตัดสินใจที่ผ่านมาแล้ว ยังทำให้เห็นว่าเวลาในอดีตกับปัจจุบันนั้น สถานการณ์และบริบทที่ต่างกันล้วนทำให้ การตัดสินใจของมนุษย์ต่างกัน จะไม่สามารถเทียบกันได้ว่าหากมีโอกาสจะย้อนเวลา เพื่อเลือกตัดสินใจใหม่ในบริบทนั้น ๆ การเชื่อมั่น และตัดสินใจอย่างรอบคอบเป็นสิ่งที่ทำได้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ในบริบทของเวลาหนึ่ง ๆ กล่าวได้ว่า ในเมื่อไม่มีใครล่วงรู้อนาคต ความจริงในปัจจุบันจึงเป็นผลพวงของอดีตอันหลีกเลี่ยงไม่ได้

สุดท้ายพ่อของแพ็กอนใจก็เสนอความสวยงามของปัจจุบันอันเต็มไปด้วย ความใฝ่ฝัน ความหวังที่ผ่านสถานการณ์ในอดีตมา เป็นบทสรุปเกี่ยวกับปัจจุบันที่ พ่อพยายามสื่อสารกับแพ็กอนใจ

คงเพราะชีวิตคือการอยู่กับช่วงเวลา “ปัจจุบัน” ชีวิตถึง
ได้งดงาม และน่าเสียดายไปพร้อมกัน ไม่มีสิ่งใดเป็นนิรันดร์ พ่อขอให้
อนใจยอมรับว่าพ่อแค่จากไปเร็วกว่าคนอื่น และหวังว่าอนใจจะไม่
โศกเศร้ากับการจากไปของพอนานเกินไป

(ร้านขายเวลา : 20)

พ่อเสนอว่าปัจจุบันเป็นสิ่งที่คู่ควรแก่การให้ความสำคัญมากที่สุด แม้ว่าจะ
ผูกติดอยู่กับอารมณ์ความรู้สึกที่เสียดายวันเวลาในอดีตอันเป็นร่องรอยแห่ง
ความทรงจำ แต่ก็เป็นสิ่งที่เลี่ยงไม่ได้ นอกเหนือไปจากนั้น ควรยอมรับปัญหาที่
เกิดขึ้นและก้าวผ่านไป และในวันหนึ่งก็ควรตระหนักถึงมุมมองต่อปัจจุบันดังที่
กล่าวมา สิ่งนี้คือพรณะของพ่อที่สั่งเสียไว้กับแพ็กอนใจผ่านจดหมายสั่งเสีย

จะเห็นว่าเนื้อความในจดหมาย นอกเหนือจากการสั่งลา แสดงความรักที่พอมีต่อลูกสาวแล้ว พ่อพยายามเน้นย้ำเรื่องตัวตนของตนที่เป็นอยู่เสมอมาทั้งการเป็นพ่อที่ดี สนุกสนาน และเป็นนักผจญเพลิงที่ชอบช่วยเหลือผู้อื่น สิ่งดังกล่าวไม่ใช่การเสนอตัวตนเพียงอย่างเดียว แต่เพื่อสานตัวตนผ่านรอยต่อความฝันในสายตระกูล ให้แก๊กอนใจได้เรียนรู้ต่ออุดมคตินั้น พ่อแสดงอุดมคติของตนเพื่อส่งให้แก๊กอนใจมีโอกาสเลือกเพื่อได้รับช่วงต่อ ไม่ใช่การบังคับหรือชี้แนะ แต่เป็นการแสดงให้เห็นทางเลือกที่สวยงาม ผ่านสิ่งที่แก๊กอนใจเห็นในตัวพ่อเสมอมา การที่ชีวิตพ่อเต็มไปด้วยความเสี่ยง พ่อถ่ายทอดอุดมคติของตนผ่านการเขียนจดหมายสั่งเสียล่วงหน้า สู่มแก๊กอนใจ ซึ่งภายหลังแก๊กอนใจก็ได้รับความคิดเชิงอุดมคติจากพ่อ โดยเฉพาะอุดมคติเรื่องของการช่วยเหลือผู้อื่น และศึกษาเรื่องเกี่ยวกับเวลามากขึ้น จนเป็นแรงบันดาลใจให้กับแก๊กอนใจเปิดร้านอินเทอร์เน็ตคาเฟ่ ชื่อร้านขายเวลา

2. เวลาช่วยเติมเต็มความปรารถนาแห่งชีวิต

หลังจากที่แก๊กอนใจเปิดร้านขายเวลา เรื่องราวดำเนินมาถึงตอนบุรุษไปรษณีย์แห่งดินแดนสวรรค์ เป็นตอนที่แก๊กอนใจต้องทำหน้าที่เป็นบุรุษไปรษณีย์ เธอไม่สบายใจที่จะทำภารกิจนี้ เพราะคิดว่าอาจเป็นงานที่ถูกหลอกให้ไปสร้างความปั่นป่วนแทนผู้จ้างเอง จนภายหลัง เธอก็ได้สนทนากับผู้จ้าง

ทันใดนั้นก็ได้รับคำตอบกลับมาว่า “ฉันปรารถนาอย่างยิ่งยวดที่จะจุดรั้งเวลาไว้สักกนิค” คำว่าปรารถนาอย่างยิ่งยวดทำให้หัวใจของอนใจไหววูบ แต่ก็ยังไม่หายกังวลจนกระทั่งอนใจได้รับจดหมายทั้งหมดของลูกค้าทางไปรษณีย์ พ่ออนใจได้เห็นจดหมายที่ลงชื่อผู้ส่งว่า “ดอกหญ้าอิสระ” อนใจก็เริ่มวางใจในกล่องพัสดุบรรจุจดหมายปิดผนึกหลายฉบับพร้อมดอกไม้ทับแห่งหลากสี

(ร้านขายเวลา : 95)

จุดประสงค์ของดอกหญ้าอิสระนั้นมีนัยสำคัญอย่างยิ่ง เป็นการเกริ่นถึงเรื่องราวที่กำลังจะเกิดหลังจากนี้ การจุดรั้งเวลานั้น อาจตีความได้หลายความหมาย ซึ่งเปิดพื้นที่ให้ผู้อ่านตีความการจุดรั้งเวลาของตน เพื่อจะได้เฉลยและแสดงให้เห็นในภายหลังว่า การจุดรั้งเวลาของดอกหญ้าอิสระนั้นเป็นอย่างไร มีคุณค่าและความสำคัญอย่างไร เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับจุดรั้งเวลาในความหมายของผู้อ่าน

จดหมายของดอกหญ้าอิสระที่ฝากแพ็กonioส่งมีหลายฉบับ จำชื่อและลำดับการส่งที่ต่างกัน ชื่อของผู้รับก็แปลกกว่าชื่อคนทั่วไป ได้แก่ เจนเทียนา, แดนดีไลออน, ฟอ์เกตมินอต, อาซาเลีย, มาซัส, เฮปปาดิกา, เจฟเฟอร์โซเนีย, มุกเดเมีย รอสซี, ฟิงค์มอส ฟลอกซ์ เป็นต้น โดยเธอต้องส่งจดหมายเดือนละสองครั้งในการเดินทางที่ยากลำบากพอสมควร จดหมายทุกฉบับแนบไปด้วยดอกไม้แห้งต่างชนิดกัน จนแพ็กonioใจเดินทางไปส่งจดหมายฉบับที่ห้า

เด็กผู้หญิงตัวเล็กกำลังนั่งเก้าอี้ข้างเตียงรับจดหมายในการส่งจดหมายทั้งสี่ฉบับที่ผ่านมา onใจยังไม่เคยพบใครที่หน้าห้องสมุดเลยสักครั้ง เด็กคนนี้ใช่มาซัสหรือเปล่านะ onใจรู้สึกถึงเลขขณะเดินเข้าไปใกล้รับจดหมาย แต่คุณดอกหญ้าอิสระก็ไม่ได้สั่งให้ส่งแบบลับ ๆ แต่การมอบหมายงานนี้ให้กับร้านขายเวลา ก็แสดงชัดเจนแล้วว่าเป็นความลับ

(ร้านขายเวลา : 96)

แพ็กonioใจได้เข้าไปพูดคุยกับเด็กหญิงที่นั่งอยู่ข้างตู้ไปรษณีย์ ได้ความว่ามานั่งรอจดหมายจากครูเล็กและได้ปะติดปะต่อเรื่องราวว่า เด็กน้อยมานั่งรอจดหมายขณะที่รุ่นพี่ในห้องสมุดอดอนตันฟิงค์มอส ฟลอกซ์ ทั้ง เพราะคิดว่าครูใหญ่ไม่รักษาสัญญาที่จะส่งจดหมายมาหา เนื่องด้วยคนอื่น ๆ ก่อนหน้านั้นได้กันแล้ว

“พี่ ๆ ห้องดอกหญ้ายังไม่ได้รับจดหมายเลยสักฉบับ ก็เลยบอกว่าครูเล็กไม่รักษาสัญญา ก็เลยอดอนตันไม้พวกนั้น หนูก็อยากอดอนเหมือนกัน แต่หนูก็อดทนดูเฉย ๆ แล้วพวกพี่ ๆ ก็ถูกครูใหญ่จับได้ตอนนี้กำลังถูกดูอยู่ค่ะ”

(ร้านขายเวลา : 97)

ครูเล็กหรือดอกหญ้าอิสระได้ให้เด็ก ๆ ปลูกต้นไม้ประจำตัว และจำหน่ายของถึงต้นไม้แต่ละต้นที่แทนตัวเด็ก ๆ พร้อมแนบดอกไม้มัน ๆ ในซองจดหมายด้วย เห็นจากที่ดอกไม้ที่แนบอยู่ในซองที่ห้าคือดอกมาซัสที่จำหน่ายของถึงมาซัส เด็กที่มารอก็น่าจะเป็นมาซัส ส่วนคนที่อยู่ในลำดับการส่งจดหมายหลัง ๆ คือฟิงค์มอส ฟลอกซ์ที่อดอนตันไม้มันอดอนทั้งเพราะอดทนรอจดหมายไม่ไหวนั่นเอง ซึ่งครูเล็กหรือดอกหญ้าอิสระที่ถูกพูดถึงนั้น อาจกล่าวได้ว่าเสียชีวิตไปแล้วหลังจากการติดต่อกับร้านขายเวลา

“แล้วตอนนี้ครูเล็กอยู่ไหนหรือจ๊ะ”

เด็กน้อยไม่ได้พูดคำตอบ เพียงใช้นิ้วชี้ด้านขวาชี้ขึ้นไปบนท้องฟ้า
อนโงกใจแทบทรุด รู้สึกสติพร่าม่นกะทันหัน รวากับก้อนเมฆที่
กำลังเคลื่อนผ่านไปตกพรวดลงสู่พื้นดิน รู้สึกกระหายน้ำจนภายใน
ปากเหนียวหนึบ ปากแห้งผากจนกลืนไม่ได้แม้แต่น้ำลายเหนียว

(ร้านขายเวลา : 97)

ดอกหญ้าอิสระไม่ได้จุดริ้วเวลาในความหมายที่ว่า พยายามหยุดให้เวลา
ที่แสดงอยู่บนเรือนนาฬิกาที่นั่นหยุดเดิน แต่ดอกหญ้าอิสระพยายามทิ้งร่องรอยแห่ง
การเวลาไว้ให้กับเด็ก ๆ ที่ห้องสมุด การที่จดหมายเดินทางสู่เด็ก ๆ เดือนละสองครั้งนั้น
สามารถยืดเวลาการรับรู้ของเด็ก ๆ เรื่องการหายไปของครูเล็กได้อย่างน้อยก็ในระยะหนึ่ง
การจุดริ้วเวลาของดอกหญ้าอิสระคือการจุดริ้วชีวิตของตนให้ยังคงมีอยู่ในการรับรู้
ของเด็ก ๆ ผ่านการส่งจดหมายในระยะเวลานานพอที่จะให้เด็ก ๆ ได้เติบโตพอ
จะเรียนรู้การจากลา เป็นการแข่งชีวิตในความทรงจำเอาไว้ ดังที่ดอกหญ้าอิสระได้
แนบดอกไม้แห้ง ที่ไม่อาจถูกทำลายจากการเวลาได้ เว้นแต่การถูกระงับจากสิ่งอื่น

หลังจากเหตุการณ์นี้ ด้วยตัวเธอก็สูญเสียพ่อ และได้รับจดหมายอันเป็น
แรงบันดาลใจเช่นกัน แพ็กอนใจก็ได้เสนอพรคนะถึงเวลาและความตายเอาไว้

เวลาคือสิ่งน่าเสียดาย โหดร้าย และน่าเศร้าไร้เปล่านะ ชีวิต
ก็เหมือนกับการทำสงครามกับคนที่อยากใช้เวลาด้วยกัน และคนที่
ไม่อยากใช้เวลาด้วยกัน ถ้าอย่างนั้นแล้ว ชีวิตคือรูปแบบของความ
รุนแรง ที่โคกเศร้าเสียใจอย่างหนักให้กับคนที่อยากใช้เวลาด้วยกัน
ส่วนคนที่ไม่ชอบก็ไม่อยากเจอหน้าแม้แต่วันที่เดียวแบบนั้นริเปล่า
พลังของครูเล็กแข็งแกร่งจนก้าวข้ามเวลาและเลื่อนความตายออกไป
ได้ ความตายไม่ใช่จุดสิ้นสุด เหมือนกับเวลาที่อนโงกใจใช้ร่วมกับพ่อก็ก้าว
ข้ามความตาย และจะคงอยู่ในใจของอนโงกใจชั่ววันจิรันดร์

(ร้านขายเวลา : 98)

แพ็กอนใจเห็นว่าเวลาคือสิ่งน่าเสียดาย โหดร้าย และน่าเศร้า สถานการณ์ที่
ผ่านไปนั้นมักจะไม่มีสมมุติฐานแบบ และมนุษย์จะรู้สึกเสียดายเสมอซึ่งเป็นสิ่งที่น่าเศร้าที่

ไม่อาจทวงคืนมันมาได้เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับสงคราม นอกเหนือจากความหมายของเวลาที่เกี่ยวข้องกับความตายและการถูกพรากเวลาไปนั้น ครูเล็กได้แสดงให้เห็นว่าเวลาสามารถช่วยเติมเต็มความปรารถนาแห่งชีวิตได้ โดยการสร้างตัวตนขณะแม้เธอได้ตายไปแล้วดังที่ก้าวข้ามความตาย ซึ่งเหมือนกับกรณีของพ่อของแพ็กอนใจ ที่จดหมายไว้เป็นร่องรอยของเวลา อันทำให้แพ็กอนใจเข้าใจว่ากำลังใช้เวลาร่วมกับพ่อที่ตายไป คือการมีตัวตนอยู่แม้ตายไปผ่านเงื่อนไขของเวลา

3. เวลาช่วยเยียวยา และปลดปล่อยความทุกข์เศร้า

หลังจากที่แพ็กอนใจเปิดร้านขายเวลา ได้มีภารกิจหนึ่งที่มีเหตุการณ์เกี่ยวกับตัวละครคุณปู่ที่ต้องการแก้ไขปัญหาในอดีต ที่เคยทำผิดพลาดโดยไม่ได้ตั้งใจกับหลานชายของตน คุณปู่เป็นทุกข์มาอย่างยาวนานจากอดีตที่ผิดพลาดอันที่ส่งผลให้ปัจจุบันเต็มไปด้วยความทุกข์ ตัวละครคังโท เป็นตัวละครที่ติดต่อมายังร้านขายเวลาเพื่อเสนอภารกิจให้แพ็กอนใจไปรับประทานอาหารกับปู่ของเขาที่ไม่ได้พบเจอกันมายาวนาน

สิ่งที่คังโทขอร้องให้ช่วยคือการกินอาหารกลางวันกับคุณปู่ที่ภัตตาคารโฮชูกริลล์อย่างเอร็ดอร่อย ย้ำว่าต้องกินอย่างเอร็ดอร่อยเท่านั้น ข้าวไม่ใช่สิ่งที่กินด้วยปากและมือ เงื่อนไขที่ตั่งไว้คือการกินด้วยหู ตา และใจด้วย และต้องกินให้อร่อยเท่านั้น เลยช่วยบอกเคล็ดลับมาว่า หากเรียกเขว่าคังโทจะใกล้ชิดกับคุณปู่ได้ทันที ที่เหลือคือให้ป็นเรื่องเอาเอง

(ร้านขายเวลา : 49)

ชื่อคังโท เป็นชื่อเก่าในสมัยเด็กของตัวละครที่มาติดต่อเสนอภารกิจ คือ คินซ็อก ชื่อคังโทเป็นชื่อนัยสำคัญเกี่ยวกับความผูกพันของเขากับปู่ในอดีต ที่ยังไม่เกิดเหตุการณ์ที่ผิดพลาดขึ้น คุณปู่มีความทรงจำที่สวยงามกับคังโทมากกว่าคินซ็อก

ฉันชอบชื่อคังโทมาก แต่เจ้าคังโทเกลียดชื่อนี้มาก สมัยเด็กไปโรงเรียนแล้วโดนเพื่อนล้อกลับมาว่าชื่อกั๊งทง เลยร้องไห้ขอให้ปู่เปลี่ยนชื่อให้ทันทีเลยนะสิ บอกว่าเวลาได้ยินเพื่อนเรียกตัวเองว่ากั๊งทงที่ไร ในหัวได้ยินแต่คำว่า กั๊งทง กั๊งทง ดังก้องไม่หยุด ฮ่า ๆ ๆ พอได้ยินแล้ว ฉันก็ว่าท่าจะจริงแบบนั้น ...เจ้าคินซ็อกเป็นเด็กหัวดี้อมาก แต่ไม่มีใครเรียกชื่อคังโทอีกแล้วนอกจากฉันคนเดียวนะ

(ร้านขายเวลา : 49)

ชื่อคังโท เป็นชื่อที่คินซ็อก อนุญาตให้ปู่เป็นคนเรียกได้คนเดียว แม้แต่พ่อแม่ก็ไม่เรียกเขาชื่อนี้ ดังนั้น คุณปู่จึงผูกพันกับคังโทในความสัมพันธ์ที่พิเศษกว่า และจดจำภาพในวัยเยาว์ของคินซ็อกได้อีกแบบหนึ่ง และคินซ็อกเองก็จดจำทั้งตัวเองและคุณปู่โดยมีสื่อกลางคือชื่อคังโทได้อีกแบบหนึ่งที่ต่างจากการจดจำของคนอื่นการที่แพ็กอนใจเรียกชื่อคินซ็อกว่าคังโท จึงทำให้เธอเข้าไปร่วมในความสัมพันธ์เฉพาะของคุณปู่และคินซ็อกได้ ทำให้ความเชื่อมโยงที่สำคัญระหว่างหลานกับคุณปู่ มีคนเพิ่มเข้ามาอีกคนหนึ่งคือแพ็กอนใจที่เข้ามาผูกพันผ่านตัวกลางชื่อคังโท

คุณปู่มีปัญหาเกี่ยวกับลูกชายของตนคือพ่อของคินซ็อก โดยคุณปู่ส่งเงินให้ค่าการศึกษา ค่าใช้จ่ายทั้งหมดจนครอบครัวของลูกชายได้ไปลงหลักปักฐานที่ต่างประเทศ ชีวิตครอบครัวกำลังไปได้ดี คุณปู่มีความคิดเป็นอิสระ เริ่มอยากออกเดินทางท่องเที่ยวแต่คุณย่าไม่ยอมไปด้วย คุณปู่จึงเดินทางตามลำพัง วันหนึ่งคุณย่าเสียชีวิต แต่ลูกชายและลูกสะใภ้กลับไม่เหลียวแล ภายหลังคุณปู่จึงยื่นฟ้องศาลโดยมีลูกชายเป็นคู่กรณี เพื่อเรียกร้องเงินค่าเล่าเรียนและเงินช่วยเหลือในการลงหลักปักฐานคืนทั้งหมด เป็นเรื่องราวที่ยังคาใจ และสร้างความทุกข์ใจให้กับคุณปู่ ทำให้เขาเฝ้าโทษตัวเองอยู่ตลอด

ต้นเหตุของเรื่องนี้คือฉันเอง ฉันคิดว่าขอแค่พวกเขาเรียนเก่งก็พอ และฉันก็เป็นคนสอนให้พวกเขามองไปข้างหน้าเพียงอย่างเดียว เมื่อฉันได้ลองคิดทบทวนดู ที่ผ่านมามีฉันก็แค่ได้รับผลจากสิ่งที่ฉันทำลงไปเท่านั้นเอง

(ร้านขายเวลา : 91)

คุณปู่กำลังติดกับดักของอดีต เป็นกับดักที่ผ่านการตัดสินใจในสถานการณ์นั้น ในช่วงเวลานั้นไปแล้ว แต่คุณปู่ไม่สามารถยอมรับผลที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้ แม้ว่าความจริงคือในตอนนั้นสิ่งที่มีมนุษย์ตัดสินใจลงมือทำคือทางเลือกที่ดีที่สุดที่เลือกได้ ขณะนั้น แต่คุณปู่ยังเป็นทุกข์อยู่เสมอกับสิ่งที่ทำลงไป ทั้งเรื่องของลูกชาย และเรื่องที่คุณไม่ได้อยู่ด้วยในตอนที่คุณย่าเสียชีวิต ภายหลังจากจึงต้องการที่จะทดแทนปมดังกล่าวผ่านการหวนสู่ความสัมพันธ์กับคินซ็อก หลานชายของคุณ เพราะคินซ็อกเป็นคนที่ต้องรับผลนั้นด้วยแม้ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทำให้คินซ็อกเองก็เป็นหนึ่งในคนที่ต้องรับผลกระทบจากร่องรอยของเวลา ซึ่งเป็นกับดักแห่งอดีต

คงเป็นเรื่องน่าอับอายสำหรับเจ้าคังโท และฉันรู้สึกผิดมากที่ทำให้เจ้าคังโทต้องอยู่ในสถานการณ์แบบนี้อย่างไม่ทันตั้งตัว ต่อให้ฉันต้องคอยขอให้เจ้าคังโทยกโทษให้แบบนี้ไปจนวันตาย ก็คงยังไม่สาสม

(ร้านขายเวลา : 92)

ปมดังกล่าวที่มีอิทธิพลต่อคุณปู่มากที่สุด คือ การที่ต้องปรับความเข้าใจกับหลานชายที่อาจเข้าใจผิดว่าคุณปู่เป็นคนไม่ดีที่ฟ้องร้องพ่อของคุณ และพยายามที่จะรักษาภาพของตนเมื่อครั้งอดีตที่สวยงามไว้ในความทรงจำของหลานชาย ภาวะดังกล่าวของคุณปู่สร้างบาดแผลให้กับปัจจุบันเป็นอย่างมาก จึงพยายามรับประทานอาหารเดียวกับหลานชาย

คินซ็อกไม่ได้มารับประทานอาหารกับปู่ทั้งสองครั้งที่ปู่นัด ด้วยเหตุผลบางอย่าง แพ็กคอนโจที่รู้เรื่องราวของทั้งสอง และรับรู้ถึงความปวดร้าวของคุณปู่ ขณะเดียวกันคินซ็อกในชื่อของคังโทก็ได้ติดต่อกับแพ็กคอนโจอยู่เสมอ ในการสนทนาของทั้งคู่หลังจากการรับประทานอาหารของคุณปู่และแพ็กคอนโจ เป็นการเปิดเผยถึงมุมมองเหตุการณ์ต่าง ๆ จากคินซ็อก ว่าตนเองก็พยายามหาคำตอบจากพ่อ แต่ก็ไม่ได้อะไรกลับมา ด้วยความผิดต่อคุณปู่ที่พ่อทำพลาดไปจึงไม่อาจพูดอะไรกับลูกชายได้ ทำให้เพียงกลับไปยังสถานที่ที่ปรารถนาของคุณย่าไว้

พ่อไม่พูดอะไรสักคำ ได้แต่มองลงไปเบื้องล่างของภูเขาอยู่พักใหญ่ จากนั้นจู่ ๆ พ่อก็ลุกขึ้นยืน แล้วคุกเข่าลง ซึ่งเกิดขึ้นอย่างกะทันหันจนผมมองไปหมด

พ่อคุณเขาอยู่บนก้อนหินแบบนั้นพักใหญ่ราวกับพ่อกำลัง
 คำนับ นั่นคงเป็นวิธีใช้เวลา่วมกันกับคุณย่า ท้องฟ้าสีคราม สายลม
 และบรรดาต้นไม้ที่ยังไม่เปลี่ยนสี คงจะเป็นพยานให้พ่อชี้ใหม่ครับ

(ร้านขายเวลา : 164)

สุดท้ายผู้เป็นพ่อของคินซ็อกก็ได้ปลดปล่อยตัวเองออกจากกับดักแห่งอดีต
 ที่เขาเป็นคนเริ่มต้นก่อขึ้น จนทำให้คนในครอบครัวไม่อาจก้าวข้ามร่องรอยอันเลวร้าย
 นั้นได้ การที่เขามายังยอดเขาที่ปรารถนาของแม่ต้นไผ่แล้วคุณเขาคำนับเป็นเวลานาน
 เป็นการชำระจิตใจและคลี่คลายปมดั่งกล่าวที่ยังติดค้างอยู่ในใจออกไป ขณะที่
 ภายหลังคินซ็อกก็เริ่มจะมีคลี่คลายความอึดอัดระหว่างพ่อและคุณปู่ลงไป

ในวันอาทิตย์ของเดือนหน้า ครังนี้ผมจะไปพบคุณปู่เองครับ
 เพราะว่าตอนนี้ไม่มีช่วงเวลาที่ผมรู้สึกอึดอัด หรืออยากหลีกเลี่ยง
 อีกแล้วครับแต่คุณปู่ล่ะสิ คงเสียใจมากที่ไม่ได้เจอคุณโครนอส

(ร้านขายเวลา : 165)

การที่พ่อของเขาได้คลายปมในอดีต ก้าวข้ามกับดักแห่งอดีตไป ทำให้คิน
 ซ็อกเองก็มีภาวะทางจิตใจที่ดีขึ้น เขาสามารถไปพบปู่ได้อย่างสบายใจ เนื่องจาก
 ปมปัญหานั้นได้คลี่คลายลงไปแล้ว และแพ็กคอนโจก็ได้รับข่าวในภายหลังว่าคุณปู่
 ได้ถอนฟ้องทั้งหมด

ทั้งคุณปู่ และคุณพ่อ ได้สร้างบาดแผลเอาไว้ในช่วงเวลาหนึ่ง กลายเป็นร่องรอย
 ของเวลาที่ดำเนินมาตั้งแต่บัดนั้น และได้ส่งผลไปถึงคินซ็อก คนที่ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้อง
 ด้วย ครอบครัวมีปัญหาที่คนเป็นหลานไม่อาจแก้ไขอะไรได้ จนได้ติดต่อร้านขาย
 เวลา และคินซ็อกได้รับฟังเหตุผลของคุณปู่ แล้วพยายามคลี่คลายปมของคุณพ่อที่
 ยังคาใจในเหตุการณ์ครั้งนั้น แม้เวลาจะผ่านไปแล้วแต่ก็ยังคงมีบาดแผลตกค้างอยู่
 กับครอบครัว คุณพ่อได้ใช้เวลา่วมกับคุณย่าเพื่อคลี่คลายปมในใจ คินซ็อกก็เดินทางไป
 พบคุณปู่ในฐานะของคังโท หลานในวัยเด็กที่ทั้งคู่ต่างจดจำกันและกันในช่วงเวลา
 ที่ดี จนภายหลังครอบครัวนี้ก็ได้อีกก้าวข้ามกับดักแห่งอดีตไปในที่สุด จะเห็นว่าเวลาช่วย
 ปลดปล่อยความทุกข์เศร้าจากกับดักแห่งอดีตที่ต่างคนต่างเลือกตัดสินใจในบริบทของ
 สถานการณ์ และช่วงเวลาหนึ่ง เมื่อเกิดความผิดพลาดขณะที่เวลาดำเนินไปก็ยังคงติด

ค้างอยู่กับช่วงนั้นไม่อาจสลัดได้พ้น ต้องทำความเข้าใจว่ามนุษย์ได้เลือกสิ่งที่ดีที่สุดเท่าที่ทำได้ในบริบทนั้น ๆ แล้ว การที่ไม่สนใจปัจจุบันเพราะถูกตรึงอยู่กับอดีตทำให้ครอบครัวนี้เกิดปัญหา เมื่อผ่านพ้นกับดับแห่งอดีต จึงเหลือแต่ปัจจุบันอันสวยงามที่สุด ดังที่พ่อของแพ็กอนใจเคยกล่าวไว้ในจดหมาย แพ็กอนใจมีความสุขมากที่ร้านขายเวลาได้ช่วยเหลือให้ครอบครัวนี้ผ่านพ้นช่วงเวลาเลวร้ายมาได้

บทสรุป

การศึกษาการสร้างความหมายของเวลาในวรรณกรรมเรื่องร้านขายเวลา พบว่าวรรณกรรมมีการสร้างความหมายของโดยเน้นไปที่เวลาทางสังคม โดยเฉพาะในประเด็นร่องรอยของการเวลาที่เป็นความทรงจำที่เลวร้าย วรรณกรรมมีการสร้างความหมายของเวลาโดยรวมก่อน ไล่ตั้งแต่ภาพรวมในเรื่องแนวคิดเรื่อง โดยประเด็นเวลาทางสังคมถูกเน้นไปที่ ประเด็นเวลาผูกติดกับความทรงจำ และเวลาผูกติดกับแบบแผนชีวิต รวมถึงตอนท้ายของวรรณกรรมมีการเสนอผลกระทบของเวลาทางสังคม วรรณกรรมแสดงให้เห็นว่าเวลาทางสังคมนั้นสร้างตัวตนมนุษย์ขึ้นมาในความหมายเชิงสังคม เวลาดังกล่าวซ้อนทับอยู่ในตัวมนุษย์ ขณะที่เวลาในหน้าปัดนาฬิกาหมุนไป แต่เวลาทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อเรานั้นทับตัวอยู่ในเรา มนุษย์เติบโตจากเวลาทางสังคม ดำเนินอยู่ในเวลาทางสังคม และกำลังก้าวสู่เวลาทางสังคมใหม่ ๆ อยู่เสมอ กล่าวได้ว่าเวลาทางสังคมกับมนุษย์นั้นแยกจากกันไม่ได้ แนวคิดเรื่องเวลาทางสังคมดังกล่าว ผู้ศึกษาพบว่าเป็นการสร้างความหมายของเวลาให้กับผู้อ่านเพื่อนำไปสู่การเสนอแนวคิดเรื่องเวลา โดยเฉพาะเวลาทางสังคมในวรรณกรรม

ประเด็นการศึกษาคุณค่าและความสำคัญของเวลา เป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเวลาทางสังคมทั้งสิ้นดังที่ถูกเน้นย้ำในวรรณกรรม ผู้ศึกษาพบว่าตัวละครพ่อของแพ็กอนใจ นั้นเป็นผู้ส่งอุดมคติสู่นาคต พ่อเป็นตัวละครที่เสียชีวิตไปแล้ว ผ่ากัไว้เพียงจดหมายสั่งลาให้กับภรรยาและลูกสาวคือแพ็กอนใจ จดหมายดังกล่าวเต็มไปด้วยตัวตนและความคิดเชิงอุดมคติของพ่อที่ต้องการแสดงให้เห็นเพื่อเป็นทางเลือกหนึ่งจะแพ็กอนใจจะนำไปแบบอย่างในชีวิตต่อไป การกระทำของพ่อเป็นการสานรอยต่อความทรงจำในสายตระกูล และสุดท้ายก็เป็นแรงบันดาลใจให้แพ็กอนใจเลือกเปิดร้านขายเวลา นับเป็นความสำเร็จของพ่อทางหนึ่งเช่นกัน ตัวละครดอก

หญ้าอิสระมีความปรารถนาอย่างยิ่งยวดที่จะจุดรั้งเวลา ตัวละครได้เสียชีวิตไปแล้ว แต่พยายามสร้างตัวตนในการรับรู้ของเด็ก ๆ ในห้องสมุดที่ตนเคยสอนว่าตนยังอยู่ ด้วยการฝากส่งจดหมายเดือนละสองฉบับให้เด็ก ๆ ที่ละคน เป็นผลสำเร็จที่เด็ก ๆ ในห้องสมุดยังคงเชื่อว่าดอกหญ้าอิสระหรือครูเล็กนั้นยังอยู่กับพวกเขาในความทรงจำอันหล่อเลี้ยงจิตใจของเด็ก ๆ ได้ในระยะเวลาหนึ่งก่อนจดหมายจะหมดไป ดอกหญ้าอิสระทำให้เห็นว่าเวลาช่วยเติมเต็มความปรารถนาแห่งชีวิต และสุดท้ายตัวละครคุณปู่ คุณพ่อ และลูกชายคือคืนซอกที่ยังติดกับดักแห่งอดีตที่จุดรั้งไม่ให้ทั้งสามได้อยู่พร้อมหน้าดังเก่า ตัวละครคุณปู่และคุณพ่อล้วนรู้สึกผิดกับการตัดสินใจในครั้งอดีต กลายเป็นกับดักแห่งอดีตที่ผูกติดอยู่กับพวกเขา และนำความห่างเหินมาสู่ครอบครัว จนคืนซอกต้องรับผลนั้นด้วย ภายหลังจากที่คืนซอกได้รับรู้มุมมองของคุณปู่จากการช่วยเหลือของร้ายขายเวลา เขาก็ได้คลี่คลายปมบาดแผลของคุณพ่อและได้มาพบกับคุณปู่จนปัญหาทั้งหมดคลี่คลาย ทั้งสามคนไม่ติดอยู่กับความผิดพลาดในอดีตที่ไม่สามารถเอามุมมองของปัจจุบันไปตัดสินได้ และได้ก้าวข้ามกับดักแห่งอดีตที่เคยติดสินใจผิดพลาดไปสู่ชีวิตครอบครัวที่เป็นสุข เรื่องราวของครอบครัวคืนซอกทำให้เห็นว่าเวลาช่วยเยียวยาและปลดปล่อยความทุกข์เศร้า

ผู้ศึกษาพบข้อสังเกตว่า วรรณกรรมพยายามสร้างความหมายของเวลาว่า เวลาทางสังคมที่เป็นความทรงจำนั้นผูกติดอยู่กับอารมณ์ความรู้สึกที่ผูกพันอยู่กับสถานการณ์ในบริบทหนึ่ง ๆ เวลาดังกล่าวมีความเลือนไหลและมนุษย์สามารถออกแบบวิธีการเพื่อจัดการกับความทรงจำได้ ผ่านกลวิธีต่าง ๆ ที่ตัวละครเสนอให้เห็น ทั้งจดหมายของพ่อแพ้กอนใจในประเด็นการสานรอยต่อความทรงจำในสายตระกูล การสร้างตัวตนในอนาคตเพื่อคนสำคัญเพื่อเติมเต็มความปรารถนาแห่งชีวิต และการจัดการกับความทรงจำที่เลวร้ายในผ่านเวลาที่ช่วยเยียวยาและปลดปล่อยความทุกข์เศร้า เรื่องราวในวรรณกรรมล้วนทำให้เห็นว่ามนุษย์นั้นผูกติดอยู่กับความทรงจำ และสามารถจัดการกับความทรงจำได้เท่าที่มนุษย์พยายามจะทำความเข้าใจ

เห็นได้ว่าในวรรณกรรมเรื่องร้านขายเวลา ที่มุ่งเน้นการจัดการกับความทรงจำ แม้จะเป็นความทรงจำที่ดีหรือร้ายอย่างไรก็ตามหากมนุษย์ทำความเข้าใจเวลา ทั้งอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ออกแบบชีวิตให้สอดคล้องและอยู่ในมุมมองที่ถูกต้อง ก็จะสามารถใช้ชีวิตอย่างมีความสุข และนำไปสู่การมีช่วงเวลาที่ดีได้ วรรณกรรมสร้าง

ความหมายของเวลาเพื่อแสดงให้เห็นว่า ในสังคมสมัยใหม่เวลาคือความเลื่อนไหล โดยเฉพาะประเด็นความทรงจำ วรรณกรรมแสดงให้เห็นว่าตัวละครต่าง ๆ จัดการกับปัญหาของความทรงจำอย่างไร ดังนั้นในสังคมสมัยใหม่ ที่มีบริบทของการรับรู้มากมายหลายช่องทาง การดำเนินชีวิตที่รวดเร็ว แต่กลับมีความสับสนอลหม่าน ควรมีการทำความเข้าใจเรื่องความหมายของเวลา เพื่อจะได้เห็นแนวทางในการบริหารเวลาชีวิตของตน

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา แก้วเทพ. (2557). **ศาสตร์หนังสือและวัฒนธรรมศึกษา**. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยพร วิชชาวุธ. (2520). **ความจำมนุษย์**. กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์.
- ฐิตินันท์ บุญภาพ คอมมอน. (2556). **บทบาทของสื่อใหม่ในการสร้างค่านิยมทางสังคมและอัตลักษณ์ของเยาวชนไทยในเขตกรุงเทพมหานคร** (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- มูฮำหมัด เหล็ลมกุล. (2561). “คุณค่าของเวลาในอิสลาม”, **วารสารอัล-นूर**. 13(25), 223 - 237.
- ศรัญย์ภัทร์ บุญชก. (2563). “พื้นที่และเวลาใน ลิลิตนิทราชาคริต : ลักษณะและความสำคัญ”, **วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร**. 40(4). 100 - 119.
- อานันท์ กาญจนพันธุ์. (2562). **ทฤษฎีและวิธีวิทยาของการวิจัยวัฒนธรรม** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ศยาม.
- Kim Seonyoung. (2564). **ร้านขายเวลา** (สุมาลี สุนจันทร์, ผู้แปลและเรียบเรียง). กรุงเทพฯ: piccolo.
- Stefan Klein. (2553). **เรื่องลับ ๆ ของเวลา** (มธุรพจน์ บุตรไววุฒิ, ผู้แปลและเรียบเรียง). กรุงเทพฯ: GM BOOKS.
- Stephan Rechtshaffen. (2542). **เวลาคือพลัง** (ศิขริน, ผู้แปลและเรียบเรียง). กรุงเทพฯ: เว็อนบุญ.

“อุดมคติและระบบคุณค่า” ของสังคมท้องถิ่นภาคใต้
ทศวรรษ 2460-2490 : กรณีศึกษาผ่านนิราศท้องถิ่นภาคใต้
“Ideals and value systems” of local communities in the
Southern region during 2460 – 2490 B.E. : A case study
of local Southern Niras (journey poetry)¹

จิรามล อธิธิฤทธิ์^{2*} (Jiramon Ittirit)^{2*}

พรชัย นาคสีทอง³ (Pornchai Nakseethong)³

บทคัดย่อ

บทความวิจัยชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา วิเคราะห์ อุดมคติและระบบคุณค่าที่ปรากฏในนิราศท้องถิ่นภาคใต้ ทศวรรษ 2460–2490 โดยอาศัยการศึกษาตามแนวพินิจทางประวัติศาสตร์ (Historical approach) ซึ่งมีนิราศเป็นตัวบทและแกนสำคัญในการเดินเรื่อง รวมถึงเอกสารและหลักฐานอื่นๆ ประกอบการอธิบายบริบทการเกิดขึ้นของอุดมคติและระบบคุณค่าในสังคมท้องถิ่นภาคใต้ในช่วงดังกล่าว

ผลการศึกษาพบว่า อิทธิพลและความเปลี่ยนแปลงของรัฐธรรมนูญใหม่ในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองการปกครอง ช่วงทศวรรษ 2460-2490 ก่อให้เกิดอุดมคติแบบใหม่ในสังคมท้องถิ่นภาคใต้ และได้สร้างระบบคุณค่าแบบใหม่ขึ้นมาใน

¹ บทความนี้ปรับปรุงจากสารนิพนธ์เรื่อง “อุดมคติและระบบคุณค่า” ของสังคมท้องถิ่นภาคใต้ทศวรรษ 2460-2490 : กรณีศึกษาผ่านนิราศท้องถิ่นภาคใต้”

² นิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ อีเมล : mon.monji2541@gmail.com

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ อีเมล : npornchai@tsu.ac.th

¹ This article is an update from the thesis “Ideals and value systems” of local communities in the Southern region during 2460 – 2490 B.E. : A case study of local Southern Niras (journey poetry).

² Undergraduate Student, Bachelor of Arts (History), Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University, Email : mon.monji2541@gmail.com

³ Asst. Prof Dr., Bachelor of Arts (History), Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University, Email : npornchai@tsu.ac.th

* Corresponding author : npornchai@tsu.ac.th

ท้องถิ่น เพื่อสอดรับกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ซึ่งอุดมคติและคุณค่าของสังคมท้องถิ่นเหล่านี้ตกผลึกผ่านนิราศท้องถิ่นภาคใต้อย่างชัดเจน

อุดมคติและระบบคุณค่าของสังคมท้องถิ่นภาคใต้ทศวรรษ 2460-2490 ที่ตกผลึกผ่านนิราศนั้นไม่ได้เกิดขึ้นอย่างลอย ๆ หากแต่ถูกกำกับด้วยบริบททางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและกรอบความคิดของรัฐราชการจากส่วนกลาง โดยเฉพาะกระแสความเป็นชาติ(นิยม)และความเป็นไทย ระบบทุนนิยม และการศึกษาสมัยใหม่ ซึ่งได้กลืนกลายเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของสังคมท้องถิ่น เพราะฉะนั้น อุดมคติและระบบคุณค่าจึงแสดงออกทั้งในระดับปัจเจก ระดับสังคมท้องถิ่น ระดับชาติและศาสนา ซึ่งมีบรรทัดฐานจากภาระหน้าที่ความรับผิดชอบ ในฐานะทางสังคม การประกอบอาชีพ และการนับหน้าถือตาในสังคม อุดมคติและระบบคุณค่าที่เด่นชัดจึงเป็นเรื่องของความเป็นผู้หญิง ความเป็นแม่ ความเป็นภรรยา ความเป็นผู้ชาย ความเป็นข้าราชการ ความเป็นพระภิกษุสงฆ์ ความเป็นพลเมือง และความเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี

คำสำคัญ : ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น, นิราศ, อุดมคติ, ระบบคุณค่า, ท้องถิ่นภาคใต้

Abstract

The objective of this research is to examine and analyze ideals and value systems reflected in local Niras, i.e., narratives of journeys composed in the form of epistle to poets' loved ones, native to the Southern region of Thailand from 2460 to 2490 B.E. The methodology relies on the historical approach of various pieces of Niras, which serve as the main focus of the study, together with other historical document and evidence complementary to the elucidation of the formation of these ideals and value systems.

The findings show that influence and transformation of the central government (Bangkok) in economic, social, and political aspects during the years 2460 – 2490 B.E. were responsible for the rise of new ideals in local communities of the South; new value systems were subsequently established to accommodate the changes. These ideologies were evidently ingrained in local Southern Niras.

Ideals and value systems of local communities in the Southern region during 2460 – 2490 B.E. depicted in the Niras were strictly based on economic, social, and political context and conceptions of the central government, particularly nationalism (Thainess), capitalism, and modern education, all of which were eventually assimilated into Southern locals' lifestyles. Hence, ideals and value systems were demonstrated on individual, local, national and religious level to satisfy such social criteria as personal responsibility, social status, occupation, and social respect; prominent ideals and value systems generally regard excellence in femininity, motherhood, wifehood, manhood, working as civil servants, monkhood, citizenship, and being Buddhists.

Keyword : local History, Niras (journey poetry), Ideals, value systems, Southern local community

บทนำ

“วรรณกรรม” ถือเป็นพื้นที่ของการแสดงออกทางความรู้สึกนึกคิดของผู้ประพันธ์ภายใต้บริบทสังคมที่เกิดขึ้น ณ ช่วงขณะนั้นๆ ได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังเป็นพื้นที่ในการสร้าง/เสนอภาพทางอุดมคติของสังคม ฉะนั้น ความคิดและความคาดหวังที่ปรากฏในงานประพันธ์เหล่านั้นจึงสัมพันธ์กับบรรยากาศทางความคิดที่เปลี่ยนแปลงไปในขณะเดียวกัน หากพิจารณา “วรรณกรรม” ในฐานะหลักฐานทางประวัติศาสตร์ “วรรณกรรม” สามารถนำมาใช้เพื่อสร้างความเข้าใจและอธิบายความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นของสังคมในแต่ละยุคสมัย หรือกล่าวได้ว่า “วรรณกรรม” ได้ซ่อนโครงสร้างทางความรู้สึกของคนยุคนั้นไว้อย่างแยบยล (สมิทธิ์ ถนอมศาสนะ, 2558: 16-17)

ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ซึ่งนับเป็นเหตุผลประการสำคัญที่ทำให้ “วรรณกรรม” เป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจและมีการศึกษาในมิติประวัติศาสตร์อย่างกว้างขวาง ดังจะเห็นได้จากงานของ นิธิ เอียวศรีวงศ์ เรื่อง “ปากไก่และใบเรือ: รวมความเรียงว่าด้วยวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ต้นรัตนโกสินทร์” เป็นการให้ภาพของความเปลี่ยนแปลงทางความคิดในมิติประวัติศาสตร์โดยมองผ่านภาพเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และเนื้อหาของวรรณกรรมที่เปลี่ยนไปในสมัยต้นรัตนโกสินทร์ โดยนิธิใช้งานของ

สุนทรภู่เป็นแกนสำคัญในการศึกษา เพื่อฉายภาพให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนับจากสมัยปลายอยุธยา ซึ่งจะมีความเป็นมนุษย์นิยมมากขึ้นอีกระดับหนึ่ง ทั้งยังสะท้อนถึงความคิดและคุณค่าบางประการในยุคสมัยนั้น ดังที่นิธิได้กล่าวไว้ว่า “...กล่าวกันว่าวรรณกรรมเป็นกระจกสะท้อนสังคมที่วรรณกรรมนั้นถูกสร้างขึ้น ไม่มีปัญหาว่าวรรณกรรมเป็นกระจก แต่กระจกนี้สะท้อนให้เราเห็นเพียงบางอย่างเท่านั้น ที่สำคัญได้แก่สะท้อนให้เราเห็นความรู้สึกในจิตใจของคน เห็นค่านิยมในบางเรื่องของยุคสมัยนั้น...” (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2527 : 6) หรือกรณีงานของเบเนดิกต์ แอนเดอร์สัน เรื่อง “ในกระจก: วรรณกรรมและการเมืองสยามยุคอเมริกัน” กล่าวถึงสังคมไทยในยุคหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 หรือที่ผู้เขียนนิยามว่า “ยุคอเมริกัน” โดยงานชิ้นนี้ไม่เพียงแต่สะท้อนภาพของสังคม แต่ถือว่าเป็นการมองความหมายที่แฝงอยู่ในตัวงานเหล่านั้นซึ่งเป็นการแสดงออกถึงอารมณ์ความรู้สึกของยุคสมัยนั้นได้เป็นอย่างดี เป็นความท้าทายอีกระดับในวงการประวัติศาสตร์กับการใช้วรรณกรรมมาวิเคราะห์ มองในเรื่องของความรู้สึกนึกคิดที่ผู้ประพันธ์ได้สร้างขึ้นผ่านมโนทัศน์และประสบการณ์ของผู้ประพันธ์ (เบเนดิกต์ แอนเดอร์สัน, 2553 : 1-7) เช่นเดียวกับงานของทักษ์ เฉลิมเตียรณ เรื่อง “อ่านจนแตก: วรรณกรรม ความทันสมัย และความเป็นไทย” ว่าด้วยการนำวรรณกรรมมาเป็นตัวบทเพื่อวิเคราะห์และประเมินค่าบริบททางสังคม การเมือง และวัฒนธรรม ซึ่งจะเผยให้เห็นกรอบของความคิดบางประการในสังคมไทย (ทักษ์ เฉลิมเตียรณ, 2558 : 21-25)

สำหรับความสนใจ “วรรณกรรม” ต่อการศึกษาประวัติศาสตร์หรือสังคมท้องถิ่นที่สะท้อนให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิต เศรษฐกิจและสังคมของคนในท้องถิ่น ก็เป็นประเด็นของความสนใจจากนักวิชาการด้วยเช่นเดียวกัน ดังปรากฏให้เห็นในงานชิ้นสำคัญของพิเชฐ แสงทอง เรื่อง “ศึกษาลักษณะเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนชาวนาบริเวณลุ่มทะเลสาบสงขลาในวรรณกรรมนิราศ” ว่าด้วยการใช้นิราศในการนำมาวิเคราะห์ภาพการดำรงชีวิตทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนชาวนาในแถบลุ่มทะเลสาบสงขลา ทศวรรษ 2420-2510 (พิเชฐ แสงทอง, 2545 : 9-12) งานของวินัย สุกใส เรื่อง “วิเคราะห์ภาพสะท้อนเศรษฐกิจสังคมชุมชนลุ่มทะเลสาบสงขลาที่ปรากฏในวรรณกรรมท้องถิ่นประเภทร้อยกรองในยุคการพิมพ์ (พ.ศ. 2472-2503)” ที่ศึกษาวรรณกรรมร้อยกรองในยุคธุรกิจโรงพิมพ์ในบริเวณลุ่มทะเลสาบ

สงขลา รุ่งเรือง โดยวรรณกรรมเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนบริเวณลุ่มทะเลสาบสงขลา พร้อม ๆ กับการพยายามของรัฐที่จะเข้ามาควบคุมปัจจัยการผลิตและผลผลิตผ่านระบบทุนนิยมโดยรัฐ (วินัย สุกใส, 2546 : 238) ในทำนองเดียวกับงานของ พัทธลินจ์ จินนุ่น เรื่อง “ลักษณะเด่นและบทบาททางสังคมของวรรณกรรมคำสอนภาคใต้ ‘ฉบับพิมพ์เล่มเล็ก’ ” ที่มุ่งศึกษา วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ประพันธ์และผู้อ่าน รวมทั้งวิเคราะห์ถึงบทบาทของวรรณกรรมคำสอนที่มีผลต่อสังคม โดยเลือกหยิบเฉพาะข้อมูลจากวรรณกรรมคำสอนของภาคใต้ “ฉบับเล่มเล็ก” ที่ปรากฏในพื้นที่จังหวัด นครศรีธรรมราช จังหวัดสงขลา และจังหวัดพัทลุง (พัธลินจ์ จินนุ่น, 2555 : 4-5) เป็นต้น

จากที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่า “วรรณกรรม” สามารถนำมาใช้ในฐานะหลักฐานทางประวัติศาสตร์เพื่ออธิบายและทำความเข้าใจความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมได้เป็นอย่างดี แต่ทว่าที่ผ่านมา ความสำคัญของวรรณกรรมในฐานะของพื้นที่ที่ตกผลึกของ “อุดมคติและระบบคุณค่า” ยังไม่ได้ถูกนำมาศึกษา โดยเฉพาะวรรณกรรมประเภท “นิราศท่องถิ่นภาคใต้” ซึ่งนับว่าเป็นพื้นที่ของการตกผลึกของอุดมคติและระบบคุณค่าของสังคมท้องถิ่นภาคใต้ ด้วยเหตุว่า อุดมคติและระบบคุณค่าที่ตกผลึกผ่านนิราศท่องถิ่นภาคใต้ไม่ได้เกิดขึ้นอย่างล่อย ๆ หากแต่ถูกกำกับด้วยบริบททางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและกรอบความคิดของรัฐราชการจากส่วนกลาง โดยเฉพาะกระบวนการการเป็นรัฐชาติสมัยใหม่ กระแสชาตินิยมความเป็นไทย ระบบทุนนิยม และการศึกษาสมัยใหม่ที่เกิดขึ้นในทศวรรษ 2460 – 2490 ซึ่งได้กลืนกลายเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของสังคมท้องถิ่นใต้ เพราะฉะนั้น อุดมคติและระบบคุณค่าใน “นิราศท่องถิ่นภาคใต้” จึงแสดงออกทั้งในระดับปัจเจก ระดับสังคมท้องถิ่น ระดับชาติและศาสนา ด้วยเหตุนี้ การศึกษาในงานวิจัยชิ้นนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา วิเคราะห์ อุดมคติและระบบคุณค่าที่ปรากฏในนิราศท่องถิ่นภาคใต้ ทศวรรษ 2460-2490 โดยอาศัยการศึกษาตามแนวพินิจทางประวัติศาสตร์ (Historical approach) มีนิราศซึ่งเป็นตัวบทและแกนสำคัญในการเดินเรื่อง 6 ชิ้น/เรื่อง ประกอบด้วย นิราศเทพา นิราศทุ่งหวัง นิราศรับพัชนี นิราศเรือนจำ (นิราศขึ้น) นิราศปากพนัง และนิราศกลางทะเลหลวง (นิราศสงขลา) โดยนิราศทั้งหมดนี้ประพันธ์

ขึ้นและมีเนื้อความหลักเกี่ยวข้องกับพื้นที่สงขลา นครศรีธรรมราช พัทลุง ตรังและสุราษฎร์ธานี ขณะเดียวกันนั้น จะใช้เอกสารและหลักฐานร่วมสมัยอื่นๆ ประกอบการอธิบายบริบทเพื่อนำสู่ความเข้าใจ “อุดมคติและระบบคุณค่า” ในระดับต่างๆ ที่ปรากฏในสังคมท้องถิ่นใต้ ทศวรรษ 2460 - 2490

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวิเคราะห์ “อุดมคติและระบบคุณค่า” ที่ปรากฏในนิราศท้องถิ่นภาคใต้ ทศวรรษ 2460-2490 ในงานชิ้นนี้ได้ทำการสำรวจเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าที่ผ่านมายังไม่มีงานที่นำเอาวรรณกรรมประเภท “นิราศ” มาศึกษาเพื่ออธิบายหรือทำความเข้าใจ “อุดมคติและระบบคุณค่า” ที่ปรากฏในท้องถิ่นภาคใต้ ทศวรรษ 2460-2490 แต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจากวรรณกรรมเป็นเอกสาร/หลักฐานสำคัญต่อการเข้าใจความเปลี่ยนแปลงของสังคม ฉะนั้น จึงปรากฏงานศึกษาชิ้นสำคัญ ที่ผู้ศึกษาได้หยิบนำมาใช้เพื่อทำความเข้าใจ “นิราศ” รวมถึงการทำความเข้าใจต่อประเด็น “อุดมคติและระบบคุณค่า” และความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นภาคใต้ ทศวรรษ 2460 - 2490 ด้วยเหตุนี้ในการทบทวนวรรณกรรมผู้ศึกษาจึงแบ่งเอกสารออกได้เป็น 3 ประเด็น คือ (1) งานที่ศึกษาวรรณกรรมและใช้วรรณกรรมสำหรับอธิบายและทำความเข้าใจความเปลี่ยนแปลงสังคม (2) งานที่ศึกษาเกี่ยวกับอุดมคติและระบบคุณค่า (3) งานที่อธิบายความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นภาคใต้ ทศวรรษ 2460 - 2490

(1) งานที่ศึกษาวรรณกรรมและนำวรรณกรรมมาใช้ในการอธิบายและทำความเข้าใจความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคม ชิ้นสำคัญๆ ได้แก่ นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2527) เรื่อง ปากไก่และใบเรือ: รวมความเรียงว่าด้วยวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ ตันรัตนโกสินทร์ โดยการศึกษาในงานชิ้นนี้นิธิได้หยิบงานของสุนทรภู่มาอธิบายความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากสมัยอยุธยาจนถึงสมัยต้นรัตนโกสินทร์ งานพิเชฐแสงทอง (2545) เรื่อง ศึกษาลักษณะเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนชาวนาบริเวณลุ่มทะเลสาบสงขลาในวรรณกรรมนิราศ ซึ่งได้รวบรวมนิราศของกลุ่มทะเลสาบสงขลาช่วง พ.ศ. 2420-2510 ซึ่งมีจำนวน 31 เรื่องมาเป็นแกนสำคัญในการนำมาศึกษาเศรษฐกิจสังคมของชุมชนชาวนาบริเวณลุ่มทะเลสาบสงขลา งานวินัย สุกใส (2546)

เรื่อง วิเคราะห์ภาพสะท้อนเศรษฐกิจสังคมชุมชนลุ่มทะเลสาบสงขลาที่ปรากฏในวรรณกรรมท้องถิ่นประเภทร้อยกรองในยุคการพิมพ์ (พ.ศ.2472-2503) ได้ศึกษาวรรณกรรมในฐานะหลักฐานทางประวัติศาสตร์ซึ่งสะท้อนภาพวิถีการดำรงชีวิตสภาพเศรษฐกิจสังคมของชุมชนแถบลุ่มทะเลสาบสงขลา งานพัชลินี จินนุ่น (2555) ดุษฎีนิพนธ์เรื่อง ศึกษาลักษณะเด่นและบทบาททางสังคมของวรรณกรรมคำสอนภาคใต้ “ฉบับพิมพ์เล่มเล็ก” ได้ชี้ให้เห็นถึงลักษณะเด่นของวรรณกรรมคำสอนภาคใต้ “ฉบับเล่มเล็ก” ในด้านรูปลักษณ์ รูปแบบ เนื้อหา และวิธีการส่งสอนบุตรหลาน รวมถึงเนื้อหาและบทบาทของคำสอนที่มีต่อวิถีชีวิตของชาวบ้านในท้องถิ่นภาคใต้ในแง่มุมต่างๆ ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากการได้รับการศึกษาสมัยใหม่ งานสมิทธิ์ ถนอมศาสนะ (2558) ดุษฎีนิพนธ์เรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางความคิดของชนชั้นกลางไทยกับ “เรื่องอ่านเล่น” ไทยสมัยใหม่ ทศวรรษ 2460-ทศวรรษ 2480 ได้หยิบเอา “เรื่องอ่านเล่น” มาอธิบายความเปลี่ยนแปลงความคิดและจริยธรรมของชนชั้นกลางในสังคมไทย เป็นต้น

การนำเอาวรรณกรรมมาใช้ในการอธิบายประวัติศาสตร์และความเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ ของการศึกษาในงานกลุ่มนี้ด้วยการอธิบายให้เห็นว่าวรรณกรรมกับประวัติศาสตร์เกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันและกันนั้น เป็นสิ่งผู้ศึกษาได้ใช้งานในกลุ่มนี้สำหรับเป็นกรอบในการใช้วรรณกรรมในฐานะหลักฐานทางประวัติศาสตร์เพื่อเข้าใจความเปลี่ยนแปลงสังคม และที่สำคัญ สามารถนำมาใช้สำหรับเข้าใจ “วรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้” โดยเฉพาะในงานของพิเชษฐ แสงทอง งานของวินัย สุกใส และงานของพัชลินี จินนุ่น

(2) งานที่ศึกษาและอธิบายเกี่ยวกับอุดมคติและระบบคุณค่าในสังคม งานกลุ่มนี้ ขึ้นสำคัญ ๆ ได้แก่ เบเนดิกท์ แอนเดอร์สัน (2553) เรื่อง ในกระจก: วรรณกรรมและการเมืองสยามยุคอเมริกัน เป็นการใช้วรรณกรรมในการวิเคราะห์อารมณ์ที่แตกต่างกันของผู้เขียนและตัวละครที่มีผลต่อตนเองและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วหลังยุคสงครามโลกครั้งที่ 2 กับการเติบโตขึ้นของชนชั้นกลาง การขยายตัวของทุนนิยมสู่ชนบท งานของสายชล สัตยานุรักษ์ เกษรา ศรีนาคา และภัทริยา คงธนะ (2560) เรื่อง “สื่อ อัตลักษณ์ และระบบคุณค่า” งานชิ้นนี้เลือกศึกษาสื่อที่ ศิลป์ พีระศรี สร้างขึ้นหลังการปฏิวัติ พ.ศ. 2475 ที่นิยามว่าเป็นศิลปะแห่งชาติ

และมีส่วนในการสร้างความเป็นไทย หรืออัตลักษณ์ไทย และช่วยในการปลูกฝังระบบคุณค่าที่จรรโลงความสัมพันธไมตรีเชิงอำนาจในชาติไทย ความเป็นผู้หญิงไทย งานของฉันทพร ขุนราช (2560) เรื่อง ““เกลอ” ระบบคุณค่าในสังคมที่เปลี่ยนผ่าน (พ.ศ. 2452-พ.ศ. 2558)” ได้ชี้ให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลง ความสัมพันธ์ และคุณค่าของ “เกลอ” ในชุมชนริมคลองสองพี่น้อง กลุ่มทะเลสาบสงขลา จังหวัดสงขลา งานของภัทรนิษฐ์ เกียรติธนวิชัย (2562) เรื่อง “รัฐและสังคมสยามกับการจัดการความรู้ลึกระบบอบความสยดสยอง, พ.ศ. 2394-2453” ได้วิเคราะห์และอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างรัฐและสังคมในบริบทความรู้ลึกระบบอบความสยดสยอง โดยการสร้าง/ควบคุมอารมณ์ความรู้สึกของประชาชนให้หวาดกลัวและอยู่ในกำกับของรัฐเพื่อเป็นการจัดระเบียบของสังคม และงานของสุรเชษฐ์ สุขลากกิจ (2565) บทความเรื่อง “แม่และแม่บ้านสมัยใหม่ : ผู้หญิงดี, ความเป็นไทย, และวิทยาศาสตร์ ทศวรรษ 2460 – 2490” ซึ่งได้ชี้ให้เห็นว่าแม่และแม่บ้านเริ่มถูกนิยามขึ้นบนสนามของการจำแนก “ผู้หญิงดี” และ “ผู้หญิงไม่ดี” ความหมายของแม่และแม่บ้านได้ถูกยึดโยงอยู่กับครอบครัวที่ถูกพิจารณาว่าเป็นหน่วยพื้นฐานของชาติและพุทธศาสนาได้กลายเป็นเสาหลักประการสำคัญของความเป็นไทย ในขณะที่วิทยาศาสตร์ได้กลายเป็นเครื่องหมายของความเป็นสมัยใหม่ จนเริ่มเข้าสู่ยุคสงครามเย็น แม่และแม่บ้านได้รับการส่งเสริมโดยรัฐ ผ่านการรณรงค์วัฒนธรรมฝ่ายหญิง กำหนดวันสำคัญ-วันแม่

งานในกลุ่มนี้แสดงให้เห็นว่าอุดมคติและระบบคุณค่าที่ปรากฏในสังคมนั้น ถูกกำกับและสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และระบบวัฒนธรรมที่แปรเปลี่ยนอยู่ทุกยุคสมัย ซึ่งผู้ศึกษาสามารถนำมาเป็นแนวทางสำหรับการทำความเข้าใจในการศึกษาวิเคราะห์อุดมคติและระบบคุณค่าที่ปรากฏในนิรชาของท้องถิ่นภาคใต้

(3) งานที่ศึกษาและอธิบายความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นภาคใต้ ทศวรรษ 2460 – 2490 ผู้ศึกษาได้หยิบงานที่มีเนื้อหาและอธิบายความเปลี่ยนแปลงในท้องถิ่นภาคใต้ ซึ่งมีเวลาคาบเกี่ยวกับการศึกษาในบทความชิ้นนี้ โดยงานชิ้นสำคัญๆ ได้แก่ งานของสงบ ส่งเมือง (2525) เรื่อง “ท้องถิ่นนิยมกับปัญหาการรวมชาติสมัยรัชกาลที่ 5 และผลกระทบที่มีต่อปัญหาการเมืองการปกครองปัจจุบัน: ศึกษาเฉพาะกรณีภาคใต้” งานอุทิศ สังขรัตน์ (2546) เรื่อง “การแลกเปลี่ยนผลผลิต

ของชุมชนรอบทะเลสาบสงขลา ในสมัยเรือเมล์ (พ.ศ. 2465-2516)” และรายงานวิจัยของพรชัย นาคสีทอง เรื่อง “ประวัติศาสตร์ครอบครัวและระบบเครือญาติกับการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนบริเวณลุ่มทะเลสาบสงขลา” (2563) และบทความเรื่อง “ท้องถิ่นในรัฐชาติ - รัฐชาติในท้องถิ่น : การประสานและการผูกโยงของอารมณื ความรู้สึกและความใฝ่ฝันแบบรัฐชาติกับสำนึกท้องถิ่นในหนังสือแฉงงานศพของภาคใต้ ทศวรรษ 2460 – 2490” (2564) รวมถึงงานของยงยุทธ ชูแว่นเรื่อง “บทสังเคราะห์รายงานการวิจัย เศรษฐกิจชุมชนหมู่บ้านลุ่มทะเลสาบสงขลาในมิติประวัติศาสตร์” (2546) ชุดโครงการวิจัย “ประวัติศาสตร์ชุมชนท้องถิ่นกับการพัฒนาในบริเวณลุ่มทะเลสาบสงขลา” (2564ก) และ “บทสังเคราะห์การศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชนท้องถิ่นกับการพัฒนาในบริเวณลุ่มทะเลสาบสงขลา : การสร้างองค์ความรู้ใหม่ ยกฐานอำนาจท้องถิ่น ลดความเหลื่อมล้ำ” (2564ข)

เอกสารกลุ่มนี้ได้กล่าวถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นภาคใต้ โดยเฉพาะความเปลี่ยนแปลงของชุมชนรอบทะเลสาบสงขลานั้นนับตั้งแต่ทศวรรษ 2420 เป็นต้นมา ซึ่งเป็นบริบทพื้นฐานที่สำคัญต่อประเด็นของการศึกษาในงานชิ้นนี้ และที่สำคัญงานในกลุ่มนี้ยังแสดงให้เห็นถึงคุณค่าบางประการที่ดำรงอยู่ในระบบวัฒนธรรมท้องถิ่นได้ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญต่อการศึกษา วิเคราะห์ อุดมคติและระบบคุณค่าที่ปรากฏในนิราศท้องถิ่นภาคใต้ ทศวรรษ 2460–2490

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษา วิเคราะห์ อุดมคติและระบบคุณค่าที่ปรากฏในนิราศท้องถิ่นภาคใต้ ทศวรรษ 2460–2490

ขอบเขตการศึกษา

ในงานชิ้นนี้มี 2 มิติหลัก คือ มิติเนื้อหาและพื้นที่ เน้นการวิเคราะห์นิราศที่มีลักษณะร่วมของการประพันธ์ในทศวรรษ 2460–2490 ซึ่งมี 6 เรื่องหลัก ประกอบด้วย นิราศเทพา นิราศทุ่งหวัง นิราศรับพัชนี นิราศเรือนจำ นิราศปากพ่อง และนิราศกลางทะเลหลวง (นิราศสงขลา) โดยนิราศทั้งหมดนี้ให้รายละเอียดสังคมท้องถิ่นได้เกี่ยวกับพื้นที่สงขลา นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี พัทลุงและตรังเป็นสำคัญ

มิติเวลา เน้นช่วงทศวรรษ 2460 – 2490 ซึ่งเป็นระยะของการเปลี่ยนผ่านครั้งสำคัญทั้งระดับรัฐชาติและระดับท้องถิ่น รวมถึงนับเป็นช่วงสำคัญต่ออุดมคติและระบบคุณค่าของสังคมไทยที่ขยายเข้าสู่สังคมท้องถิ่นภาคใต้

ข้อตกลงเบื้องต้น เพื่อให้มุมมองของการนำเสนอไปในทิศทางเดียวกันในงานชิ้นนี้จึงขอกำหนดข้อตกลงเกี่ยวกับความหมายของ “อุดมคติ” ซึ่งอิงกับพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ที่ให้ความหมายไว้ว่า จินตนาการที่ถือว่าเป็นมาตรฐานแห่งความดี ความงาม และความจริง ทางใดทางหนึ่งที่มนุษย์ถือว่าเป็นเป้าหมายแห่งชีวิตของตน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546 : 1381) ส่วน “ระบบคุณค่า” อิงกับกรอบการวิเคราะห์ของสายชล สัตยานุรักษ์ เกษรา ศรีนาคา และภัทริยา คงธนะ (2560 : 245 – 275) มาเป็นแนวทางโดยเฉพาะประเด็นความสัมพันธ์กับคุณธรรมหรือจริยธรรมที่บุคคลยึดถือเป็นบรรทัดฐานทางสังคมในการใช้ชีวิตและการกระทำสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตและสังคม แต่ทว่าความหมายของทั้งสองส่วนนี้จะจำเพาะในกรอบที่ถูกนำเสนอผ่าน “นิราศ”

วิธีการศึกษา

บทความชิ้นนี้ต้องการศึกษาและวิเคราะห์นิราศในฐานะวรรณกรรมที่เกิดขึ้นอย่างสอดคล้องกับบริบท โดยอาศัยข้อมูลและการวิเคราะห์ตามแนวพินิจทางประวัติศาสตร์ (Historical Approach) ที่เน้นกรอบแนวคิดมุมมองด้วยการให้ความสำคัญการศึกษาและทำความเข้าใจบริบทที่งานถูกสร้างขึ้น (Context) พร้อมกับ ๓ ประเด็น ก่อร่างเนื้อหา (content) ที่ปรากฏในนิราศ ด้วยเหตุนี้ การนำเสนอผลการศึกษามี 3 ประเด็น กล่าวคือ (1) การปรากฏขึ้นของวรรณกรรม “นิราศ” ในบริบทสังคมท้องถิ่นใต้ (2) อุดมคติของสังคมท้องถิ่นภาคใต้ที่ตกผลึกผ่านนิราศ (3) ระบบคุณค่าของสังคมท้องถิ่นภาคใต้ที่ตกผลึกผ่านนิราศ

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

1. การปรากฏขึ้นของวรรณกรรม “นิราศ” ในสังคมท้องถิ่นใต้ : อิทธิพลของวรรณกรรมหลวงในสังคมท้องถิ่นใต้

การทำความเข้าใจเกี่ยวกับการปรากฏขึ้นของวรรณกรรมลายลักษณ์อักษรในสังคมท้องถิ่นใต้สามารถทำความเข้าใจผ่านบทความของวินัย สุทธิ (2562) เรื่องประเพณีลายลักษณ์อักษรในชุมชนลุ่มทะเลสาบสงขลา : วัฒนธรรมแห่งความรู้จากยุคตัวเขียนสู่ยุคการพิมพ์ ที่ให้ข้อมูลว่าประเพณีลายลักษณ์อักษรของวรรณกรรมท้องถิ่น (โดยเฉพาะชุมชนในบริเวณลุ่มทะเลสาบสงขลา) เป็นสิ่งที่ปรากฏสืบเนื่องเริ่มมาตั้งแต่กลางสมัยอยุธยาเป็นอย่างน้อย ความเปลี่ยนแปลงในประเพณีลายลักษณ์อักษรของวรรณกรรมท้องถิ่นใต้เกิดขึ้นเมื่อเกิดความเปลี่ยนแปลงอันเป็นผลมาจากการพัฒนาทางการสื่อสารคมนาคม การพัฒนาทางการศึกษา และความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการพิมพ์เพื่อตอบสนองการพัฒนาประเทศนับตั้งแต่ทศวรรษ 2440 เป็นต้นมา มีผลให้บรรยากาศการสร้างและเผยแพร่วรรณกรรมท้องถิ่นแปรเปลี่ยนไป โดยเฉพาะวรรณกรรมลายลักษณ์อักษรแบบตัวเขียนของท้องถิ่นพัฒนาสู่วรรณกรรมตัวพิมพ์ที่เกิดขึ้นนับตั้งแต่ต้นทศวรรษ 2470 เป็นต้นมา เมื่อเทคโนโลยีธุรกิจการพิมพ์ขยายเข้าสู่สังคมท้องถิ่นภาคใต้

เช่นเดียวกับงานพิเชฐ แสงทอง เรื่อง “ศึกษาลักษณะเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนชาวนาบริเวณลุ่มทะเลสาบสงขลาในวรรณกรรมนิราศ” และรายงานการวิจัยเรื่อง “วรรณกรรมและเรื่องเล่าประจำถิ่นกับการฟื้นฟูพลังและสร้างพลังทางสังคมในชุมชนบริเวณลุ่มทะเลสาบสงขลา” ซึ่งพิเชฐได้รวบรวมนิราศที่ประพันธ์ขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. 2420-2510 ของชุมชนลุ่มทะเลสาบสงขลาว่ามีจำนวนถึง 31 เรื่อง (พิเชฐ แสงทอง, 2545, 10-11) ในจำนวนทั้ง 31 เรื่องนี้ไม่นับรวมนิราศเทพานิราศทุ่งหวัง นิราศเรือนจำ (นิราศขึ้น) และนิราศปากพนัง) ซึ่งจากข้อมูลนี้แสดงให้เห็นถึงความคึกคักของวรรณกรรมท้องถิ่น โดยเฉพาะการรับเอาอิทธิพลของหนังสือวัดเกาะและวรรณกรรมของสุนทรภู่ที่มีต่อวรรณกรรมของภาคใต้ในยุคการพิมพ์ (วิมลมาศ ปฤษฎากุล, 2556 ; 57 - 62)

เพราะฉะนั้น สามารถกล่าวได้ว่าการปรากฏขึ้นวรรณกรรมในสังคมท้องถิ่นใต้ (รวมถึงนิราศ) เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นสอดคล้องกับบริบทและความเปลี่ยนแปลงในสังคมท้องถิ่นภาคใต้ โดยเฉพาะความเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างและโลกทัศน์ มุมมองอันสืบเนื่องจากการปฏิรูปประเทศที่เกิดขึ้นมาตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งล้วนแล้วแต่มีผลต่ออุดมคติและระบบคุณค่าที่ตกผลึกผ่านนิราศทั้งสิ้น ด้วยเหตุนี้จำเป็นต้องกล่าวถึงบริบทและความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตั้งแต่ทศวรรษ 2440 เรื่อยมาจนกระทั่งทศวรรษ 2490

ความเปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้าง ระบบ ระเบียบของการบริหารราชการสมัยใหม่หรือศักดินารวมศูนย์ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่อยู่ภายใต้ระบบรัฐราชการ และมีส่วนทำให้เกิดการปรับตัวของสังคมท้องถิ่นเพื่อให้สอดคล้องกับการปรับโครงสร้างรัฐราชการสมัยใหม่อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (สงบ ส่งเมือง, 2525 : 19-21) จนกระทั่งถึงต้นทศวรรษ 2470 เมื่อเทคโนโลยีธุรกิจการพิมพ์เกิดขึ้นในพื้นที่ภาคใต้นับเป็นอีกเงื่อนไขที่สำคัญซึ่งมีผลต่อการเปลี่ยนผ่านทางความคิด มโนทัศน์เรื่องความรู้ และความบันเทิง ซึ่งมีส่วนให้อิทธิพลของวรรณกรรมของส่วนกลางขยายเข้ามาและเป็นที่ยอมรับของสังคมท้องถิ่นได้ในเวลาเดียวกัน (วิมลมาศ ปถุชากุล, 2556 : 57 – 62) ในแง่หนึ่ง กลุ่มคนผู้ได้รับการศึกษาสมัยใหม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีการพิมพ์ ความรู้และความบันเทิงผ่านวรรณกรรมจึงมีบทบาทสำคัญต่อการหล่อหลอมโลกทัศน์ อุดมคติและสร้างระบบคุณค่าแบบใหม่ในสังคมท้องถิ่นใต้

นอกจากความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวแล้ว สืบเนื่องจากงานชิ้นนี้เน้นการวิเคราะห์นิราศที่มีลักษณะร่วมของการประพันธ์ในทศวรรษ 2460–2490 ทั้ง 6 ชิ้น/เรื่อง ประกอบด้วย นิราศเทพา นิราศทุ่งหวัง นิราศรั้วพันธ์ นิราศเรือนจำ นิราศปากหนัง และนิราศกลางทะเลหลวง (นิราศสงขลา) เพราะฉะนั้น เพื่อเป็นพื้นฐานที่จะนำไปสู่การศึกษา วิเคราะห์ อุดมคติและระบบคุณค่าที่ปรากฏในนิราศท้องถิ่นภาคใต้ ทศวรรษ 2460–2490 ในประเด็นถัดไป จึงขอกล่าวถึงสารัตถะของนิราศดังกล่าวโดยสังเขป กล่าวคือ

นิราศเทพา ประพันธ์โดยกระจ่าง แสงจันทร์ คราวดำรงตำแหน่งเป็นครูผู้ถวายอักษรแด่ไอรสของอุปราชมณฑลปักษ์ใต้ กรมหลวงลพบุรีราเมศวร์

เป็นบทประพันธ์ที่เกิดขึ้นในขณะที่เดินทางเพื่อทำสำมะโนประชากรในเขตอำเภอเทพา จังหวัดสงขลาเมื่อ พ.ศ. 2460 เนื้อหาสาระและลักษณะเด่น กล่าวถึงการเดินทาง การสำรวจสำมะโนประชากร การผูกโยงชื่อสถานที่กับความคะเนิงนางอันเป็นที่รัก (กระจ่าง แสงจันทร์, 2555 : 125 - 167) ที่สำคัญ นิราศแสดงให้เห็นถึงอำนาจการควบคุมของรัฐราชการสมัยใหม่ที่กระทำผ่านการสำรวจสำมะโนประชากรซึ่งเป็นเงื่อนไขที่สำคัญต่ออุดมคติและระบบคุณค่าในสังคมท้องถิ่นได้

นิราศทุ่งหวัง ประพันธ์โดยกระจ่าง แสงจันทร์เช่นเดียวกับนิราศเทพา แต่นิราศทุ่งหวังประพันธ์ขึ้นใน พ.ศ. 2462 ตามรับสั่งของกรมหลวงลพบุรีราเมศวร์ อุปราชปักษ์ใต้ในเวลานั้น ขณะตามเสด็จไปสำรวจพื้นที่จากเขาสำโรง จนถึงตำบลทุ่งหวัง สงขลา เพื่อใช้สำหรับการฝึกลูกเสือป่า (กระจ่าง แสงจันทร์, 2555 : 125 - 167) ลักษณะเด่นของนิราศชิ้นนี้เป็นการบันทึกเรื่องราวเหตุการณ์ระหว่างการเดินทาง ลักษณะภูมิศาสตร์สำคัญของสถานที่ต่าง ๆ ประวัติความเป็นมาซึ่งบางอย่างหายไปตามกาลเวลา หรืออาจถูกปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัย ที่น่าสนใจนิราศเรื่องนี้ งดเว้นการเขียนถึงคนรักหรือเชิงสังวาส ซึ่งผิดไปจากขนบทั่วไปของนิราศ แต่เน้นชีวิตความเป็นจริงของสังคมท้องถิ่นในเวลานั้น

นิราศรับพัชนี ประพันธ์โดยพระครูวิจารณ์ศีลคุณ (ฑู) วัดจะทิ้งพระ จังหวัดสงขลา ประพันธ์ขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2464 ขณะเดินทางไปรับพระราชทานพัชนียศฯ ณ กรุงเทพฯ นิราศได้บันทึกเรื่องราวในการเดินทาง(เรือ) ตลอดจนบรรยายสิ่งที่พานพบตั้งแต่ สงขลาจนถึงกรุงเทพฯ (พระครูวิจารณ์ศีลคุณ, 2516) โดยลักษณะเด่นของนิราศ เรื่องนี้ไม่ได้พรรณนา หรือคร่ำครวญถึงนางอันเป็นที่รักตามขนบของนิราศ แต่ให้ ภาพความอุดมสมบูรณ์ วิถีชีวิตของผู้คนและชุมชนในบริเวณลุ่มทะเลสาบสงขลาใน แ่งมุมต่างๆ และที่สำคัญ เนื่องจากผู้ประพันธ์เป็นพระภิกษุสงฆ์ซึ่งเป็นกลไกของรัฐ ในการจัดการศึกษาสมัยใหม่ ฉะนั้น จึงเห็นได้ถึงอุดมคติของรัฐและระบบคุณค่าที่ กระทำผ่านศาสนา

นิราศเรือนจำ หรือ “นิราศขึ้น” เป็นบทประพันธ์ของนายขึ้น เกื้อสกุล ชาวเกาะพะงัน สุราษฎร์ธานี ประพันธ์ขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2481 เป็นเรื่องราวของชีวิต นายขึ้นซึ่งสืบเนื่องจากเหตุทะเลาะวิวาทรุนแรงและต้องเข้ารับโทษในเรือนจำ จังหวัดสุราษฎร์ธานี จากนั้นถูกส่งไปเรือนจำชั่วคราวที่เขาประสงค์ อำเภอท่าชนะ

จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อใช้แรงงานสร้างทางรถไฟ (กวี รั้งสิริวราภักษ์, 2544) ความสำคัญของนิราศเรื่องนี้เป็นนิราศที่ผู้ประพันธ์เป็นชาวบ้านทั่วไปที่ผ่านระบบการศึกษาด้วยการบวชเรียนในวัดและการศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง เนื้อหาส่วนใหญ่จะให้ภาพวิถีชีวิตของผู้คนทั้งชายทั้งหญิง พฤติกรรมของเจ้าหน้าที่รัฐ วัฒนธรรม ประเพณี และเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

นิราศปากพนัง ประพันธ์โดยหลวงประคองคดีเมื่อ พ.ศ. 2482 ว่าด้วยเรื่องสภาพพื้นที่ระหว่างการเดินทางจากจังหวัดนครศรีธรรมราชไปยังกรุงเทพฯ ของหลวงประคองคดีที่เดินทางจากอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราชจนถึงกรุงเทพฯ และเดินทางกลับจากกรุงเทพฯ สู่จังหวัดนครศรีธรรมราชโดยรถไฟ เนื้อหาโดยส่วนใหญ่จึงกล่าวถึงสภาพพื้นที่และวิถีชีวิตของผู้คนที่พบเห็นระหว่างการเดินทางทั้งทางน้ำและทางบก (หลวงประคองคดี, 2482) ที่สำคัญนิราศได้กล่าวถึงเหตุการณ์สำคัญ ๆ ที่สะท้อนภาพของอุดมคติและระบบคุณค่าที่ปรากฏในสังคมท้องถิ่นในขณะนั้น

นิราศกลางทะเลหลวง หรือนิราศสงขลา ประพันธ์โดยดำขำ ชาวบก หรือพระประสิทธิ์ศีลคุณ ประพันธ์ขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2488 ระหว่างการเดินทางจากจังหวัดสงขลาไปยังกรุงเทพฯ ลักษณะเด่นของนิราศเรื่องนี้ว่าด้วยการให้ความสำคัญต่อความรัก/อาลัยรัก อาลัยสถานที่ที่มาจากตามชนบททั่วไปของนิราศ แต่ความโดดเด่นของนิราศทะเลหลวงกล่าวถึงตำนาน ประวัติของสถานที่สำคัญ พร้อม ๆ กับสอดแทรกคำสอนในพระพุทธศาสนา การประพฤติตัว การปฏิบัติหน้าที่ตามจารีตครรลองครองธรรมของสังคม ตลอดจนการเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ (ดำขำ ชาวบก, 2532)

เมื่อพิจารณาข้อมูลถึงการปรากฏขึ้นของวรรณกรรมลายลักษณ์อักษรในสังคมท้องถิ่นได้ โดยเฉพาะวรรณกรรมประเภท “นิราศ” ตลอดจน เนื้อหา สวรรค์ละ บริบท/ช่วงเวลาของการประพันธ์และผู้ประพันธ์นิราศทั้ง 6 เรื่อง ซึ่งเห็นได้ถึงความสำคัญในฐานะของพื้นที่ ความรู้สึกนึกคิด อุดมคติและระบบคุณค่าของสังคมท้องถิ่น ที่ผ่านสายตาของผู้ประพันธ์ทั้งในฐานะข้าราชการ พระภิกษุสงฆ์และชาวบ้านทั่วไปภายใต้ของบริบทและความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมท้องถิ่นได้และถูกถ่ายทอดออกสู่สาธารณชน ดังที่พิเชษฐย้ำว่านิราศเป็นเครื่องบันทึกอารมณ์ความรู้สึกและความคิดเกี่ยวกับยุคสมัย (พิเชษฐ แสงทอง, 2559 : 201)

2. อุดมคติของสังคมท้องถิ่นภาคใต้ที่ตกผลึกผ่านนิราศ

บริบทของความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมท้องถิ่นและสภาวะของนิราศภาคใต้ทั้ง 6 เรื่อง ทศวรรษ 2460 – 2490 แสดงให้เห็นถึงอุดมคติของสังคมท้องถิ่นภาคใต้ โดยมีผู้ประพันธ์เป็นเสมือนตัวแทนในการแสดงออกทางความคิดและความรู้สึก เพราะฉะนั้น เนื้อหาของนิราศซึ่งเป็น “ตัวบท” ที่ถูกกำกับโดยบริบทและโครงสร้างทางสังคม เศรษฐกิจ และนโยบายของรัฐบาลกลาง จึงนับเป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อการอบทวงความคิดของผู้ประพันธ์ทั้งโดยความตั้งใจ และหรือไม่ตั้งใจ ด้วยเหตุนี้ เมื่อพินิจนิราศของสังคมท้องถิ่นใต้ในทศวรรษดังกล่าว จึงเห็นได้ถึง “อุดมคติ” ของสังคมท้องถิ่นใต้ใน 3 ระดับ/มิติ กล่าวคือ

2.1 อุดมคติในระดับปัจเจก : ความเป็นหญิง, ความเป็นชาย, ความเป็นข้าราชการและความเป็นพระภิกษุสงฆ์

อุดมคติในระดับปัจเจกที่ตกผลึกผ่านนิราศนับว่าเป็นอุดมคติใหม่ที่เกิดขึ้นอันเป็นผลพวงมาจากบริบทและความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในทศวรรษ 2460-2490 หรือห้วงเวลาก่อนหน้า โดยเฉพาะการศึกษาสมัยใหม่ หลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาและการเข้ามาของระบบ ระเบียบข้าราชการ ตลอดจนบรรทัดฐานสังคมใหม่ๆ และแสดงออกผ่านในชีวิตประจำวันที่สำคัญ ได้แก่ ความเป็นหญิงที่ดี ความเป็นชายที่ดี ความเป็นข้าราชการที่ดี และความเป็นพระภิกษุสงฆ์ที่ดี

ความเป็นหญิง ผู้หญิงที่ดีในอุดมคติที่ปรากฏในนิราศของภาคใต้ประกอบด้วย ความงามด้านรูปลักษณะ ซึ่งเป็นความงามอิงตามมาตรฐานความงามจากกรุงเทพฯ การแต่งกายต้องสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลตามแบบ “รัฐนิยม” กิริยามารยาทงามพร้อมทั้งงานบ้านงานเรือน มีความรู้ความสามารถสติปัญญาตามแบบของการศึกษาสมัยใหม่ พร้อมๆ กับการเป็นแม่ที่ดีและภรรยาที่ดี ดังบางส่วนของนิราศทะเลหลวง (นิราศสงขลา) ที่ว่า

...ฝ่ายข้างหญิงยังขยันมีมรรยาท
เป็นหญิงดีศรีเรือนเหมือนมงคล

เชิงฉลาดปฏิบัติไม่ขัดสน
ชายย่อมยกยกย่องครองคู่ควร...

(นิราศทะเลหลวง, 2532 : 27)

ความเป็นหญิงที่ดีดังกล่าวนี้นับว่าเป็นอุดมคติของยุคสมัยซึ่งปรากฏในหลักฐานอื่น ๆ ด้วยเช่นเดียวกัน ดังที่ว่า “...ให้ภรรยาเอาใจสามีด้วยการจัดการงานดี สงเคราะห์พวกพ้องของสามี ไม่นอกใจ เก็บทรัพย์อันสามีหาได้มา ชยันไม่เกียจคร้าน ในกิจการทั้งปวง...” (สมเด็จฯ กรมพระยวชิรญาณวโรรส, 2467 : 26)

ความเป็นชาย นิราศย้ำให้เห็นว่าความเป็นชายในอุดมคติของสังคมท้องถิ่นนั้นให้ความสำคัญกับเป็นเรื่องของภาระหน้าที่ความรับผิดชอบที่มีต่อครอบครัว ในฐานะที่ต้องแบกรับภาระต่าง ๆ หรือกล่าวได้ว่าผู้ชายคือเป็นเสาหลักของครอบครัว ฉะนั้น ผู้ชายที่ดีจึงต้องมีคุณสมบัติสำคัญที่เป็นที่ยอมรับของสังคม โดยเฉพาะคุณสมบัติด้านความรู้ความสามารถที่เกิดจากระบบการศึกษาสมัยใหม่ ความรู้ความสามารถในหน้าที่การงาน (ข้าราชการ) ตลอดจนฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงการสร้างชื่อเสียงให้กับตนเองและวงศ์ตระกูล และที่สำคัญ จะต้องมีความ “ชยัน” และ “เสียสละ” เพราะนั่นหมายถึง “กำลัง” สำคัญในการสร้างชาติ ดังบางส่วนของนิราศเรือนจำและนิราศทะเลหลวงที่ว่า

...การเล่าเรียนเพียรมันให้ทันสมัย จงตั้งใจแม่เพื่อสืบเชื้อสาย
 ย่อมเป็นสิ่งล้ำเลิศเกิดเป็นชาย ให้มีหลายแวงวงเหมือนหงส์ทอง...
 (นิราศเรือนจำ, 2544 : 181)

(...)

...เห็นประโยชน์ส่วนรวมเพื่อนร่วมชาติ จิตมุ่งมาดสุจริตมีคิดเงิน
 สร้างประเทศทุกวิถีภักดีเดิน แล้วช่วยเชิดชูศรีดำรงฮ่องกงไทย...
 (นิราศทะเลหลวง, 2532 : 40)

ความเป็นข้าราชการ ข้าราชการในอุดมคติที่นิราศนำเสนอ คือ บุคคลผู้ที่มีความรู้ ความสามารถตามกรอบของการศึกษาสมัยใหม่ รวมถึงมีความซื่อสัตย์สุจริต มีมานะ และจงรักภักดีต่อเจ้านายและพระมหากษัตริย์ ตลอดจนมีความเมตตาอารี สามารถช่วยเหลือและเป็นที่พึ่งพิงของราษฎรได้ ดังบางส่วนของนิราศเทพาที่ว่า “...ใจอารีมีการบุญคุณเจือ สมเป็นเนื่อนายอำเภอสอนองาน...” (นิราศเทพา, 2555 : 131)

ความเป็นพระภิกษุสงฆ์ พระภิกษุสงฆ์ที่ดีจะเป็นผู้ที่มีความรู้ในตำรับตำราทั้งทางโลกและทางธรรม พระภิกษุสงฆ์ในอุดมคติของสังคมท้องถิ่นจึงเป็นพระภิกษุสงฆ์ที่สามารถสั่งสอน กลุ่มเกลาชาวบ้านให้ประพฤติปฏิบัติตัวอยู่ในหลักธรรมคำสั่งสอนทางศาสนา และให้ดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องตามจารีตประเพณีของสังคมรัฐราชการสมัยใหม่ ฉะนั้น พระภิกษุสงฆ์ที่ดีจึงต้องประพฤติตัวและทำคุณแก่ประโยชน์แก่ชาติ บ้านเมืองและท้องถิ่นโดยเฉพาะบทบาทด้านการศึกษาหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนลูกศิษย์ ความเป็นพระภิกษุสงฆ์จึงถูกนำเสนอทั้งในฐานะของความเป็นพระและความเป็นครูที่มีความรู้ความฉลาด (นิราศรับพัชนี, 2516 : 13)

2.2 อุดมคติเกี่ยวกับเศรษฐกิจแบบทุนนิยม : แบบแผนในชีวิตสมัยใหม่ของสังคมท้องถิ่น

ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นภาคใต้ นับตั้งแต่ทศวรรษ 2440 เป็นต้นมาทำให้เกิดการปรับตัวของคนในสังคมท้องถิ่นภาคใต้เพื่อให้สอดคล้องกับระบบ ระเบียบ ข้อบังคับที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน และการปรับตัวให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของระบบการผลิตและการขยายตัวของเศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่นับวันจะขยายวงเพิ่มมากขึ้นและแปรเปลี่ยนไป

การปรับตัวซึ่งเป็นแบบแผนในชีวิตสมัยใหม่ที่เกิดขึ้นนี้เป็นสิ่งที่ตกผลึกให้เห็นในนิราศด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะแบบแผนในชีวิตประจำวันของสังคมท้องถิ่น ผังแฝงด้วยกรอบของระบบทุนนิยมซึ่งเน้นให้ความสำคัญกับระบบเงินตรา เพราะฉะนั้น การแลกเปลี่ยนค้าขายจึงกลายเป็นอีกส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน ดังที่ว่า “...เป็นมูลค่าเท่าไรจะให้สต่างค์...” (นิราศเทพา, 2555 : 137)

“เป็นมูลค่าเท่าไรจะให้สต่างค์” ที่ปรากฏในนิราศเทพาเป็นหลักฐานที่ยืนยันถึงกรอบคิดของเศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่มีอิทธิพลกับสังคมท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ หากพิจารณาถึงกรอบคิดของเศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่มีผลต่อแบบแผนในชีวิตสมัยใหม่ของสังคมท้องถิ่นเริ่มเด่นชัดนับตั้งแต่ทศวรรษ 2470 เป็นต้นมา เมื่อรัฐส่งเสริมให้ชาวนาผลิตข้าวเพื่อการส่งออกอย่างเต็มที่ ทั้งให้ความรู้ด้านการเกษตรแผนใหม่ ซึ่งว่าด้วยวิธีการเตรียมดิน การคัดเลือกพันธุ์ การใส่ปุ๋ย ตลอดจนการบำรุงร่างกายของชาวนาเพื่อการผลิตข้าวที่มีประสิทธิภาพ (ยงยุทธ ชูแวน และประมวล มณีโรจน์, 2546 : 14 – 15)

ที่สำคัญ รัฐให้ความสำคัญ (ยกย่อง) ชาวนาหรือกสิกรรมในฐานะของ “กระดูกสันหลังของชาติ” ดังหลักฐานร่วมสมัยในเวลานั้นว่า “...ข้าแต่สุเจ้าชาวนา ข้าขออุทสา ว่าสุเลิศมนุษย์สุดแสวง รูปร่างกำยำดำแดง เจ้าเป็นหัวแรงกระดูกสันหลัง รัฐเรา เลี้ยงเทศเลี้ยงไทยไม่เบา ด้วยปลาด้วยข้าว แลกเปลี่ยนสินค้าควรเมือง...” (งานประจำปีนครศรีธรรมราช, 2477 : 1) ซึ่งนั่นหมายความว่าแบบแผนในชีวิตประจำวัน และระบบของวิถีการผลิตในสังคมภาคใต้ส่วนหนึ่งได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม การปลูกฝังอุดมคติเรื่องความสำคัญของการกสิกรรมจึงเป็นสิ่งที่เติบโตควบคู่ การขยายตัวของเศรษฐกิจแบบทุนนิยมในภาคใต้ ดังที่ว่า “...การเพาะปลูกถูกทำนอง ของมีค่า ควรอดสำห่า่านคิดวิวินิจฉัย กสิกรรมรุ่งเรืองแล้วเมืองไทย คิวไลซ์ทันเขา เหล่าอัสดง...” (ศรีธรรมราชศึกษา, 2472 : 240) การสนับสนุนส่งเสริมการเรียนการสอน “กสิกรรม” จึงมีส่วนทำให้ผู้คนในสังคมท้องถิ่นได้ปรับตัวให้สอดคล้องกับการขยาย ตัวของระบบการผลิตเพื่อตอบสนององความต้องการสินค้าทางด้านการเกษตร และ นับว่าเป็นอุดมคติของแบบแผนในชีวิตสมัยใหม่ของสังคมท้องถิ่น

ขณะเดียวกัน แบบแผนของชีวิตสมัยใหม่จึงให้ความสำคัญกับความรู้จาก การศึกษาเพื่อนำไปสู่อาชีพ การแสวงหา/สะสมทรัพย์สินเงินทอง ตลอดจนหน้าที่ การงาน ความมุ่งมั่นตั้งใจทำงานเพื่อให้เป็นที่ยอมรับในสังคมภายใต้กรอบคิด ของเศรษฐกิจแบบทุนนิยม

2.3 อุดมคติเกี่ยวกับชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ : ความเป็นชาติและ ความเป็นไทยในสังคมท้องถิ่นใต้

ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ถือเป็นสามเสาหลักของรัฐประชาชาติ สมัยใหม่ สังคมท้องถิ่นภาคใต้เองก็รับรู้และถูกนำเสนอ สอดแทรก ตกผลึกผ่านนิราศ ของท้องถิ่น ดังบางส่วนของนิราศทุ่งหวังที่ว่า

... ด้วยเดชะบุญญามหากษัตริย์	ช่วยกำจัดแซกร้ายกระจายเหลือ
กองทัพแตกแยกไปไม่เป็นเชิง	ไทยบันเทิงเริ่งรื่นชื่นอรุรา
อันพวกเราเอากำเนิดเกิดทีหลัง	ควรจะบังคมบาทนาถนาถา
ระภุกถึงพระคุณกรุณา	ในบุญญาพระนั่งเกล้าเจ้าของไทย...

(นิราศทุ่งหวัง, 2555 : 155)

ฉะนั้น เมื่อพิจารณาบริบทและความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในทศวรรษ 2460 – 2490 ตลอดจนหลักฐานร่วมสมัยอื่น ๆ จะพบว่าในช่วงดังกล่าวนี้ความเป็นชาติ และความเป็นไทยถูกเน้นย้ำผ่านความรู้สึกชาตินิยมเพื่อให้เกิดความรักชาติ เสียสละ เพื่อชาติ และทำหน้าที่เพื่อชาติ (สายชล สัตยานุรักษ์, 2545)

ควรกล่าวไว้ด้วยว่า อุดมคติเกี่ยวกับชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นแก่นหลักของความเป็นชาติและความเป็นไทยที่ตกผลึกผ่านในวรรณกรรม “นิราศ” นี้ ส่วนหนึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากบทบาทของคณะสงฆ์ โดยเฉพาะ นับตั้งแต่สมเด็จพระญาณสังวรวิโรคนิพนธ์ในฐานะพระสังฆราชหรือประมุข คณะสงฆ์ของสยาม พระองค์ทรงมีส่วนสำคัญในการสร้างอุดมการณ์แห่งรัฐสยาม กล่อมเกลาคความประพฤติของพลเมืองในสังคม ด้วยการให้ความสำคัญกับเรื่อง ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ (ปฐม ตาคะนันท์, 2547 : 4 - 5) อุดมการณ์ ดังกล่าวถูกส่งผ่านพระภิกษุสามเณรที่ศึกษาในระบบการศึกษาที่พระองค์ทรงวางไว้ และเป็นผู้ถ่ายทอดอุดมการณ์ดังกล่าวสู่ราษฎรในท้องถิ่นต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงสังคมท้องถิ่นภาคใต้ด้วย

ภายใต้กรอบและอุดมคติเรื่องความเป็นชาติและความเป็นไทยที่ปรากฏ เด่นชัดมาตั้งแต่ทศวรรษ 2470 ซึ่งเป็นความพยายามของการนิยามและสร้างความเป็นไทยด้วยการสร้างประวัติศาสตร์ชาติที่มีความเจริญรุ่งเรืองและมีอารยะมาแต่ โบราณกาล รวมถึงการสร้างชาติด้วยวัฒนธรรม พร้อม ๆ กับการสร้างความภูมิใจ ของความเป็นไทยเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการสร้างประเทศสยาม/ไทยให้กลายเป็นมหาอำนาจในแหลมทอง และเน้นความเป็นไทยโดยการย้ำถึงความสำคัญของ พุทธศาสนาและพระมหากษัตริย์ในฐานะที่พุทธศาสนาเป็นหลักทางศีลธรรมที่จะ ทำให้พระมหากษัตริย์เป็นผู้ปกครองที่ดีมีเมตตา ความเป็นไทยจึงมีศูนย์กลางที่พุทธ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ และที่สำคัญ คนไทยต้องตอบแทนด้วยการแสดงออก ซึ่งความรัก ความภักดีและความซื่อสัตย์ต่อพระมหากษัตริย์ (พรชัย นาคสีทอง, 2564 : 119 – 137) ฉะนั้น เพื่อความเจริญรุ่งเรืองของบ้านเมือง ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์จึงเป็นสิ่งที่แยกออกจากกันไม่ได้ ดังเอกสารร่วมสมัยที่ว่า “...เมื่อบ้านเมืองใดประเทศใด พร้อมด้วยลักษณะและหน้าที่ทั้ง 3 ประการ คือ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ดังนี้แล้ว บ้านนั้นเมืองนั้นประเทศนั้นย่อมจะได้รับ

ความเจริญและรุ่งเรืองตามฐานะของตน...เพราะฉะนั้น ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ จึงเป็นของคู่กัน พราวจากกันไม่ได้...(พ.ป. โกไศยกานนท์, 2476 : 24 - 25)

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่านิราศของสังคมทองถิ่นใต้ ทศวรรษ 2460 - 2490 เผยให้เห็นถึงอุดมคติของสังคมทองถิ่นภาคใต้ โดยปรากฏชัดว่าอุดมคติเหล่านั้นได้เกิดขึ้นและแปรเปลี่ยนด้วยเหตุปัจจัยจากความเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างพื้นฐานและมโนทัศน์ภายใต้กรอบคิดของรัฐราชการสมัยใหม่ซึ่งเข้ามามีผลกับชีวิตประจำวันของคนในทองถิ่นภาคใต้ และที่สำคัญอุดมคติดังกล่าวมีส่วนสำคัญต่อการสร้าง “ระบบคุณค่า” ของสังคมทองถิ่นใต้ในช่วงทศวรรษดังกล่าว

3. ระบบคุณค่าของสังคมทองถิ่นภาคใต้ที่ตกผลึกผ่านนิราศ

อุดมคติที่ปรากฏให้เห็นในนิราศในระดับ/มิติต่าง ๆ ทั้งในระดับปัจเจกสังคมทองถิ่น ชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ที่กล่าวมานี้นำไปสู่ “ระบบคุณค่า” ของสังคมทองถิ่นภาคใต้ และเมื่อพินิจนิราศของสังคมทองถิ่นทั้ง 6 ชิ้น/เรื่องนี้จะเห็นได้ถึง “ระบบคุณค่า” ของสังคมทองถิ่นใต้ที่ให้ความสำคัญทั้งในแง่ปัจเจกบุคคล สังคมทองถิ่น ชาติและศาสนา ซึ่งเหล่านี้ล้วนถูกกำกับด้วยระบบวัฒนธรรม ตลอดจนบริบทและความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองอันสืบเนื่องจากการเข้าไปสัมพันธ์กับระบบ ระเบียบของรัฐสมัยใหม่ ด้วยเหตุนี้ ชีวิตและสังคมทองถิ่นใต้จึงถูกประสานและเชื่อมโยงเป็นหนึ่งเดียวกับรัฐ อยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ทางสังคมชุดเดียวกัน โดยเฉพาะกับขนบปฏิบัติในชีวิตชีวิตประจำวัน การยึดถือหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาชุดใหม่ชุดเดียวกัน และการรับรู้และสร้างสำนึกร่วมทางประวัติศาสตร์เดียวกัน ฉะนั้น การเปลี่ยนเข้าสู่รัฐสมัยใหม่ที่เกิดขึ้นมาตั้งแต่ทศวรรษ 2440 เรื่อยมาถึงทศวรรษ 2490 จึงไม่ใช่เพียงแค่การเปลี่ยนเชิงกายภาพหรือระบบเศรษฐกิจเท่านั้น หากแต่มีผลซึมลึกเข้าไปสู่ระบบคุณค่าและความหมายของการใช้ชีวิตที่เชื่อมโยงตัวตนกับรัฐไทยสมัยใหม่ (พรชัย นาคสีทอง, 2564 : 119 - 137) เช่นเดียวกันกับสิ่งที่ตกผลึกผ่านนิราศที่ให้คุณค่าของผู้หญิง คุณค่าของผู้ชาย-ข้าราชการ คุณค่าของพระภิกษุสงฆ์ และคุณค่าในความเป็นพลเมืองและพุทธศาสนิกชนที่เชื่อมโยงกับรัฐราชการสมัยใหม่และความเป็นไทย

3.1 คุณค่าของความเป็นหญิง : แม่และเมีย(ภรรยา) - แม่ศรีเรือน

คุณค่าของความเป็นผู้หญิงนั้น นิราศสะท้อนให้ถึงความสำคัญในฐานะผู้หญิงที่เป็นแม่และภรรยาที่ดี ผู้หญิงที่ดีที่มีคุณค่าพึงต้องปฏิบัติตัวตามอย่างผู้ที่มีการศึกษาในโรงเรียนฝึกหัดสตรี มีความรู้ทั้งการเรียนและการเรือน ปฏิบัติตามหน้าที่ของภรรยาที่ดีในการดูแลบุตรและบ้านเรือน ซื่อสัตย์ต่อสามี มีคุณธรรมเมตตากรุณา ต้องรักษานวลสงวนตัว เป็นต้น ดังที่ปรากฏผ่านนิราศเทพาที่ว่า

...คิดฝันแปรแก้วจามรยาท ด้วยโอวาทหวานละม่อมหอมระเหย

หากละหมดรสกลิ่นลื่นบอเคย อาจจะเป็นคุณหญิงจริง ๆ เจียว...

(นิราศเทพา, 2555 : 138)

กล่าวได้ว่าการศึกษาในระบบสมัยใหม่มีความสำคัญกับคุณค่าของความเป็นหญิง โดยเฉพาะเมื่อมีพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2464 ที่กำหนดให้เด็กที่มีอายุ 7 ปีบริบูรณ์ทั้งหญิงชายต้องเข้ารับการศึกษา สำหรับเนื้อหาที่ผู้หญิงต้องเรียนซึ่งเป็นในส่วนของความรู้พื้นฐานควบคู่กับความรู้ที่จำเป็นต่อคุณลักษณะของผู้หญิง ซึ่งนอกจากจะเรียนวิชาทั่วไปประเภทวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ประวัติศาสตร์ หรือวิทยาศาสตร์แล้ว ผู้หญิงจะต้องเรียนในเนื้อหาวิชาเฉพาะที่นำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพ เช่น วิชาจรรยาว่าด้วยการกวาดขันและควบคุมความประพฤติของเด็กหญิง บทบาท หน้าที่ของผู้หญิงที่ควรจะเป็นตามขนบธรรมเนียมประเพณีเพื่อการวางตนอย่างถูกต้องและเหมาะสมในสังคม วิชาการเรือนและการฝีมือ เพื่อใช้ในการดูแลบ้านเรือน ทั้งการจัด แต่งรักษา ซ่อมแซม ให้เครื่องใช้เครื่องเรือนสะอาดอยู่เสมอ วิชาเหล่านี้นับเป็นคุณสมบัติพื้นฐานของคุณค่าของภรรยา การเป็นแม่บ้านแม่เรือนที่ดี และการเลี้ยงดูบริหารทารกในอนาคตในฐานะแม่และภรรยาที่ดี ตลอดจนการมีมารยาทสมกับเป็นผู้ดี (จิตตมาศ จิระสถิตพร, 2560 : 34 – 45, สุรเชษฐ์ สุขลภากิจ, 2565 : 125 – 156)

ระบบคุณค่าของความเป็นหญิงในฐานะแม่และเมียในลักษณะดังกล่าวนี้ เป็นสิ่งที่สังคมท้องถิ่นให้ความสำคัญ และพบว่ามีการสอดแทรกคุณค่านี้นี้ดังกล่าวให้กลืนกลายเป็นชีวิตประจำวันของสังคมท้องถิ่นได้ดังที่ว่า “...จะหานางดูแม่แลหลักถาน หากไร่แม่แลพงส์ให้สว่างส้วร และการงานกิริยาก่อนน้ำใจ หยิงกิจการงานดีมี

ราคา ทั้งจรรยาเรียบราบไม่หยาบไหย่ กับใจภักดีหนักแน่นแสนวิไล ตกเท่าใดก็ต้องเอาหย่าเขลาอยู่ หึงรูปงามซามการจรรยาลักษณ ใจไม่หนักแน่นหมองต้องอดสู ให้เปล่า ๆ ก็หย่าเอาเฝ้าชมชู่ จะเสียรู้เสียรักสักดา...” (อาจารย์สอนลิส, 2486 : 17)

นอกจากนี้ คุณค่าของความเป็นแม่และเป็นภรรยาที่ดีจะต้องเป็นผู้ที่มีคุณธรรมตามหลักคำสอนของพุทธศาสนา เป็นที่พึ่งพิงแก่สามีได้ ทั้งยังเป็นแม่ที่ดีในการดูแลบ่มเพาะกุลบุตรกุลธิดาด้วยความรักและให้การศึกษาเพื่ออนาคตที่ดีของลูกในอนาคต ดังเอกสารร่วมสมัยที่ว่า “...เธอเป็นผู้ใฝ่ใจในการเล่าเรียนมาก ทั้งทางโลกและทางธรรม รอบรู้หลักปฏิบัติเป็นอย่างดี เลื่อมใสเคร่งครัดในพระพุทธานุชา อันแท้จริง ปฏิบัติศีลห้าอยู่เป็นนิจ...ได้ดำรงตนกระทำหน้าที่เป็นภรรยาที่ดี...เธอได้กระทำหน้าที่เป็นมารดาที่นับว่าดีเลิศเต็มบริบูรณ์ เช่น การให้ความอบรมสั่งสอนแก่บุตรธิดา และผู้อยู่ในความปกครองให้ดำเนินชีวิตกายหน้าในเย็นอย่างสัมมาชน...” (พระพิไชยเดชะ, 2475 : 4-6)

3.2 คุณค่าของความเป็นชาย-ข้าราชการ : ความรู้ ความสามารถ หัวหาญ ซื่อสัตย์ จงรักภักดีและแบบอย่างของสังคม

ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมท้องถิ่นภาคใต้ได้เปิดโอกาสให้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถตามแนวทางของการศึกษาสมัยใหม่ที่รัฐสมัยใหม่ได้กำหนดไว้ผันตนเองเข้าไปสัมพันธ์กับรัฐ และถือเป็นช่องทางที่สำคัญที่สุดที่เป็นโอกาสของความก้าวหน้าในชีวิตรูปแบบใหม่ที่ไม่เหมือนเดิมอีกต่อไป กล่าวได้ว่าความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งหมดนี้เป็นเสมือน “หน้าต่างแห่งโอกาส” ให้กับผู้ที่มีความพยายามแสวงหาความรู้จนมีความสามารถในระบบใหม่และสามารถประสบความสำเร็จในชีวิตลักษณะใหม่ในรัฐสมัยใหม่ (พรชัย นาคสีทอง, 2564 : 171 - 173) หน้าต่างแห่งโอกาสในลักษณะดังกล่าวนี้ได้สร้างระบบคุณค่าของความเป็นชาย-ข้าราชการแบบใหม่ขึ้นด้วย

นิราศของสังคมท้องถิ่นนำเสนอให้เห็นถึงคุณค่าของผู้ชาย-ข้าราชการว่าสังคมท้องถิ่นให้คุณค่าของความเป็นชาย-ข้าราชการที่มีภาระหน้าที่และการปฏิบัติตัวที่เหมาะสมบนพื้นฐานของผู้ที่มีความรู้ความสามารถตามแนวทางระบบการศึกษาสมัยใหม่ พร้อม ๆ กับมีความหัวหาญ แสดงออกซึ่งความมานะ

เสียดลระ อดทน ซื่อสัตย์จงรักภักดีต่อเจ้านาย พระมหากษัตริย์ ตลอดจนประพฤติปฏิบัติตัวเป็นข้าราชการแบบอย่าง เป็นที่พึงพิงแก่ชาวบ้านได้ในยามเดือดร้อน เป็นผู้เห็นประโยชน์ส่วนรวมหรือชาติสำคัญกว่าประโยชน์ส่วนตน ดังที่ปรากฏผ่านนิราศเทพาที่ว่า

...สะพรั่งหมู่พลศึกออกศึกคัก	ต่างแรงรักร่วมชาติศาสน์สยาม
อันบางชื่อชื่อตรงมงคลนาม	แม้สงครามตามติดไม่คิดเกรง
ยอมพลีชีพเพื่อชาติศาสน์กษัตริย์	สยามรัฐมิให้ใครข่มเหง
จะสัตย์ซื่อถือธรรมไม่ยำเกรง	ให้ระเริงระปือชื่อที่ชื่อตรง...

(นิราศปากพนัง, 2482 : 37 – 39)

คุณค่าที่ข้าราชการที่ดีในระบบโครงสร้างรัฐราชการสมัยใหม่ถูกเน้นย้ำ คือการปฏิบัติหน้าที่ทำคุณประโยชน์เพื่อชาติบ้านเมืองอย่างเต็มความสามารถเป็นสิ่งที่ปรากฏร่วมสมัยอื่นๆ ดังที่ว่า “...มิได้ประกอบกิจเพื่อยังชีพของตนและครอบครัวสถานเดียว แต่ตั้งความมุ่งหวังเพื่อประโยชน์ของชาติบ้านเกิดเมืองนอน...” (ขุนทรวงวรวิทย์, 2478 : 3) และ การปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายจนบรรลุผลสำเร็จดังที่ว่า “...กิจการของบุคคลของชาติจะสำเร็จได้แต่เมื่อในบ้านเรือนหรือการงานใด บุคคลทั้งหลายต่างปฏิบัติการตามหน้าที่ของตนเป็นระเบียบเรียบร้อยอยู่สม่ำเสมอ...” (พระยาศรีธรรมราช, 2473 : 58) รวมถึงประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างของสังคมท้องถิ่นภายใต้หลักธรรมคำสอนและอุดมการณ์ทางศาสนา (ก้องสกุล กวินรวีกุล, 2545 : 127-128)

3.3 คุณค่าของความเป็นพระภิกษุสงฆ์ : พระ ครู และกลไกรัฐราชการสมัยใหม่

กระบวนการของการจัดการศึกษาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นก่อนที่ระบบโรงเรียนสมัยใหม่จะเข้ามามีบทบาทหลักนั้นจึงจำเป็นต้องอาศัย “พระภิกษุสงฆ์” และ “วัด” เป็นกลไกของการเรียนการสอน แม้แต่ในระยะแรกของการก่อตัวของระบบโรงเรียนสมัยใหม่ “พระภิกษุสงฆ์” และ “วัด” ยังคงเป็นกลไกสำคัญ ดังที่จะเห็นได้พระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่จะขยายการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ไปยังประชาชนทั่วราชอาณาจักรโดยอาศัยวัดและพระภิกษุสงฆ์เป็นเครื่องมือในการจัดการศึกษาศึกษาใหม่ ด้วยเห็นว่าวัดมีอยู่ที่ราชอาณาจักร และยังเป็นแหล่งให้การศึกษแก่คนไไทยมาแต่โบราณกาล ฉะนั้น การอาศัยวัดและพระภิกษุสงฆ์เป็นกลไกของการจัดการศึกษาจะทำให้การขยายการศึกษาได้อย่างเร็วทั่วถึงและประหยัดงบประมาณได้ด้วย และเมื่อโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระยาวชิรญาณวโรรสดำรงตำแหน่งพระสังฆราช ก็โปรดฯ ให้เป็นผู้อำนวยการศึกษาหัวเมืองทั่วราชอาณาจักรด้วย พระภิกษุสงฆ์และวัดจึงมีบทบาทในระบบการศึกษาและเป็นผู้สร้างอุดมการณ์แห่งรัฐทั้งความเป็นชาติและความเป็นไทยที่สำคัญ และอุดมการณ์ดังกล่าวถูกส่งผ่านพระภิกษุสามเณร ตลอดจนถ่ายทอดอุดมการณ์ดังกล่าวไปสู่ราษฎรทั่วประเทศในเวลาต่อมา (พรชัย นาคสีทอง, 2564 : 48 -50) ด้วยบทบาทในลักษณะดังกล่าวนี้ ได้สร้างระบบคุณค่าของความเป็นพระภิกษุสงฆ์ขึ้นมาใหม่ด้วย

คุณค่าของพระภิกษุสงฆ์สังคมท้องถิ่นที่ตกผลึกผ่านนิราศแสดงให้เห็นว่าคุณค่าขึ้นอยู่กับบทบาทในฐานะผู้สืบทอดพระธรรมวินัยและเผยแผ่สู่สาธารณชน และในฐานะครูบาอาจารย์ผู้ป่มเพาะความรู้อันแฝงไปด้วยคำสอนทางศาสนา จริยจรรยา ศีลธรรมที่สามารถนำมาปรับใช้กับการดำเนินชีวิตประจำวันแก่ศิษย์ที่เข้ามาเรียนในวัด หรือโรงเรียนวัดที่จัดตั้งโดยเหล่าคณะสงฆ์

และที่สำคัญ คุณค่าของพระภิกษุสงฆ์ภายใต้กรอบรัฐชาติสมัยใหม่ คือคุณค่าในฐานะของกลไกของรัฐ ในการพัฒนาและก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงกับชุมชนในลักษณะต่าง ๆ ตลอดจนการกล่อมเกลือบรมบ่มนิสัยพลเมืองให้ชาวบ้านให้มีความคิด สำนึกรักชาติตามแนวที่รัฐวางไว้ หรืออาจกล่าวได้ว่าคุณค่าของความเป็นภิกษุสงฆ์ของรัฐสมัยใหม่จะต้องตอบสนองคุณประโยชน์ทั้งทางโลกและทางธรรม

พระภิกษุสงฆ์จึงเป็นที่เคารพศรัทธาเลื่อมใสของสังคม เพราะฉะนั้นเมื่อมีกิจธุระใด ๆ ก็จะได้รับภรณ์สนับสนุนจากญาติโยม ดังกรณีของพระครูวิจารณ์ศีลคุณ (ชู) เจ้าคณะแขวงอำเภอจะทิ้งพระ จังหวัดสงขลา ซึ่งมีบทบาทในการจัดการศึกษาในเขตคาบสมุทรมุทหิงพระ นิราศรับพัชนีได้กล่าวถึงความเลื่อมใส ศรัทธาที่มีต่อท่านครวเดินทางไปรับพัดยศในส่วนกลาง ชาวครวการท่านเดินทางของท่านไปถึงที่ไหนชาวบ้านจะรวบรวมปัจจัยถวายทั้งเงินทองและข้าวของเครื่องใช้ดังบางส่วนของนิราศรับพัชนีที่ว่า

...ถึงไหนครอบครัวศาลาที่หน้าบ้าน ต่างรู้จักพร้อมหน้ามาไหว
อีกชนชาวสถานบ้านศรีชัย ไร่ปัจจัยไว้ได้ให้ฝากมา...

(พระครูวิจารณ์ศีลคุณ (ชู), 2516 : 9)

3.4 คุณค่าในความเป็นพลเมือง : รักษาดี ศาสน์ กษัตริย์ ความเป็นไทย
ปฏิบัติตามกฎและสร้างคุณประโยชน์แก่สังคม

การสร้างอุดมการณ์แห่งรัฐสยามและกลมเกลียวความประพฤติของ
พลเมืองในสังคม โดยมีแก่นแกนสำคัญเรื่องชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ ตลอด
จนความคิดเกี่ยวกับความเป็นไทยและชาติไทยว่าจะเป็นที่ทำให้รัฐสยามมีความ
เจริญก้าวหน้าและคงความเป็นรัฐไว้ได้ สิ่งเหล่านี้นับเป็นระบบคุณค่าใหม่ในความ
เป็นพลเมืองของสังคมท้องถิ่นได้

คุณค่าในความเป็นพลเมืองที่นิราศของสังคมภาคใต้ได้เผยให้เห็นเน้นให้
คุณค่ากับความเป็นพลเมืองที่ตั้นต้องปฏิบัติตนเป็นผู้รักและสร้างคุณประโยชน์
ต่อประเทศชาติ การปฏิบัติหน้าที่ของตนเองอย่างดีที่สุด การไม่กระทำการให้ผู้อื่น
หรือสังคมเดือดร้อน รวมถึงการยอมรับและปฏิบัติตามตัวบทกฎหมายหรือหาก
กระทำความผิดก็ยอมรับต่อการกระทำดังกล่าวให้เห็นในนิราศเรือนจำ (นิราศเรือน
จำ, 2544 : 160) รวมถึงการเสียสละแม้กระทั่งชีวิตเพื่อชาติบ้านเมือง ดังบางส่วนที่
ปรากฏผ่านนิราศกลางทะเลหลวงที่ว่า

...จะตลอดรอดฝั่งหรือพลังพลาด เป็นห่วงชาติยิ่งชีวิตคิดแก้ไข
เตรียมพร้อมสิ้นยินดีพลีเพื่อไทย ตัวตายไปดีกว่าชาติเป็นทาสระทม...
(นิราศกลางทะเลหลวง, 2532 : 44)

กระแสชาตินิยมความเป็นไทยที่เน้นเรื่องจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา
พระมหากษัตริย์ ขยันขันแข็งทำงานในหน้าที่ที่ตนได้รับมอบหมายอย่างสุดความ
สามารถ มีความซื่อสัตย์สุจริต เห็นประโยชน์ของชาติสำคัญกว่าประโยชน์ส่วนตน
ตลอดจนความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชนชาติไทย การรักและห่วงหาชนชาติ
ของตน และขัดขวางการเข้ามาครอบงำผลประโยชน์จากชาวต่างชาติ ดังบางส่วนที่
ปรากฏผ่านนิราศกลางทะเลหลวง

...ต่างด้าวรววยไทยยับถึงอับจน	ก็เพราะคนไทยกรอบชอบกินเดน
ต่างด้าวรววยไทยยับถึงอับจน	ก็เพราะคนไทยกรอบชอบกินเดน
ไม่คำนึงถึงชาติชาติความรัก	คอยแต่ยกเข้าห้องเป็นช่องเถน
มึงก็หมุบกุกก็หมับรับประเคน	ชาติจะเอนเอียงคว้ายังทำลาย...

(นิราศกลางทะเลหลวง, 2532 : 13 – 14)

ขณะเดียวกัน แนวคิดในการสร้างพลเมืองที่ดีในทัศนะของรัฐที่ให้ความสำคัญกับการศึกษาของเยาวชน ด้วยความมั่นใจว่าการศึกษาที่ดีนั้นจะสามารถปูทางในการสร้างพลเมืองที่ดี และสร้างประโยชน์แก่ประเทศได้ในภายภาคหน้า ดังเอกสารร่วมสมัยที่ว่า “...ความเจริญและความเปลี่ยนแปลงของชาติย่อมเป็นงานชั่วลูกหลาน และเป็นหน้าที่ของพลเมืองดีทุกคนจะต้องช่วยกัน...” (พระยาศรียรรวมราช, 2473 : คำนำ) เพราะฉะนั้น การรับการศึกษาตามเกณฑ์ของรัฐจึงเป็นคุณสมบัติอย่างหนึ่งของคุณค่าในความเป็นพลเมือง

คุณค่าใหม่ของความเป็นพลเมืองที่ดีจึงต้องมีความรักชาติ รักความเป็นไทย ปฏิบัติตามกฎหมายและสร้างคุณประโยชน์แก่สังคมเป็นสิ่งที่รับรู้ของสังคมท้องถิ่น ดังเอกสารร่วมสมัยของช่วงเวลานั้นที่กล่าววยกย่องบุคคลในฐานะพลเมืองที่ดี ดังที่ว่า “...ถัดเป็นคนรักชาติยิ่งชีพ ชาติลืมนัดคิดกู่ จนถึงพลีชีวิต สาสนาถรักยิ่งชีวิต เหมือนกัน...” (คนะ ร.ส. 130, 2487 : 62)

3.5 คุณค่าในความเป็นพุทธศาสนิกชน : เลื่อมใส ศรัทธา และประพฤติตามหลักธรรมคำสั่งสอน

การสร้างอุดมการณ์แห่งรัฐสยามและกล่อมเกลาคความประพฤติของพลเมืองในสังคมโดยมีแกนแก่นสำคัญเรื่องชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ ตลอดจนบทบาทของคณะสงฆ์ที่มีในระบบการศึกษาซึ่งได้ถ่ายทอดหลักธรรมคำสั่งสอนและอุดมการณ์ดังกล่าวสู่ราษฎร ได้มีส่วนอย่างสำคัญต่อระบบคุณค่าใหม่ในความเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดีของสังคมท้องถิ่นได้

ควรกล่าวไว้ด้วยว่า ในชีวิตประจำวันของสังคมท้องถิ่นก่อนสมัยรัฐชาติ เชื่อมโยงผูกพันกันภายใต้ความศรัทธาที่มีต่อพุทธศาสนาสืบเนื่องมาอย่างยาวนาน โดยหลักฐานสำคัญเห็นได้จากตำนานพระบรมธาตุเมืองนครศรีธรรมราชและตำนาน

นางเสียดขาว ตลอดจนตำนานนิทานปรัมปราท้องถิ่นที่ยึดโยงและกล่าวถึงเรื่องราว การสร้างพระบรมธาตุอันเป็นแหล่งศูนย์รวมจิตใจของพุทธศาสนิกชนและแรงศรัทธา ที่มีต่อพระพุทธศาสนาและพระบรมธาตุเมืองนครศรีธรรมราชอย่างเหนียวแน่น (ยงยุทธ ชูแว่น และประมวล มณีโรจน์, 2546 : 14) และคติของสังคมท้องถิ่นที่ว่า ผู้ชายจะเป็น “คนเต็มคน” ได้ก็ต่อเมื่อผ่านการบวชเป็นพระภิกษุและถือเป็นหน้าที่ ของครอบครัวและเป็นสิ่งที่พุทธศาสนิกชนที่ดีพึงปฏิบัติ (พรชัย นาคสีทอง, 2564 : 134) เพราะฉะนั้น เมื่ออุดมการณ์แห่งรัฐชาติสมัยใหม่ซึ่งมีแก่นแก่นสำคัญเรื่อง ศาสนา หลักธรรมคำสอน คติ จริยธรรม การประพุดิตนให้ถูกต้องตามจารีตแบบ ใหม่จึงถูกปลูกฝังและเป็นหนึ่งของการดำเนินชีวิต หลักธรรม ปฏิบัติตนตามอย่าง ที่ชาวพุทธที่ดีพึงปฏิบัติ

คุณค่าในความเป็นพุทธศาสนิกชนที่นิราศของสังคมภาคใต้ได้เผยให้เห็น/ เน้นการปฏิบัติตามหลักธรรม คำสั่งสอน ประพุดิตนตามจารีตประเพณี โดยมีผล ของการทำ ความดี ความซื่อ การขึ้นสวรรค์และตถนรกเข้ามาเกี่ยวข้องและเป็น สิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจให้อยู่ในกรอบของการเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี ตลอดจนหน้าที่ ในการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาในลักษณะต่าง ๆ ตั้งแต่การบวชเรียน การศึกษา หลักธรรมคำสอน และสนับสนุนกิจการต่าง ๆ ในพระพุทธศาสนา เช่น การทำบุญ ทำทาน การบริจาค การอุปถัมภ์พระพุทธศาสนาด้วยปัจจัยกำลังทรัพย์ เป็นต้น (นิราศรัปพัชนี, 2516 : 25-26)

คุณค่าในความเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดีจึงเป็นสิ่งที่สังคมท้องถิ่นปมเพาะ อบรมสั่งสอนและปลูกฝังกันอย่างตรงไปตรงมาดังที่ปรากฏในหนังสือ “อรรถสาสน์” ของสมเด็จฯ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ซึ่งเป็นคู่มือและหลักคำสอนในพุทธศาสนา ขึ้นสำคัญของการสร้างอุดมการณ์แห่งรัฐของช่วงเวลาดังกล่าวที่ว่า “...ทรงตระหนัก ดีว่าการศึกษาและปฏิบัติธรรมนั้นเจริญแพร่หลายอยู่ในหมู่ของพระสงฆ์และในวง ของนักปราชญ์บางเหล่าเท่านั้น ไม่แพร่หลายไปในหมู่ประชาชนส่วนมากซึ่งเป็น ส่วนสำคัญก็เท่ากับว่าการเผยแผ่และการปฏิบัติธรรมไม่สำเร็จประโยชน์...จึงจะได้ ทรงรจนาหนังสือเบญจศีลเบญจธรรม และธรรมวิภาค ภาคคติปฏิบัติแสดงคำสอน เบื้องต้นของพระพุทธศาสนาสำหรับสามัญชนทั่วไปจะได้ศึกษาและนำไปปฏิบัติ ในชีวิตประจำวัน...(หนังสืออรรถสาสน์ฯ, 2467 : 1)

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ระบบคุณค่าที่เกิดขึ้นในสังคมท้องถิ่นได้ดังกล่าวนี้ ไม่ได้เกิดขึ้นอย่างลอย ๆ หากแต่เป็นผลพวงของการประสานและการผูกโยงของท้องถิ่นกับรัฐราชการสมัยใหม่ เพราะฉะนั้น ระบบคุณค่าดังกล่าวที่ปรากฏในสังคมท้องถิ่นจึงสอดคล้องกับอุดมคติของรัฐชาติสมัยใหม่ที่ก่อตัวมาตั้งแต่ทศวรรษ 2440 เป็นต้นมาและปรากฏชัดใน “ความเป็นชาติ” และ “ความเป็นไทย” ทศวรรษ 2460 – 2490

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

เมื่อพิจารณาของสังคมท้องถิ่นได้ทั้ง 6 ชั้น/เรื่อง ประกอบด้วยนิราศเทพานิราศทุ่งหวัง นิราศรับพั้ง นิราศเรือนจำ นิราศปากพั้ง และนิราศกลางทะเลหลวง) ในฐานะของพื้นที่ความคิดของสังคมท้องถิ่น โดยเฉพาะหากมองว่านิราศมีความสำคัญในฐานะเครื่องบันทึกอารมณ์ความรู้สึก และความคิดเกี่ยวกับยุคสมัย จึงกล่าวได้ว่านิราศได้เผยให้เห็นถึง “อุดมคติ” ที่ถูกกำกับ/สร้างขึ้นโดยมีรัฐราชการสมัยใหม่เป็นต้นธารทางความคิด อุดมคติในเรื่องต่าง ๆ ถูกส่งผ่านเข้ามาในแบบแผนชีวิตประจำวันของสังคมท้องถิ่นภาคใต้ กระทั่งภาพอุดมคตินี้ได้กลายเป็น “ระบบคุณค่า” ระบบคุณค่าที่สังคมท้องถิ่นให้ความสำคัญและยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

ที่สำคัญ อุดมคติและระบบคุณค่าที่ปรากฏในนิราศของสังคมท้องถิ่นได้ดังที่กล่าวมานี้ไม่ได้เกิดขึ้นมาอย่างลอย ๆ หากแต่เป็นผลสืบเนื่องจากการปรับตัวให้สอดคล้องกับระบบ ระเบียบของรัฐราชการและการศึกษาสมัยใหม่ ตลอดจนการปรับตัวให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และความเป็นไทย-ความเป็นชาติของทศวรรษ 2460-2490

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากประเด็นของการศึกษาวิเคราะห์เน้นการอภิปรายผ่านนิราศของท้องถิ่นใต้ที่เกิดขึ้นในทศวรรษ 2460 – 2490 เป็นสำคัญ จึงมีข้อจำกัดเรื่องการแสดงให้เห็นถึงอุดมคติและระบบคุณค่าของสังคมท้องถิ่นใต้ก่อนรัฐราชการสมัยใหม่จะขยายเข้ามาอิทธิพลเหนือสังคมท้องถิ่นหรือก่อนทศวรรษ 2460 และข้อจำกัดเกี่ยวกับอุดมคติและระบบคุณค่าของสังคมท้องถิ่นใต้หลังทศวรรษ 2490 เพราะฉะนั้น จึงมีข้อเสนอแนะว่า น่าจะมีการศึกษาทำความเข้าใจอุดมคติและระบบ

คุณค่าในช่วงดังกล่าว หรือน่าจะมีการทำความเข้าใจจุดมคติและระบบคุณค่าของสังคมท้องถิ่นได้ผ่านหลักฐานประเภทอื่นๆ เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจสังคมท้องถิ่นได้ดังที่ปรากฏในปัจจุบัน

บรรณานุกรม

- กระจำจ แสงจันทร์. (2555). “นิราศเทพา” และ “นิราศทุ่งหวัง”, ใน อภิลักษณ์ เกษมผลกุล (บรรณาธิการ), **กระจำจครูผู้ถวายพระอักษร**. (125 - 167). นครปฐม : คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- กวี รังสิวารักษ์ (รวบรวม). (2544). **นิราศเรือนจำ ฉบับดั้งเดิม**. กรุงเทพฯ : สารบัวแก้ว.
- ขาว โอภาสวโน,พระครู. (2486). **อาจารย์สอนสิส**, พิมพ์แจกในงานฉลองตราตั้งอุปราชย์และทำบุญอายุท่านอาจารย์เมค เจ้าคณะหมวดวัดนิโครธาราม นะ วันที่ 10-12 พฤษภาคม 2486. พระนคร: บรรณกิจ.
- คณะ ร.ส. 130. (2487). **ถัด**, พิมพ์ชำระในงานพระราชทานเพลิงศพ ร้อยตรี ถัด รัตนพันธุ์ ผู้แทนราษฎรจังหวัดพัทลุง นะวัดภูผาภิมุข จังหวัดพัทลุง วันที่ 14 พฤษภาคม พุทธศักราช 2487. พระนคร: อำพลพิทยา.
- งานประจำปีนครศรีธรรมราช : หนังสือบันเทิงคดีและสารคดี**. (2477). พิมพ์ออกจำหน่ายที่ระลึกในงานประจำปีเดือนสิบจังหวัดนครศรีธรรมราช. พระนคร : ไทยเกษม.
- จิตตมาศ จิระสถิตพร. (2560). **พัฒนาการทางการศึกษาของผู้หญิงไทย พ.ศ. 2500-2540: หลักสูตรการศึกษากับพัฒนาผู้หญิงสู่ความทันสมัย** (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- คำขำ ชาวบก. (2532). **นิราศกลางทะเลหลวง** (นิราศสงขลา). พิมพ์เป็นธรรมบรรณาการ งานฉลองสมณยศ พัดยศ พระครูปิยสิกขการ รองเจ้าคณะอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 30 เมษายน 2532). กรุงเทพฯ : นีลนาราการพิมพ์.

- ถัด พรหมมาณพ. (2480). **สุภาสิตสอนใจสำหรับบุรุษและสตรี**. พระนคร : ธรรมพิทยาคาร.
- ทักษ์ เฉลิมเตียรณ. (2558). **อ่านจนแตก : วรรณกรรม ความทันสมัย และความเป็นไทย**. กรุงเทพฯ : อ่าน.
- ธัญพร ชูนราช. (2560). “ ‘เกลอ’ ระบบคุณค่าในสังคมที่เปลี่ยนผ่าน (พ.ศ. 2452–พ.ศ. 2558),” ใน พรพันธุ์ เขมคุณาศัย (บรรณาธิการ), **ไทยคดีศึกษาในมิติท้องถิ่นภาคใต้**. (110 – 115). สงขลา : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- นिति เอียวศรีวงศ์. (2527). **ปากไก่และไบเรื่อ : รวมความเรียงว่าด้วยวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ต้นรัตนโกสินทร์**. กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์.
- เบเนดิกท์ แอนเดอร์สัน. (2553). **ในกระจก : วรรณกรรมและการเมืองสยามยุคอเมริกัน**. กรุงเทพฯ : อ่าน.
- ประคองคดี, หลวง. (2482). **นิราสปากพ่อง**. ม.ป.ป. : ม.ป.ท.
- พ.ป. โกไศยกานนท์. (2476). **ประเทศชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์**. พระนคร : โรงพิมพ์พระจันทร์.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. (2546). กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน.
- พรชัย นาคสีทอง. (2564). **ท้องถิ่นในรัฐชาติ - รัฐชาติในท้องถิ่น : การประสานและการผูกโยงของอารมณ์ความรู้สึกและความใฝ่ฝันแบบรัฐชาติกับสำนักท้องถิ่นในหนังสือแจกงานศพของภาคใต้ ทศวรรษ 2460 – 2490**. **ปาริชาติ**. 34(1) : 119 – 137.
- พรชัย นาคสีทอง. (2563). **ประวัติศาสตร์ครอบครัวและระบบเครือญาติกับการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนบริเวณลุ่มทะเลสาบสงขลา**. กรุงเทพฯ : สกสว.
- พระครูชาว โอบาสวนโน. (2486). **อาจารย์สอนสิส**. พระนคร : บรรณกิจ.

- พระครูวิจารณ์ศีลคุณ (ชู). (2516). **นิราศรับัพชนี**. (จัดพิมพ์เนื่องในงานชุมนุมชาวจะตั้งพระครั้งที่ 2 วันที่ 20 ตุลาคม 2516 ณ หอประชุมโรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ สงขลา). สงขลา : ม.ป.ท.
- พระพิไชยเดชะ. (2475). **เทศนา**, พิมพ์แจกในงานปลงศพ นางพิไชยเดชะ (พุ่ม กาญจนสุวรรณ). พระนคร: ไทยใหม่.
- พัชลินี จินนุ่น. (2555). **ลักษณะเด่นและบทบาททางสังคมของวรรณกรรมคำสอนภาคใต้ “ฉบับพิมพ์เล่มเล็ก”** (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษานิพนธ์). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิเชษฐ แสงทอง. (2545). **ศึกษาลักษณะเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนชาวนาบริเวณลุ่มทะเลสาบสงขลาในวรรณกรรมนิราศ** (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พิเชษฐ แสงทอง. (2559). **วรรณกรรมท้องถิ่นเชิงวิเคราะห์**. พัทลุง : ศูนย์ทะเลสาบศึกษา.
- พิเชษฐ แสงทอง. (2563). **วรรณกรรมและเรื่องเล่าประจำถิ่นกับการฟื้นฟูและสร้างพลังทางสังคมในชุมชนบริเวณลุ่มทะเลสาบสงขลา**. กรุงเทพฯ : สกสว.
- ภัทรนิษฐ์ เกียรติธนิษฐ์. (2562). **รัฐและสังคมสยามกับการจัดการความรู้ศึก : ระบอบความสยดสยอง, พ.ศ. 2394–2453** (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ยงยุทธ ชูแ้วน และ ประมวล มณีโรจน์. (2546). **บทสังเคราะห์เศรษฐกิจชุมชนหมู่บ้านบริเวณลุ่มทะเลสาบสงขลาในมิติประวัติศาสตร์**. พัทลุง : ศูนย์ทะเลสาบศึกษา.
- ยงยุทธ ชูแ้วน. (2564ก). **ประวัติศาสตร์ชุมชนท้องถิ่นกับการพัฒนาในบริเวณลุ่มทะเลสาบสงขลา**. กรุงเทพฯ : สกสว.
- ยงยุทธ ชูแ้วน. (2564ข). **บทสังเคราะห์การศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชนท้องถิ่นกับการพัฒนาในบริเวณลุ่มทะเลสาบสงขลา : การสร้างองค์ความรู้ใหม่ยกฐานอำนาจท้องถิ่น ลดความเหลื่อมล้ำ**. กรุงเทพฯ : สกสว.

วชิรญาณวโรรส, สมเด็จพระ กรมพระยา. (2467). **หนังสืออรรถศาสตร์**, พิมพ์แจกในงานปลงศพพระครูวิจารณ์ศีลคุณ เจ้าคณะแขวงอำเภอจะทิ้งพระ จังหวัดสงขลา. กรุงเทพฯ : ญาณวิถนะ.

วินัย สุกใส. (2546). **วิเคราะห์ภาพสะท้อนเศรษฐกิจสังคมชุมชนลุ่มทะเลสาบสงขลาที่ปรากฏในวรรณกรรมท้องถิ่นประเภทร้อยกรองในยุคการพิมพ์ (พ.ศ.2472-2503)** (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.

วินัย สุกใส. (2562). “ประเพณีลายลักษณ์ในชุมชนลุ่มทะเลสาบสงขลา : วัฒนธรรมแห่งความรู้จากยุคตัวเขียนสู่ยุคการพิมพ์(1-3),” **รัฐมิแล**. 40(1-3) : 55 – 66, 33 – 44, 27 – 36.

วิมลมาศ ปฤชากุล. (2556). “จาก ‘หนังสือบุด’ สู่ ‘หน้ากระดาษ’ : ความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมวรรณกรรมของภาคใต้กับภาคกลาง,” **รัฐมิแล**. 34(3) : 57 – 62.

ศรีธรรมราชศึกษา. (2472). สงขลา : โรงพิมพ์พานิช.

สงบ ส่งเมือง. (2525). **ท้องถิ่นนิยมกับปัญหาการรวมชาติสมัยรัชกาลที่ 5 และผลกระทบที่มีต่อปัญหาการเมืองการปกครองปัจจุบัน : ศึกษาเฉพาะกรณีภาคใต้**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

สมิทธิ์ ถนอมศาสนะ. (2558). **การเปลี่ยนแปลงทางความคิดของชนชั้นกลางไทยกับ “เรื่องอ่านเล่น” ไทยสมัยใหม่ ทศวรรษ 2460-ทศวรรษ 2480** (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษฎีนิพนธ์). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สายชล สัตยานุรักษ์, เกษรา ศรีนาคาและ ภัทธริยา คงธนะ. (2560). “สื่อ อัตลักษณ์ และระบบคุณค่า,” **มหาวิทยาลัยศิลปากร ฉบับภาษาไทย**. 37(1) : 245 – 275.

สายชล สัตยานุรักษ์. (2545). **ความเปลี่ยนแปลงในการสร้าง “ชาติไทย” และ “ความเป็นไทย” โดย หลวงวิจิตรวาทการ**. กรุงเทพฯ : มติชน.

สุรเชษฐ์ สุขลาภกิจ. (2565, มกราคม - มิถุนายน) “แม่และแม่บ้านสมัยใหม่ : ผู้หญิงดี, ความเป็นไทย, และวิทยาศาสตร์ ทศวรรษ 2460 – 2490” **ประวัติศาสตร์ ธรรมศาสตร์**. 9(1) : 125 – 156.

อุทิศ สังขรัตน์. (2546). **การแลกเปลี่ยนผลผลิตของชุมชนรอบทะเลสาบสงขลา ในสมัยเรือเมล์ (พ.ศ. 2465-2516)**. (ปริญญามหาบัณฑิต).
สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.

วิธีชีวิตทำการเกษตร ศักยภาพชุมชน คือ 1) พื้นฐาน 2) ทุนธรรมชาติ 3) ทุนมนุษย์ 4) ทุนทางสังคม และ 5) ทุนวัฒนธรรม ทำให้ชุมชนแห่งนี้มีอัตลักษณ์ที่โดดเด่น (2) ชุมชนมีความมั่นคงทางอาหารเนื่องจากชุมชนมีศักยภาพในการเข้าถึงทรัพยากรอาหารจากหลายแหล่ง ปัจจุบันการผลิตแบบยังชีพเปลี่ยนเป็นการผลิตเพื่อขาย วิธีที่พึ่งพาป่าลดลง และ (3) แนวทางการสร้างความมั่นคงทางอาหารของชุมชน ได้แก่ 1) การจัดสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ของทรัพยากร 2) การใช้จุดแข็งและศักยภาพของพื้นที่ยกระดับมูลค่าการผลิตสินค้า 3) การใช้องค์ความรู้ช่วยยกระดับให้ชุมชนสามารถแข่งขันได้ และ 4) สร้างภูมิคุ้มกันในการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก

คำสำคัญ : กลุ่มชาติพันธุ์ขมุ, ความมั่นคงทางอาหาร, ศักยภาพชุมชน, ยุทธศาสตร์ BCG

Abstract

This research aimed to 1) investigate the community context and community potential of Ban Bon Khao Kaeng Rieng, 2) synthesize food security of the Khmu ethnic community of Ban Bon Khao Kaeng Rieng, and 3) determine approaches to building food security of this Khmu ethnic community based on the BCG Model. This qualitative research applied anthropological and participatory research methods, and the subjects were 3 groups of 31 people selected using purposive sampling: 25 people from the household network, 3 monks from a Buddhist temple network, and 3 people from a government network. Data were collected using in-depth interviews, focus group discussions, and participant and non-participant observations. The data were validated and concluded before a report was written. The study area was Ban Bon Khao Kaeng Rieng community, Tha Kradan Sub-district, Si Sawat District, Kanchanaburi Province.

The study found (1) Ban Bon Khao Kaeng Rieng was an old community settled by a Khmu ethnic group migrating from Vientiane, Lao People's

Democratic Republic whose way of life has always been in agriculture. The community potential comprised: 1) basic capital, 2) natural capital, 3) human capital, 4) social capital, and 5) cultural capital, making the community's identity outstanding. (2) For food security, the Khmu ethnic group had good potential because of various food resources but self-sufficient production has changed to production for income with less forest dependence. (3) The approaches to building food security of the Khmu ethnic group were 1) Balancing between conservation and utilization for the sustainability of resources and bio-diversity, (2) Using the strong points and potentials of the area to upgrade the production of goods and services, (3) Using the knowledge to upgrade the community's competitiveness and environmental friendliness. (4) Creating immunity against and ability to respond to changes in the world.

Keywords : Khmu ethnic group, food security, community potential, BCG Model

บทนำ

ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตอย่างมาก ทั้งด้านประชากร สังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของสมาชิกในชุมชน โดยมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลง จากวิถีการเกษตรกรรมไปสู่วิถีนโยบายอุตสาหกรรม ซึ่งได้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบ และกระบวนการของระบบผลิตและการบริโภคอย่างเห็นได้ชัด ในช่วงหลังทศวรรษที่ 18 ได้มีการปฏิวัติวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการปฏิบัติอุตสาหกรรม ส่งผลให้รูปแบบ การผลิตและการบริโภคเปลี่ยนแปลงไป จากการพัฒนาที่ได้กล่าวมาในข้างต้น แสดงให้เห็นว่าโลกกำลังสูญเสียสิ่งที่สำคัญที่สุดไป นั่นคือ ความมั่นคงทางอาหาร ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญที่สุดในการดำเนินชีวิต สำหรับประเทศไทยขณะนี้ กำลังได้รับผลกระทบจากการสูญเสียของทรัพยากรธรรมชาติ และความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม ตลอดจนความลดลงของการพึ่งตนเองในด้านอาหารของครัวเรือน ทั้งในด้านวิถีของระบบการเกษตรซึ่งเป็นวิถีหลักของชุมชนท้องถิ่น รวมไปถึงการ เข้าถึงและการมีอยู่ของทรัพยากรอาหารตามแหล่งธรรมชาติ ซึ่งเป็นเหตุให้ชุมชน อยู่ในสภาวะความเสี่ยงความมั่นคงทางอาหาร (ภานุมาศ สุนทรวิจิตร, 2559: 2)

ความมั่นคงทางอาหารเป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตที่สำคัญที่สุดของมนุษย์ ถ้าครัวเรือนชุมชนและประเทศ ไม่มีความมั่นคงทางอาหารก็เหมือนขาดปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต ส่งผลให้การดำรงชีวิตเป็นไปอย่างยากลำบาก ปัญหาความมั่นคงทางอาหารเริ่มต้นขึ้นในช่วง พ.ศ.2513 – 2522 (Alkon, 2011: 25) ซึ่งเป็นช่วงที่ทั่วโลกกำลังประสบปัญหาขาดแคลนธัญพืชสำหรับบริโภค ส่งผลให้เกิดวิกฤตราคาอาหารที่เพิ่มสูงขึ้น และในเวลานั้นได้มีการจัดการประชุมอาหารโลกครั้งแรกขึ้นในปี พ.ศ. 2517 ที่กรุงโรม ประเทศอิตาลี โดยในที่ประชุมมองความมั่นคงทางอาหารว่าเป็นปัญหาที่เกิดมาจากความไม่เพียงพอในการผลิตอาหารเพื่อตอบสนองความต้องการในการบริโภค (ศจินทร์ ประชาสันต์ และคณะ, 2555 : 16) จึงเกิดคำว่า “ความมั่นคงทางอาหาร” (Food Security) ขึ้นโดยองค์การอาหารโลก ได้ให้ความหมายของความมั่นคงทางอาหารว่า การมีปริมาณอาหารสำหรับบริโภคภายในครัวเรือน ชุมชน และประเทศ อย่างเพียงพอและมีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง รวมถึงระบบการจัดการผลิตที่สามารถสร้างความยั่งยืนให้แก่ทรัพยากร และมีการกระจายผลผลิตที่เป็นธรรมต่อทุกระดับ (จอมขวัญ ชูมชาติ, 2558: 1)

ความมั่นคงทางอาหารมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมหรือภูมิโนเวคที่มนุษย์อาศัยอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทยนั้นได้รับการกล่าวขานว่าเป็นอยู่ข้าวอยู่น้ำที่สำคัญของโลก จากความโดดเด่นได้เปรียบในด้านพื้นที่ตั้งเพราะอยู่ในเขตร้อนชื้น ซึ่งมีพื้นที่เพียงร้อยละ 7 ของโลกและเป็นแหล่งทรัพยากรที่สำคัญที่มีความหลากหลายทางชีวภาพมีระบบนิเวศต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงเกื้อกูลกัน ตั้งแต่ระบบนิเวศบนพื้นที่สูง จากป่าต้นน้ำไปที่เชื่อมโยงไปสู่ระบบนิเวศในพื้นที่ทางภูมิภาคด้านทิศใต้จรดระบบนิเวศชายฝั่งทะเล ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างคุณค่าที่เกิดจากความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ และความเป็นอยู่ของผู้คนในแต่ละระบบนิเวศไม่ใช่สิ่งที่ดำรงอยู่อย่างโดดเดี่ยวเป็นเอกเทศ แต่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างสลับซับซ้อนและก่อให้เกิดเป็นวิถีชีวิตของชุมชนโดยสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติจะทำหน้าที่เป็นฐานชีวิตของชุมชน ในขณะที่ชุมชนจะพัฒนาวัฒนธรรมของตนเองขึ้นมาเพื่อให้สามารถเข้าถึงใช้ประโยชน์ จัดการ กำกับดูแล ตลอดจนควบคุมให้สมาชิกในชุมชนได้ร่วมกันรักษาไว้ซึ่งความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติเหล่านั้น ในลักษณะของจารีตท้องถิ่น (วิวัฒน์ คติธรรมนิตย์, 2536 : 32)

ชุมชนชาติพันธุ์หมู่บ้านบนเขาแก่งเรียง ตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี เน้นการดำรงชีวิตอย่างพอเพียงโดยมีอาชีพหลัก คือ การทำ การเกษตรกรรม ปลูกข้าวและผักชนิดต่าง ๆ และเลี้ยงสัตว์ไว้สำหรับการบริโภคภายในครัวเรือน เหลือก็แบ่งปัน และยังคงพยายามที่จะรักษารูปแบบพิธีกรรมตามความเชื่อแบบอย่างจากบรรพบุรุษในการทำเกษตรโดยเฉพาะการปลูกข้าว ที่สืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ (อรพรรณ ศรีทอง และเฉลิมพล ศรีทอง, 2563 : 162) จากสถานการณ์ดังกล่าวเห็นถึงระบบการผลิตอาหารในครัวเรือนของกลุ่มชาติพันธุ์ ชุมซึ่งพบว่าเลือนลงมาก ส่งผลต่อปัจจัยด้านความมั่นคงทางอาหารชุมชนโดยเฉพาะ การเปลี่ยนแปลงของชุมชนในปัจจุบันที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงทางอาหารที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

การเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตและความมั่นคงทางอาหารการเข้าถึงแหล่งอาหาร โดยอาศัยฐานทรัพยากรธรรมชาติ ไม่ได้ส่งผลต่อความเปลี่ยนแปลงในการใช้พื้นที่ ทางกายภาพเท่านั้น แต่ก่อให้เกิดความจำเป็นในการแสวงหาความมั่นคงในชีวิต รูปแบบใหม่ ในลักษณะที่คนวัยหนุ่มสาวและวัยกลางคนจะเลือกทำงานด้านการ รับจ้างและการบริการมากขึ้น ซึ่งเป็นสัญญาณบ่งชี้ว่าการสืบทอดวิถีชีวิตการทำมาหากินจากเดิมที่พึ่งพาทรัพยากรป่าไม้หรือแหล่งอาหารในชุมชนลดน้อยลง ผู้ศึกษา เห็นว่าทิศทางการปรับเปลี่ยนสภาพการทำมาหากินในปัจจุบันของกลุ่มชาติพันธุ์ ชุมกำลังดึงเข้าสู่รูปแบบการแสวงหาอาหารด้วยการแลกเปลี่ยนซื้อหา หรือพึ่งพา ระบบตลาดมากกว่าจะเป็นระบบการสร้าง ควบคุม และใช้ประโยชน์จากการจัดการพื้นที่ ที่เคยเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นของตน ทั้งโดยสภาพบังคับและ โดยความอ่อนแอในการต่อสู้กับอำนาจทางสังคมและเศรษฐกิจที่รุกคืบเข้าไป รายล้อมพื้นที่ของกลุ่มคนพื้นเมืองในลักษณะของร้านค้าสะดวกซื้อและแหล่งงาน รับจ้าง ที่จะปรับเปลี่ยนวิถีการทำงานของกลุ่มชาติพันธุ์ ชุมให้อยู่ในระบบตลาดมากขึ้น ดังนั้นจึงเป็นที่มาของการวิจัยเรื่อง แนวทางการสร้างความมั่นคงทางอาหารชุมชน ชาติพันธุ์หมู่บ้านบนเขาแก่งเรียง ตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี โดยยุทธศาสตร์ BCG ซึ่งผู้วิจัยเก็บข้อมูลบริบทชุมชน และศักยภาพชุมชน บ้านบนเขาแก่งเรียงเพื่อนำมาสู่การเพื่อสังเคราะห์ความมั่นคงทางอาหาร ของชุมชน และแนวทางการสร้างความมั่นคงทางอาหารของชุมชนภายใต้กรอบคิด

เรื่องนิเวศวิทยาวัฒนธรรมและสิทธิชุมชน ควบคู่กับการพิจารณาถึงกรอบแนวคิดความมั่นคงทางอาหารโดยองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติให้ความสำคัญของการพิจารณาถึงความพอเพียง การเข้าถึงอาหาร การใช้ประโยชน์ และเสถียรภาพในด้านอาหาร ภายใต้บริบทของฐานวัฒนธรรมของชุมชนในการเป็นกลุ่มชาติพันธุ์พื้นเมืองเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตโดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทชุมชน และศักยภาพชุมชนบ้านบนเขาแก่งเรียง ตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อสังเคราะห์ความมั่นคงทางอาหารของชุมชนชาติพันธุ์ชุมชนบ้านบนเขาแก่งเรียง ตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี
3. เพื่อค้นหาแนวทางการสร้างความมั่นคงทางอาหารของชุมชนชาติพันธุ์ชุมชนโดยยุทธศาสตร์ BCG เป็นฐาน ชุมชนบ้านบนเขาแก่งเรียง ตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี

การทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาประเด็นด้านความมั่นคงทางอาหารในชุมชนในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี เป็นประเด็นที่นักวิชาการได้ให้ความสนใจหลากหลาย อาทิ สุรัชย์ รักษาชาติ (2545) ศึกษาแบบแผนการสร้างความมั่นคงทางอาหารชุมชนกะเหรี่ยง ไสพส ศิริไสย์ และคณะ (2551) ศึกษาประเด็นการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาความมั่นคงทางอาหารในประชากรกลุ่มชาติพันธุ์ นพรัตน์ ไชยชนะ (2561) ทำการศึกษาแนวทางการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนด้านความมั่นคงทางอาหารของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง นพรัตน์ ไชยชนะ และจักขุมาลย์ วงษ์ท้าว (2561) ทำการศึกษาความมั่นคงทางอาหารในมิติวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง นพรัตน์ ไชยชนะ และวีระวัฒน์ อุดมทรัพย์ (2559) ทำการศึกษาประเด็นความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยความมั่นคงทางอาหาร สถาบันวิจัยสังคม (2556) ศึกษาการสร้างความมั่นคงทางอาหารของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่อนุรักษ์ ปีที่ 1 Chaichana. N. (2018) ศึกษาประเด็น Modes of

Production and Food Security in Cultural Dimensions Ban Thiphuye, Thailand และสถาบันวิจัยสังคม (2559) ศึกษาการสร้างควมมั่นคงทางอาหารและวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ ปีที่ 2 พบว่า การศึกษาความมั่นคงทางอาหารของกลุ่มชาติพันธุ์ของจังหวัดกาญจนบุรี มีการศึกษา 3 ประเด็น คือ 1) การพึ่งตนเองด้านอาหาร 2) สิทธิและการเข้าถึงระบบอาหาร ความเสี่ยงความเปราะบาง และ 3) ศักยภาพในการแก้ไขปัญหาด้านอาหารของครัวเรือนและชุมชน ทั้งนี้งานทั้งหมดที่ได้กล่าวมานั้นเป็นการศึกษาเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงในพื้นที่ชายแดน ทั้งนี้การศึกษาเรื่องนี้ จะให้ความสำคัญกับการศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ขมุในพื้นที่บ้านบนเขาแก่งเรียง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความน่าสนใจหลายประเด็น เช่น สมาชิกบางส่วน of ชุมชนเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ขมุที่อาศัยอยู่ในจังหวัดกาญจนบุรีก่อนการสร้างเขื่อนศรีนครินทร์ ชุมชนโดนประกาศเป็นพื้นที่อนุรักษ์จากอุทยานแห่งชาติเอราวัณ เป็นต้น นอกจากนี้การศึกษาประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางอาหารของชุมชนยังไม่มีการวิจัยขึ้นใดที่นำแนวคิดด้าน BCG มาใช้ในการนำเสนอข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลและแนวทางในการลดความเสี่ยงและค้นหาแนวทางในการสร้างความมั่นคงทางอาหารให้กับชุมชนต่อไป

วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือวิจัย และวิธีการศึกษา

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประยุกต์วิธีวิจัยทางมานุษยวิทยา (Anthropological Research) และวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Research: PR) ผู้วิจัยมีการวางแผนโดยใช้เทคนิคเพื่อให้ได้ข้อมูลลึกและละเอียดมีความน่าเชื่อถือ ดังนี้

1. การศึกษาสำรวจภาคสนาม คำนึงถึงความสะดวกในการเดินทางเข้าถึงชุมชน โดยเข้าไปติดต่อกับผู้ใหญ่บ้านอย่างไม่เป็นทางการ กำหนดวันเข้าไปศึกษาสังเกตและสัมภาษณ์ โดยไม่มีแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามเนื่องจากเป็นสำรวจบริบทชุมชนพื้นฐานทั่วไป เพื่อให้ทราบถึงบริบทของชุมชนภาพรวม เกณฑ์การคัดเลือกผู้ที่เป็นผู้นำชุมชน คือ ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านในชุมชน และเกณฑ์การคัดออกมีเงื่อนไขผู้ที่ถูกเลือกเข้ามาร่วมโครงการวิจัยแล้วต้องการถอนตัวออกจากโครงการวิจัยหรือไม่สามารถตอบวัตถุประสงค์การวิจัยได้ กระบวนการดังกล่าวนี้เป็นการเปิดมุมมองทางด้านมานุษยวิทยาเพื่อนำเป็นแนวทางไปสัมภาษณ์

ยังครัวเรือนต่าง ๆ และรวมถึงสถานการณ์ทางสังคม ได้แก่ สถานที่ในชุมชนแห่งนี้ มีการทำกิจกรรมร่วมกันในงานประเพณีต่าง ๆ รวมถึงปฏิบัติการในชีวิตประจำวัน ในการทำมาหากินในไร่ ในสวน และปฏิบัติการชีวิตประจำวัน

2. พื้นที่ภาคสนามการเข้าชุมชนอย่างไม่เป็นทางการ โดยการเข้าศึกษาชุมชนอย่างไม่เป็นทางการ โดยการประสานติดต่อผู้ใหญ่บ้านบ้านบนเขาแก่งเรียงและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน การสร้างปฏิสัมพันธ์กับชุมชน โดยวิธีการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในชุมชน เช่น งานบุญกฐินประจำปี งานอาสาสมัครพัฒนาหมู่บ้านประจำเดือน เป็นต้น โดยใช้เวลา 1 เดือน คือ เดือนกันยายน พ.ศ. 2565 ในการเข้าไปสังเกตและเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นในชุมชน

3. การเยือนชุมชนบ้านบนเขาแก่งเรียง ผู้วิจัยหาแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับวิธีการผลิตในไร่ ในสวน พื้นที่อาศัยของกลุ่มชาติพันธุ์ขมุ แหล่งข้อมูลจากพระสงฆ์ วัดถ้ำพระธาตุ และปราชญ์ชุมชนด้านวัฒนธรรม โดยอาศัยกระบวนการสำรวจชุมชน และการพูดคุยแบบไม่เป็นทางการกับพระสงฆ์และปราชญ์ชุมชน ทั้งนี้นักวิจัยคำนึงถึงเกณฑ์การคัดเลือกโดยมีคุณสมบัติของผู้ที่จะถูกรับการคัดเลือก คือ สามารถตอบวัตถุประสงค์การวิจัยและยินดีที่จะเข้าร่วมโครงการวิจัย และเกณฑ์การคัดออกมีเงื่อนไข ที่ผู้ที่ถูกเลือกเข้ามาร่วมโครงการวิจัยแล้วต้องการถอนตัวออกจากโครงการวิจัยหรือไม่สามารถตอบวัตถุประสงค์การวิจัยได้ การสำรวจสภาพแวดล้อมของชุมชนอย่างคร่าว ๆ โดยใช้ระยะเวลา 1 เดือน คือ ตุลาคม พ.ศ. 2565 ทำให้นักวิจัยเห็นโครงสร้าง ลักษณะทางภูมิศาสตร์ ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน

4. การสังเกตอย่างมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม เป็นการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมในประเพณีวัฒนธรรมของชุมชน ผู้วิจัยเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ถูกจัดขึ้นในชุมชนโดยผู้วิจัยไม่ได้มีการสัมภาษณ์และพูดคุยกับสมาชิกในชุมชน ในวิธีวิทยานี้เป็นกระบวนการของนักมานุษยวิทยาเท่านั้น เพื่อเก็บข้อมูลปฐมภูมิด้านต่าง ๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์ขมุบ้านบนเขาแก่งเรียง ทำให้ค้นพบสถานการณ์ทางวัฒนธรรมในชุมชน เข้าใจเกี่ยวกับประเพณีและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิถีระบบการผลิต นำข้อมูลมาสังเคราะห์ ตรวจสอบความถูกต้องของการศึกษาในลักษณะแผนผังความคิด

5. การบันทึกภาคสนามชุมชนบ้านบนเขาแก่งเรียง ผู้วิจัยใช้เพื่อช่วยในการบันทึกสภาพการณ์ในภาคสนามบ้านบนเขาแก่งเรียง ลักษณะทางกายภาพ และชีวภาพในชุมชน และเหตุการณ์ที่ปรากฏขึ้นตามธรรมชาติ ประกอบด้วย บันทึกสันบันทึกความคิดเห็นของนักวิจัย และบันทึกภาคสนามประเด็นในการค้นพบด้านต่าง ๆ ในชุมชนบ้านบนเขาแก่งเรียง

6. การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คัดเลือกแบบเจาะจง แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มคือ “บวร” (บ้าน (บ) วัด (ว) ราชการ (ร)) ดังรายละเอียดดังนี้

6.1 เครือข่ายบ้าน หน่วยในการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) คือ ครวัเรียน เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1, 2 และข้อที่ 3 ประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้ ประชาชน ผู้นำทางความเชื่อ ผู้เชี่ยวชาญด้านภูมิปัญญาด้านต่าง ๆ เข้าข่ายคุณสมบัติ คือ 1) มีความเป็นผู้นำ 2) มีความรู้ทาง ภูมิปัญญา 3) มีวิสัยทัศน์ที่ถูกต้อง 4) เป็นผู้นำทางด้านความเชื่อ 5) เป็นผู้นำทางด้านจิตวิญญาณของชุมชน รวมจำนวน 25 คน

6.2 เครือข่ายวัด หน่วยในการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) คือ เจ้าอาวาส วัดถ้ำพระธาตุ (จำนวน 1 รูป) และพระสงฆ์วัดถ้ำพระธาตุ (จำนวน 2 รูป มีคุณสมบัติเป็นพระสงฆ์ที่เคยเป็นสมาชิกในชุมชนบ้านบนเขาแก่งเรียง จำพรรษาไม่ต่ำกว่า 5 พรรษา) รวมจำนวน 3 รูป/คน

6.3 เครือข่ายราชการ ได้แก่ ตัวแทนจากหน่วยงานราชการในพื้นที่ ตำบลท่ากระดาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน ได้แก่ 1) เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบล ท่ากระดาน (จำนวน 1 คน) 2) เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติเอราวัณ (จำนวน 2 คน) รวมจำนวน 3 คน

ทั้งนี้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย จำนวนทั้งสิ้น 31 คน จะอยู่ในกระบวนการวิจัย ครั้งนี้เป็นระยะเวลา 2 เดือน ตั้งแต่ที่ผู้วิจัยลงเก็บข้อมูลภาคสนามและดำเนินการคืนข้อมูลชุมชนระหว่างเดือนพฤศจิกายน – เดือนธันวาคม พ.ศ. 2565 สำหรับกลุ่มผู้อายุตั้งแต่อายุระหว่าง 59 – 80 ปี ผู้วิจัยมีแนวทางในการดูแลทางด้านสังคมจิตใจของผู้สูงอายุเพื่อป้องกันปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น

7. การสนทนากลุ่มแบบไม่เป็นทางการ เพื่อนำเสนอข้อมูลตรวจสอบยืนยัน ข้อมูลจากผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์มุ่ ประชาชนชุมชน ผู้นำชุมชน ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ด้านบริบทชุมชน ศักยภาพชุมชน ความมั่นคงทางอาหารของชุมชน และค้นหาแนวทางการสร้างความมั่นคงทางอาหาร จำนวน 8 ราย ประกอบด้วย ตัวแทนจากกลุ่มชาติพันธุ์มุ่ 5 ราย ตัวแทนจากอุทยานแห่งชาติเอราวัณ 1 ราย ตัวแทนจากโรงเรียนบ้านบนเขาแก่งเรียง 1 ราย และตัวแทนจากผู้นำชุมชน 1 ราย

8. การจัดเวทีคืนข้อมูลและแสดงความคิดเห็น เพื่อนำเสนอข้อมูลสำคัญ และแสดงความคิดเห็นจากผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์มุ่ ประชาชนชุมชน ผู้นำชุมชน ตัวแทนองค์การบริหารส่วนตำบลท่ากระดาน คณะกรรมการชุมชน และตัวแทนบุคลากรโรงเรียนบ้านบนเขาแก่งเรียง เพื่อตรวจสอบข้อมูลงานวิจัยและร่วมแสดงความคิดเห็นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เช่น บริบทชุมชน ศักยภาพชุมชน ความมั่นคงทางอาหารของชุมชน และค้นหาแนวทางการสร้างความมั่นคงทางอาหาร ในวันศุกร์ที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2566 ณ ศาลาประชาคมบ้านบนเขาแก่งเรียง เวลา 09.00 – 12.00 น. จำนวน 25 คน

9. การวิเคราะห์ข้อมูล กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลเริ่มขึ้นในขณะการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตามการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกจะเริ่มขึ้นเมื่อข้อมูลสนามอิ่มตัว การวิเคราะห์เชิงลึกนั้นใช้การตรวจสอบข้อมูลสามเส้าทั้งด้านตัวผู้วิจัย ด้านเวลาและด้านวิธีการ นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับการจำแนกข้อมูลด้วยฐานความเหมือนความต่างด้วยข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลเสร็จสิ้นจนได้องค์ความรู้ที่ทุกฝ่ายเข้าใจตรงกัน กระบวนการเขียนรายงานการวิจัยจะเริ่มต้นขึ้น

10. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือ: การตรวจสอบข้อมูลเป็นการดำเนินการหลังการเก็บรวบรวมข้อมูล และก่อนการวิเคราะห์ข้อมูล โดยในการวิจัยครั้งนี้มีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า ได้แก่

- การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) ซึ่งจะเป็นการพิจารณาว่าข้อมูลที่ได้มาน่าเชื่อถือเพียงใด โดยจะตรวจสอบจากแหล่งบุคคลผู้ให้ข้อมูลที่ต่างแหล่งกัน ได้แก่ เกษตรกร ประชาชน/ผู้รู้ ผู้นำชุมชน และครู นักพัฒนาองค์กรเอกชนในพื้นที่

- การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) ซึ่งจะพิจารณาจากวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ กัน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของข้อมูลในประเด็นเดียวกัน โดยวิธีการที่ใช้ ได้แก่ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์แบบเจาะจง

- การตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี (Theoretical Triangulation) มีกรอบการวิจัยซึ่งมาจากทฤษฎีมากกว่าหนึ่งทฤษฎีมีจุดเด่นที่นำมาใช้ประโยชน์ร่วมกัน เพื่อเป็นแนวทางการวิจัย

11. การรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ การวิจัยเรื่องแนวทางการสร้างความมั่นคงทางอาหารชุมชนชาติพันธุ์หมู่บ้านบนเขาแก่งเรียง ตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี โดยยุทธศาสตร์ BCG ได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โดยสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี เลขที่โครงการวิจัย SOP 034/2565

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

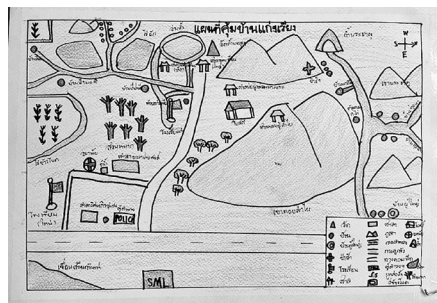
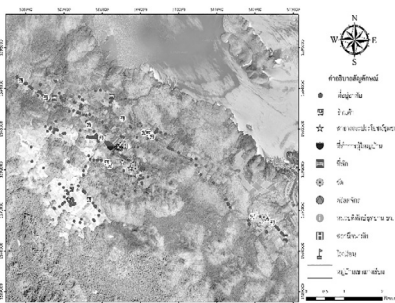
1. ผลการศึกษา

การนำแนวคิด BCG (Bio-Circular-Green Economy) โมเดลเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นแนวคิดการนำวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมไปยกระดับความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืน ดังนั้น BCG Model เป็นกลไกที่มีศักยภาพสูงในการยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในท้องถิ่นสามารถกระจายโอกาสและลดความเหลื่อมล้ำ ในขณะที่เดียวกันสามารถสร้างให้ชุมชน และประเทศชาติก้าวขึ้นเป็นผู้นำระดับนานาชาติ โดยเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ของประเทศเพื่อใช้ในการขับเคลื่อน BCG ทั้งนี้แนวทางสำคัญของท้องถิ่นควรเข้าใจกระบวนการของ BCG เพราะสามารถนำมาสู่การสร้างความมั่นคงอาหาร ความยั่งยืนของทรัพยากร ความรุ่งเรืองของเศรษฐกิจ ซึ่งนอกจากการพัฒนาคนในภาคการเกษตร องค์กรความรู้ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิตในชุมชนต่อไป ทั้งนี้งานวิจัยในเรื่องนี้ นำฐานคิดด้าน BCG มาใช้ในการถอดบทเรียนร่วมกับชุมชนสามารถนำเสนอผลการศึกษาได้ 3 ประเด็น ดังนี้

1.1 บริบทชุมชน และศักยภาพชุมชนบ้านบนเขาแก่งเรียง บ้านบนเขาแก่งเรียง ปัจจุบันตั้งอยู่ในหมู่ที่ 3 ตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี เป็นชุมชนดั้งเดิมที่มีการตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ขมุมาตั้งแต่อดีต ตั้งแต่สมัยก่อนสร้างเขื่อนศรีนครินทร์ ซึ่งบรรพบุรุษของกลุ่มชาติพันธุ์ขมุได้อพยพย้ายถิ่นมาจากเมืองเวียงจันทร์ ประเทศลาว โดยอาศัยการทำไร่หมุนเวียนไปตามพื้นที่ต่าง ๆ ลักษณะการทำไร่ข้าวหมุนเวียนจะมีลักษณะไม่แตกต่างจากกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ในจังหวัดกาญจนบุรี จนกระทั่งปี พ.ศ. 2518 ตำบลท่ากระดานและพื้นที่ใกล้เคียงได้ประกาศเป็นพื้นที่อุทยานแห่งชาติเอราวัณ ทำให้วิถีการดำรงชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ขมุที่ไร่ข้าวหมุนเวียนได้เปลี่ยนแปลงไป ปัจจุบันชุมชนแห่งนี้ยังประกอบไปด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ขมุและผู้ย้ายถิ่นจากจังหวัดใกล้เคียงเข้ามาอาศัย ทั้งนี้บ้านบนเขาแก่งเรียงเป็นชื่อเรียกตามบริบทชุมชนหรือลักษณะทางภูมิประเทศมาแต่เดิม หมายถึง สถานที่บริเวณที่ตั้งหมู่บ้านในปัจจุบันที่คนในอดีตจะเรียกว่า “ปลายเขาแก่งเรียง” แสดงให้เห็นว่า ลักษณะทางด้านภูมิศาสตร์ของชุมชนเป็นพื้นที่ที่อยู่สูงเหนือระดับน้ำทะเลกว่า 500 เมตร ผู้วิจัยสันนิษฐานว่า แก่งเรียงมาจาก แก่งน้ำหรือห้วยน้ำ ที่เป็นลักษณะเกาะแก่งเรียงรายลงสู่พื้นที่ราบลุ่ม ซึ่งปัจจุบัน คือ เขื่อนศรีนครินทร์ จุดสูงสุดของภูเขาแก่งเรียงอยู่บริเวณที่ตั้งของหน่วยอุทยานแห่งชาติถ้าพระธาตุ ซึ่งมีความสูงเหนือระดับน้ำทะเลประมาณ 730 เมตร ทำให้สภาพอากาศของชุมชนแห่งนี้เมื่อเข้าสู่ฤดูหนาว ก็ค่อนข้างหนาวจัด ปัจจุบันชุมชนบ้านบนเขาแก่งเรียง อยู่ในหมู่ที่ 3 ตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี สมาชิกในชุมชนที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ขมุมีจำนวนน้อยลง เนื่องจากคนรุ่นใหม่นิยมออกไปทำงานในเมือง ทั้งนี้ชุมชนบ้านบนเขาแก่งเรียงมีการปกครองแบ่งออกเป็น 10 คุ้มบ้าน ได้แก่ 1) คุ้มบ้านแก่งเรียง 2) คุ้มบ้านทุ่งนา 3) คุ้มบ้านทุ่งพวง 4) คุ้มบ้านพุเตย 5) คุ้มบ้านหนองยาคง 6) คุ้มบ้านลำดวน 7) คุ้มบ้านพุโคก 8) คุ้มบ้านกลาง 9) คุ้มบ้านหนองพังพวย และ 10) คุ้มบ้านน้ำโจน แต่ละคุ้มบ้านจะมีผู้นำชุมชนที่ตั้งจากผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ดูแลรักษาความปลอดภัยและดูแลความสงบ ปัจจุบันสมาชิกที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ขมุในชุมชนบ้านบนเขาแก่งเรียงมีจำนวน 3 คุ้มบ้าน ได้แก่ คุ้มบ้านแก่งเรียง คุ้มบ้านทุ่งนา และคุ้มบ้านทุ่งพวงเท่านั้น ส่วนคุ้มบ้านอื่น ๆ ส่วนใหญ่จะเป็นประชากรย้ายถิ่นจากแหล่งต่าง ๆ เข้ามาจับจองพื้นที่ทำการเกษตร และทำธุรกิจด้านการท่องเที่ยว ดึงเสียงสะท้อนจากชุมชน

ตารางที่ 1 เสียงสะท้อนจากชุมชน

ผู้ให้ข้อมูล	เสียงสะท้อน
ป้าทา (นามสมมติ)	เขาแก่งเรียง ก็ไม่รู้ว่ามาจากอะไร แต่พ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย ฉันเกิดมาก็เขาเรียกแบบนี้แล้ว
ป้ายอม (นามสมมติ)	ตรงนี้ เขาเรียกว่าปลายเขาแก่งเรียง ส่วนตรงข้างล่าง (พร้อมมือชี้ลงไปทางเขื่อนศรีนครินทร์) เขาเรียกว่าต้นแก่งเรียง ไม่รู้ว่ามาจากอะไร ที่เกิดมาเขาก็เรียกแบบนี้ ปัจจุบันตรงนี้ เป็น “บ้านบนเขาแก่งเรียง” มันอยู่บนภูเขาแก่งเรียงนี่ละ
ผู้นำชุมชน (นามสมมติ)	เท่าที่รู้ตรงนี้เขาก็เรียกว่าเป็นบ้านบนเขาแก่งเรียง การตั้งชื่อหมู่บ้านแต่ละชุมชนเขาก็ยึดตามหลักภูมิศาสตร์ ตรงนี้ก็เหมือนกับชุมชนอื่น ๆ ที่เรียกว่าบนเขาแก่งเรียง เพราะคิดว่ามันอยู่บนภูเขา ภูเขาตรงนี้ชื่อว่าเขาแก่งเรียง และห้วยน้ำไหลเป็นเกาะแก่งลงไป เป็นบ้านเขาแก่งเรียง
เสียงสะท้อนจากสนทนากลุ่ม	ลักษณะของชุมชนสามารถเห็นได้จากพื้นที่ คือ มันมีแผ่นดินหรือเขาเรียกว่าพืดหิน หรือบางคุ่มบ้านก็เป็นลักษณะโขดหินที่กัดขวางทางน้ำ หรือตาน้ำ ตรงนี้จึงเป็นที่มาของคำว่า “แก่ง”

ภาพที่ 1 แผนที่ GPS (ซ้าย) และแผนที่เดินดินชุมชนบ้านบนเขาแก่งเรียง (ขวา)
ที่มา : นพรัตน์ ไชยชนะ (4 พฤศจิกายน พ.ศ. 2565)

จากแผนที่ดังกล่าวสามารถพิจารณาได้ว่า ลักษณะการตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ขมุบ้านบนเขาแก่งเรียงอาศัยตามที่ราบเชิงเขา และกระจายบ้านเรือนตามถนนในชุมชน มีสถานที่สำคัญที่เป็นศูนย์กลางของชุมชน ได้แก่ สถานที่ราชการ (โรงเรียนบ้านบนเขาแก่งเรียง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านบนเขาแก่งเรียง) เป็นต้น นอกจากนี้มีวัดถ้ำพระธาตุเป็นวัดที่สมาชิกในชุมชนบ้านบนเขาแก่งเรียงใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ส่วนกายภาพในชุมชนมิติด้านเศรษฐกิจพบว่าชุมชนบ้านบนเขาแก่งเรียงประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก อาทิ การทำนาข้าว การทำไร่ข้าว การปลูกเชิงเดี่ยว เป็นต้น โดยอาศัยพื้นที่ราบในการทำเกษตร ปัจจุบันชุมชนยึดความสัมพันธ์แบบระบบเครือข่าย มีการสืบเชื้อสายทางฝ่ายชายในแต่ละสายตระกูลจะมีชื่อเรียกที่แตกต่างกันไป ระบบเครือญาติที่สำคัญในชุมชนเช่น บุญของพรมศร ตะคุกจันทร์ ศรพาลี สุนทรวัลย์ วันทอง ทองแก้ว พลอยมุกดา เป็นต้น ด้านระบบความเชื่อ นั้น กลุ่มชาติพันธุ์ขมูมีความเคารพกับขนบธรรมเนียมประเพณีบนความเชื่อ 2 รูปแบบ คือ 1) ความเชื่อเรื่องการบาคหัวเผ่า การทำขวัญ ความเชื่อเรื่องเจ้าที่ และ 2) ความเชื่อในเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในพื้นที่ทำกิน เป็นความเชื่อที่นับถือกันมานานตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ ซึ่งไม่สามารถมองเห็นได้ และเป็นความเชื่อที่ไม่อาจลบหลู่ได้ ซึ่งเป็นรูปแบบหรือกุศโลบายในการจัดการสมาชิกในชุมชนให้กตัญญูและยึดมั่นศรัทธาสมาชิกในชุมชนเข้าด้วยกัน

ภาพที่ 2 สภาพทั่วไปของพื้นที่คุ้มบ้านทุ่งนา (ซ้าย) นาข้าวของกลุ่มชาติพันธุ์ขมุคุ้มบ้านทุ่งนา (ขวา)
ที่มา : นพรัตน์ ไชยชนะ (21 ตุลาคม พ.ศ. 2565)

ศักยภาพชุมชนบ้านบนเขาแก่งเรียง ตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี

ชุมชนบ้านบนเขาแก่งเรียงเป็นชุมชนที่มีพัฒนาการตั้งแต่อดีตประวัติศาสตร์ ชุมชนมีความสัมพันธ์กับกลุ่มชาติพันธุ์ขมุ ซึ่งอพยพย้ายถิ่นฐานมาจากเมืองเวียงจันทน์ ทั้งนี้การเข้ามาตั้งถิ่นฐานในชุมชนบ้านบนเขาแก่งเรียงกลุ่มชาติพันธุ์ขมุมีการเรียนรู้ และการปรับตัว ปัจจุบันชุมชนบ้านบนเขาแก่งเรียงอยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ หมู่ที่ 3 ตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี ประกอบไปด้วยคุ่มบ้านต่าง ๆ มากกว่า 10 คุ่มบ้าน มีวัดถ้ำพระธาตุเป็นศูนย์รวมจิตใจของสมาชิกในชุมชน อีกทั้งมีความเชื่อในมิติต่าง ๆ ที่สามารถหล่อหลอมให้สมาชิกในชุมชนนั้นเคารพ กติกาการอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข พร้อมกับการจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติ หลังจากปี พ.ศ. 2518 การประกาศพื้นที่อุทยานแห่งชาติเอราวัณทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน การทำไร่ข้าว และด้านที่อยู่อาศัย แต่อย่างไรก็ดี ยุคหลัง พ.ศ. 2518 เป็นต้นมา กลุ่มชาติพันธุ์ขมุก็ยังคงปรับตัวกับทรัพยากรที่มีในชุมชน ทั้งนี้ปัจจุบันชุมชนมีทุนทางสังคมที่สามารถพัฒนาชุมชนในมิติต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการดูแลตนเองและความมั่นคงทางอาหารซึ่งสามารถสรุปรายละเอียดด้านศักยภาพชุมชนได้ดังนี้

ตารางที่ 2 ศักยภาพชุมชนบ้านบนเขาแก่งเรียง

ทุนชุมชน	รายละเอียด	เสียงสะท้อน
ทุนพื้นฐาน	ระบบสาธารณสุขปโภค มีระบบน้ำปะปาหมู่บ้าน ซึ่งบริหารจัดการโดยคณะกรรมการชุมชน	แก่งเรียงในอดีตต่างกับแก่งเรียงในปัจจุบัน โดยเฉพาะด้านความสะดวกสบายและการเข้าถึงของแหล่งสาธารณสุขปโภคพื้นฐาน ซึ่งปัจจุบันหากพิจารณาจากปัจจัยที่เข้ามาจะเห็นได้ว่าชุมชนนี้มีการเข้าถึงแหล่งสาธารณสุขปโภค (ผู้นำชุมชนนามสมมติ)

ทุนชุมชน	รายละเอียด	เสียงสะท้อน
	<p>ระบบการติดต่อสื่อสาร การติดต่อสื่อสารในชุมชนบ้านบนเขาแก่งเรียง สามารถติดต่อโดยใช้สัญญาณ wi-fi ซึ่งสามารถเข้าถึงครัวเรือนในชุมชนกว่า 95% ปัจจุบันมีการติดตั้งเสาสัญญาณโทรศัพท์เพิ่มเติม</p>	<p>แม้ว่าระบบกาติดต่อสื่อสารในชุมชนยังไม่สามารถเข้าถึงสัญญาณโทรศัพท์มือถือจากค่ายต่าง ๆ ได้ แต่อย่างไรก็ตามชุมชนยังใช้กระบวนการสื่อสารผ่านระบบเครือข่าย wi - fi (เจ้าหน้าที่ภาครัฐ นามสมมติ)</p>
ทุนธรรมชาติ	<p>ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชนมีความอุดมสมบูรณ์ โดยป่าที่อยู่โดยรอบชุมชนบ้านบนเขาแก่งเรียงประกอบด้วยป่าหลายประเภท ซึ่งมากกว่า 80% ประกอบด้วยกลุ่มป่าเบญจพรรณ และป่าดิบแล้ง โดยป่าที่สมาชิกในชุมชนบ้านบนเขาแก่งเรียงใช้ประโยชน์ในการพึ่งพาทรัพยากร อาทิ ป่าหนองหอย ป่าหนองแดง ป่าพะยอม ป่าเขาโลนน้อย ป่าเขาโลนใหญ่ เป็นต้น</p>	<p>ชุมชนบ้านบนเขาแก่งเรียงปัจจุบันอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติเอราวัณทั้งหมด ซึ่งผลดีคือมีกฎหมายรองรับการใช้ประโยชน์ทำให้ปัจจุบันมีความอุดมสมบูรณ์ (เจ้าหน้าที่หน่วยพิทักษ์อุทยาน)</p>
	<p>ถ้ำพระธาตุ เป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่ตั้งอยู่ในพื้นที่บ้านบนเขาแก่งเรียง ในความรับผิดชอบของอุทยานแห่งชาติเอราวัณ เป็นถ้ำขนาดใหญ่ ทำให้มีนักท่องเที่ยวที่สนใจการท่องเที่ยวแบบธรรมชาติแวะเวียนมาตลอดทุกวัน</p>	<p>ถ้ำพระธาตุเดิมชื่อถ้ำดุสิตมหิมาค้นพบโดย นายมาก บุญทอง ถ้ำสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 790 เมตร ภายในถ้ำกว้างใหญ่และลึก ในถ้ำแบ่งเป็น 7 ห้อง คือ กบจำศีล ห้องฟ้าจำลอง หินระฆัง หินพระธาตุเสาเอก หินปะการังและม่านลิเก และมีหินงอกหินย้อยรูปทรงต่าง ๆ สวยงาม ชาวบ้านมีความเชื่อว่ามีพระธาตุลักษณะเป็นหินสีขาวคล้ายหอยสังข์อยู่ในถ้ำ (เจ้าหน้าที่หน่วยพิทักษ์อุทยาน)</p>

ทุนชุมชน	รายละเอียด	เสียงสะท้อน
	<p>ผืนป่าแห่งต้นน้ำ ชุมชนบ้านบน เขาแก่งเรียงประกอบด้วยคุ้มบ้านทั้งหมด 10 คุ้มบ้าน ทำ 10 คุ้มบ้าน จะมีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สามารถนำมาใช้เป็นน้ำสาธารณะบริโภคเบื้องต้น และใช้ในการทำการเกษตร</p> <p>พื้นที่ตั้งของชุมชนบนอ่างเก็บน้ำ ตั้งแต่การสร้างเขื่อนศรีนครินทร์ แล้วเสร็จทำให้ทัศนกายภาพของชุมชนบ้านบนเขาแก่งเรียงสวยงามเหมาะสำหรับเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งพิจารณาได้จากแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเพื่อตอบสนองกับความต้องการของนักท่องเที่ยว อาทิ ไร่ยาแยม บ้านนอกเงือก เป็นต้น</p>	<p>ชุมชนบ้านบนเขาแก่งเรียงใช้น้ำผ่านระบบประปาหมู่บ้าน โดยมีแหล่งน้ำที่สามารถนำมาใช้เป็นระบบประปาหมู่บ้านได้ (ผู้นำชุมชน นามสมมติ)</p> <p>บ้านบนเขาแก่งเรียงมีวิวที่สวยงาม ยกตัวอย่างเช่น โรงเรียนบ้านบนเขาแก่งเรียงปัจจุบันมีวิวสวยงามน่าจะเป็นโรงเรียนที่มีวิวสวยที่สุดในจังหวัดกาญจนบุรี (ผู้นำชุมชน นามสมมติ)</p>
<p>ทุนมนุษย์</p>	<p>ผู้นำชุมชน 1) กลุ่มผู้อาวุโส มีบทบาทสำคัญในเชิงเครือญาติ ตัวแทนผู้อาวุโส ในแต่ละคุ้มบ้านจะมีผู้อาวุโสที่สมาชิกในคุ้มบ้านจะให้ความเคารพนับถือ 2) ผู้นำทางการผู้ใหญ่บ้านที่เป็นทางการ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แต่งตั้งจากการเลือกตั้งท้องถิ่นในชุมชน เป็นผู้ที่เสียสละและมีใจรักในงานพัฒนาชุมชน</p>	<p>ชุมชนให้ความสำคัญกับทุกคน พยายามดึงสมาชิกในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน เพื่อจะได้ให้ทุกคนร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยเฉพาะเอาผู้หลักผู้ใหญ่ในชุมชนเข้ามา เพราะบุคคลเหล่านี้มีต้นทุนชีวิตและประสบการณ์ (พี่หนู นามสมมติ)</p>

ทุนชุมชน	รายละเอียด	เสียงสะท้อน
	<p>การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน สมาชิกในชุมชนมีความสัมพันธ์และรู้จักกันหมด นับถือกันในลักษณะระบบเครือญาติและการนับถือผู้อาวุโสในชุมชน มีความสัมพันธ์รูปแบบดังกล่าวส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในชุมชน</p>	<p>ทุกคนในชุมชนบ้านบนเขาแก่ เรื่องให้จะความร่วมมือต่าง ๆ โดยเฉพาะกิจกรรมที่เป็นสาธารณ ประโยชน์ของชุมชน (ผู้อาวุโส นามสมมติ)</p>
	<p>องค์ความรู้ในตัวบุคคล องค์ความรู้ในตัวบุคคลของกลุ่มชาติพันธุ์ขมุ นั้น เป็นองค์ความรู้ที่สำคัญของคนขมุ เนื่องจากว่าในอดีตคนขมุ มักจะใช้สมุนไพรในการประกอบอาหาร สมุนไพรเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของคนขมุ กับการดำรงชีพและสะท้อนการปรับตัวของผู้คนในการดำรงวิถีเพื่อความอยู่รอด</p>	<p>ปัจจุบันในเรื่ององค์ความรู้ของ ชุมชนชาติพันธุ์ขมุบ้านบนเขาแก่ เรื่องนั้น มีการนำสมุนไพรที่มีอยู่ ในชุมชนมาใช้ประกอบอาหาร คือ เครื่องแกงดั้งเดิมขมุ ซึ่งมีส่วน ประกอบสำคัญ คือ พริกพราวน และ ดอกเทียน (ป่าทา นามสมมติ)</p>
ทุนทางสังคม	<p>ความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างคนกับโลก สิ่งแวดล้อม สัตว์พืช ธรรมชาติ วิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ขมุบ้านบนเขาแก่เรื่องมีความสลับซับซ้อน และมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา สังเกตได้ว่าในวิถีชีวิตมีความสัมพันธ์กับทรัพยากรต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวและพร้อมที่จะปรับตัว เปลี่ยนแปลงกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายใต้บริบทสังคมปัจจุบัน</p>	<p>อดีต กับ ปัจจุบันมีความต่างกัน วิถี ชีวิตของสมาชิกในชุมชนไม่เหมือน กันแน่นอน (ผู้นำชุมชน นามสมมติ)</p>

ทุนชุมชน	รายละเอียด	เสียงสะท้อน
	<p>ระบบความสัมพันธ์ในชุมชน</p> <p>ระบบความสัมพันธ์ในครอบครัว ชุมชน แบบระบบเครือญาติ ที่เกื้อหนุนส่งเสริมกัน ช่วยกันดูแลรักษา ทรัพยากรต่าง ๆ ในชุมชน</p>	<p>เครือญาติเป็นสิ่งที่สำคัญที่ทำให้ชุมชนสามัคคีปรองดองช่วยเหลือกันและให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน (ผู้อาวุโส นามสมมติ)</p>
<p>ทุนวัฒนธรรม</p>	<p>ภาษา ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ขมุ ปัจจุบันมีความน่ากังวล เนื่องจากกลุ่มที่สามารถใช้ภาษาสื่อสารกันได้ จะเหลือเพียงกลุ่มผู้อาวุโสที่มีอายุมากกว่า 55 ปีขึ้นไป ทั้งนี้ถึงแม้ว่ากลุ่มผู้อาวุโสจะสามารถใช้ภาษาขมุสื่อสารในชีวิตประจำวันกันได้แต่ไม่สามารถเขียนเป็นภาษาขมุได้</p>	<p>กลุ่มชาติพันธุ์ขมุที่สามารถสื่อสารภาษาขมุได้ นั้นคือ เป็นบุคคลที่มีอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป การพูดภาษาขมุพูดในวิถีชีวิตประจำวันกับสมาชิกในครอบครัว (ป้าเพ็ญ นามสมมติ)</p>
	<p>อาหารการกิน ภูมิปัญญาอาหารการกินของชุมชนบ้านบนเขาแก่งเรียง ปัจจุบันมีวัฒนธรรมอาหารให้เห็นหลายครัวเรือน เช่น แกงหนามยอก พริกแกงขมุ เป็นต้น</p>	<p>วัฒนธรรมอาหารของกลุ่มชาติพันธุ์ขมุ มีอาหารดั้งเดิมหลายอย่าง แต่ที่ประกอบกันแล้วแต่ครอบครัวหรือจำนวนทรัพยากรที่มี (ป้ายอม ยายเอก นามสมมติ)</p>
	<p>ภูมิปัญญาการรักษาด้วยความเชื่อ ปัจจุบันชุมชนบ้านบนเขาแก่งเรียงยังมีพิธีกรรมสืบเนื่องมาตั้งแต่อดีต จนคนในรุ่นปัจจุบันยังคงรักษาขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่ออยู่ คือ พิธีกรรมบาคหัวเข่า ซึ่งสามารถทำเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจแก่กลุ่มชาติพันธุ์ขมุ</p>	<p>ที่นี้ยังคงมีความเชื่อเรื่องผีตามหัวไร่ปลายนา การบาคหัวเข่า ซึ่งจะต้องทำเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในของสมาชิกในชุมชนบ้านบนเขาแก่งเรียง (ป้าทา - ป้ายอม นามสมมติ)</p>

ทุนชุมชน	รายละเอียด	เสียงสะท้อน
	<p>ภูมิปัญญาการทำไร่-ทำนา ดั้งเดิม นั้นคนชมจะมีวิธีการผลิตแบบ ยังชีพ มีการปลูกข้าวไร่ เพราะ พื้นที่ที่อยู่อาศัยก็เอื้อให้ทำการ เพาะปลูกข้าวไร่ การปลูกพืช พืชชนิดอื่น เช่น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และส่วนใหญ่รุ่นลูกหลานรุ่นหลัง มักจะทำงานภายในพื้นที่และต่าง จังหวัด เพื่อหารายได้มาจุนเจือ ครอบครัว</p>	<p>ปัจจุบันการทำไร่ - ทำนา คนชม ยังคงทำกันอยู่เพื่อใช้ในครัวเรือน ทั้งนี้ปัจจุบันมีค้มนบ้านต่าง ๆ ที่ ปลูกข้าวนาและไร่ข้าว จำนวน 3 ค้มนบ้าน ได้แก่ ค้มนบ้านทุ่งนา ค้มน บ้านทุ่งพวง และค้มนบ้านแก่งเรียง (ป่าสาคร นามสมมติ)</p>

กล่าวได้ว่าชุมชนบ้านบนเขาแก่งเรียง ประกอบด้วยทุนทางชุมชน ในมิติต่าง ๆ ได้แก่ 1) ทุนพื้นฐาน 2) ทุนธรรมชาติทรัพยากรป่าไม้ มี 3) ทุนมนุษย์ 4) ทุนทางสังคม และ 5) ทุนวัฒนธรรม ปัจจุบันชุมชนมีพิธีกรรมสืบเนื่องมาตั้งแต่อดีต จนคนในรุ่นปัจจุบันยังคงรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมความเชื่ออยู่ และด้านการทำไร่-ทำนา วิธีการผลิตแบบยังชีพ มีการปลูกข้าวไร่ การทำนา เพราะพื้นที่ที่อยู่อาศัยก็เอื้อให้ทำการเกษตร

1.2 ความมั่นคงทางอาหารของชุมชนชาติพันธุ์หมู่บ้านบนเขาแก่งเรียง ลักษณะทางกายภาพของชุมชนมีความอุดมสมบูรณ์ เพราะชุมชนอยู่ในเขตพื้นที่ของอุทยานแห่งชาติเอราวัณ ซึ่งมีกฎหมายด้านการอยู่ร่วมกันกับป่า และพึ่งพาอาศัยทรัพยากรต่าง ๆ ในท้องถิ่น ความอุดมสมบูรณ์ดังกล่าว สมาชิกในชุมชนนับตั้งแต่อดีตเป็นต้นมา สามารถเรียนรู้ ปรับตัว และอาศัยทรัพยากรจากท้องถิ่นและแหล่งธรรมชาติ ทั้งพืชและสัตว์มาเป็นประโยชน์และเกิดความมั่นคงทางอาหาร ทั้งนี้ชุมชนบ้านบนเขาแก่งเรียงสามารถนำทรัพยากรต่าง ๆ มาใช้ประโยชน์ สร้างให้เกิดความเพียงพอในการบริโภคซึ่งมีเสถียรภาพและสร้างความมั่นคงทางอาหารสามารถสรุปได้ดังนี้

1.2.1 รูปแบบการผลิตที่เปลี่ยนแปลง วิธีการผลิตอย่างพอกินพอใจอย่างดั้งเดิมเปลี่ยนแปลงไป กลุ่มชาติพันธุ์ปรับเปลี่ยนจากการทำไร่ข้าว และนาข้าว ซึ่งหลายครัวเรือนได้เปลี่ยนแปลงเป็นการผลิตแบบขาย ได้แก่ การทำการเกษตร

เชิงเดี่ยว การปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และการปลูกมันสำปะหลัง ทั้งนี้วิถีชีวิตของสมาชิกในชุมชนในพื้นที่บ้านบนเขาแก่งเรียงมีการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัดตั้งแต่การประกาศพื้นที่ของอุทยานในปี พ.ศ. 2518 และการสร้างเขื่อนศรีนครินทร์ ดังนั้นวิถีการพึ่งพาอาหารจากธรรมชาติจึงเปลี่ยนไป ไม่ใช่เพื่อการหาเพื่อบริโภคแต่เป็นการปลูกในพื้นที่การเกษตรเพื่อขาย และหาเงินมาเพื่อซื้อวัตถุดิบที่สำคัญในการประกอบอาหารมาบริโภค

1.2.2 การเปลี่ยนแปลงแรงงานการผลิตในครัวเรือน แต่เดิมวิถีชีวิตการทำไร่ข้าวและการทำนาข้าวเป็นวิถีชีวิตหลักของกลุ่มชาติพันธุ์หมู่บ้านบนเขาแก่งเรียง การทำไร่หรือนาจะได้รับการลงแรงร่วมกันของแรงงานในครัวเรือนและระบบเครือญาติที่ช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยกันและกัน ปัจจุบันสิ่งเหล่านี้มักพบได้น้อยเนื่องจาก การทำนานั้น จะทำเฉพาะคนสูงวัย ส่วนคนรุ่นหนุ่มสาวไปทำงานนอกชุมชน และไม่นิยมทำไร่ข้าวหรือนาข้าว นอกจากนี้ถึงแม้คนสูงวัยจะทำนาหรือไร่ข้าวเองก็ตาม ก็ต้องพึ่งเทคโนโลยีจากภายนอกเข้ามาช่วยบรรเทาแรงงาน ได้แก่ รถไถนา เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ไร่ก็ตีผลผลิตทางการเกษตรหรือผลผลิตข้าวจากไร่และนาก็ไม่ดีเท่าที่ควร เนื่องจากสภาพการเปลี่ยนแปลงของอากาศและเรื่องที่ดินที่ขาดความอุดมสมบูรณ์

1.2.3 การใช้สารเคมีในการทำการเกษตร ปัจจุบันบ้านบนเขาแก่งเรียงมีการเปลี่ยนแปลงการผลิตโดยสมาชิกในชุมชนที่ประกอบอาชีพการเกษตรนั้น หันไปพึ่งสารเคมีมากขึ้น เห็นได้จากการใช้ยากำจัดวัชพืชในแปลงข้าว หรือการใช้ปุ๋ยเคมีในการเกษตร ผลกระทบที่เกิดขึ้น คือ พืชผลผลิตในปีต่อไปหาไม่ได้ใช้สารเคมีจะไม่ได้ผลผลิต หรือผลผลิตจะได้น้อยไม่เพียงพอต่อการบริโภคและไม่เพียงพอต่อการจำหน่าย หากจำหน่ายราคาจะไม่คุ้มกับต้นทุนที่ได้

1.2.4 การเปลี่ยนแปลงช่องทางการเข้าถึงอาหารจากการเก็บหา เป็นการซื้อขาย อาหารจากระบบตลาดทั้งภายในและภายนอกชุมชนทำให้การพึ่งพาอาศัยทรัพยากรอาหารในชุมชนลดลง และข้อจำกัดด้านการใช้พื้นที่โดยรอบของชุมชนส่งผลกระทบต่อกรพึ่งพาอาศัยทรัพยากรอาหาร เนื่องจากอาหารจากระบบตลาดร้านค้าในชุมชนสามารถเข้าถึงได้ตลอดเวลา มีความหลากหลาย สามารถเข้าถึงได้สะดวกกว่าการเดินทางไปหาเอง นอกจากนี้ ความสามารถในการเข้าถึงอาหาร แบบแผน

ในการบริโภคอาหารวิถีชีวิตที่ใกล้เคียงกันทำให้สมาชิกในครัวเรือนมีพฤติกรรมกา
 เลือกรับซื้อสินค้าที่คล้ายคลึงกัน

1.3 แนวทางการสร้างความมั่นคงทางอาหารของชุมชนชาติพันธุ์มุข
 ยุทธศาสตร์ BCG

BCG เปรียบเสมือนอาวุธพลิกฟื้นสู่ความมั่นคงทางอาหาร ปฏิเสธไม่ได้กา
 ขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจผ่านโมเดลเศรษฐกิจใหม่สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ
 BCG Model นับเป็นวาระแห่งชาติ ตั้งแต่ปี 2564 ภายใต้แผนยุทธศาสตร์กา
 ขับเคลื่อนประเทศไทย ในช่วง 6 ปี (2564-2569) ซึ่งประกอบด้วย B คือเศรษฐกิจ
 ชีวภาพ (Bio Economy) C คือเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และ G
 คือเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาอย่าง
 ยั่งยืน (Sustainable Development Goals –SDGs) ของสหประชาชาติ เพื่อแก้ปัญหา
 ที่ทั้งโลกกำลังเผชิญ เช่น ปัญหาสภาวะโลกร้อน ความยากจน และความเหลื่อม
 ล้า โดยยุทธศาสตร์โมเดล BCG มีด้วยกัน 4 ข้อ ดังนี้ 1) การจัดสมดุลระหว่างกา
 อนุรักษ์และกาใช้ประโยชน์ เพื่อความยั่งยืนของทรัพยากรและความหลากหลาย
 ทางชีวภาพ 2) กาใช้จุดแข็ง อัตลักษณ์ และศักยภาพของพื้นที่ (ความหลากหลาย
 ทางชีวภาพและความหลากหลายทางวัฒนธรรม) ความคิดสร้างสรรค์และเทคโนโลยี
 ยกระดับมูลค่าในห่วงโซ่การผลิตสินค้าและบริการให้สูงขึ้น เพื่อการพัฒนาชุมชนและ
 เศรษฐกิจฐานราก 3) กาใช้องค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ช่วยยกระดับ
 อุตสาหกรรมให้สามารถแข่งขันได้และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และ 4) สร้างภูมิคุ้มกัน
 และความสามารถในการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก (กระทรวงอุดมศึกษา
 วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (2564: 23) ทั้งนี้จากการสังเคราะห์สถานการณ์
 เกี่ยวกับความมั่นคงทางอาหารของชุมชนบ้านบนเขาแก่งเรียงพบว่า มีสถานการณ์
 ความเสี่ยงต่อความไม่มั่นคงทางอาหารของพื้นที่ ประกอบด้วย 4 สถานการณ์
 ที่สอดคล้องกับหลักการ BCG คือ 1) ปัญหาระบบการผลิตอาหารที่ไม่ยั่งยืน
 คือ ปัญหาพันธูกรรมในการผลิตอาหารการพึ่งพาสารเคมี ปุ๋ยเคมีทางการเกษตร
 การลดลงของผลผลิตทางการเกษตรที่ผลผลิตในแต่ละปีมีปริมาณที่ลดลง
 2) ปัญหาโครงสร้างที่ดินทำกินและสิทธิในการเข้าถึงทรัพยากรท้องถิ่น ปัญหา
 โครงสร้างที่ดินทำกิน และสิทธิในการเข้าถึงทรัพยากรท้องถิ่น 3) การเปลี่ยนแปลงของ

สภาพภูมิอากาศ การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศส่งผลกระทบต่อกระบวนการผลิต และผลผลิตของสมาชิกในชุมชน และ 4) การแผ่ขยายของระบบผลิตแบบทุนนิยมในชุมชน ปัญหาดังกล่าวนี้มีสถานการณ์ที่มีบทบาทมากขึ้นในชุมชนบ้านบนเขาแก้งเรียง เมื่อพิจารณาจากสถานการณ์ดังกล่าว มีแนวทางที่สำคัญเพื่อแก้ไขสถานการณ์โดยนำแนวคิด BCG คือ

(1) การจัดสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ เพื่อความยั่งยืนของทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพ โดยชุมชนบ้านบนเขาแก้งเรียงต้องร่วมมือสร้างเครือข่ายในชุมชนเพื่อแก้ Food Security ที่มาจากคุณภาพชีวิตเกษตรกร

(2) การใช้จุดแข็ง อัตลักษณ์ และศักยภาพของพื้นที่ (ความหลากหลายทางชีวภาพและความหลากหลายทางวัฒนธรรม) ความคิดสร้างสรรค์ ยกระดับมูลค่าในห่วงโซ่การผลิตสินค้าและบริการให้สูงขึ้น เพื่อการพัฒนาชุมชนและเศรษฐกิจฐานราก

(3) การใช้องค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ช่วยยกระดับให้ชุมชนสามารถแข่งขันได้และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนเกษตรกรรม ทั้งนี้ต้องอาศัยนักวิชาการ และหน่วยงาน อาทิ กรมวิชาการเกษตร ที่มีหน้าที่รับผิดชอบสร้างโมเดลความสำเร็จ พัฒนางานวิจัยเพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตพืชสู่เป้าหมายเกษตรมูลค่าสูง

(4) สร้างภูมิคุ้มกันและความสามารถในการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก จากสถานการณ์ด้านราคาอาหารเพิ่มสูงขึ้นตามความต้องการที่เพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งผลจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้ส่งผลกระทบต่อพื้นที่เกษตรกรรม

ภาพที่ 3 เวทีแสดงความคิดเห็นและคืนข้อมูลชุมชน ณ ศาลาประชาคมบ้านบนเขาแก้งเรียง
ที่มา : อุบล - (13 มกราคม พ.ศ. 2566)

2. อภิปรายผล

2.1 บริบทชุมชน และศักยภาพชุมชนบ้านบนเขาแก่งเรียง ลักษณะทางด้านภูมิศาสตร์ของชุมชนเป็นพื้นที่อยู่สูงเหนือระดับน้ำทะเลต่ำกว่า 500 เมตร โดยสันนิษฐานว่าแก่งเรียง มาจากแก่งน้ำหรือห้วยน้ำที่เป็นลักษณะเกาะแก่งเรียงรายลงสู่พื้นที่ราบลุ่ม ซึ่งปัจจุบันคือเขื่อนศรีนครินทร์ ประเด็นการเรียกชื่อชุมชนตามบริบทของชุมชนนี้มีความสอดคล้องกับการวิจัยของนพรัตน์ ไชยชนะ (2562) ที่มองว่าการเรียกชื่อชุมชนตามบริบทชุมชนนั้นผู้ที่อพยพหรือชนเผ่าดั้งเดิมที่ย้ายถิ่นเข้ามาเป็นกลุ่มแรกก็จะนิยมเรียกชื่อบ้านนามเมืองที่ตัวเองตั้งถิ่นฐานตามบริบทของสภาพกายภาพของพื้นที่ดังกล่าว อย่างกรณีการก่อสร้างสร้างชุมชนมอญพลัดถิ่นบ้านวังกะคำ ว่า วังกะ ในภาษาไทย คือ วังปลาหรือแหล่งน้ำที่มีปลาชุกชุม วัง ภาษามอญเรียกว่า แวง แปลว่า วัง (วังน้ำ) กำ แปลว่า ปลา ดังนั้น หากพิจารณาบริเวณดังกล่าวนี้คือ เป็นแหล่งที่มีปลาชุกชุมนั่นเอง และข้อค้นพบนี้ยังสอดคล้องกับพินูช ชาญนะวัฒน์ (2548) กล่าวว่าชุมชนส่วนใหญ่ ตั้งชื่อตามลักษณะทางธรรมชาติ และสภาพแวดล้อมโดยชื่อชุมชนหนึ่งอาจมีชื่อเรียกอย่างอื่นแตกต่างกันไปได้ตามภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ (ชนเผ่า) ที่อาศัยอยู่ร่วมกันในพื้นที่ ทั้งนี้บ้านบนเขาแก่งเรียงมีกลุ่มชาติพันธุ์ขมุเป็นชาติพันธุ์แรกหรือชนกลุ่มแรกที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในพื้นที่ดังกล่าว กลุ่มชาติพันธุ์ขมามีบรรพบุรุษย้ายถิ่นฐานมาจากเมืองเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีวิถีชีวิตแบบพึ่งพาอาศัยทรัพยากรท้องถิ่นเป็นหลัก อาศัยการทำไร่หมุนเวียนไปตามพื้นที่ต่าง ๆ ลักษณะการทำไร่ข้าวหมุนเวียนจะมีลักษณะไม่แตกต่างจากกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงในจังหวัดกาญจนบุรี จนถึงปี พ.ศ. 2518 ตำบลท่ากระดานและพื้นที่ใกล้เคียงได้ประกาศเป็นพื้นที่อุทยานแห่งชาติเอราวัณ ทำให้วิถีการดำรงชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ขมุที่ไร่ข้าวหมุนเวียนได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ลักษณะตั้งถิ่นฐานกระจายบ้านเรือนตามถนนในชุมชน มีสถานที่สำคัญของชุมชน ได้แก่ สถานที่ราชการ (โรงเรียนบ้านบนเขาแก่งเรียง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านบนเขาแก่งเรียง) เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีวัดถ้ำพระธาตุเป็นวัดที่สมาชิกในชุมชนบ้านบนเขาแก่งเรียงใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ส่วนกายภาพในมิติด้านเศรษฐกิจหากพิจารณาดูเพิ่มเติมจะพบว่าชุมชนบ้านบนเขาแก่งเรียงจะมีอาชีพทำการเกษตรเป็นหลัก ยังคงปลูกข้าวไร่ ข้าวนา และการปลูกพืชเชิงเดี่ยว สอดคล้อง

กับแนวคิดทางนิเวศวิทยาวัฒนธรรมของ Steward (1955, อ้างถึงใน ชัยณรงค์ ศรีรักษ์ และคณะ, 2563) ที่กล่าวว่านิเวศวิทยาวัฒนธรรมจึงเป็นความสัมพันธ์สองทางและสวนทางระหว่างคนกับธรรมชาติและธรรมชาติกับวัฒนธรรม เมื่อสิ่งแวดล้อมเกิดความสมบูรณ์ด้านทรัพยากรก็ย่อมส่งผลให้ชุมชนอยู่ดี กินดี มีความสุขได้ นอกจากนี้แนวคิดนิเวศวิทยาวัฒนธรรมยังสะท้อนให้เห็นถึงความรู้ความเข้าใจวิถีชีวิตที่ผูกพันกับธรรมชาติที่สัมพันธ์กับประสบการณ์และบริบทแวดล้อมด้านภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ สังคม และประวัติศาสตร์ของสังคม เกิดเป็นกำหนดกฎเกณฑ์และเงื่อนไขวิถีการดำเนินชีวิตที่แฝงอยู่ในรูปแบบพิธีกรรมหรือสัญลักษณ์ ซึ่งยุคโลกาภิวัตน์ได้ก่อเกิดความเข้าใจในภูมิวัฒนธรรม นิเวศวัฒนธรรม และชีวิตวัฒนธรรมของผู้คนในท้องถิ่นอันเกี่ยวพันกับความสัมพันธ์ของมนุษย์ 3 ลักษณะ คือ คนกับคน คนกับธรรมชาติ และคนกับสิ่งเหนือธรรมชาติ โดยเฉพาะธรรมชาติที่ยังถูกใช้เป็นสัญลักษณ์แทนอำนาจสิ่งเหนือสังคมมนุษย์ผ่านแบบแผนทางพิธีกรรม

ด้านศักยภาพของชุมชนบ้านบนเขาแก่งเรียง ประกอบด้วยทุนทางชุมชนในมิติต่างๆ ได้แก่ 1) ทุนพื้นฐาน ระบบสาธารณูปโภค ชุมชนบ้านบนเขาแก่งเรียงมีระบบน้ำประปาหมู่บ้าน ซึ่งบริหารจัดการโดยคณะกรรมการชุมชน ระบบการติดต่อสื่อสาร การติดต่อสื่อสารในชุมชนบ้านบนเขาแก่งเรียง สามารถติดต่อโดยใช้สัญญาณ wi-fi ซึ่งสามารถเข้าถึงครัวเรือนในชุมชนกว่า 95% 2) ทุนธรรมชาติทรัพยากรป่าไม้ มีความอุดมสมบูรณ์ ประกอบด้วยกลุ่มป่าเบญจพรรณ และป่าดิบแล้ง ถ้าพระธาตุเป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่ตั้งอยู่ในพื้นที่บ้านบนเขาแก่งเรียง มีผืนป่าแห่งต้นน้ำทั้งหมด 10 คุ่มบ้าน ทำ 10 คุ่มบ้านจะมีแหล่งน้ำธรรมชาติ พื้นที่ตั้งของชุมชนอยู่บนอ่างเก็บน้ำ ทำให้ทัศนกายภาพของชุมชนที่สวยงาม 3) ทุนมนุษย์ ผู้นำชุมชน ทั้งกลุ่มผู้อาวุโส มีบทบาทสำคัญในเชิงเครือญาติ และ กลุ่มผู้นำที่เป็นทางการเป็นผู้ที่เสียสละและมีใจรักในงานพัฒนาชุมชน การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนทำให้ชุมชนได้รับการพัฒนาอย่าง 4) ทุนทางสังคมความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างคนกับโลก สิ่งแวดล้อม สัตว์ พืช ธรรมชาติ วิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ชุมชนมีความสัมพันธ์กับทรัพยากรต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว ระบบความสัมพันธ์ในชุมชน แบบระบบเครือญาติที่เกื้อหนุนส่งเสริมกัน ช่วยกันดูแลรักษาทรัพยากรต่างๆ ในชุมชน และ 5) ทุนวัฒนธรรมด้านภาษา ซึ่งปัจจุบันยังเห็นการสื่อสารด้านภาษาขมุในชุมชน ด้านอาหารการกิน

มีภูมิปัญญาอาหาร เช่น แกงหนามยอก พริกแกงขมุ เป็นต้น ด้านความเชื่อ ปัจจุบัน ชุมชนมีพิธีกรรมสืบเนื่องมาตั้งแต่อดีต ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสถาบันวิจัย สังคม (2559) ที่กล่าวถึงศักยภาพของชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่อนุรักษ์ : กรณีชุมชนกะเหรี่ยงในผืนป่าตะวันตก ภายใต้วิถีชีวิตเพื่อการบริโภคของครัวเรือน ส่วนใหญ่กะเหรี่ยงหนึ่งครัวเรือนที่มีสมาชิกระหว่าง 3 - 5 คน จะสามารถมีความ มั่นคงทางอาหารจากการผลิตข้าวเพื่อบริโภคในครัวเรือนได้ตลอดทั้งปี จะต้อง มีพื้นที่ปลูกข้าวอย่างน้อย 5 ไร่ สำหรับพื้นที่ลุ่ม และประมาณ 8 - 10 ไร่ สำหรับการ ปลูกข้าวไร่ และสามารถเข้าถึงอกรเก็บของในป่าได้ จำนวนเนื้อสัตว์ และผักป่า เนื่องจากรายได้ของครัวเรือนไม่สูงมากนัก ดังนั้นเพื่อให้มีที่ดินพอสำหรับการปลูก ข้าวและการทำการเกษตรอื่นเพื่อขาย หรือเป็นอาหาร กะเหรี่ยงหนึ่งครัวเรือนจะ ต้องมีที่ดินอย่างน้อย 10 ไร่ เพื่อให้สามารถมีอาหารพอสำหรับในแต่ละปี แต่สำหรับ ครัวเรือนกะเหรี่ยงที่ไม่ปลูกข้าวเพื่อบริโภคในครัวเรือนด้วยปัญหาต่างๆ ไม่ว่าจะไม่มี ที่ดินทำกิน หรือมีไม่พอเพียงจะแบ่งมาเพื่อปลูกข้าวนั้น การเปลี่ยนอาชีพในลักษณะ ของการปลูกเชิงพาณิชย์หรือการรับจ้างหรือการเปลี่ยนอาชีพเป็นพ่อค้าให้ได้เงินมา เพื่อเข้าถึงอาหารได้ด้วยการซื้อก็สามารถเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะทำให้ครัวเรือนเกิด ความมั่นคงทางอาหารได้เช่นกัน

2.2 ความมั่นคงทางอาหารของชุมชนชาติพันธุ์ขมุ ปัจจุบันสมาชิกในชุมชน มีวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป จากเดิมที่มีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย มีป่ารอบชุมชนที่สามารถ เข้าไปใช้ประโยชน์ในการพึ่งพิงอาศัยทรัพยากรอาหาร แต่หลังจากการประกาศเป็น พื้นที่อุทยานแห่งชาติ ตั้งแต่ พ.ศ. 2518 เป็นต้นมา ทำให้เกิดผลกระทบด้านการใช้ ทรัพยากรต่าง ๆ วิถีชีวิตจากการผลิตเพื่อยังชีพก็เปลี่ยนเป็นการผลิตเพื่อขาย หารายได้ วิถีพึ่งพาป่าก็ลดลง การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการผลิตแบบเชิงเดี่ยวมากขึ้น การพัฒนาในพื้นที่และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ผ่านมา ส่งผลกระทบ โดยภาพรวมต่อวิถีชีวิตในชุมชน โดยเฉพาะวิถีชีวิตที่เคยพึ่งพิงธรรมชาติผ่านป่า และยังคงส่งผลกระทบถึงการเปลี่ยนแปลงอีกหลายประการต่อความมั่นคงทางอาหาร สอดคล้องกับแนวคิดความมั่นคงทางอาหารโดยสุภา โยเมือง (2555) ศรินทร์ ประชาสันต์ (2552) พรทิพย์ ดิลกานันท์ (2557) นพรัตน์ ไชยชนะ (2562) และ Chaichana (2561) วิเคราะห์ความมั่นคงทางอาหารในสังคมไทย ปัญหาความมั่นคงทางอาหารใน

ระดับชุมชนถูกละเลย ทำให้การแก้ไขปัญหาและการสร้างความมั่นคงทางอาหารในระดับนโยบายยังเน้นที่การเพิ่มผลผลิตเป็นหลัก ส่งผลให้มิติการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในด้านความมั่นคงทางอาหารยังขาดความชัดเจน ในขณะที่มิติความมั่นคงทางอาหารในระดับชุมชนมีความเกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ ความหลากหลายทางชีวภาพ และวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายของชุมชนในชนบทและเมือง รวมถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจและระบบการผลิตในภาคเกษตร ซึ่งเกี่ยวโยงทั้งพฤติกรรมการผลิตและการบริโภคอันมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกันภายใต้กระแสความเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคมไทย ความมั่นคงทางอาหารของชุมชนจึงมีบทบาทอย่างสำคัญทั้งในฐานะเป็นแหล่งของฐานทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งมีความสำคัญทั้งทางนิเวศวิทยาและฐานทรัพยากรสำหรับการผลิตอาหาร และเป็นทั้งหน่วยการผลิตในชุมชนชนบทหรือเกษตรกรรายย่อยซึ่งเป็นผู้ผลิตอาหารของสังคม มุมมองด้านความมั่นคงทางอาหารของชุมชนในมิติต่าง ๆ

2.3 แนวทางการสร้างความมั่นคงทางอาหารของชุมชนชาติพันธุ์มุ โดยยุทธศาสตร์ BCG แนวทางที่สำคัญเพื่อแก้ไขสถานการณ์โดยนำแนวคิด BCG คือ 1) การจัดสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ เพื่อความยั่งยืนของทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพ โดยชุมชนบ้านบนเขาแก่งเรียงต้องร่วมมือสร้างเครือข่ายในชุมชนที่เกิดจากทุนในชุมชน ได้แก่ เครือข่ายเรื่องข้าวไร่ - ข้าวนา ซึ่งปัจจุบันยังมีกลุ่มที่ทำน้อยลงเพราะปัญหาจากหลาย ๆ ปัจจัย ดังนั้นสมาชิกในชุมชนที่เหลืออยู่ควรจับมือร่วมกันเพื่อสร้างความเข้มแข็งของอาชีพ และยกระดับการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นซึ่งสามารถนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกร 2) การใช้จุดแข็ง อัตลักษณ์ และศักยภาพของพื้นที่ (ความหลากหลายทางชีวภาพและความหลากหลายทางวัฒนธรรม) ให้ชุมชนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ และรับผลประโยชน์ โดยการนำศักยภาพของพื้นที่หรือเรื่องทุนที่ชุมชนมี ได้แก่ ทุนพื้นฐาน ทุนธรรมชาติ ทุนมนุษย์ ทุนทางสังคมทุนวัฒนธรรม มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถอดบทเรียนเพื่อนำเอาต้นทุนเหล่านี้มาสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในลักษณะที่ว่า สำนักพัฒนาถิ่นตนเป็นฐานในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน 3) การใช้องค์ความรู้เทคโนโลยี ช่วยยกระดับให้ชุมชนบ้านบนเขาแก่งเรียงสามารถแข่งขันได้ จากที่ชุมชนไม่สามารถแข่งขันกับพ่อค้าคนกลาง หรือการผลิตแบบเชิงเดี่ยวได้ ชุมชนควรหัน

กลับมามองโดยการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนเกษตรกรรมซึ่งเป็นต้นทุนที่สำคัญที่มีในชุมชน อาศัยนักวิชาการ อาทิ กรมวิชาการเกษตร หรือองค์การบริหารส่วนตำบลท่ากระดาน ร่วมสร้างโมเดลความสำเร็จโดยต้องอาศัยหลักคิดแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความตระหนักรู้กัน รวมทั้งพัฒนางานวิจัยเพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตพืชสู่เป้าหมายเกษตรมูลค่าสูง และ 4) สร้างภูมิคุ้มกันและความสามารถในการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยปรับวิถีคิดทางการพัฒนาชุมชน จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ของชุมชนในพื้นที่ทำกินของตนเองเพื่อเป็นแหล่งถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตร และนำหลักการทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการสร้างภูมิคุ้มกันให้เกิดขึ้นในครอบครัวและชุมชน สอดคล้องกับการทำการศึกษาของ ธนันชัย มุ่งจิต (2555) กล่าวคือ บริบทชุมชนบ้านแม่สุรินมีวิถีชีวิตผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมของคนไทยใหญ่ คนเมือง และคนกะเหรี่ยง ทำการเกษตรเป็นอาชีพหลัก และมีความสัมพันธ์ที่แนบชิดกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แหล่งที่มาของอาหารประกอบด้วย การผลิต แหล่งธรรมชาติ และหัวไร่ปลายนา การซื้อ และการแบ่งปันหรือทางวัฒนธรรมประเพณี ชุมชนมีแนวคิดต่อความมั่นคงทางอาหาร การเสริมศักยภาพชุมชนด้านการจัดการอาหารผ่านวิถีวัฒนธรรมท้องถิ่น การเสริมศักยภาพชุมชนในวิถีการบริโภคอย่างรู้เท่าทัน และการเสริมศักยภาพบุคลากรในชุมชนให้มีกลไกในการเฝ้าระวังความมั่นคงทางอาหารของชุมชน ตลอดจนการสร้างการเรียนรู้เรื่องความมั่นคงทางอาหารให้กับคนอื่น ๆ ในชุมชน และสอดคล้องกับการศึกษาของ นพรัตน์ ไชยชนะ (2563) ประเด็นแนวทางการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนด้านความมั่นคงทางอาหารของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโปว์ มีแนวทางในการรักษาทรัพยากรในชุมชนที่นำไปสู่การจัดการสู่ความมั่นคงด้านอาหารยอมแตกต่างกัน แนวทางในการเสริมสร้างศักยภาพความมั่นคงทางอาหารของหมู่บ้านทิพยู คือ (1) การเสริมศักยภาพชุมชนในการจัดการแหล่งอาหารตามธรรมชาติ (2) การเสริมศักยภาพชุมชนในการผลิตพืชอาหารหลักที่มีความปลอดภัยเพียงพอ และหลากหลาย (3) การเสริมศักยภาพชุมชนด้านการจัดการอาหารผ่านวิถีวัฒนธรรมท้องถิ่น/ทุนชุมชน (4) การเสริมศักยภาพชุมชนในวิถีการบริโภคอย่างรู้ทันการเปลี่ยนแปลงในกระแสโลกาภิวัตน์ และ (5) การเสริมศักยภาพให้กับกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงบ้านทิพยู ให้มีกลไกเพื่อเฝ้าระวังความมั่นคงทางอาหารของชุมชนตลอดจนการสร้างการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในชุมชน

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการศึกษา

1.1 บริบทชุมชนและศักยภาพชุมชน บ้านบนเขาแก่งเรียง ตั้งอยู่ในหมู่ที่ 3 ตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี เป็นชุมชนดั้งเดิมที่มีการตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ขมุมาตั้งแต่อดีต บรรพบุรุษ ของกลุ่มชาติพันธุ์ขมุ ได้อพยพย้ายถิ่นมาจากเมืองเวียงจันทร์ ประเทศลาว มีวิถีชีวิตการทำงานเกษตรมาตั้งแต่อดีต - ปัจจุบัน จนกระทั่งปี พ.ศ. 2518 ตำบลท่ากระดานและพื้นที่ใกล้เคียงได้ประกาศเป็นพื้นที่อุทยานแห่งชาติเอราวัณ ทำให้วิถีการดำรงชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ขมุที่ไร่ข้าวหมุนเวียนได้เปลี่ยนแปลงไปหันมาใช้สารเคมี และปลูกพืชเชิงเดี่ยวมากขึ้น ศักยภาพชุมชนบ้านบนเขาแก่งเรียง ประกอบด้วยทุนทางชุมชนในมิติต่าง ๆ ได้แก่ 1) ทุนพื้นฐาน 2) ทุนธรรมชาติ 3) ทุนมนุษย์ 4) ทุนทางสังคม และ 5) ทุนวัฒนธรรม ทำให้ชุมชนแห่งนี้มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ที่โดดเด่น

1.2 ด้านความมั่นคงทางอาหารของชุมชนชาติพันธุ์ขมุ ปัจจุบันสมาชิกในชุมชนมีวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป จากเดิมที่มีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย มีป่ารอบชุมชนที่สามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ในการพึ่งพิงอาศัยทรัพยากรอาหาร แต่หลังจากการประกาศเป็นพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ตั้งแต่ พ.ศ. 2518 เป็นต้นมา ทำให้เกิดผลกระทบด้านการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ วิถีชีวิตจากการผลิตเพื่อยังชีพก็เปลี่ยนเป็นการผลิตเพื่อขายหารายได้ วิถีพึ่งพาป่าก็ลดลง การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการผลิตแบบเชิงเดี่ยวมากขึ้น แต่อย่างไรก็ดีชุมชนยังให้ความสำคัญกับระบบความเชื่อเรื่องผีที่สัมพันธ์กับการเกษตรสู่ความมั่นคงทางอาหารของชุมชน ซึ่งเป็นวิถีคิดเชิงซ้อนในการนำความเชื่อเรื่องสิ่งเหนือธรรมชาติมาใช้ในการจัดการสังคมมีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

1.3 แนวทางการสร้างความมั่นคงทางอาหารของชุมชนชาติพันธุ์ขมุ โดยยุทธศาสตร์ BCG กรอบคิดทาง BCG เป็นฐานคิดที่สำคัญที่สามารถทำให้ชุมชนบ้านบนเขาแก่งเรียงสามารถเกิดความมั่นคงทางอาหารได้อย่างยั่งยืน คือ 1) การจัดสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ โดยชุมชนต้องสร้างเครือข่ายในชุมชนที่เกิดจากทุนในชุมชน ซึ่งสมาชิกในชุมชนที่เหลืออยู่ควรจับมือร่วมกันเพื่อสร้างความ

เข้มแข็งของอาชีพ และยกระดับการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น 2) การใช้ศักยภาพของพื้นที่ คือ สร้างกระบวนการมีส่วนร่วม ตั้งแต่กระบวนการของชุมชนที่จะต้องกระตุ้นให้ชุมชนบ้านบนเขาแก่ใจร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ และรับผลประโยชน์ โดยนำทุนต่าง ๆ ที่ค้นพบในชุมชน ประกอบด้วย ทุนพื้นฐาน ทุนธรรมชาติ ทุนมนุษย์ ทุนทางสังคมทุนวัฒนธรรม มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถอดบทเรียนเพื่อนำเอาต้นทุนเหล่านี้มาสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในลักษณะที่ว่า สำนักพัฒนาถิ่นตนเป็นฐานในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน 3) การใช้องค์ความรู้ เทคโนโลยี ยกกระดับให้ชุมชนสามารถแข่งขันได้ คือ การกระตุ้นให้ชุมชนหวนคิด และสนใจเรื่องของการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนทั้งนี้อาศัยการร่วมสร้างโมเดลความสำเร็จโดยต้องอาศัยหลักคิดแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความตระหนักภักดี และ 4) สร้างภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก ปรับวิธีคิดทางการพัฒนาชุมชน โดยอาศัยให้ทุกส่วนทั้งสมาชิกในชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ของชุมชนในพื้นที่ทำกินของตนเอง และนำแนวทางหลักการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการสร้างภูมิคุ้มกันให้เกิดขึ้นในครอบครัวและชุมชน

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และชุมชน

2.1.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายท้องถิ่น

1) องค์การบริหารส่วนตำบลท่ากะดาน กำหนดแผนการพัฒนาท้องถิ่น ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความมั่นคงทางอาหารของชุมชนร่วมกับสมาชิกในชุมชนโดยอาศัยศักยภาพของชุมชนและทุนของชุมชนเป็นฐานในการกำหนดแผนพัฒนาท้องถิ่น

2) สำนักงานเกษตรอำเภอศรีสวัสดิ์ ควรสนับสนุนการจัดการความมั่นคงทางอาหารของชุมชนตั้งแต่ระดับครัวเรือน สร้างความตระหนักตั้งแต่สมาชิกในครัวเรือน นำเอาต้นทุนเหล่านี้มาสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในลักษณะที่ว่า สำนักพัฒนาถิ่นตนเป็นฐานในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

3) โรงเรียนบ้านบนเขาแก่ใจ สร้างบทเรียนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรในชุมชน ต้นทุนในชุมชน เพื่อให้เยาวชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเรียนรู้

รับทราบ เกิดความภาคภูมิใจ และสร้างบทเรียนท้องถิ่นด้านความมั่นคงทางอาหารของชุมชนเพื่อให้เยาวชนเกิดความตระหนัก และห่วงแหนชุมชนของตนต่อไป

2.1.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการมีส่วนร่วมเพื่อผลักดันแผนเป็นวาระระดับอำเภอร่วมกัน เพื่อสร้างกลไกการขับเคลื่อนเชิงยุทธศาสตร์ของอำเภอให้เป็นวาระเชิงนโยบาย “เกษตรปลอดภัย เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร” โดยการเชื่อมแผนงานเชิงบูรณาการ และเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนได้มีโอกาสได้เข้าถึงนโยบายของหน่วยงานและภาครัฐไม่ว่าจะเป็นเชิงวิชาการ และการสนับสนุนงบประมาณโดยมีนักวิชาการ ภาครัฐเข้ามาเป็นหุ้นส่วนเป็นที่เลี้ยงเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำในการหนุนเสริมองค์ความรู้ และการสร้างองค์กรเครือข่ายในรูปการณ์จัดการสหกรณ์การเกษตรเพื่อสุขภาพ นำสู่การเปิดตลาดรองรับที่มีความเป็นกลางให้แก่เกษตรกรที่มีพื้นที่ที่เป็นพื้นที่ในการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจชุมชน ผู้กระจายในวงกว้าง

2.2 ข้อเสนอแนะในการทำการศึกษาต่อไป

2.2.1 ควรมีการศึกษาประเด็นแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรอาหาร ประเมินความเสี่ยง ปัจจัย เงื่อนไข สาเหตุของความเสียหายที่สามารถจะส่งผลกระทบต่อชุมชนตั้งแต่อดีต - ปัจจุบัน และอนาคต เพื่อเป็นแนวทางให้กับชุมชน หน่วยงาน สามารถวางแผนในการจัดการความมั่นคงทางอาหารได้อย่างถูกต้อง และถูกทางยิ่งขึ้น

2.2.2 ควรศึกษาด้านการเสริมพลังของชุมชนในการเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร เพื่อยกระดับชุมชนที่ขาดปัจจัยเงื่อนไขการเรียนรู้ให้สามารถพัฒนาไปสู่การเรียนรู้ร่วมกันของชุมชนและขยายไปถึงระดับท้องถิ่นได้อย่างเข้มแข็ง มั่นคง และยั่งยืน

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้ผู้มิบบทบาทสำคัญที่ทำให้งานประสบความสำเร็จ ขอขอบคุณผู้ให้คำแนะนำ คำปรึกษาและช่วยเหลือผู้วิจัยตลอดมา ทั้งภาคส่วนหน่วยงานภาครัฐ สมาชิกในชุมชนและผู้นำชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย และศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.สุวิไล เปรมศรีรัตน์ มหาวิทยาลัยมหิดล ที่ให้ความกรุณาเปิดมุมมองด้านชาติพันธุ์ชุมชนในประเทศไทย

และกรุณาประเมินคุณภาพรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ ผู้วิจัยต้องใช้คำว่า “กราบขอขอบพระคุณ” มา ณ โอกาสนี้

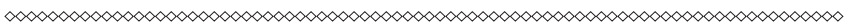
บรรณานุกรม

- กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2564). **ยุทธศาสตร์ การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2564 – 2569**. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- จอมขวัญ ชุมชาติ. (2558). **ความมั่นคงทางอาหารของชุมชนโคกพะยอม ตำบลละงู อำเภอละงู จังหวัดสตูล** (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ชัยณรงค์ ศรีวิภา และคณะ. (2563). **กิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัย โครงการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการความรู้การวิจัยลุ่มแม่น้ำสุพรรณบุรี** (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.).
- ธันชัย มุ่งจิต. (2555). **แนวทางการเสริมสร้างศักยภาพด้านความมั่นคงทางอาหารบ้านแม่สุริน อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน** (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นพรัตน์ ไชยชนะ และจักษุมาลย์ วงษ์ท้าว. (2561). **ความมั่นคงทางอาหาร ในมิติวัฒนธรรมบนความหลากหลายของทรัพยากรท้องถิ่น บ้านทิพเย ตำบลชะแล อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี, วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์**. 11(1), 47 – 72.
- นพรัตน์ ไชยชนะ และวีระวัฒน์ อุดมทรัพย์. (2559). **“สื่อภาวะ” วิธีการทำมาหากินกะเหรี่ยงไปไร่บ้านไร่ป่า ตำบลห้วยเขย่ง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี, วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ**. 11(2), 119 -132.
- นพรัตน์ ไชยชนะ. (2561). **แนวทางเสริมสร้างศักยภาพชุมชนด้านความมั่นคงทางอาหาร : กรณีศึกษากองบ้านทิพเย ตำบลชะแล อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี, วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต**. 8(1), 158-171.

- นพรัตน์ ไชยชนะ. (2562). แง่บวมนบ้านตลิ่งแดงและความมั่นคงทางอาหารใน
ท้องถิ่น, *วารสารอินทนิลทักษิณสาร มหาวิทยาลัยทักษิณ*. 14 (1): 121 – 151.
- นพรัตน์ ไชยชนะ. (2562). **อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์มอญจากรุ่งสู่รุ่ง กรณีศึกษา
บ้านวังกะ ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี**
(วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นพรัตน์ ไชยชนะ. (2563). แนวทางเสริมสร้างศักยภาพชุมชนด้านความมั่นคง
ทางอาหาร : กรณีศึกษาย่านบ้านทิพเย ตำบลชะแล อำเภอทองผาภูมิ
จังหวัดกาญจนบุรี, *วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต*. 8(1), 158 – 171.
- พรทิพย์ ตีลกานันท์. (2557). **การนำเสนอรูปแบบการเรียนรู้ของชุมชน
เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร** (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต).
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมุข ชาภูชนะวัฒน์. (2548). ชุมชนนี้มีความหมาย. *วารสารภาษาและ
วัฒนธรรม*. 24(1), 46 – 60.
- ภาณุมาศ สุนทรวิจิตร. (2559). **ความมั่นคงทางอาหารของชุมชนคลองแดน
กรณีศึกษาย่านคลองแดน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา** (วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต). สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วิวัฒน์ คดีธรรมนิตย์. (2536). **สิทธิชุมชน : การกระจายอำนาจจัดการทรัพยากร**.
กรุงเทพฯ : สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา.
- ศจินทร์ ประชาสันต์ และคณะ. (2555). **ความมั่นคงทางอาหาร**. กรุงเทพฯ:
สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) และมูลนิธิเกษตรกรรมยั่งยืน.
- ศจินทร์ ประชาสันต์. (2552). **การพัฒนาตัวชี้วัดความมั่นคงทางอาหาร**.
กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.).
- สถาบันวิจัยสังคม. (2556). **การศึกษาเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารและ
วิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่อนุรักษ์ : กรณีชุมชนกะเหรี่ยงใน
ผืนป่าตะวันตก ปีที่ 1** (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

- สถาบันวิจัยสังคม. (2559). **ศึกษาเพื่อการสร้างความมั่นคงทางอาหารและวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่อนุรักษ์ : กรณีศึกษาชุมชนกะเหรี่ยงในผืนป่าตะวันตก ปีที่ 2** (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภา ไยเมือง. (2555). **ตัวชี้วัดความมั่นคงทางอาหารระดับชุมชน**. นนทบุรี: มูลนิธิชีววิถี.
- สุรัชย์ รักษาชาติ. (2545). **ความมั่นคงทางอาหารในระดับครัวเรือนของคนชายขอบ : รูปแบบการบริโภคและแหล่งที่มาของอาหารของครัวเรือนภาคตะวันตกประเทศไทย** (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ไสพัส ศิริไสย์ และคณะ. (2551). **โครงการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อการพัฒนาความมั่นคงทางอาหารและโภชนาการในประชากรกลุ่มชาติพันธุ์** (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.).
- อรพรรณ ศรีทอง และเฉลิมพล ศรีทอง. (2563). การศึกษาภูมิปัญญาวัฒนธรรมการปลูกข้าวของกลุ่มชาติพันธุ์ขมุกรณีศึกษาบ้านบนเขาแก่งเรียง ตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี, **วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา**. 5(1): 155 – 167.
- Alkon, A.H. (2011). **Food Security**. Los Angeles: SAGE Publications, Inc.
- Chaichana, N. (2018). Modes of Production and Food Security in Cultural Dimensions Ban Thiphuye, Thailand, **Asian Political Science Review**. 2 (2): 24 - 32.

การเสริมสร้างความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเชิงวิเคราะห์
และวิจารณ์ของนิสิตชั้นปีที่ 2 โดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการ
ของเมอร์ดอคซ์ (MIA)
Enhancing the Sophomore Students' English Analytical and
Critical Reading Abilities through the Murdoch Integrated
Approach (MIA)

จวีรภรณ์ มะเลโลहित^{1*} (Jureeporn Malelohit)^{1*}

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเชิงวิเคราะห์และวิจารณ์ของนิสิตชั้นปีที่ 2 ก่อนและหลังการใช้วิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ (MIA) 2) ศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อวิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ (MIA) กลุ่มตัวอย่าง เป็นนิสิตชั้นปีที่ 2 จำนวน 40 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ (MIA) 2) แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเชิงวิเคราะห์และวิจารณ์ และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการสอนโดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ (MIA) สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test (Dependent Samples) ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเชิงวิเคราะห์และวิจารณ์ของนิสิตชั้นปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ (MIA) 2) ความพึงพอใจของนิสิตชั้นปีที่ 2 ที่มีต่อการเรียนการอ่านโดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ (MIA) โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

^{1*} ผู้ช่วยศาสตราจารย์, สาขาภาษาตะวันตก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา, 90000, อีเมล: mjureeporn@tsu.ac.th

¹Asst. Prof., Western Languages Department, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University, Songkhla, 90000, Thailand, Email: mjureeporn@tsu.ac.th

*Corresponding author: Email address: mjureeporn@tsu.ac.th

คำสำคัญ : การอ่านภาษาอังกฤษเชิงวิเคราะห์และวิจารณ์, วิธีการสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดีออคซ์

Abstract

The purposes of this research were: 1) to compare the sophomore students' English analytical and critical reading abilities before and after being taught with the Murdoch Integrated Approach (MIA) 2) to study the sophomore students' satisfaction towards learning with the Murdoch Integrated Approach (MIA). The samples were 40 sophomore students at Thaksin University. They were selected by using cluster sampling. The instruments were 1) lesson plans based on the Murdoch Integrated Approach (MIA), 2) English analytical and critical reading achievement test and 3) a questionnaire using for assessing the sophomore students' satisfaction towards the use of the Murdoch Integrated Approach (MIA). The statistic tools used for data analysis were mean, percentile, standard deviation and t-test Dependent Simple. The results found that the sophomore students' English analytical and critical reading abilities was improved after being taught with the Murdoch Integrated Approach (MIA). 1) The sophomore students' English analytical and critical reading abilities improved after being taught with the Murdoch Integrated Approach (MIA). 2) The sophomore students' satisfaction towards the Murdoch Integrated Approach (MIA) indicated in highest level. Therefore, the Murdoch Integrated Approach (MIA) can be benefit for both EFL students and instructors in all educational levels in reading instruction contexts.

Keywords : English Analytical and Critical Reading Abilities, Murdoch Integrated Approach

บทนำ

ปัจจุบันถือได้ว่าเป็นสังคมที่เต็มไปด้วยข้อมูล ข่าวสาร ผู้เรียนจำเป็นต้องอาศัยการคิดวิเคราะห์ที่เป็นในหลากหลายแง่มุมมอง ซึ่งสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เตรียมตัวเพื่อใช้ชีวิตในโลกที่เป็นจริง (Life in the Real World) เน้นการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) ด้วยวิธีการสอนที่มีความยืดหยุ่น (Flexible in How We Teach) ดังที่ ศ.น.พ.วิจารณ์ พานิช (2558 : 3 - 14) ได้กล่าวว่า การศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่คนทุกคนต้องเรียนรู้ ตั้งแต่ชั้นอนุบาลไปจนถึงมหาวิทยาลัยและตลอดชีวิต คือ 3R x 7C กล่าวคือ 3R ได้แก่ 1. (R)eading (อ่านออก) 2. (W)riting (เขียนได้) 3. (A)rithmetics (คิดเลขเป็น) และ 7C ได้แก่ 1. Critical thinking & problem solving (ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ปัญหา) 2. Creativity & innovation (ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม) 3. Cross-cultural understanding (ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์) 4. Collaboration, teamwork & leadership (ทักษะด้านความร่วมมือการทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ) 5. Communications, information & media literacy (ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศและรู้เท่าทันสื่อ) 6. Computing & ICT literacy (ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร) 7. Career & learning skills (ทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้) สุทัศน์ สังคะพันธ์ (2557 : 6-7) ได้ศึกษา เรื่อง ทำไม่ต้องทักษะในศตวรรษที่ 21 ในบทความนี้เป็นที่ยอมรับว่าทักษะในศตวรรษที่ 21 สำคัญและชี้ให้เห็นการอ่านเป็นสิ่งสำคัญ สอดคล้องกับสุขนินธ์ บัณฑุ์นันทกุล (2558 : 60) ได้กล่าวไว้ว่า การอ่านมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ในการดำเนินชีวิต และการที่มีประสิทธิภาพ จะช่วยให้ผู้รับสารรับรู้ เข้าใจเรื่องที่อ่านสามารถนำสาระความรู้ที่นำมาพัฒนา ปรับตนเองให้เข้ากับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณมีความสำคัญกับผู้เรียนเป็นอย่างยิ่ง เนื่องด้วยสังคมปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาในทุกมิติ ผู้เรียนจำเป็นต้องตื่นรู้ในการแสวงหาองค์ความรู้ในสิ่งใหม่ อยู่เสมอ ซึ่งองค์ความรู้หรือนวัตกรรมใหม่ส่วนใหญ่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลาง

อนึ่ง นักการศึกษา ครูผู้สอนภาษาอังกฤษจำเป็นต้องปลูกฝังให้ผู้เรียนได้มีการฝึกฝนทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและการอ่านภาษาอังกฤษเชิงวิเคราะห์วิจารณ์ข่าวสาร องค์ความรู้และนวัตกรรมใหม่ให้เชี่ยวชาญและสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวันและในบริบทการศึกษาของตนเองได้ ไพฑูรย์สินลาร์ตัน (2557 : 7) ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับ การคิดวิเคราะห์: สอนและสร้างได้อย่างไร ให้ครูผู้สอนเห็นความสำคัญที่ต้องสอนให้เน้นการสอนคิดกันให้มากขึ้น เพื่อจะให้คนไทยและเด็กไทยคิดได้ คิดเป็น คิดทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและของโลก ถึงแม้ว่าทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ทักษะการอ่านและการอ่านเชิงวิเคราะห์และวิจารณ์ หากแต่มีผู้เรียนส่วนใหญ่ยังไม่สามารถใช้สมรรถนะด้านการอ่านภาษาอังกฤษยังไม่เต็มศักยภาพ เนื่องด้วยผู้เรียนได้รับการสอนให้อ่านแบบแปลความทั้งยังไม่ได้รับการฝึกให้ใช้กลวิธีการอ่านภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศอย่างเหมาะสม อีกนัยหนึ่ง ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการอ่านนั้นอาจจะมีสาเหตุมาจากผู้อ่านไม่มีเป้าหมายในการอ่านไม่เข้าใจเนื้อหาที่อ่าน เนื่องจากความยากของคำศัพท์ในเนื้อหาที่อ่าน และความซับซ้อนของประโยคหรือเนื้อหา เนื้อหาที่มีความยาวมากเกินไป ทำให้ผู้อ่านมีความเบื่อและให้ความสนใยน้อยลง (British Council, 2564) รวมถึงวิธีการสอนที่ไม่เหมาะสมและไม่ได้เน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น จึงส่งผลกระทบต่อ การนำทักษะการอ่านไปประยุกต์ใช้ในระดับบัณฑิตศึกษา เมื่อผู้เรียนต้องนำทักษะดังกล่าวมาใช้ในการสอบเข้าทำงานหรือการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น อาทิ ข้อสอบมาตรฐานระดับนานาชาติ International English Language Teaching System (IELTS), Test of English as a Foreign Language (TOEFL) และ Test of English for International Communication (TOEIC) การมีเทคนิคหรือกลวิธีการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและการอ่านเชิงวิเคราะห์และวิจารณ์ มีความสำคัญที่ผู้เรียนไทย ดังที่สมุทฺร เซ็นชวนิช (2551 : 5) ได้เสนอเทคนิคการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจที่ผู้สอนควรจัดกิจกรรมเรียนรู้และฝึกฝนเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนมีสมรรถนะทางการอ่านภาษาอังกฤษที่สูงขึ้นตามลำดับเพื่อให้ตนเองมีศักยภาพในการเข้าสู่การแข่งขันในตลาดแรงงานเพื่ออาชีพที่มั่นคงต่อไปในอนาคตต่อไป ดังนั้น เพื่อให้คุณภาพของผู้เรียนพัฒนาการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและการคิดวิเคราะห์ได้ยิ่งขึ้น

จึงเป็นหน้าที่ของครูผู้สอนจะต้องปรับวิธีเรียนเปลี่ยนวิธีสอน แสวงหาเทคนิค กลวิธีการสอนที่จะพัฒนาและส่งเสริมผู้เรียนในด้าน การอ่าน การคิดวิเคราะห์ ให้มี ศักยภาพที่ดียิ่งขึ้น Brookfield (2013 : 1 - 16), และพันทิพา เย็นญา (2562 : 28 - 40) กล่าวว่า การคิดวิเคราะห์สามารถพัฒนาได้ โดยใช้เทคนิคหรือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบเห็นได้จากตัวอย่างงานวิจัยที่ได้นำเทคนิคต่าง ๆ มาพัฒนา การคิดวิเคราะห์ให้กับผู้เรียน ซึ่งทักษะการคิดวิเคราะห์ที่ไม่สามารถ เกิดขึ้นได้เอง แต่ควรจะต้องได้รับการเรียนรู้และการฝึกฝน เพราะ การคิดวิเคราะห์เป็นเทคนิค การคิดขั้นสูง อย่างไรก็ตามการจัดการเรียนรู้ผู้สอนต้องคำนึงถึงระดับความสามารถ ของผู้เรียนและเน้นการสอนแบบเชิงรุกที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนด้วยเช่นกัน ดังตัวอย่างงานวิจัย ของ ภัทราดา เอี่ยมบุญญฤทธิ์, ชลธิชา ภูริปาณิก, สุนิธิชัย รักบำรุง (2564 : 1 - 11) มีการออกแบบการจัดการเรียนรู้ การอ่านภาษาอังกฤษเชิงวิเคราะห์ ผ่านกระบวนการ เรียนรู้แบบ Active Learning เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของ เด็กไทยยุค Gen Z (Generation Z) เพราะทักษะการคิดวิเคราะห์จะช่วยรู้จักพิจารณา สาระสำคัญต่าง ๆ นำไปสู่การตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ได้โดยเฉพาะโลกปัจจุบันที่เต็มไปด้วยเทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสารผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ที่เข้าถึงได้ง่ายมากขึ้นกว่าในอดีต จากประเด็นสำคัญที่กล่าวนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทบทวนวรรณกรรมเพื่อแสวงหาเทคนิคกลวิธีการสอนอ่านภาษาอังกฤษ ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเชิงวิเคราะห์และวิจารณ์ เพื่อพัฒนานิสิตให้บรรลุวัตถุประสงค์ของรายวิชา และเพื่อส่งเสริมให้นิสิตมีทักษะการอ่านเพื่อใช้ในการเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดชีวิต (Life-long learning) วิธีการสอนแบบบูรณาการของเมอร์ต็อคซ์ Murdoch integrated approach (MIA) (1986: 9-15) ถือเป็นวิธีการสอนทักษะการอ่านวิธีการหนึ่งที่น่าสนใจ ผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งจอร์จ เอสเมอร์ต็อค (George S. Murdoch) อาจารย์สอนภาษา ที่มหาวิทยาลัยควิวเวต ได้คิดค้นขึ้นโดยยึดหลักจิตภาษาศาสตร์ (Psycholinguistic) ใช้หลักจิตวิทยาประกอบการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ที่ใช้ชื่อว่า “A More Integrated Approach to the Teaching of Reading” วิธีการสอนนี้มีการบูรณาการทักษะทาง ภาษาทั้ง 4 ทักษะเข้าด้วยกัน มีการทำกิจกรรมกลุ่ม ซึ่งผู้เรียนสามารถพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการคิดวิเคราะห์และวิจารณ์ได้ด้วยตนเอง ผ่านการทำ

กิจกรรมที่ใช้คำถามสอดแทรกอยู่ในแต่ละช่วงของการจัดการเรียนรู้ใน 7 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นเสริมแรงกระตุ้นถามก่อนอ่านและก่อนเรียน (Priming Questions) 2) ขั้นศึกษาและทำความเข้าใจคำศัพท์ (Understanding Vocabulary) 3) ขั้นการอ่านเนื้อหาบทความ หรือเนื้อเรื่อง (Reading the Text) 4) ขั้นศึกษาและทำความเข้าใจเนื้อเรื่อง (Understanding the Text) 5) ขั้นแปลสารและถ่ายโอนข้อมูล (Information Transfer) 6) ขั้นค้นหาการทำแบบฝึกหัดต่อขั้นส่วนประโยคและเรียงโครงสร้างของอนุเจต (Jigsaw Exercise and Paragraph Structure) 7) ขั้นการประเมินผลและการแก้ไข (Evaluation and Correcting) ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน จะเห็นได้ว่าวิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ (MIA) เน้นกระบวนการอ่านแบบเชิงรุก ผู้สอนมีปฏิสัมพันธ์กับบทอ่านใช้ความรู้เดิมเสริมสร้างความรู้ใหม่และได้ใช้ทักษะการถ่ายโอนความรู้ และมีการประเมินความเข้าใจในขั้นตอนสุดท้ายของการอ่านช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและได้คิดวิเคราะห์และวิจารณ์ได้

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยมีความสนใจในการนำวิธีการสอนดังกล่าวมาศึกษาภายใต้ชื่องานวิจัย เรื่อง การเสริมสร้างความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ เชิงวิเคราะห์และวิจารณ์ของนิสิตชั้นปีที่ 2 โดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ (MIA)

การทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีการสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอค (MIA) ที่ผู้วิจัยได้ศึกษา มีการทำการศึกษาไว้ในระดับประถมศึกษา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีการสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอค (MIA) ที่ผู้วิจัยได้ศึกษา มีการทำการศึกษาไว้ในระดับประถมศึกษา อาทิ สุรพงษ์ น้อยสอาด. (2561 : 6) ได้มีการพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 หลักสูตรสองภาษาโดยใช้วิธีการสอนการอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ (MIA) การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ และเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้วิธีการสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ (MIA) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบเจาะจง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปี

ที่ 4 จำนวน 40 คน ในโรงเรียนแห่งหนึ่งสังกัดกรุงเทพมหานครที่ใช้หลักสูตรสองภาษา ภาคเรียนที่ 1 ปี การศึกษา 2560 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที (t-test) ผลการวิจัยพบว่า ผลการหาประสิทธิภาพความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ก่อนเรียน และหลังเรียนโดยวิธีการสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอริดอกซ์ (MIA) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีผลคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยก่อนเรียน มีผลต่างของคะแนนอยู่ระหว่าง 256 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 34.97 ส่วนความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษหลังเรียนจากการเรียนโดยใช้เรื่องสั้นร่วมกับวิธีการสอนการอ่านแบบบูรณาการของเมอริดอกซ์ (MIA) สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 พัชรี ขวณทัยและคณะ (2563 : 181 - 191) ได้เปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยวิธี MIA และการจัดการเรียนรู้โดยวิธี CIRC การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยวิธี MIA 2) เปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยวิธี CIRC 3) เปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยวิธี MIA และวิธี CIRC 4) เปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยวิธี MIA และวิธี CIRC กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลเมืองชลขุข 1 (บูรวิทยาคาร) อำเภอชลขุข จังหวัดจันทบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 2 ห้องเรียน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) หลังจากนั้นใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายโดยการจับสลากอีกครั้ง เพื่อเลือกห้องเรียนเข้ากลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2 ซึ่งกำหนดให้กลุ่มทดลอง 1 ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยวิธี MIA และกลุ่มทดลอง 2 ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยวิธี CIRC เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยวิธี MIA แผนการจัดการเรียนรู้โดยวิธี CIRC แบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สถิติที่ใช้

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที่ ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยวิธี MIA มีความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยวิธี CIRC มีความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยวิธี MIA และวิธี CIRC มีความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษหลังเรียน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 4) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยวิธี MIA และวิธี CIRC มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หลังเรียน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ การสอนทักษะการอ่านภาษาอังกฤษในระดับมัธยม มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีการสอนแบบบูรณาการของ เมอร์ดีออคซ์ (MIA) อาทิ สุจินทรา ปุฒมาศ และ สิทธิพล อาจอินทร์ (2561 : 197 - 204) การศึกษาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการของ Murdoch ร่วมกับนิทานพื้นบ้านอาเซียน การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการของ Murdoch ร่วมกับนิทานพื้นบ้านอาเซียน ให้นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการของ Murdoch ร่วมกับนิทานพื้นบ้านอาเซียน กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 15 คน รูปแบบการวิจัยเป็นการทดลองขั้นต้น (Pre-experimental Design) แบบกลุ่มเดียวมีการวัดผลหลังเรียน (One Shot Case Study) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยการใช้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการของ Murdoch ร่วมกับนิทานพื้นบ้านอาเซียนจำนวน 10 แผน 20 ชั่วโมง 2) แบบทดสอบการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจเป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้แบบบูรณาการของ Murdoch ร่วมกับนิทานพื้นบ้านอาเซียนเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าเฉลี่ย

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและร้อยละผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีคะแนนความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจเฉลี่ยเท่ากับ 22.00 คิดเป็นร้อยละ 73.33 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ 12 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 2) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ โดยการใช้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการของ Murdoch ร่วมกับนิทานพื้นบ้านอาเซียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือด้านการวัดและประเมินผล ด้านเนื้อหาและด้านกิจกรรมการเรียนรู้ตามลำดับ ภูริภัทร์ เป็งย้อย สมโภชน์ พนาวาส และ สรพล จิระสวัสดิ์ (2561 : 205 - 217) ได้ศึกษาผลการใช้วิธีการสอนแบบเอ็ม ไอ เอ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนแบบเอ็มไอเอ 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการใช้วิธีการสอนแบบเอ็มไอเอ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/1 โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง จำนวนนักเรียน 29 คน เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย แผนการสอนตามวิธีการสอนแบบเอ็มไอเอ แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ และแบบสำรวจความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการสอนแบบเอ็มไอเอ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (X) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติเชิงทดสอบ (t-test) ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษหลังเรียน สูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อวิธีการสอนแบบเอ็มไอเอ อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยรวม เท่ากับ 4.52 วัสนน กฤษกลาง และ สิริรัตน์ นาคิน (2563 : 112 - 119) ได้ศึกษาความสามารถในการอ่านจับใจความและทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยวิธีการสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ดีด็อกซ์ (MIA) ร่วมกับแผนผังกราฟฟิก การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยวิธีสอนอ่านแบบบูรณาการของ Murdoch (MIA) ร่วมกับแผนผังกราฟฟิก 2) เปรียบเทียบความสามารถใน

การอ่านจับใจความ ด้วยวิธีสอนอ่านแบบบูรณาการของ Murdoch (MIA) ร่วมกับแผนผังกราฟฟิคหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 และ 3) เปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ ด้วยวิธีสอนอ่านแบบบูรณาการของ Murdoch (MIA) ร่วมกับแผนผังกราฟฟิคก่อนและหลังเรียนกลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 17 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้แบบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ และแบบประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์ สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที (t-test) ผลการวิจัย พบว่า ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และไม่สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 และ 2) ทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ธนพงศ์ ทิพย์ธานีและ ทารงลักษณ์ เอื้อนครินทร์ (2564 : 248 - 258) ได้มีการพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่าน เพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีการสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดีอค สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยมีจุดประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีการสอนแบบ บูรณาการของเมอร์ดีอค (MIA) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 85/85 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีการสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดีอค (MIA) ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบฝึกทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจจากสูตร (E1/E2) และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและหลังเรียนโดยใช้สถิติการทดสอบ ค่าทีแบบอิสระผลการวิจัยพบว่า 1. แบบฝึกทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีการสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดีอค (MIA) มีประสิทธิภาพ(E1/E2) เป็น 89.79/87.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 85/85 ที่กำหนดไว้ 2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านเพื่อความ

เข้าใจโดยใช้วิธีการสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดีอค (MIA) สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รัชนิกร สิงห์โต และ สุธาทิพย์ งามนิล (2564 : 95 - 106) ได้ผลการสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดีอค (MIA) ร่วมกับผังกราฟิกที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านและเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความเข้าใจการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังได้รับการสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดีอคร่วมกับผังกราฟิก 2) เปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดีอคร่วมกับผังกราฟิกกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม และ 3) ศึกษาเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดีอคร่วมกับผังกราฟิก กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบรรพตพิสัยพิทยาคม จำนวน 35 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) แผนการสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดีอคร่วมกับผังกราฟิก 2) แบบวัดความเข้าใจการอ่านภาษาอังกฤษ และ 3) แบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชา ภาษาอังกฤษ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหา ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที กรณีกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดีอคร่วมกับผังกราฟิก มีความเข้าใจการอ่านภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษอยู่ในระดับมากที่สุด วันเพ็ญ ขำเหม และ วราภรณ์ วราธิพร (2564 : 12 - 26) ได้พัฒนาแบบฝึกการอ่านภาษาอังกฤษแบบบูรณาการของเมอร์ดีอค โดยเน้นเนื้อหาอาเซียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนาแบบฝึกการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจแบบบูรณาการของเมอร์ดีอค โดย เน้นเนื้อหาอาเซียน ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการ อ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจแบบบูรณาการของเมอร์ดีอค ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัยก่อน และหลังด้วยการใช้แบบฝึกการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ เน้นเนื้อหาอาเซียน และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อแบบฝึก

การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจแบบบูรณาการของเมอร์ดีค็อกซ์ โดยเน้นเนื้อหาอาเตียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/8 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 50 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) โดยการจับสลากห้องเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบฝึกการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจแบบบูรณาการของเมอร์ดีค็อกซ์จำนวน 6 แผนแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ แบบเลือกตอบชนิด 4 ตัวเลือก ฉบับก่อนเรียนและหลังเรียน แบบประเมินความเหมาะสมของแบบฝึกการอ่านภาษาอังกฤษจำนวน 9 ข้อ และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียน จำนวน 10 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และโดยใช้ t-test for Dependent ผลการวิจัย พบว่า 1. แบบฝึกการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจแบบบูรณาการของเมอร์ดีค็อกซ์ มีประสิทธิภาพโดยรวม เท่ากับ 80.60/79.30 สูงกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพที่ตั้งเอาไว้ 75/752. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากการใช้แบบฝึกการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจแบบบูรณาการของเมอร์ดีค็อกซ์ สูงกว่าก่อนการใช้แบบฝึกการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .053. นักเรียนมีระดับความพึงพอใจต่อแบบฝึกการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ มีค่าเฉลี่ย (X) เท่ากับ 3.90 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.45 โดยภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมาก วราภรณ์ พูลสวัสดิ์. (2564 : 83 - 98) ได้ออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบ MIA เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจและการคิดวิเคราะห์วิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ และการคิดวิเคราะห์วิชาภาษาอังกฤษก่อนเรียนและหลังเรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบ MIA และ เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจและการคิดวิเคราะห์โดยการจัดการเรียนรู้ แบบ MIA หลังเรียนเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 28 คน ได้มาโดยวิธีการ สุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบ MIA 2) แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจและ 3) แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน การทดสอบ

ค่าที กรณีกกลุ่มตัวอย่างไม่อิสระจากกัน (t-test for Dependent Sample) และการทดสอบค่าทีกรณีกกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว (t-test for one sample) ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจและการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจและการคิดวิเคราะห์หลัง เรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กชกร ภัทรประเสริฐ, ทศนีย์ นาคคุณทรง, & ทิพาพร สุจจารี (2565 : 1-12) ได้มีการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริม การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ (MIA) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีสอนอ่านแบบบูรณาการของ เมอร์ดอคซ์ (MIA) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 2) เปรียบเทียบความสามารถทางการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจก่อนและหลังเรียนและ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ (MIA) กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 32 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่1) แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 5 แผน 2) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 4) แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ และ4) แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือค่าร้อยละค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าทีผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ (MIA) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ (E1/E2) 82.20/80.63 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีคะแนนความสามารถทางการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 3) ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยใช้วิธีสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ ดอคซ์ (MIA) โดยรวมอยู่ในระดับมากและมากที่สุด

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิธีการสอนแบบบูรณาการของเมอร์ตอคซ์ (MIA) และกลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการอ่านเพิ่มขึ้นและมีความพึงพอใจต่อเรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบบูรณาการของเมอร์ตอคซ์ (MIA) ในระดับมากถึงมากที่สุด วิธีการสอนแบบบูรณาการของเมอร์ตอคซ์ (MIA) ถือเป็นกาจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้วิจัยจึงได้ออกแบบการวางแผนงานวิจัยโดยใช้วิธีการสอนดังกล่าว โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเชิงวิเคราะห์ และวิจารณ์ของนิสิตชั้นปีที่ 2 ก่อนและหลังการใช้วิธีการสอนแบบบูรณาการของเมอร์ตอคซ์ (MIA)
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนิสิตชั้นปีที่ 2 ที่มีต่อการใช้วิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ตอคซ์ (MIA)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรต้น

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิธีการสอนแบบบูรณาการของเมอร์ตอค มี 7 ขั้นตอน

1. ตั้งคำถามนำก่อนการอ่าน
2. การทำความเข้าใจคำศัพท์
3. การอ่านเนื้อเรื่อง
4. ทำความเข้าใจเรื่อง
5. การเชื่อมโยงข้อมูล
6. การทำแบบฝึกหัดต่อชิ้นส่วนประโยคและเรียงโครงสร้างอนุเขต
7. การประเมินผลการอ่านและปรับแก้ไข

ตัวแปรตาม

1. การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ
 - 1.1 ความเข้าใจระดับตัวอักษร
 - 1.2 ความเข้าใจในระดับตีความ
 - 1.3 ความเข้าใจการขยายความ
2. การอ่านภาษาอังกฤษเชิงวิเคราะห์วิจารณ์
 - 2.1 วิเคราะห์ความสำคัญ
 - 2.2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์
 - 2.3 วิเคราะห์หลักการ
3. ความพึงพอใจของนิสิตชั้นปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการสอนแบบบูรณาการของเมอร์ตอค (MIA)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยการทดลองกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลัง (One-Group Pre-test-Posttest Design) การเก็บรวบรวมข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้

	T1	X	T2
โดยที่	T1 หมายถึง	การทดสอบก่อนเรียน	
	X หมายถึง	การทดลองโดยใช้วิธีการสอนแบบ MIA	
	T2 หมายถึง	การทดสอบหลังเรียน	

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตวิชาเอกภาษาอังกฤษชั้นปีที่ 2 จำนวน 153 คน ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการอ่านเชิงวิเคราะห์และวิจารณ์ (0115222) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นิสิตวิชาเอกภาษาอังกฤษ ชั้นปีที่ 2 คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ จำนวน 40 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) ที่ได้ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการอ่าน เชิงวิเคราะห์และวิจารณ์ (0115222) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 เป็นเวลา 10 สัปดาห์ ๆ ละ 3 ชั่วโมง

ตัวแปรในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การเสริมสร้างความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเชิงวิเคราะห์และวิจารณ์ ของนิสิตชั้นปีที่ 2 โดยใช้วิธีการสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดีอคซ์ (MIA) มีตัวแปรที่ใช้ศึกษา ดังนี้

1. ตัวแปรต้น คือ วิธีการสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดีอคซ์ (MIA)
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเชิงวิเคราะห์และวิจารณ์ของนิสิตกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดีอคซ์ (MIA) และความพึงพอใจของนิสิตกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดีอคซ์ (MIA)

เครื่องมือวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังต่อไปนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษเชิงวิเคราะห์และวิจารณ์ที่ออกแบบมาโดยใช้วิธีการสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดีคอคซ์ (MIA) มีจำนวน 8 แผนการเรียนรู้ ใช้เวลาเรียน แผนการสอนละ 3 ชั่วโมง รวมเวลา 24 ชั่วโมง ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ส่งให้ที่ปรึกษางานวิจัยเพื่อตรวจสอบแก้ไขเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนของเมอร์ดีคอคซ์ (MIA) มี 7 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 ขั้นตั้งคำถามก่อนการอ่าน (Asking priming questions) ผู้วิจัยตั้งคำถามก่อนอ่านเพื่อกระตุ้นให้นิสิตให้มีการอภิปรายร่วมกันในประเด็นของเรื่องที่กำลังจะอ่าน แจ้งจุดประสงค์การอ่านก่อนอ่าน มีการสนทนาถาม ตอบ เพื่อค้นหาประสบการณ์เดิมก่อนอ่านบทอ่านภาษาอังกฤษแต่ละบทเรียน

1.2 ขั้นหาความหมายของคำศัพท์ (Finding the Meaning of Vocabularies) ผู้วิจัยมีการเกริ่นนำให้นิสิตสำรวจจำนวนย่อหน้าของบทอ่าน และสำรวจคำศัพท์สำนวนใหม่และ คำอ้างอิงที่นิสิตพบในบทอ่านแต่ละย่อหน้า ให้นิสิตพยายามเดาความหมายจากบริบทและเสริมด้วยใบงานที่ให้จับคู่คำศัพท์กับความหมาย

1.3 ขั้นอ่านเนื้อเรื่อง (Reading the text) ผู้วิจัยให้ผู้นิสิตอ่านเนื้อเรื่องและพร้อมชุดคำถามคำถามระหว่างอ่านที่ผู้วิจัยเตรียมมา เพื่อกระตุ้นการอ่านเพื่อความเข้าใจของนิสิตระหว่างการอ่านคำถามจะประกอบด้วยคำถามระดับความเข้าใจและถามเพื่อให้เกิดวิเคราะห์ และมีคำถามเกี่ยวกับความหมายคำศัพท์ และคำถามประเภทอ้างอิง (References)

1.4 ขั้นทำความเข้าใจเนื้อเรื่อง (Understanding the Text) ให้นิสิตทำแบบฝึกหัดเพื่อวัดความเข้าใจในการอ่านโดยการตอบคำถามหลังการอ่าน อภิปราย และเขียนตอบ คำถามที่เน้นการคิดเชิงการวิเคราะห์ เติมข้อความสรุปความให้สมบูรณ์

1.5 ขั้นถ่ายโอนข้อมูล (Transferring Information) ให้นิสิตถ่ายโอนข้อมูลจากบทอ่านให้อยู่ในรูปของการสรุปความ ใจความสำคัญของเรื่องแต่ละย่อหน้า สรุปข้อมูลจากเรื่องที่อ่านเป็นตารางแผนภูมิกราฟแผนที่หรือวิธีการอย่างอื่นตามความเหมาะสมของเนื้อเรื่อง

1.6 ขั้นทำแบบฝึกหัดต่อขึ้นส่วนประโยคและเรียงประโยคเป็นโครงสร้างอนุเฉท (Doing Jigsaw Exercise and Paragraph Structure) นิสิตแต่ละกลุ่มจะต้องต่อขึ้นส่วนประโยคที่เกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่องที่อ่านให้อยู่ในรูปของอนุเฉทที่ถูกต้องและให้ได้ใจความสมบูรณ์ต่อเนื้อกัน

1.7 ขั้นประเมินผลและแก้ไข (Evaluating and Correcting) ผู้สอนเฉลยและแก้ไขแบบฝึกหัดประกอบการอ่านร่วมกับนิสิต โดยผลการประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านอยู่ในระดับมาก ($X = 4.59$)

2. แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเชิงวิเคราะห์และวิจารณ์ เป็นข้อสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือกจำนวน 30 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น 0.874.3 แบบทดสอบนี้ใช้เป็นข้อสอบก่อนและหลังเรียน โดยใช้ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนการออกแบบข้อสอบฉบับนี้มีการออกแบบตามแนวการอ่านเพื่อการสื่อสารและตามแนวการเขียนข้อสอบการคิดวิเคราะห์ (สุทธิวิวัฒน์ พีรศักดิ์โสภณ (2557 : 1 - 14)

3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อวิธีสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ดอกซ์ (MIA) จำนวน 20 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยได้นำไปทดลองใช้กับนิสิตที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง 40 คน พบว่ามีค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.39 – 0.71 มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม 0.89

การหาคุณภาพเครื่องมือ

เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้การภาษาอังกฤษเชิงวิเคราะห์และวิจารณ์ ในด้านเวลา เนื้อหา กิจกรรมการเรียน การสอน สื่อ การวัดผล ประเมินผล แล้ววิเคราะห์ค่าดัชนี ความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยกำหนดเกณฑ์ การให้คะแนน และประเมินผล ตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) และนำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) แล้วเลือกข้อสอบที่มีค่าดัชนี ความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ถือว่ามี ความสอดคล้องในเกณฑ์ที่ยอมรับได้จากผลการวิเคราะห์ค่า IOC ได้เท่ากับ 0.86

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประมุขนิเทศน์ลิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ก่อนดำเนินการวิจัย สร้างวินัยและข้อตกลงในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน โดยใช้วิธีการสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดีอค (MIA) ใช้เวลา 1 ชั่วโมง
2. ให้นิสิตทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเชิงวิเคราะห์และวิจารณ์ ก่อนเรียน (pre-test) ใช้เวลา 1 ชั่วโมง ตรวจและบันทึกคะแนนของนิสิตกลุ่มตัวอย่าง
3. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดีอค (MIA) จำนวน 8 แผนการสอน ใช้เวลาสอนแผนละ 3 ชั่วโมง รวม 24 ชั่วโมง
4. ทดสอบหลังเรียน (post-test) เพื่อวัดความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเชิงวิเคราะห์และวิจารณ์ หลังเรียนโดยใช้เวลา 1 ชั่วโมง แล้วตรวจให้คะแนนและนำไปบันทึกผล
5. นิสิตกลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามวัดความพึงพอใจที่มีต่อวิธีการสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดีอค (MIA) เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยนำผลการทดลองมาหาค่าเฉลี่ย สรุปและอภิปรายผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาวิเคราะห์ดังนี้

1. วิเคราะห์เปรียบเทียบความต่างของคะแนนแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเชิงวิเคราะห์และวิจารณ์ ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้วิธีการสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดีอค (MIA) หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยใช้สถิติ t-test (Dependent Samples)
2. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนิสิตชั้นปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดีอค (MIA) โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำไปเทียบเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 121)

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการการศึกษา

1. ความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเชิงวิเคราะห์และวิจารณ์ของนิสิตชั้นปีที่ 2 หลังเรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดีอคค์ (MIA) สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ผลคะแนนการสอบก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยที่ 12.84 และคะแนนผลการทดสอบหลังเรียนที่ ค่าเฉลี่ย 28.93

2. นิสิตชั้นปีที่ 2 มีความพึงพอใจต่อการเรียนรายวิชาการอ่านเชิงวิเคราะห์และวิจารณ์โดยใช้วิธีการสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดีอคค์ (MIA) โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของนิสิตปีที่ 2 ที่มีต่อการเรียนการอ่านโดยใช้วิธีการ สอนแบบบูรณาการของเมอร์ดีอคค์ (MIA) โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

ความพึงพอใจของผู้เรียน	X	S.D.	แปลผล
เนื้อหา			
1.เนื้อหาบทอ่านภาษาอังกฤษเชิงวิเคราะห์และวิจารณ์มีรูปแบบตรงกับความสนใจและความต้องการของผู้เรียน	4.84	0.37	มากที่สุด
2.ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเลือกเนื้อหา	4.44	0.50	มาก
3.เนื้อหามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การอ่านภาษาอังกฤษเชิงวิเคราะห์และวิจารณ์	4.69	0.47	มากที่สุด
4.การจัดเนื้อหาเหมาะสมกับเวลาและมีความยืดหยุ่น	4.41	0.50	มาก
5.ความรู้ที่ผู้เรียนได้รับเป็นเรื่องที่นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.75	0.44	มากที่สุด
ด้านผู้สอน			
6. ผู้สอนตั้งใจสอนให้คำแนะนำผู้เรียนในการทำกิจกรรม	4.84	0.37	มากที่สุด
7. ผู้สอนให้โอกาสผู้เรียนซักถามปัญหา	4.84	0.37	มากที่สุด
8. ผู้สอนยอมรับความคิดเห็นของผู้เรียนที่ต่างไปจากความคิดเห็นของตน	4.75	0.44	มากที่สุด
9. ผู้สอนมีการเตรียมการสอน (สื่ออุปกรณ์ต่างๆมีความพร้อม)	4.75	0.44	มากที่สุด

10. ผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้อย่างยุติธรรม	4.78	0.42	มากที่สุด
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้			
11. กิจกรรมการเรียนรู้การอ่านเชิงวิเคราะห์และวิจารณ์ในรูปแบบ วิธีการสอนแบบ MIA ทำให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่านภาษาอังกฤษ	4.69	0.47	มากที่สุด
12. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ MIA ช่วยทำให้ผู้เรียนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น	4.75	0.44	มากที่สุด
13. กิจกรรมการเรียนรู้แบบ MIA ทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเชิงวิเคราะห์และวิจารณ์	4.84	0.37	มากที่สุด
14. กิจกรรมการเรียนรู้แบบ MIA ทำให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในการ อ่านเพื่อความเข้าใจและการอ่านภาษาอังกฤษเชิงวิเคราะห์และวิจารณ์มากยิ่งขึ้นในครั้งถัดไป	4.75	0.44	มากที่สุด
15. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ MIA ช่วยให้ผู้เรียนอ่านมากขึ้น	4.69	0.47	มากที่สุด
ด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้			
16. มีการประเมินผลตลอดการทำกิจกรรม	4.47	0.48	มาก
17. ผู้เรียนได้ทราบผลการเรียนรู้ของตนเองและมีส่วนในการกำหนด เป้าหมายในการประเมิน	4.69	0.47	มากที่สุด
18. มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการอ่านภาษาอังกฤษเชิงวิเคราะห์และวิจารณ์	4.69	0.47	มากที่สุด
19. มีการประเมินผลการเรียนรายบุคคลหรือรายกลุ่ม	4.75	0.44	มากที่สุด
20. การประเมินผลครอบคลุมเนื้อหาการอ่านภาษาอังกฤษเชิงวิเคราะห์และวิจารณ์	4.78	0.42	มากที่สุด
สรุป	4.72	0.44	มากที่สุด

จากข้อมูลในตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่านิสิตชั้นปีที่ 2 มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ในด้านเนื้อหาหนังสือมีความพึงพอใจในเนื้อหาบทอ่านภาษาอังกฤษเชิงวิเคราะห์และวิจารณ์ที่มีรูปแบบตรงกับความสนใจและความต้องการของผู้เรียนอยู่ในระดับ 4.84 มากที่สุด ด้านผู้สอน นิสิตให้ความเห็นว่าผู้สอนตั้งใจสอนให้คำแนะนำผู้เรียนในการทำกิจกรรมและ ผู้สอนให้ออกาสผู้เรียนซักถามปัญหา มีความพึงพอใจในระดับ 4.84 มากที่สุด ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นิสิตได้พัฒนาทักษะด้านการอ่านภาษาอังกฤษเชิง

วิเคราะห์และวิจารณ์ มีความพึงพอใจในระดับ 4.84 มากที่สุด และ ด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้ นิสิตมีความพึงพอใจ ต่อการประเมินผลที่ครอบคลุมเนื้อหา การอ่านภาษาอังกฤษเชิงวิเคราะห์และวิจารณ์ อยู่ในระดับ 4.78 อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ มี 2 ประเด็น ดังนี้

1. ความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเชิงวิเคราะห์และวิจารณ์ของนิสิต ชั้นปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดีอคค์ (MIA) อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.01 เพราะมีประเด็นสำคัญดังนี้

1.1 ผู้สอนใช้วิธีการสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดีอคค์ (MIA) 7 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นการถามนำก่อนการอ่าน 2) ขั้นการทำความเข้าใจคำศัพท์ 3) ขั้นการอ่านเนื้อเรื่อง 4) ขั้นทำความเข้าใจเรื่อง 5) ขั้นการถ่ายโอนข้อมูลในรูปแบบอื่น 6) ขั้นการทำแบบฝึกหัดต่อชิ้นส่วนประโยคและเรียงโครงสร้างอนุเจต 7) ขั้นการประเมินผลและการแก้ไข จากขั้นตอนการสอนทั้งหมดนี้ นิสิตได้มีส่วนร่วมในการฝึกทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจและคิดวิเคราะห์อย่างต่อเนื่องและมีความหมายในระหว่างทำกิจกรรมการก่อนอ่าน ระหว่างอ่าน และหลังการอ่าน ฝึกจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน นิสิตได้มีส่วนร่วมอภิปราย แก้ปัญหา โดยการนำประสบการณ์เดิมของตนเองมาผสมผสานกับประสบการณ์ใหม่ที่ได้รับ อีกทั้งยังใช้ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามของบลูม Bloom, B. S. (1956) อ้างใน Tayyeh, (2021 : 2870 - 2871) เน้นกระบวนการคิดทุกขั้นตอน โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนคิดเป็น กิจกรรม การเรียนการสอนจะเริ่มด้วยคำถาม และสอดแทรกในทุกขั้นตอน ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้นิสิตได้ แสดงความคิดเห็น จนทำให้นิสิตกระตือรือร้นการอ่านภาษาอังกฤษมากขึ้น นิสิตมีความตื่นตัวกล้าแสดงออกการพูดมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ Murdoch, (1986 : 9 - 15) ที่เน้นกระบวนการอ่านและการคิดวิเคราะห์

1.2 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้วิธีการสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดีอคค์ (MIA) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนี้ มีการออกแบบสื่อที่หลากหลาย กำหนดเนื้อหาโดยใช้บริบทที่ใกล้ตัวนิสิต ประเมินพฤติกรรมกรรมการอ่าน และการทดสอบย่อยหลังเรียน ส่งเสริมให้นิสิตเกิดความสนใจ กระตือรือร้นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละ

แผนการจัดการเรียนรู้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และส่งผลให้นิสิตมีคะแนนทดสอบหลังเรียนหรือค่าประสิทธิภาพผลลัพธ์ มีค่าสูงตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับหลักการสอนอ่านภาษาอังกฤษ Gebhard (1985 : 16-20 อ้างถึงใน วีระศักดิ์ สุวรรณไตร, 2556) กล่าวว่า การฝึกอ่านด้วยตนเองสามารถช่วยให้นิสิตเรียนรู้ที่จะอ่านคิดวิเคราะห์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยโดยใช้วิธีการสอนแบบการบูรณาการของเมอร์ดีออค (MIA) มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทิมา มะเกลี้ยง (2561 : 119 - 128); สุจินตรา ปุผมาศ และ สิทธิพล อาจอินทร์ (2561 : 197 - 204); ธีรภัทร สุวรรณพานิช. (2561 : 6 - 7); สรณบดีนทร์ ประสารทรัพย์ (2561 : 175 - 186); ภูริภัทร์ เป็งย่อง และคณะ (2561:205-217); ทิพย์วรินทร์ ยานเยื้อน และประภคติ พูลพัฒน์ (2563 : 36 - 43); สุมาลี เพชรคง และคณะ (2563 : 69 - 82) และ อาธิติยา งอกสิน และพรพิมล รอดเคราะห์ (2565 : 55 - 71)

2. ความพึงพอใจของนิสิตชั้นปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดบูรณาการของเมอร์ดีออค (MIA) เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเชิงวิเคราะห์และวิจารณ์ ในระดับมากที่สุด

โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.72 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.44 ทั้งนี้ เป็นเพราะว่าเนื้อหาในบทอ่านแต่ละเรื่องเป็นเนื้อหาที่เหมาะสมกับระดับความสามารถของนิสิต จึงส่งผลให้นิสิตเข้าใจเนื้อหาได้ง่าย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของโพสท์และราเท็ด (Post and Rather 1996 : 12, อ้างถึงใน อัจฉรวรรณ สิริรัตน์ 2549 : 7) ที่กล่าวว่า การสอนเนื้อหาที่นิสิตคุ้นชินและเหมาะสมกับความสามารถ เป็นการเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนรู้ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษแก่นิสิตได้ อีกนัยหนึ่ง บทอ่านเป็นสื่อที่เกิดจากความสนใจของนิสิตโดยตรง ซึ่งจะมีผลสำคัญอย่างยิ่งในการ สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ และช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและการคิดเชิงวิเคราะห์และวิจารณ์หลังการเรียนสูงขึ้น ทั้งนี้ จากการสังเกตพฤติกรรมขณะปฏิบัติการอ่านของนิสิตในแต่ละคาบเรียน นิสิตมีความสนใจเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงออก เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจ และมีเจตคติที่ดีต่อวิชาภาษาอังกฤษซึ่งสอดคล้องกับ Scott (1970 : 124 อ้างถึงใน วิภารัตน์ คำไสยทอง, 2558 : 73 - 81) ที่ได้เสนอแนวคิดในการสร้างแรงจูงใจให้เกิดเจตคติที่ดีต่อการทำงานที่จะให้ผลเชิงปฏิบัติที่มีลักษณะ 1) งานควรมีส่วนสัมพันธ์กับความปรารถนาส่วนตัว และมีความ

หมายต่อผู้เรียน 2) งานนั้นต้องมีการวางแผน และวัดความสำเร็จได้โดยใช้ระบบการทำงานและการควบคุมที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้ได้ผลในการสร้างสิ่งจูงใจภายในเป้าหมายของงาน ส่งเสริมให้เกิดความภูมิใจในการทำงานโดยตรงงานนั้นสามารถทำให้สำเร็จได้และ Scott ได้นำแนวคิดนี้มาใช้กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อสร้างแรงจูงใจให้เกิดเจตคติที่ดีต่อกิจกรรมการเรียนการสอน โดยมีแนวปฏิบัติ คือ 1) ศึกษาความต้องการ ความสนใจของผู้เรียนและระดับความสามารถหรือพัฒนาการตามวัยของผู้เรียน 2) วางแผนการสอนอย่างมีกระบวนการและประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ และ 3) จัดกิจกรรมการเรียน การสอนที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและกำหนดเป้าหมายในการทำงาน ที่สะท้อนผลงาน และการทำร่วมกันได้และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิกันต์ ในหลักหมื่น (2563 : 6 - 7); พัทธ์ ชวนฤทัย และคณะ (2563 : 181 - 191); วัธมน กฤษกลาง และ สิริรัตน์ นาकिन (2563 : 112 - 119); สุมาลี เพชรคง และคณะ (2563 : 69 - 82); ธนพงศ์ ทิพย์ธานี และทำรงลักษณ์ เอื้อนครินทร์ (2564 : 248 - 258); วันเพ็ญ ขำเหม และวราภรณ์ วราธิพร (2564 : 12 - 26); รัชนิกร สิงห์โต และ สุธาทิพย์ งามนิล (2564 : 95 - 106); วราภรณ์ พูลสวัสดิ์ (2564 : 83 - 98); กชกร ภัทรประเสริฐ, ทศนีย์ นาคคุณทรง และทิพาพร สุจาวี (2565 : 1 - 12)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์

1.1 กิจกรรมก่อนอ่าน ผู้สอนสามารถเพิ่มวิธีการสอนแบบผสมผสาน มีการนำสื่อเทคโนโลยี เกม ภาพประกอบที่น่าสนใจและสอดคล้องกับเรื่องที่อ่านเพื่อนำเข้าสู่เนื้อหา กระตุ้นให้ผู้เรียนทำกิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษร่วมกันก่อนนำเข้าสู่บทเรียนเพื่อกระตุ้นความรู้อื่นของผู้เรียนก่อนการอ่านอย่างกระตือรือร้น (Active Learning) คำถามการก่อนอ่านเป็นคำถามเปิดประเด็นการอภิปรายและสามารถใช้ถามเพื่อกระตุ้นความรู้เดิมของผู้เรียนก่อนเติมเต็มความรู้ใหม่

1.2 กิจกรรมระหว่างการอ่าน ควรมีการตั้งคำถามการอ่านระดับตัวอักษร ระดับตีความ หรือ ระดับขยายความจะเป็นลำดับขั้นของการพัฒนาผู้เรียนการอ่านภาษาอังกฤษเชิงวิเคราะห์และวิจารณ์ ผู้สอนเน้นกลวิธีการอ่านผ่านกระบวนการตั้งคำถามเพื่อหาใจความสำคัญหารายละเอียด หาความหมายของคำศัพท์ใหม่ และหาคำอ้างอิง ที่มีในเนื้อเรื่องให้สอดคล้องกับระดับความรู้ของผู้เรียน

1.3 กิจกรรมหลังการอ่าน ควรมีการตั้งคำถามหลังการอ่านเพื่อการตรวจสอบความเข้าใจในเรื่องที่อ่านอีกครั้ง และเป็นคำถามที่กระตุ้นให้นิสิตแสดงความคิดเห็น ผ่านกิจกรรมสะท้อนคิดโดยใช้วิธีการเขียนหรือการพูดอภิปราย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเชิงวิเคราะห์และวิจารณ์โดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดีอค (MIA) เป็นบทเรียนออนไลน์ บทเรียนสำเร็จรูป ชุดกิจกรรมการฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อตอบสนองการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน (Self-Directed Learning)

2.2 ควรศึกษาวิจัยวิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดีอค (MIA) ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษา ในระดับชั้นที่แตกต่างกัน ควรมีการวิจัยเชิงเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดีอค (MIA) กับเทคนิคการสอนอื่น ๆ อาทิ KWL- Plus, CIRC, Cooperative learning, STAD, Jigsaw reading and Flipped Classroom and Graphic Organizer

2.3 ควรมีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างหรือกึ่งโครงสร้างเพื่อศึกษาประสิทธิผลด้านความพึงพอใจหรือเจตคติในเชิงลึกของกลุ่มตัวอย่าง

บรรณานุกรม

กชกร ภัทรประเสริฐ, ทศนีย์ นาคุณทรง, ทิพา พรสุจาวี. (2565). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดีอค (MIA) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, **วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ**. 16(1), 1-12.

ธนพงศ์ ทิพย์ธานี, ทารงลักษณ์ เอื้อนครินทร์. (2564). การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีการสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดีอค สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, **Journal of Buddhist Education and Research**. 7(3), 248 - 258.

- ธีรภัทร สุวรรณพานิช. (2561). **การพัฒนาความสามารถการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยกิจกรรมการอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ดีอค (MIA)** (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษิต). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). **การวิจัยเบื้องต้นฉบับปรับปรุงใหม่.** (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ทิพย์วรินทร์ ยานเย็น และ ประกฤติ พูลพัฒน์. (2563). การศึกษาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีสังวาลย์ โดยวิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดีอค (MIA), **วารสารวิจัยและพัฒนาการศึกษาพิเศษ.** 9(1), 36-43.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2557). **คดีวิเคราะห์ : สอนและสร้างได้อย่างไร.** กรุงเทพฯ : วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- พัชรี ชวนฤทัย, ปวีรีดา จรดล และวิวัฒน์ เพชรศรี. (2563). การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยวิธี MIA และการจัดการเรียนรู้โดยวิธี CIRC, **วารสารวิจัยรำไพพรรณี.** 14 (2), 181-191.
- พันทิพา เย็นญา. (2562). ผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่มีต่อการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6, **วารสารการวัดผลการศึกษานันทกตสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.** 36(99), 28-40.
- ภัทรดา เอี่ยมบุญญฤทธิ์, ชลธิชา ภูริปาณิก, & สิริดิษฐ์ รักบำรุง. (2563). การสอนอ่านเชิงวิเคราะห์ผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กไทยยุค Gen Z, **วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา.** 31(3), 1-11.

- ภูริภัทร์ เป็งย่อง สมโภชน์ พนาवास และ สรพล จิระสวัสดิ์. (2561). ผลการใช้วิธีการสอนแบบเอ็ม ไอ เอ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6, **วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต**. 15(2), 205-217.
- รัชนีกร สิงห์โต และ สุชาติพิทย์ งามนิล. (2564). ผลการสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดีอคร่วมกับผังกราฟิกที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านและเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6, **วารสารบัณฑิตวิจัย**. 12(1), 95-106.
- วรภรณ์ พูลสวัสดิ์. (2564). การจัดการเรียนรู้แบบ MIA เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจและการคิดวิเคราะห์วิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิต“พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา, **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ**. 21(2), 83-98.
- วิจารณ์ พานิช. (2558). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21, **วารสารนวัตกรรมกรเรียนรู้มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์**. 1(2), 3-14.
- วิภารัตน์ คำไสย์ทอง. (2558). การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษโดยใช้ชุดฝึกประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการของเมอร์ดีอค (MIA) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, **วารสารวิชาการ**. 11(2), 73-81.
- วีระศักดิ์ สุวรรณไตร. (2557). การใช้ชุดฝึกการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษร่วมกับวิธีการสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ดีอคที่ส่งผลต่อความพึงพอใจความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3, **Journal of Graduate School Sakon Nakhon Rajabhat University**. 11(53), 53-64.
- วันเพ็ญ ขำเหม และ วรภรณ์ วรฉิพร. (2564). แบบฝึกการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจแบบบูรณาการของเมอร์ดีอคโดยเน้นเนื้อหาอาเซียน, **วารสารนิสิตวัง**. 21(2), 12-26.

- วิสมน กฤษกลาง และสิริรัตน์ นาकिन. (2563). การศึกษาความสามารถในการอ่านจับใจความและทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยวิธีการสอนอ่านแบบบูรณาการ ของเมอร์ต็อกซ์ (MIA) ร่วมกับแผนผังกราฟฟิก, **วารสารราชพฤกษ์**. 18(3), 112-119.
- สุจินทรา ปุฒมาศ และ สิทธิพล อาจอินทร์. (2561). การศึกษาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการของ Murdoch ร่วมกับนิทานพื้นบ้านอาเชียน, **วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น**. 12(1), 197-204.
- สุชนินทร์ บัณฑุ์นันทกุล. (2558). ประสพการณ์การอ่านแบบเสริมต่อการเรียนรู้กับการพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ, **วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**. 16(1). 59-67.
- สุทธิวรรณ พีรศักดิ์โสภณ. (2557). **การพัฒนาแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3** (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุทัศน์ สังคะพันธ์. (2557). **ทำไมต้องทักษะในศตวรรษที่ 21 ในบทความทักษะแห่งศตวรรษที่ 21** (วิทยานิพนธ์ปริญญาตรี). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุมาลี เพชรคง, อารีรักษ์ มีแจ้ง และศิดา เขียมบัณฑิตถาวร. (2563). ศึกษาผลของการสอนอ่านภาษาอังกฤษตามแบบบูรณาการของเมอร์ต็อกซ์ (MIA) ที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านและความพึงพอใจในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนห้วยยอด จังหวัดตรัง, **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา**. 13(1), 69-82.
- สมุทพร เข็มชวนิช. (2551). **เทคนิคการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- สุรพงษ์ น้อยสอาด. (2561). **การพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลักสูตรสองภาษาโดยใช้วิธีการสอนการอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ดอกซ์** (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษฎีนิพนธ์). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรังสิต.
- สรณบดีนทร์ ประสารทรัพย์. (2561). ผลการใช้วิธีสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ดอกซ์ (MIA) ที่มีต่อการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, **วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา**. 11(2). 175-186
- สมุทพร เซ็นเซาวิช. (2551). **เทคนิคการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อาริติยา งอกสินและพรพิมล รอดเคราะห์. (2565). ผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามวิธีสอนแบบ MIA เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและกลยุทธ์การอ่านสำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, **Journal of Modern Learning Development**. 7(9), 55-71.
- อัจฉราวรรณ ศิริรัตน์. (2549). **“การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้ข้อมูลท้องถิ่นเมืองกาญจนบุรีสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3”** (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ภาษาอังกฤษ

- Bloom, B. S. (1956). **Taxonomy of Educational Objectives**. New York : David Mc Kay.
- Brookfield, S. (2013). **Teaching for critical thinking**. Handbook of Research on Teaching and Learning in K-20 Education, 1-16.
- Murdoch, George S. (1986). **“A More Integrated Approach to the Teaching of Reading,”** English Teaching Forum, 34(1) : 9-15.

การถ่ายทอดความรู้ด้วย SECI Model เพื่อการสร้างมูลค่าเพิ่ม ให้ผลิตภัณฑ์การเกษตรของวิสาหกิจชุมชนตำบลนาข้าวเสีย และเครือข่าย อำเภอनाียง จังหวัดตรัง*

Transfer knowledge through SECI model to create added
value for agricultural products of Nakhaosia sub-district
community enterprises and networks in Nayong District,
Trang Province*

เยาวลักษณ์ สุวรรณแห่^{2*} (Yaowaluk Suwannakhae)^{2*}

ลัดดา ประสาร³ (Ladda Prasan)³

ก้องกิดากร บุญช่วย⁴ (Kongkidakorn Boonchay)⁴

ปริญญ์ ขวัญเรียง⁵ (Prin Kwanriang)⁵

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินโครงการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการแก่ชุมชน
สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., หลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา 90000, อีเมล: aleksuwannakhae@gmail.com, yaowaluk@tsu.ac.th

³ อาจารย์, หลักสูตรนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา 90000,
อีเมล: brainkits@gmail.com

⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., หลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา 90000, อีเมล: kongkidakorn@tsu.ac.th

⁵ อาจารย์ ดร., หลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา 90000, อีเมล: jrjing1971@gmail.com

¹ This article is a part of the implementation of academic community services project in value-added
products and services supported by Department of Library and Information Science and Communication
Arts, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin university

² Asst. Prof. Dr., Bachelor of Arts Program in Library and Information Science, Faculty of Humanities
and Social Sciences, Thaksin university, Songkhla campus, Songkhla 90000 E-mail: aleksuwannakhae
@gmail.com, yaowaluk@tsu.ac.th

³ Lecturer, Bachelor of Communication Arts Program in Communication Arts, Faculty of Humanities and
Social Sciences, Thaksin University, Songkhla campus, Songkhla 90000 E-mail:brainkits@gmail.com

⁴ Asst. Prof. Dr., Bachelor of Arts Program in Library and Information Science, Faculty of Humanities and
Social Sciences, Thaksin university, Songkhla campus, Songkhla 90000 E-mail: kongkidakorn@tsu.ac.th

⁵ Lecturer Dr., Bachelor of Arts Program in Library and Information Science, Faculty of Humanities and
Social Sciences, Thaksin university, Songkhla campus, Songkhla 90000 E-mail:jrjing1971@gmail.com

*Corresponding author : E-mail: aleksuwannakhae@gmail.com, yaowaluk@tsu.ac.th

Received: January 16, 2022; Revised: April, 20 2023; Accepted: April, 28 2023

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์นำเสนอ การถ่ายทอดความรู้เพื่อการสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรแก่ผู้ที่คาดหมายว่าสามารถเป็นนวัตกรรมท้องถิ่น ซึ่งเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนตำบลนาข้าวเสีย เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนตำบลโคกสะบ้า วิสาหกิจเกษตรนาข้าวและสมุนไพรตำบลนาโง่งใต้ อำเภอนาโง่ง จังหวัดตรัง ด้วยวิธีการอบรมเชิงปฏิบัติการระยะสั้นเรื่องการสร้างเว็บไซต์จำหน่ายสินค้า การสร้างเรื่องราวของผลิตภัณฑ์ และเรื่องการผลิตสื่อดิจิทัลของผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร การปรับแต่งภาพ การตัดต่อวิดีโอ ด้วยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปฟรีออนไลน์ บทความนี้ใช้โมเดล SECI Model) เป็นแนวทางในการอธิบายกระบวนการถ่ายทอดความรู้จากทีมวิทยากรที่ประกอบด้วยอาจารย์ ศิลปินแห่งชาติสาขาวรรณศิลป์ปี 2561 นักเขียนรางวัลซีไรต์สองสมัย (2554 และ 2563) และอดีตนักจดหมายเหตุที่เป็นผู้เชี่ยวชาญจังหวัดตรัง จากการถ่ายทอดความรู้พบว่าสมาชิกวิสาหกิจชุมชนได้รับความรู้ มีความเข้าใจ สามารถพัฒนาเว็บไซต์เพื่อใช้เป็นช่องทางการเผยแพร่ จำหน่ายสินค้า

ผลิตภัณฑ์ผ่านช่องทางออนไลน์ ได้มีการทบทวนการเขียนวิสัยทัศน์พันธกิจของวิสาหกิจฯด้วยการใช้ภาษาที่ถูกต้อง และมีพลัง ต้นแบบการกำหนดชื่อสินค้า และการเล่าเรื่องของแหล่งผลิตสินค้า ภายหลังจากเสร็จสิ้นการอบรมเชิงปฏิบัติแล้ว จะยังคงมีการให้คำปรึกษา แนะนำความรู้เพิ่มเติมตามความต้องการผ่านตัวแทนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทั้งในรูปแบบออนไลน์ ออฟไลน์ รวมถึงการติดตามการต่อยอดความรู้ทั้งเชิงคุณภาพและปริมาณของการเผยแพร่ ปรับปรุงเว็บไซต์ร้านขายสินค้าของวิสาหกิจชุมชน การเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ในช่องทางที่หลากหลาย ยอดจำหน่ายสินค้าและบริการ บทเรียนของการถ่ายทอดความรู้นี้จะใช้เป็นต้นแบบ เพื่อการเผยแพร่ และจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ โดยมีนวัตกรรมในโครงการนำร่องนี้เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้กับวิสาหกิจชุมชนที่มีผลิตภัณฑ์การเกษตรกลุ่มอื่น ๆ ต่อไป

คำสำคัญ : การถ่ายทอดความรู้, การสร้างมูลค่าเพิ่ม, วิสาหกิจชุมชน, SECI Model

Abstract

This article aims to address knowledge transfer for value-added agricultural products to expected local innovators who are members of Nakaosia subdistrict community enterprise, Khok Saba subdistrict community enterprise network and the Rice and Herb farming community enterprise at Nayongtai subdistrict, Nayong district, Trang Province. The short training workshop was scheduled for website creations, product storytelling, video editing, and photo editing by using online software. The SECI Model was used to describe the process of transferring knowledge from a team of coaches comprised of the university lecturer, the National Artist for Literature 2018, the Double SEA Write Award winner (2011 and 2020) and a former archivist. The result of the workshop is the emergence of new online store websites that have been designed, developed to help with the revision of a community enterprise's mission and vision, product prototype naming, telling a product's story, with the community enterprise owning the copyright of the website. These websites will be dissemination and online product selling channels. After completing the workshop, there will still be a consultation, updating of new relevant knowledge both online and offline, a follow-up of knowledge expansion both qualitatively and quantitatively, with regular website updating. Availability of video clips should be in various accessible platforms showing information that includes total product sales. This knowledge transferring lesson can be used as a model for disseminating and distributing products with the innovators in this pilot project to transfer knowledge to community enterprises with other agricultural products.

Keywords : Knowledge transfer, adding value creation, Community Enterprise, SECI Model

บทนำ

การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์เป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการพัฒนาประเทศไทย กระทรวงการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์และนวัตกรรมได้พัฒนานโยบายการดำเนินงาน มุ่งเน้นการส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยเป็นพันธมิตรที่สำคัญ สำหรับการสร้างคน สร้างองค์ความรู้ และการสร้างนวัตกรรม เพื่อตอบโจทย์ท้าทายของประเทศผ่านการปรับเปลี่ยนบทบาทภารกิจของมหาวิทยาลัยเปลี่ยนหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตน และการจัดการตนเองบนฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีนวัตกรรมชุมชน วิสาหกิจชุมชน และ Smart SMEs เพื่อยกระดับรายได้ให้กับชุมชน (กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2563)

พลังกลุ่มเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนสังคมท้องถิ่นที่เข้มแข็ง มีความยั่งยืนและมีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของผู้คนในชุมชน วิสาหกิจชุมชนเป็นกิจการที่ดำเนินการร่วมกันของกลุ่มบุคคลในพื้นที่ ซึ่งเป็นที่ตั้งของวิสาหกิจชุมชน และหรือรวมถึงพื้นที่ข้างเคียง ซึ่งอาจอยู่ภายใน ตำบล อำเภอ จังหวัดเดียวกันหรือไม่ก็ได้ โดยสมาชิกของวิสาหกิจชุมชนมีวิถีชีวิตร่วมกันและสามารถดำเนินกิจการร่วมกันได้ อาจเป็นนิติบุคคลหรือไม่เป็นนิติบุคคลก็ได้ จะต้องประกอบด้วยสมาชิกที่อยู่ร่วมกันในชุมชนไม่น้อยกว่า 7 คน โดยต้องไม่อยู่ในครอบครัวเดียวกัน และไม่มีรายชื่อปรากฏในทะเบียนบ้านเดียวกัน นอกจากนี้จะต้องเป็นกิจการที่เกี่ยวกับการผลิตสินค้าการให้บริการ หรือกิจการอื่นที่ทำให้เกิดการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของชุมชน วิสาหกิจชุมชนจะต้องดำเนินกิจการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรายได้เพื่อการพึ่งพาตนเอง และเพื่อประโยชน์สุขของคนในชุมชนวิสาหกิจชุมชนจะต้องดำเนินการโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย ความสงบเรียบร้อย และศีลธรรมอันดีของประชาชน (ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, 2560) จากข้อมูลรายงานสรุปประเภทกิจการของวิสาหกิจชุมชนที่อนุมัติการจดทะเบียนแล้ว จำแนกตามพื้นที่ระดับประเทศ ข้อมูล ณ วันที่ 25 มีนาคม 2565 กลุ่มการผลิตสินค้า การแปรรูปและผลิตภัณฑ์ จำนวนทั้งสิ้น 13,259 แห่งทั่วประเทศ (ระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน, 2565)

“วิสาหกิจชุมชนพัฒนาแปรรูปและจัดจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร ตำบลนาข้าวเสีย” หรือที่เรียกกันทั่วไปว่า “วิสาหกิจชุมชนตำบลนาข้าวเสีย” ตั้งอยู่

ณ บ้านเลขที่ 119 หมู่ที่ 3 ตำบลนาข้าวเสีย อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง ซึ่งอยู่ทางภาคใต้ของประเทศไทยด้านฝั่งทะเลอันดามัน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของมหาสมุทรอินเดียที่เป็นเมืองท่าค้าขายของไทยมาตั้งแต่โบราณ ภูมิลักษณะแผ่นดินตั้งจากเขตภูเขาและเชิงเขาท่ามกลางป่าดิบชื้นของเทือกเขาบรรทัด ถึงพื้นที่ลาดต่ำลงมาทางด้านทิศตะวันตก คือเขตลอนลูกฟูกที่เป็นพื้นที่ราบสลับเนิน (ทวี เต็งรัง, 2559) ตำบลนาข้าวเสีย ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของที่ว่าการอำเภอนาโยง ห่างจากตัวอำเภอเมืองจังหวัดตรัง ประมาณ 15 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 20 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 12,500 ไร่ ทิศเหนือมีอาณาเขตติดต่อกับ ตำบลนาโยงเหนือและตำบลนาโยงใต้ อ. เมืองตรัง ทิศใต้ มีอาณาเขตติดต่อกับ ตำบลโคกสะบ้า อำเภอนาโยง ทิศตะวันออก มีอาณาเขตติดต่อกับตำบลช่องและตำบลละมอ อำเภอนาโยง และทิศตะวันตก มีอาณาเขตติดต่อกับ ตำบลนาบินหลา อ. เมืองตรัง จ. ตรัง ตำบลนาข้าวเสียมีหลายลักษณะที่ ทั้งที่ราบและที่ลุ่ม โดยทางตอนเหนือและทางตะวันตกเป็นที่ราบลุ่ม ส่วนทางตอนใต้และทางทิศตะวันออกขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นที่ราบเช่นเดียวกัน พื้นที่ส่วนใหญ่ใช้เป็นที่เกษตรกรรม ปลูกยางพารา ปลูกข้าว พืชผัก พันธุ์ไม้ผล มีทรัพยากรแหล่งน้ำที่สำคัญไหลผ่าน ชื่อบ้านนามเมืองของตำบลนาข้าวเสีย ได้ถูกบันทึกไว้ในในอดีตการทำนาจะมีพื้นที่ส่วนหนึ่งเป็นของทางราชการให้ประชาชนเช่าทำกินหรือเรียกว่า “หนองนาหลวง” เมื่อครบกำหนดการเช่า 1 ปี จะมีการเก็บเกี่ยวค่าเช่าพื้นที่ ทางราษฎรไม่มีเงินจ่ายค่าเช่านา จึงได้นำข้าวที่เก็บเกี่ยวได้ไปจ่ายแทนค่าเช่านา ด้วยเหตุนี้จึงเป็นที่มาของคำว่า ตำบลนาข้าวเสีย หรือ การนำข้าวเสียแทนภาษี จนถึงปัจจุบันนี้ (องค์การบริหารส่วนตำบลนาข้าวเสีย, 2549)

วิสาหกิจชุมชนตำบลนาข้าวเสียมีจุดเริ่มต้นจากการดำเนินโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการหรือหนึ่ง ตำบล หนึ่ง มหาวิทยาลัยของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรังที่กำหนดระยะเวลา 1 ปี ซึ่งมีกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การจัดตั้งศูนย์เมล็ดพันธุ์ การสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน การส่งเสริมการตลาด และการสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่จากข้าว (พิเชตวุฒิ นิลละออ, 2564). สมาชิกของวิสาหกิจชุมชนล้วนเป็นลูกหลานของชาวตำบลนาข้าวเสีย ที่ได้ริเริ่มศึกษาทุนของชุมชน กระบวนการในการทำเกษตรกรรมให้ได้ผลดี จึงรวมตัวกันของสมาชิก

วิสาหกิจนาข้าวเสียบ เพื่อการมีส่วนร่วมผลักดันให้ผลิตภัณฑ์การเกษตรมีมูลค่าเพิ่มสามารถแข่งขัน จัดจำหน่ายได้ในระดับสากล และเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (วีรพล เต็งรัง, 2564)

ภาพที่ 1 โลโก้วิสาหกิจชุมชนตำบลนาข้าวเสียบ

จากการศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับการถ่ายทอดความรู้ พบว่ายังไม่มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเว็บเพื่อการจำหน่ายและการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชน ตำบลนาข้าวเสียบ การประสบปัญหาเรื่องการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่เป็นระยะปลายน้ำของวงจรการผลิต ที่ยังคงรู้จักและซื้อขายกันเฉพาะในชุมชน ด้วยวิธีการสื่อสารแบบปากต่อปาก ดังนั้นผู้เขียนจึงมุ่งเสนอการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการสร้างเว็บไซต์แก่วิสาหกิจชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ของประธานวิสาหกิจชุมชนที่ระบุความต้องการความรู้เรื่องการสร้างเว็บไซต์ การผลิตสื่อดิจิทัลของผลิตผลทางการเกษตร การปรับแต่งภาพ การตัดต่อวิดีโอ เพื่อการเผยแพร่สินค้าและบริการสู่กลุ่มลูกค้าในโลกออนไลน์ ซึ่งจะเป็นช่องทางในการสร้างรายได้เพิ่มของเกษตรกรในชุมชน การสร้างเว็บไซต์มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชน เพราะเว็บไซต์เป็นจะเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเว็บไซต์ที่ได้รับการออกแบบอย่างดีนั้นจะสามารถสื่อสารสารสนเทศที่มีคุณภาพไปยังกลุ่มผู้บริโภค ซึ่งจะช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือให้กับวิสาหกิจชุมชน นับเป็นโอกาสในการสร้างความประทับใจแรกที่ยอดเยียม และทำให้ผู้บริโภคมีความเชื่อมั่นว่าได้มีการดำเนินธุรกิจอย่างแท้จริง เว็บไซต์ยังเป็นการนำเสนอแบรนด์ของวิสาหกิจต่อลูกค้าหรือผู้บริโภคด้วยการระบุอย่างชัดเจนว่าวิสาหกิจชุมชน คือใคร เป็นตัวแทน

อะไร ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับอะไร มีจุดยืนอย่างไร ซึ่งจะเป็นการเพิ่มโอกาสที่ลูกค้าหรือผู้บริโภคตัดสินใจที่จะซื้อสินค้า นอกจากนี้เว็บไซต์ช่วยให้ลูกค้าได้เข้าถึงสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ด้วยตนเอง โดยไม่จำเป็นต้องโทรศัพท์สอบถาม เนื่องจากเว็บไซต์เปิดตลอด 24 ชั่วโมงทุกวัน จึงเป็นเรื่องง่ายสำหรับผู้พัฒนาเว็บไซต์ที่จะโพสต์สารสนเทศล่าสุดและประกาศให้กับลูกค้า ซึ่งถือเป็นวิธีที่จะทำให้ลูกค้าได้รับสารสนเทศล่าสุดเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนฯ และมีความเกี่ยวข้องกับลูกค้าเป็นพิเศษก็จะช่วยเพิ่มโอกาสที่จะขายผลิตภัณฑ์ต่อยอดจากที่เคยตัดสินใจซื้อได้ (Kaplan,2023)

ดังนั้นการถ่ายทอดความรู้ เพื่อการสร้างมูลค่าเพิ่มให้ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร แก่วิสาหกิจชุมชน ด้วยการนำรูปแบบการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติ รวมทั้งการมีหมุดหมายจะทำให้ตัวแทนของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจด้านการสร้างเว็บไซต์ เพื่อการสร้างอัตลักษณ์ของชุมชน สร้างศักยภาพให้นวัตกรรมของวิสาหกิจชุมชน มีทักษะในการสร้างมูลค่าสินค้า และการเผยแพร่การจัดจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรออนไลน์ โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์แปรรูปจากข้าว ผ่านสื่อดิจิทัลที่เผยแพร่บนเว็บไซต์ ด้วยตนเอง เพราะจะช่วยจัดจำหน่ายผลผลิตจากท้องถิ่น ทั้งระดับภูมิภาค ระดับชาติ และนานาชาติผ่านระบบออนไลน์ ซึ่งจะทำให้ผลิตภัณฑ์ชุมชนเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางและมีมูลค่ามากขึ้น สู้กลุ่มลูกค้าที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้สามารถขายสินค้าได้มากขึ้นตลอดปี ซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนที่เข้มแข็ง รวมถึงการสร้างความรู้และรายได้เพิ่มขึ้นอย่างยั่งยืน

การถ่ายทอดความรู้เพื่อการสร้างมูลค่าเพิ่มให้ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร

สินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ของวิสาหกิจชุมชนตำบลนาข้าวเสียคือ ข้าวเบายอดม่วง เป็นข้าวพันธุ์เบาพื้นเมือง นิยมเพาะปลูกเป็นข้าวนาปี ซึ่งเดิมมีการปลูกมากในพื้นที่ตำบลวังคีรี อำเภอห้วยยอด ต่อได้มีการแบ่งปันให้ชาวนาในพื้นที่จังหวัดตรัง ไปปลูกอย่างแพร่หลาย ใช้ระยะเวลาการปลูกประมาณ 4 เดือน ต้นสูงประมาณ 1.50 เมตร ให้ผลผลิตต่อไร่ประมาณ 400 กิโลกรัม มีลักษณะเด่นที่เปลือกเมล็ดข้าวเมื่อแก่จัดจะเปลี่ยนจากสีเขียวเป็นสีม่วงเหมือนสียอดมะม่วงเบา เมล็ดข้าวสารมีทั้งสีขาวขุ่นคล้ายข้าวเหนียว และสีแดงคล้ายข้าวสังข์หยด เมื่อสีเป็นข้าวสารแล้ว เมล็ดข้าวสารจะมีสีขาวขุ่น เมล็ดเล็ก ยาวรี รสชาติดี นุ่ม และหอม ในปัจจุบันได้มีการคัดเลือกและพัฒนาปรับปรุงพันธุ์ข้าวเบายอดม่วง จากข้าวเจ้าพันธุ์พื้นเมือง

ให้เป็นข้าวพันธุ์บริสุทธิ์ เพื่อผลักดันและส่งเสริมให้ได้เป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical indication) ประจำจังหวัดตรังในอนาคต (จิราพร จำปา, 2565) ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากข้าวเบาออดม่วงเช่น ไอศกรีม ขนมจีนเส้นสด ขนมเค้ก บราวน์ และกระดาษทำมือจากฟางข้าวเป็นสินค้าที่สำคัญที่สามารถสร้างรายได้เสริมแก่สมาชิกวิสาหกิจชุมชนนาข้าวเสีย ผลิตภัณฑ์เหล่านี้ควรได้รับการแนะนำ เผยแพร่ ให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางขึ้นในโลกออนไลน์ด้วยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

“ความรู้” (Knowledge) เกิดจากการผสมผสานของประสบการณ์ ค่านิยม การรู้แจ้งของผู้เชี่ยวชาญ การหยั่งรู้ และถูกนำไปใช้ประโยชน์ของผู้รู้แต่ละคน สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ความรู้ของแต่ละบุคคล (Tacit Knowledge) หรือ ความรู้ว่าต้องทำอะไร (know-how) สัจชาตญาณ ประสบการณ์เป็นส่วนใหญ่ มีความเป็นส่วนตัว บางครั้งยากที่จะสื่อสาร และความรู้อย่างเป็นทางการ (Explicit Knowledge) จะปรากฏอยู่ในรูปแบบของเอกสาร บันทึก หนังสือ ฐานข้อมูล ซึ่งมีความจำเป็นสำหรับการถ่ายทอดและการจัดเก็บความรู้ นั้น (KMT, 2018) ส่วน “ปัญญา” (Wisdom) เป็นความสามารถในการใช้ความรู้และประสบการณ์ ในการตัดสินใจที่ดีและการตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณ (Cambridge Advanced Learner’s Dictionary & Thesaurus, 2016) องค์ประกอบในการถ่ายทอดแก่ชุมชน ประกอบด้วย

1. ทฤษฎีที่ใช้ในการถ่ายทอดความรู้

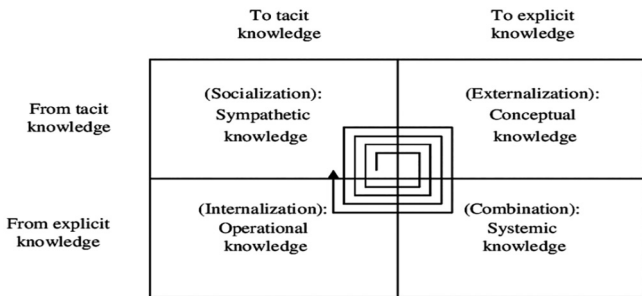
โมเดลเซกิ (SECI Model) ที่พัฒนาขึ้น โดยโนนากะและทาเคอุชิ เป็นการสลับ จากความรู้ประเภทหนึ่งไปสู่อีกประเภทหนึ่งที่ประกอบด้วยกระบวนการ 4 รูปแบบ คือ Socialization, Externalization, Combination, Internalization ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ของความรู้ในบุคคล (Tacit knowledge) สู่ความรู้ชัดแจ้ง (Explicit knowledge) ซึ่งกระบวนการต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น จะเกิดขึ้นหมุนวนซ้ำแล้วซ้ำเล่า ซึ่งในแต่ละกระบวนการที่เกิดการเปลี่ยนรูปแบบระหว่างความรู้ฝังลึกกับความรู้ชัดแจ้งจะทำให้เกิดความรู้ใหม่เพิ่มขึ้นและการเรียนรู้ใหม่ตลอดเวลา (Nonaka, 1995)

1.1 การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Socialization: S) เป็นการถ่ายทอดความรู้ในตัวบุคคล (Tacit knowledge) ด้วยการแบ่งปันประสบการณ์แบบพบหน้า ระหว่างผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ ด้วยการสังเกตจากผู้ที่ยอมรับมาก่อน และมักจะเป็นการเรียนรู้เพื่อให้รู้วิธีการทำสิ่งต่าง ๆ หรือเพื่อการแก้ไขปัญหา

1.2 กระบวนการกระจายสู่ภายนอก (Externalization: E) เป็นความรู้ในบุคคล (Tacit knowledge) ที่ถูกถ่ายทอดสู่ความรู้ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) ในรูปแบบของแนวคิด รูปภาพ และเอกสารที่เป็นลายลักษณ์อักษร

1.3 การรวบรวมความรู้ (Combination: C) เป็นการรวบรวมความรู้ที่ได้จากหนังสือ ตำรา (Explicit knowledge) มาสร้างเป็นความรู้ชัดแจ้งเรื่องใหม่ โดยอาจจะใช้เทคโนโลยี เช่น ฐานข้อมูลออนไลน์ เว็บไซต์ ชุมชนเสมือนจริง เพื่อสื่อสารและแบ่งปันข้อมูล โดยไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

1.4 การประยุกต์ใช้ความรู้ (Internalization: I) ความรู้ที่เกิดจากการกระทำหรือความเข้าใจในทางปฏิบัติ ซึ่งองค์ความรู้นั้นจะถูกประยุกต์และนำมาใช้ในสถานการณ์จริง ทำให้มีประสบการณ์ที่เป็นเบ้าหลอม จนสามารถเปลี่ยนเป็นความรู้ภายในของบุคคลได้อย่างแท้จริง

ภาพที่ 2 กระบวนการแปลงความรู้
แหล่งที่มา : Nonaka and Takeuchi, 1995

โมเดลเซกิ (SECI Model) ได้นำมาใช้อธิบายกระบวนการถ่ายทอดความรู้ การสร้างเว็บไซต์ร้านค้าออนไลน์ การสร้างเรื่องเล่าของผลิตภัณฑ์ การตัดต่อวิดีโอ การปรับแต่งภาพ ด้วยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อการผลิตสื่อดิจิทัลทางการเกษตร ด้วยตนเอง จากทีมวิทยากรไปสู่สมาชิกวิสาหกิจชุมชนดังปรากฏในตารางที่ 1 ซึ่งสอดคล้องกับการใช้ SECI Model เพื่อการการอธิบายขั้นตอน การสร้างและ ถ่ายโอนความรู้ของศิริเพ็ญ อังสิทธิ์พูนพร และกุมารี ลาภาอาภรณ์ (2559) ในกระบวนการจัดการความรู้ผ่านการถ่ายทอดความรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของ ชุมชนฮากกาออนไลน์ 4 ขั้นตอนคือ

◆ Socialization: S การจัดอบรมเชิงปฏิบัติแบบพบหน้า เป็นการพบปะ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างอาจารย์ นักวิชาการสังกัดมหาวิทยาลัย ศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ 2561 นักเขียนรางวัลซีไรต์สองสมัย และอดีตนักจดหมายเหตุ ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญจังหวัดตรัง ซึ่งถือว่าเป็นการถ่ายทอดความรู้จากบุคคลหนึ่ง สู่อีกบุคคลหนึ่ง

◆ Externalization: E เป็นการนำความรู้จากภายในตัวคน (Tacit Knowledge) ถ่ายทอดออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร (Explicit Knowledge) โดยสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ที่เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการ ได้ถ่ายทอดความรู้ของตนเอง ด้วยการเขียนเนื้อหา เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรลงในเว็บไซต์ที่กำลังพัฒนา

◆ Combination: C เป็นการรวบรวมความรู้ที่ได้จากหนังสือ ตำรา (Explicit knowledge) มาสร้างเป็นความรู้เรื่องใหม่ โดยการสร้างเว็บไซต์ เพื่อการสื่อสาร รายละเอียดของสินค้า การสั่งซื้อ การจัดส่ง และผลิตสื่อดิจิทัลของผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร เพื่อการถ่ายทอดความรู้เรื่องข้าวเบายอดม่วง ซึ่งเป็นข้าวพื้นถิ่น การแปรรูปข้าวไปสู่ผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ได้แก่ ขนมจินเส้นสด ไอศกรีม บราวนี่ สรรพคุณของข้าวเบายอดม่วง ที่มีต่อการดูแลสุขภาพของผู้บริโภคในเชิงบวก รวมถึงศิลป์วิดีโอการแนะนำสูตรอาหาร ที่ทำมาจากข้าวเบายอดม่วง ที่ต้องการเผยแพร่และเข้าถึงได้ผ่านระบบเครือข่าย อินเทอร์เน็ต

◆ Internalization: I เป็นการนำสารสนเทศ ความรู้จากเว็บไซต์ไปสู่ การตัดสินใจสั่งซื้อสินค้าของลูกค้า ซึ่งต้องมีการประเมินผล และติดตามผล หลังจาก

ได้เผยแพร่เว็บไซต์ร้านค้าออนไลน์ เพื่อให้ทราบว่าผู้เข้าเยี่ยมชมเว็บไซต์จำนวนเท่าใด และมียอดจำหน่ายสินค้า สร้างรายได้เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนเท่าไรต่อเดือน รวมถึงข้อคิดเห็น เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาเว็บไซต์

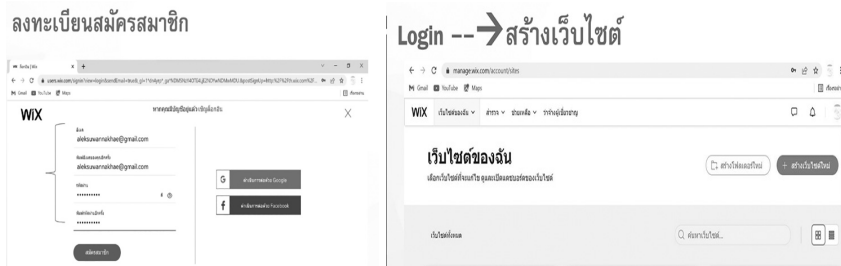
ตารางที่ 1 โมเดลเชกิกและกิจกรรมการถ่ายทอดความรู้แก่วิสาหกิจชุมชน

ชนิดของความรู้	กิจกรรม	ผลของการเรียนรู้ที่ได้รับ
1. ความรู้ในบุคคล (Tacit knowledge)	พบปะ รับฟังข้อคิด คำแนะนำ แบ่งปัน ประสบการณ์การจัดทำ เว็บไซต์ของวิทยาการ	การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การแบ่งปันประสบการณ์ โดยการพบหน้า ในเรื่อง การใช้ภาษาที่มีพลังและ ประสบการณ์ในการ สร้างเว็บไซต์
2. ความรู้ในบุคคล (Tacit knowledge) ผู้ความรู้ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge)	การบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรและส่งต่อ ความรู้ในผู้ผู้อื่นด้วย เรียบเรียงเนื้อหาของ เว็บไซต์ รายละเอียดของ ผลิตภัณฑ์	วิสัยทัศน์ พันธกิจของ วิสาหกิจชุมชน การ กำหนดชื่อ จุดเด่นของ ผลิตภัณฑ์ และการเล่า เรื่องของผลิตภัณฑ์
3. ความรู้ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) นำมาสร้าง เป็นความรู้ประเภทใหม่ (Explicit knowledge)	การสร้างเว็บไซต์เพื่อการ สื่อสารรายละเอียดของ สินค้า และคลิปวิดีโอของ ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร	เว็บไซต์ คลิปวิดีโอที่ เผยแพร่และสามารถ เข้าถึงได้ผ่านระบบ เครือข่ายอินเทอร์เน็ต จากผู้คนทั่วโลก
4. ความรู้ที่เกิดจากการ กระทำหรือความเข้าใจใน ทางปฏิบัติ (Internalization)	การประเมินผล และ ติดตามผลหลังจากได้ เผยแพร่เว็บไซต์ร้านค้า ออนไลน์	จำนวนผู้เยี่ยมชมเว็บไซต์ ยอดจำหน่ายสินค้า รายได้ที่เพิ่มขึ้น และ ข้อคิดเห็นเพื่อการปรับปรุง พัฒนาเว็บไซต์

2. โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการสร้างเว็บไซต์

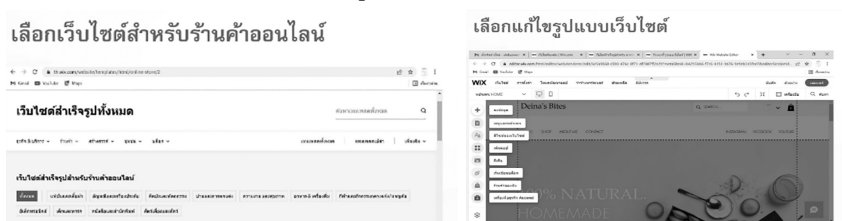
ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีโดยเฉพาะอย่างยิ่งอินเทอร์เน็ต ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสังคมโลกอย่างรวดเร็วมาก ตลาดซื้อขายสินค้าและบริการต่าง ๆ กันบนอินเทอร์เน็ต โดยใช้เว็บไซต์หรือแอปพลิเคชัน เป็นช่องทางในการประชาสัมพันธ์สินค้า รวมถึงเป็นช่องทางการติดต่อระหว่างร้านค้า และลูกค้าจากทั่วโลกให้สามารถเข้าถึงร้านค้า เลือกซื้อสินค้า และบริการตลอดเวลา โปรแกรมสำเร็จรูป สำหรับการสร้างเว็บไซต์ได้รับการพัฒนามาเพื่อให้คนทั่วไปหรือคนที่ไม่มีความรู้ด้านการเขียนโปรแกรมสามารถสร้างเว็บไซต์ได้ด้วยตัวเอง มีระบบจัดการเว็บไซต์ มีแม่แบบให้เลือกหลากหลาย ที่เหมาะสมกับธุรกิจขนาดเล็กไปจนถึงองค์กรขนาดใหญ่ (CLICKNEXT Company limited, 2019) ปัจจุบันมีโปรแกรมสร้างเว็บไซต์ฟรีจำนวนมากที่สามารถค้นหาได้บนอินเทอร์เน็ต โดยเว็บไซต์ที่ได้รับความนิยมมาก เช่น Wix.com-Free, Website Builders เป็นเครื่องมือสร้างเว็บไซต์ที่ใช้งานง่าย มีแม่แบบฟรีจำนวนมาก และสามารถออกแบบเว็บไซต์ได้ง่ายเพียงด้วยวิธี ลาก (Drag) วาง (Drop) แพคเกจฟรีสามารถใช้งานได้ไม่มีวันหมดอายุ จุดเด่นของโปรแกรมสำเร็จรูป คือใช้งานง่าย มีแม่แบบให้เลือกใช้งานสำหรับธุรกิจ รองรับการทำงานด้วยสมาร์ตโฟน (Wix.com, 2020) โดยสามารถใช้งานได้ตามขั้นตอน ดังนี้

◆ เข้าสู่ URL Wix.com: Free Website Builder (<https://www.wix.com>) เพื่อเริ่มต้น และลงทะเบียน สมาชิก

ภาพที่ 3 ลงทะเบียนสมาชิก
ที่มา: <https://www.wix.com>

◆ เลือกแม่แบบเว็บไซต์สำหรับร้านค้าออนไลน์ ที่เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ แล้วจึงเริ่มสร้างด้วยการเลือกแก้ไขรูปแบบเว็บไซต์ตามความต้องการ

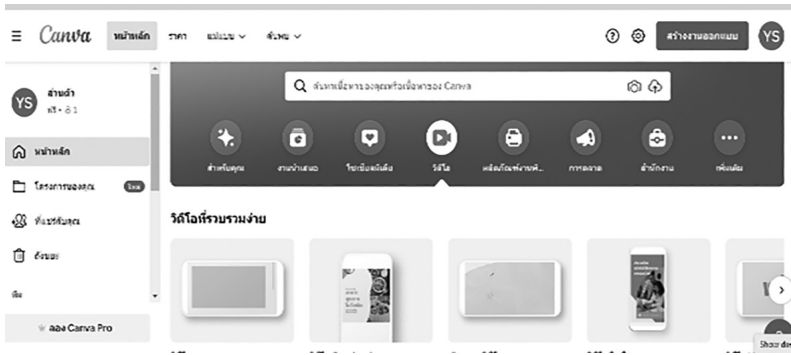

ภาพที่ 4 การเลือกแม่แบบเว็บไซต์
ที่มา : <https://www.wix.com>

◆ เพิ่มเติมเนื้อหา รูปภาพ และอื่น ๆ ด้วยวิธีการลาก วาง ตามความเหมาะสมกับร้านค้าของผู้ออกแบบ จนกระทั่งมีเนื้อหาครบถ้วน และยังสามารถปรับปรุงเพิ่มเติมได้อีกในอนาคต

3. โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการตัดต่อวิดีโอ

การสร้างเนื้อหาออนไลน์ บทความ และรูปภาพอาจยังไม่เพียงพอ เพราะเนื้อหาบางประเภทต้องใช้วิดีโอที่สามารถเล่าเรื่องราวของภาพเคลื่อนไหว และเสียงต่าง ๆ โปรแกรมตัดต่อวิดีโอจึงช่วยให้เราสามารถเรียงลำดับภาพและเสียง ให้ร้อยเรียงตามโครงเรื่องที่ต้องการ โปรแกรมตัดต่อวิดีโอฟรีที่สามารถดาวน์โหลดได้ทางออนไลน์ที่เป็นที่รู้จักและนิยมอย่างแพร่หลาย เช่น โปรแกรม Canva (<https://www.canva.com>) ที่ช่วยการตัดต่อวิดีโอออนไลน์อย่างง่ายตาย สามารถเลือกความละเอียดของวิดีโอได้ และเลือกได้ว่าจะจะเป็นวิดีโอที่จะนำไปอัปโหลดลงในเว็บไซต์ และโซเชียลมีเดีย เช่น YouTube, TikTok เป็นต้น (Morph, 2021)

ภาพที่ 5 โปรแกรม Canva

ที่มา: <https://www.canva.com>

นอกจากนี้โปรแกรม KINEMASTER (<https://www.kinemaster.com>) เป็นอีกโปรแกรมตัดต่อหนึ่งที่สามารถทำงานได้สะดวกบนสมาร์ตโฟน

ภาพที่ 6 โปรแกรม KINEMASTER

ที่มา: <https://www.canva.com>

3. การคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการและข้อตกลงเบื้องต้น

วิสาหกิจชุมชนตำบลนาข้าวเสียเป็นวิสาหกิจชุมชนที่เพิ่งจะจัดขึ้นใหม่ จึงยังต้องการต่อยอดการดำเนินงานในขั้นตอนปลายน้ำ สมาชิกคนหนุ่มสาวรุ่นใหม่ที่มีพลัง เป็นลูกหลานในชุมชนหรือ "คนใน" ที่มีความรู้ มีทัศนคติเชิงบวก มีความตื่นตัวทางวิชาการ ให้ความร่วมมือ และมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ คอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ต ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้จะเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อความสำเร็จของการถ่ายทอดความรู้ ด้วยวิธีอบรมเชิงปฏิบัติการ

นอกจากนี้สมาชิกมีเป้าหมายในการนำผลผลิตทางการเกษตรของชุมชน ออกจำหน่ายในตลาดสากลที่เน้นตลาดออนไลน์ แต่ยังคงขาดความรู้ด้านการสร้างร้านค้าออนไลน์ ซึ่งสอดคล้องกับแผนการดำเนินโครงการถ่ายทอดความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรม เพื่อเพิ่มมูลค่าของสินค้าผลิตภัณฑ์เกษตรกรรมชุมชนตำบลนาข้าวเสีย

ขณะเดียวกันยังมีวิสาหกิจชุมชนเครือข่ายในพื้นที่ใกล้เคียงได้มาเข้าร่วมด้วย คือ วิสาหกิจชุมชนตำบลโคกสะบ้า และวิสาหกิจเกษตรนาข้าวและสมุนไพร ตำบลนาโยนใต้ อำเภอนาโยน จังหวัดตรัง จำนวน 10 คน เข้าร่วมโครงการถ่ายทอดความรู้ เพื่อการสร้างมูลค่าเพิ่มให้ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรแก่วิสาหกิจชุมชน โดยมีข้อตกลงเบื้องต้น คือจะต้องเตรียมคอมพิวเตอร์ (คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะหรือLaptop) สมาร์ทโฟน การเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต เนื้อหา ภาพ วิดีโอที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ และกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนของตนเอง

ผลที่ได้รับจากการถ่ายทอดความรู้

ผลที่ได้รับจากการอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อการถ่ายทอดความรู้ ทำให้วิสาหกิจชุมชนตำบลนาข้าวเสียและวิสาหกิจชุมชนตำบลโคกสะบ้า มีเว็บไซต์เป็นของตนเอง การทบทวนการเขียนวิสัยทัศน์ของวิสาหกิจชุมชน และการสร้างเนื้อหาเกี่ยวกับการกำหนดชื่อผลิตภัณฑ์

- ◆ เว็บไซต์ที่ได้ออกแบบและพัฒนา โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับสร้างเว็บไซต์ โดยวิสาหกิจชุมชนเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์เว็บไซต์ เพื่อใช้เป็นช่องทางการเผยแพร่จำหน่ายสินค้า ผลิตภัณฑ์ผ่านช่องทางออนไลน์ ซึ่งเป็นวิธีการเปิดร้านจำหน่ายสินค้าที่ประหยัดสำหรับร้านค้าชุมชนที่เริ่มต้นการจำหน่ายสินค้า เพียงแค่ชำระเงินค่าโดเมน (Domain) และโฮสติ้ง (Hosting) ที่มีให้เลือกเปรียบเทียบราคาจากหลายแหล่ง เมื่อเปรียบเทียบกับกรเปิดร้านขายสินค้าแบบที่มีหน้าร้าน ซึ่งต้องลงทุนงบประมาณการก่อสร้าง ค่าเช่าพื้นที่ ค่าตกแต่งร้านค้า มาสู่การปรับเปลี่ยนโฉมหน้าที่เปิดโอกาสให้ลูกค้าจากทั่วโลกสามารถเลือกชมหรือสั่งซื้อสินค้าได้ตลอด 24 ชั่วโมง นอกจากนี้ยังสามารถใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อการตกแต่งภาพที่นำมาใช้ช่วยสร้างเว็บไซต์ให้การเสนอขายสินค้ามีความน่าสนใจ สร้างวิดีโอสาริต แนะนำสินค้า โดยอาจจะใช้ผู้เชี่ยวชาญหรือดาราดาราผู้มีชื่อเสียง เว็บไซต์จึงเป็นเทคนิคที่น่าสนใจอย่างมาก สำหรับการขายสินค้าผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

ภาพที่ 7 โฮมเพจของวิสาหกิจชุมชนตำบลนาข้าวเสียดูแลใจ

ภาพที่ 8 โฮมเพจของวิสาหกิจชุมชนตำบลโคกสะบ้า

การทบทวน วิสัยทัศน์ และพันธกิจ การถ่ายทอดความรู้ เพื่อการปรับวิสัยทัศน์ของวิสาหกิจให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยการแลกเปลี่ยนความรู้จากผู้เชี่ยวชาญด้านการเขียน การใช้ภาษา ด้านวัฒนธรรมและพื้นที่ของจังหวัดตรัง ร่วมกันวิพากษ์และให้ข้อเสนอแนะ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบวิสัยทัศน์ พันธกิจของวิสาหกิจชุมชน

ก่อนการทบทวน		หลังการทบทวน	
วิสัยทัศน์	พันธกิจ	วิสัยทัศน์	พันธกิจ
วิสาหกิจเข้มแข็ง พัฒนาแปรรูป ผลิตภัณฑ์ทางการ เกษตรสู่สากล สร้างเศรษฐกิจ ชุมชนที่ยั่งยืน	ส่งเสริมระบบการ จัดการวิสาหกิจ ชุมชนให้เข้มแข็ง ยั่งยืน พัฒนาการ รวมวิธีการผลิตพืช ผลทางการเกษตร ให้มีคุณภาพ และ เพิ่มผลผลิตแปรรูป ผลผลิตทางการ เกษตรให้มีมูลค่า เพิ่ม ส่งเสริมการส่ง ออกสู่ตลาดสากล สร้างรายได้เพิ่ม ให้เกษตรกร และ กระตุ้นเศรษฐกิจ ชุมชน	พัฒนาผลิตภัณฑ์ การเกษตรสู่สากล ผลิตให้มีมูลค่า เพิ่มความเข้มแข็ง เศรษฐกิจชุมชน ยั่งยืน	ส่งเสริมระบบการ จัดการวิสาหกิจ ชุมชน พัฒนา การผลิตให้มี คุณภาพ แปรรูป ผลผลิตให้มี มูลค่าเพิ่มและส่งเสริมการส่งออก กระตุ้นเศรษฐกิจ ชุมชน เพิ่มรายได้ เกษตรกร(จำลอง ฝั่งชลจิตร จ.เดช ก่าจรเดช และสุ นทรีย์ สังข์อยุทธ, 2565)

◆ การสร้างเนื้อหาเกี่ยวกับการกำหนดชื่อผลิตภัณฑ์ที่ปรากฏในเว็บไซต์ของวิสาหกิจชุมชน ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคนั้นควรมุ่งเน้นสื่อสารที่ประสิทธิภาพ สามารถการเล่าเรื่องเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่น่าดึงดูดใจ เจาะจงกลุ่มเป้าหมายชัดเจน สร้างการรับรู้ภาพลักษณ์ของแบรนด์ให้กับกลุ่มเป้าหมายเพิ่มขึ้นจะช่วยให้ผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนเป็นที่รู้จักมากขึ้น สร้างมูลค่าเพิ่มขึ้น สามารถส่งมอบคุณค่าของธุรกิจไปสู่กลุ่มเป้าหมายได้ มีความใหม่ ตามความนิยม ไม่มีเนื้อหาเชิงลบหรือเนื้อหาที่ขัดต่อหลักจริยธรรม และช่วยแก้ปัญหาหรือตอบคำถามให้ลูกค้าได้ (Digital Tips, 2022)

◆ การเล่าเรื่องของผลิตภัณฑ์แปรรูปจากข้าวเบายอดม่วง โดยการอธิบายคุณสมบัติของสินค้าของวิสาหกิจชุมชน โดยแสดงถึงคุณสมบัติหลักของสินค้าที่แบรนด์นำเสนอว่าสามารถทำอะไรได้ โดยใช้ข้อเท็จจริง ข้อดีของผลิตภัณฑ์ว่ามีประโยชน์หรือมีความสำคัญต่อผู้บริโภคอย่างไร เมื่อเลือกบริโภคผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนทำให้การใช้ชีวิตดีขึ้นอย่างไรหรือเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น (Steps Academy, 2019) เช่น ข้อความเพื่ออธิบายคุณสมบัติที่ดีของผลิตภัณฑ์ “มีดีที่โคกสะบ้ากับผลิตภัณฑ์จากข้าว 5 ชนิด” “จมูกข้าวอัดแท่ง อาหารหลักที่มีประโยชน์บำรุงประสาทและสมอง” “ลดช่องข้าวเบายอดม่วง ขนมไทยโบราณ หวานอร่อยทานง่าย บำรุงสมอง และประสาทให้สดชื่น” (โคกสะบ้า, 2565)

บทวิเคราะห์

การถ่ายทอดความรู้ด้วยวิธีอบรมเชิงปฏิบัติการนี้สะท้อนให้เห็นว่าการถ่ายทอดความรู้นั้นเป็นรูปแบบของการทำงานร่วมกันของผู้คนที่มีความรู้ความสามารถ ที่ร่วมกันถ่ายทอดความรู้แก่สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ซึ่งผู้ถ่ายทอดและบุคคลจะมีความรู้ ความสามารถ หรือความรู้ที่แตกต่างกันออกไป โดยถ่ายทอดความรู้ควรจะได้ยอมรับและรับรู้แก่ทุกคนในชุมชนอย่างเสมอภาค เพราะจะส่งผลให้ชุมชนสามารถจะพัฒนาได้อย่างรวดเร็วมากกว่าการทำงานและเรียนรู้ในรูปแบบต่างคนต่างทำ

การสร้างนวัตกรรมของวิสาหกิจชุมชนที่เป็นผู้มีความสามารถถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสร้างเว็บไซต์ การผลิตสื่อ แก่สมาชิกของชุมชนของตนเองและชุมชนใกล้เคียงต่อไปได้ ซึ่งนวัตกรรมชุมชนนี้จะต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีมุมมองแปลกใหม่ที่แตกต่างจากคนทั่วไป เพื่อทำให้งานมีความน่าสนใจ และมีรูปลักษณะที่เปลี่ยนไปจากเดิม พร้อมทั้งจะเรียนรู้สิ่งใหม่อยู่ตลอดเวลาสามารถเรียนรู้ต่อยอดเช่นการสร้าง Application การขายสินค้าผ่าน Application อื่น ๆ ยอมรับฟังคำวิจารณ์และคำติชม มาพัฒนาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้งานสามารถตอบโจทย์ความต้องการของลูกค้าครบทุกมิติ รวมไปถึงความสอดคล้องกับบริบทอื่น ๆ เช่น ความซับซ้อนของเศรษฐกิจ เทคโนโลยี ความท้าทายต่าง ๆ และมีความสามารถในการเชื่อมโยงความคิด ส่งผลให้กระบวนการทำงานทางความคิดเป็น

ระบบมากขึ้น นอกจากนี้หากเกษตรกรมีความรู้เรื่องการขยายตลาดจำหน่ายผลผลิตไปบนช่องทางออนไลน์ก็สามารถดูแลวงจรการผลิตและจำหน่ายผลผลิตของตนได้ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำและปลายน้ำ

การถ่ายทอดความรู้โดยวิธีการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Socialization) เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญ ซึ่งปรากฏในทุกขั้นตอนของกระบวนการถ่ายทอดระหว่างผู้ถ่ายทอดและผู้รับความรู้ นับเป็นการส่งต่อความรู้ระหว่างกันได้ได้ง่าย ดังนั้น จึงจำเป็นต้องสร้างความคุ้นเคย การติดต่อสื่อสาร การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนเพื่อสร้างความเข้าใจ ความไว้วางใจระหว่างกัน และความรู้สึกเสมือนว่าเป็นสมาชิกของชุมชน ปฏิสัมพันธ์สองทางระหว่างผู้ให้และผู้รับความรู้นี้ควรมีความสม่ำเสมอ ต่อเนื่อง และไม่เป็นทางการ ซึ่งจะส่งผลให้การถ่ายทอดความรู้มีบรรยากาศของการช่วยเหลือแบ่งปันความรู้ตามแบบวิถีชุมชนที่มีรูปแบบการจัดการชุมชนแบบเอื้อเฟื้อ ช่วยเหลือ และสนับสนุน จะส่งผลต่อประสิทธิผลของการถ่ายทอดความรู้มากกว่าปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นเพียงช่วงระยะเวลาของการอบรม การติดตามผลการเข้าชมเว็บไซต์ โดยใช้ระบบนับจำนวนผู้เข้าชมที่สัมพันธ์กับยอดจำหน่ายสินค้าเป็นรายไตรมาสเพื่อติดตามว่าความรู้และการรับรู้นั้นทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเรื่องการสร้างมูลค่าเพิ่มและรายได้เพิ่มขึ้นอย่างไร

สรุป

การถ่ายทอดความรู้เพื่อการสร้างมูลค่าเพิ่มให้ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร แก่วิสาหกิจชุมชนตำบลนาข้าวเสียและเครือข่าย อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง สรุปได้ว่าเป็นการถ่ายทอดความรู้จากที่อยู่ในตัวบุคคล ซึ่งประกอบด้วยอาจารย์มหาวิทยาลัย ศิลปินแห่งชาติสาขาวรรณศิลป์ปี 2561 นักเขียนรางวัลซีไรต์สองสมัย (2554 และ 2563) และอดีตนักจดหมายเหตุที่เป็นผู้เชี่ยวชาญจังหวัดตรัง นำไปถ่ายทอดโดยตรงให้แก่ผู้รับการถ่ายทอดความรู้ ซึ่งเป็นสมาชิกคนหนุ่มสาวรุ่นใหม่ที่มีพลัง เป็นลูกหลานในชุมชน ผ่านทางการสื่อสารด้วยการพูด การบรรยาย การใช้สื่อประกอบ และการทดลองลงมือปฏิบัติ ส่งผลให้กระบวนการรับความรู้และการประยุกต์ใช้ซ้ำแล้วซ้ำอีก ทำให้ผู้อบรมมีความรู้ใหม่เรื่องการสร้างเว็บไซต์และการผลิตสื่อเพื่อการเผยแพร่ผลิตภัณฑ์บนโลกออนไลน์ ความรู้ใหม่นี้เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้และ

ผู้รับความรู้ โดยที่บทบาทการเป็นผู้ให้และผู้รับความรู้นั้นจะเกิดขึ้นสลับกันอยู่ตลอดเวลา ผ่านวิธีการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การแปลงให้เป็นความรู้ชัดเจน การรวมความรู้ จนนำไปสู่การแปลงความรู้สู่การปฏิบัติ เมื่อกระบวนการนี้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอจะทำให้ความรู้มีความชัดเจน เมื่อนำไปใช้และทำซ้ำ ๆ จะเกิดความรู้และความเชี่ยวชาญ

ดังนั้นการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการควรจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้รับถ่ายทอดความรู้ได้เกิดความรู้และการลงมือปฏิบัติ รวมทั้งให้คำปรึกษาเมื่อเกิดปัญหา แนะนำและแบ่งปันความรู้ใหม่อย่างต่อเนื่อง

บรรณานุกรม

- กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2563). **นโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2563–2570**. <https://www.mhesi.go.th/index.php/stg-policy/930-2563-2570.html>
- โคกสะบ้า. (2565). <https://kanokwan13737.wixsite.com/my-site-1>
- จิราพร จำปา. (2565). **ตรัง ดัน “ข้าวเบาอุดม่วง” สู้พืช GI หอม นุ่ม โภชนาการสูง**. https://www.technologychaoban.com/bullet-news-today/article_209726
- จำลอง ผึ้งชลจิตร จเด็จ กำจรเดช และสุนทรีย์ สังข์อยู่ทอ. (2565). **การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่องการเขียนเนื้อหาในยุคดิจิทัล** ภายใต้โครงการสร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้าและบริการ ในวันที่ 8 มีนาคม 2565 ณ วิสาหกิจชุมชนพัฒนาแปรรูปและจัดจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร ตำบลนาข้าวเสีย อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
- Digital Tips. (2022). **Content marketing คืออะไรพร้อมตัวอย่างการทำคอนเทนต์ที่น่าสนใจ**. <https://thedigitaltips.com/blog/marketing/content-marketing/>.
- ทวี เต็งรัง. (2559). ถิ่นบรรพกาล ในสุนทรี สังข์อยู่ทอ. เมืองท่าอันดามัน. (น.15-28). โรงพิมพ์บริษัทยืนหยัดชัดเจน

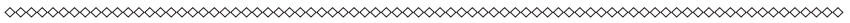
- ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน เรื่องคุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และ
การต่อทะเบียนของวิสาหกิจชุมชน. (2560). (2560, 3 กรกฎาคม).
ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 134 ตอนพิเศษ 175ง. หน้า 15-16.
- พิเชตวุฒิ นิลลออ. (2564). **โครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมระดับตำบล
1 ตำบล 1 มหาวิทยาลัย**. วิสาหกิจชุมชนตำบลนาข้าวเสีย (ไฟล์ข้อมูล).
- Morph. (2021). **10 โปรแกรมตัดต่อวิดีโอโหลดฟรีใช้งานง่ายเป็นมือใหม่ก็สบาย**.
<https://notebookspec.com/web/534464-10-video-editor-programs>
- Wix.com. (2020-2022). **พื้นที่การสร้างเว็บไซต์อย่างมืออาชีพ**. <https://th.wix.com/>
- วีรพล เต็งรัง. (2564). **โครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมระดับตำบล
ตำบล 1 มหาวิทยาลัย**. วิสาหกิจชุมชนตำบลนาข้าวเสีย (ไฟล์ข้อมูล).
- ศิริเพ็ญ อึ้งสิทธิพูนพร และกুমารี ลาภาอาภรณ์. (2559). **กระบวนการจัดการ
ความรู้ผ่านการถ่ายทอดความรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนฮากกา
ออนไลน์: ความสำเร็จและความท้าทาย Knowledge management (KM):
Transmitting local wisdom of the Hakka community on-line-successes
and challenges. วารสารภาษาและวัฒนธรรม 35, ฉบับ พิเศษ, 203-225.**
- Step Academy. (2019). **7 สูตรการเล่าเรื่อง Storytelling ให้แบรนด์ของคุณ
เป็นที่น่าจดจำ**. <https://stepstraining.co/content/7-formula-storytelling>.
- องค์การบริหารส่วนตำบลนาข้าวเสีย. (2549). **สภาพและข้อมูลพื้นฐานตำบล
นาข้าวเสีย**. <https://www.nakhaosia.go.th/index.php>.
- Cambridge Advanced Learner's Dictionary & Thesaurus**. (2016).
Knowledge. In <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/English/>.
- CLICKNEXT Company limited. (2019). **MakeWebEasy**. <https://www.clicknext.com/makewebeasy>.
- Kaplan, K. (2023). **WHY EVERY BUSINESS NEEDS A WEBSITE**.
<http://www.forbes.com/sites>.

KMT. (2018). **The Different Types of Knowledge.** <http://www.knowledge-managementtools.net/different-types-of-knowledge.html>.

Nonaka, I. (1994). “A dynamic theory of organizational knowledge creation”
Organ. Sci. 5, 14–37. doi: 10.1093/fampra/cmw098.

Nonaka, I., and Hirotaka T. (1995). *The Knowledge-Creating Company: How Japanese Companies Create the Dynamics of Innovation.* Oxford University Press, 1995.

ความหมายที่ปรากฏบนเรือพระในงานประเพณีลากพระ
อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
Meaning Presenting on Rue Phra in Lak Phra Festival,
Muang Songkhla, Songkhla Province

ชาญณรงค์ คงฉิม^{1*} (Channarong Kongchim)^{1*}

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มุ่งศึกษาความหมายที่ปรากฏบนเรือพระในงานประเพณีลากพระ ของอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา โดยการลงพื้นที่เก็บข้อมูลในช่วงที่มีการจัดงานประเพณีและเก็บข้อมูลย้อนหลังจากเอกสารและสื่อออนไลน์ ผลการศึกษาพบว่า เรือพระของจังหวัดสงขลา มีประวัติการจัดทำมาเป็นเวลายาวนาน ก่อน พ.ศ. 2438 ต่อมา พ.ศ. 2525 เทศบาลเมืองสงขลา ได้จัดประกวดเรือพระขึ้นเป็นปีแรก มีเรือพระมากกว่า 50 ลำต่อปีจากวัดต่าง ๆ ที่เข้าร่วมประกวดและจัดแสดง สำหรับการประกวดแบ่งเรือพระนั้น แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทประเพณีนิยม และอนุรักษ์ท้องถิ่น

ขณะที่การศึกษาความหมายโดยใช้แนวคิดสัญญาในกราววิเคราะห์เรือพระ พบ 4 ความหมาย คือ (1) ความหมายที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาและเหตุการณ์ในพุทธประวัติ อันเป็นที่มาตำนานการลากพระและความศรัทธาต่อพุทธศาสนาในสังคมภาคใต้ (2) ความหมายที่เกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์และเทพเจ้าที่ทรงเป็นดั่งสมมติเทพและเป็นเอกอัครศาสนูปถัมภก และเทพเจ้าที่ได้อิทธิพลจากศาสนาพราหมณ์-ฮินดู และอ้างอิงจากตำนานพุทธประวัติ (3) ความหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวและเอกลักษณ์ท้องถิ่น ที่แสดงให้เห็นถึงการเชิญชวน

^{1*} อาจารย์, สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, นครศรีธรรมราช 80280, E-mail: Channarong_jf@hotmail.com

^{1*} Lecturer, Department of Thai Language, Faculty of Education, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Nakhon Si Thammarat, 80280, E-mail: Channarong_jf@hotmail.com

*Corresponding author: E-mail address: Channarong_jf@hotmail.com

Received: January 8, 2023; Revised: April 29, 2023; Accepted: April 30, 2023

นักท่องเที่ยวให้มาเยือนจังหวัดสงขลาในช่วงเทศกาลต่าง ๆ และ (4) ความหมายที่เกี่ยวข้องกับพญานาค อันเป็นความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับสังคมพุทธศาสนาและสังคมภาคใต้

คำสำคัญ : ความหมาย, เรือพระ, ประเพณีลากพระ, จังหวัดสงขลา

Abstract

This academic article aims to study the meaning appearing on Rue Phra in the tradition of dragging the Buddha image of Muang District, Songkhla Province By visiting the data collection area during the traditional event and collecting retrospective data from documents and online media. The study found that Rue Phra of Songkhla Province has a history of making for a long time before 1895 Later, in 1982, Songkhla municipality organized a contest Rue Phra For the first year, there Rue Phra More than 50 boats per year from various temples contested and exhibited. for division contest Rue Phra It is divided into two types: traditional and local conservative.

While studying the meaning by using the concept of signs in analyzing Rue Phra found 4 meanings (1) Meaning related to Buddhism and events in the history of the Buddha which is the origin of the legend Lak Phra and faith in Buddhism in southern society. (2) Meaning related to the monarchy and gods who is like a deity and is the patron saint of religions and gods influenced by Brahmanism-Hinduism and references from Buddhist legends. (3) Meaning related to tourism promotion and local identity that represents inviting tourists to visit Songkhla during various festivals. (4) Meaning related to the serpent which is a belief related to Buddhist society and southern society.

Keyword : meaning, Rue Phra, tradition Lak Phra, Songkhla

บทนำ

ตามพุทธประวัติเล่าว่าหลังจากสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้แล้วในพรรษาที่ 7 พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้กระทำยมกปาฏิหาริย์ปราบเดียริณี ณ ป่ามะม่วงกรุงสาวัตถี พระองค์ได้เสด็จไปโปรดพระพุทธมารดาบนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ (Thongjab R. And Kumhom N. 2564: 256) เมื่อครบไตรมาสแล้วพระพุทธองค์ได้เสด็จลงมายังโลกมนุษย์ที่เมืองสังกัสสะนคร โดยพระอินทร์ได้เนรมิตบันได 3 บันได คือ บันไดแก้ว บันไดทอง และบันไดเงิน สำหรับการเสด็จมายังโลกมนุษย์ ซึ่งเชื่อว่าเป็นวันที่ 3 โลกเปิดออกนั้น คือ เทวโลก มนุษย์ และนรก ซึ่งตรงกับวันออกพรรษาของพุทธศาสนา “วันออกพรรษา” จึงเป็นวันสำคัญทางพุทธศาสนา เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “วันมหาปวารณา” ถือเป็นวันสุดท้ายที่ภิกษุอยู่จำพรรษาครบไตรมาส หรือ 3 เดือน โดยเริ่มตั้งแต่วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8 ไปจนถึงวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 ตามประวัติเป็นวันที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเห็นว่า พระสงฆ์ที่ออกไปเผยแผ่ธรรมได้รับความยากลำบากในช่วงฤดูฝน และเพื่อป้องกันพระภิกษุไปเหยียบย่ำอัญชีของชาวบ้าน พระพุทธเจ้าจึงทรงอนุญาตให้ภิกษุอยู่ประจำอารามใดอารามหนึ่งเป็นเวลา 3 เดือน และเพื่อให้ภิกษุนั้นได้มีโอกาสศึกษารวมคำสอนด้วย การเข้าพรรษาจึงถือปฏิบัติสืบมาจนถึงทุกวันนี้

สำหรับคณะสงฆ์ในประเทศไทย ได้ถือปฏิบัติวันออกพรรษามาตั้งแต่สมัยพุทธกาล โดยหลังวันออกพรรษา 1 วัน ตรงกับวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 เรียกว่า วันเทโวโรหณะ ในประเทศไทยมีการจัดประเพณีหลังออกพรรษาต่างพื้นที่กันไป เช่น ประเพณีไหลเรือไฟ ของชาวจังหวัดนครพนม ที่เป็นความเชื่อเกี่ยวกับการบูชารอยพระพุทธบาท ประเพณีโยนบัว ของชาวบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ และประเพณีลากพระของชาวไทยภาคใต้ ประวัติประเพณีลากพระของชาวไทยภาคใต้นั้นได้สืบทอดมาตั้งแต่โบราณ ชาวไทยภาคใต้มีความเชื่อว่า หลังจากท้องคัมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จลงมาจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์แล้ว ชาวนครสังกัสสะจำนวนมากไปต้อนรับและรอใส่บาตร แต่ด้วยประชาชนจำนวนมากจึงมีการนำอาหารหวานคาวนั้นพันห่อด้วยใบไม้แล้วโยนส่งต่อ ๆ กันใส่ในบาตรของพระพุทธเจ้า ภายหลังเมื่อพระพุทธเจ้าได้ดับขันธปรินิพพานแล้วมีการอัญเชิญพระพุทธรูปแทนพระองค์ใส่บุษบกเพื่อชักลากไปยังสถานที่ต่าง ๆ เพื่อประกาศให้ทราบทั่วถึงวันออกพรรษาแล้วและเพื่อให้ประชาชนได้ทำบุญตักบาตร และความเป็นสิริมงคลด้วย

ประเพณีลากพระของชาวไทยภาคใต้จัดขึ้นในหลายจังหวัด โดยสมัยก่อนมีการชักลาก “เรือพระ” วัตถุที่ประกอบจากไม้ ใบบัว กระจาดแหลึง เรียกต่างกันอย่างออกไป เช่น เรือพนมพระ พนมพระ นมพระ และเรือพระ เป็นต้น โดยมีทั้งการลาก “ทางน้ำ” (ทำเป็นเรือหรือแพ มีบุษบกตรงกลางประดิษฐานพระพุทธรูป) และ “ทางบก” นิยมทำเป็นรูปพญานาคไว้ข้างที่ตรงกลางมีการวางบุษบกสำหรับประดิษฐานสถานพระพุทธรูปสำคัญของวัด ลากไปยังสถานที่สำคัญต่าง ๆ ที่มีการนัดหมายกัน ซึ่งในปัจจุบันมีองค์กรหน่วยงานของท้องถิ่นเป็นเจ้าของภาพในการจัดงาน เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล และอำเภอต่าง ๆ ในภาคใต้ที่มีการจัดงานประเพณีลากพระขึ้น เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่มีการเชิญชวนให้ทุกวัดในจังหวัดประดิษฐานเรือพระเข้าประกวด หรืออำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ที่มีการลากเรือพระจากวัดต่าง ๆ มาจอดรวมกันแล้วจัดงานสมโภช มิ่งนามหรรพต่าง ๆ แล้วมีการนิมนต์พระภิกษุมานั่งบิณฑบาตรและฉันภัตตาหารด้วย

เช่นเดียวกับเทศบาลนครสงขลา เป็นหน่วยงานราชการที่มีส่วนสำคัญในการสืบสานประเพณี ได้จัดประเพณีลากพระขึ้นบริเวณสระบัว ตำบลบ่อยาง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เป็นประจำทุกปี มีการประกวดเรือพระจากวัดต่าง ๆ และเรือพระที่นำมาจัดแสดงว่า 50 ลำ สำหรับการประกวดนั้นแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ (1) เรือพระประเภทประเพณีนิยม ที่นิยมทำจากโฟมแล้วแต้มสีฉูดฉาด และ (2) เรือพระประเภทอนุรักษ์ท้องถิ่น ที่นำวัสดุจากธรรมชาติมาทำเรือพระเป็นหลัก ทำให้ประชาชนที่เข้าร่วมงานประเพณีลากพระ ได้ร่วมทำบุญและร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่เทศบาลนครสงขลาจัดขึ้น โดยเรือพระได้นำเสนอเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับพุทธประวัติ ความเป็นท้องถิ่น และความเชื่อต่าง ๆ ที่น่าสนใจศึกษา ยิ่ง โดยความหมายทั้งทางโลกและทางธรรมนับเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญที่มิช่างได้สร้างสรรคขึ้น

เรือพระที่นำมาประกวดและจัดแสดงในพื้นที่สระบัว อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา นั้นจึงมีความน่าสนใจ โดยเฉพาะด้านความหมาย (Meaning) ที่ปรากฏผ่านลวดลายต่าง ๆ หากพิจารณาให้ลุ่มลึกพบว่าเรือพระมีลักษณะเป็นวัตถุเชิงวัฒนธรรมต่าง ๆ (cultural objects) ที่มีความหมายในตัวเอง โดยเฉพาะการนำแนวคิดเรื่องสัญลักษณ์ (sign) เข้ามาศึกษาจะทำให้เข้าใจความหมายที่ปรากฏบนเรือพระมากยิ่งขึ้น

ซึ่งชัยรัตน์ เจริญสินโอราฟ กล่าวว่า ความหมายของสัญลักษณ์เป็นเรื่องของความแตกต่าง (distinction) และความสัมพันธ์ (relation) ภายใต้ระบบเดียวกัน โดยจะแสดงให้เห็นความแตกต่างและการยอมรับหรือเข้าใจร่วมกัน สัญลักษณ์จึงมิได้มีความหมายในตัวเอง แต่ตีความที่ความหมายในตัวเอง (Charoensin-o-lam Ch., 2012: 56)

นอกจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลเรือพระทั้ง 2 ประเภท นอกจากมีวัตถุประสงค์เพื่อสืบสานประเพณีอันดีงามแล้ว พบว่าเรือพระยังมีสัญลักษณ์ทางความหมายน่าสนใจ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับสังคมและวัฒนธรรมของคนไทยภาคใต้ บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์ของการศึกษา 2 ประการ คือ

1. ศึกษาประวัติความเป็นมาของประเพณีลากพระของอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
2. ศึกษาความหมายที่ปรากฏบนเรือพระของอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

โดยเก็บข้อมูลจากการลงพื้นที่ในช่วงเทศกาลออกพรรษา จากเอกสารงานวิจัย และข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ แล้วนำเสนอผลในรูปแบบโดยการวิเคราะห์รูปแบบการพรรณนาวิเคราะห์

ประวัติความเป็นมาของประเพณีลากพระของอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

เรือพระในจังหวัดสงขลา แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) เรือพระทางน้ำ นิยมประดิษฐ์เรือพระในพื้นที่ติดกับน้ำ โดยเฉพาะอำเภอระโนด และ 2) เรือพระทางบก จะอยู่ในท้องถิ่นชุมชนที่เป็นเกษตรกรรม (Malakunto Phr., 2022 : 140) การทำเรือพระทางบกนั้น ในระยะแรกมีการทำเรือพระเป็น “แม่เรือ” ที่ใช้ขนไม้ขนาดใหญ่ แทนล้อ ซึ่งมีความหนักและต้องใช้คนในการลากเป็นจำนวนมาก ต่อมาละต่อมาได้พัฒนามาเรื่อย ๆ จนใช้โครงเหล็กและล้อของรถยนต์มาประกอบเชื่อมและประดับตกแต่งอย่างสวยงาม

ประเพณีการลากพระในจังหวัดสงขลา ได้สืบทอดกันมาอย่างยาวนานก่อน พ.ศ. 2438 ปรากฏในรายงานของพระวิจิตรวรสาสน์ ครั้งตรวจราชการเมืองพัทลุง ตรงกับ ร.ศ. 114 (Watcharaphan S. 2537: 2) และต่อมาในช่วงทศวรรษที่ 2490-2495 มีการนัดหมายกันของแต่ละวัดเพื่อลากเรือพระไปยังบริเวณพื้นที่สระบัว ตำบลบ่อยาง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา แต่ละวัดมีการตกแต่งเรือพระอย่างสวยงาม กระทั่ง

พ.ศ. 2525 เทศบาลเมืองสงขลา ได้จัดประกวดเรือพระขึ้นเป็นปีแรก (Watcharaphan S. 2537 : 2-3) โดยเรือพระของวัดเขาแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ได้รับรางวัลชนะเลิศ และ พ.ศ. 2565 มีเรือพระเข้าประเภทประเพณีนิยม เข้าร่วมประกวด 12 วัด และเรือพระวัดโรงวาส อำเภอเมืองสงขลา ได้รับรางวัลชนะเลิศ พร้อมด้วยพระราชทาน สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และเรือพระประเภทอนุรักษ์ท้องถิ่น เรือพระวัดสระเกษ อำเภอเมืองสงขลา ได้รับรางวัลชนะเลิศ พร้อมด้วยพระราชทานสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ขณะเดียวกันเทศบาลนครสงขลาอนุญาตให้ เรือพระทั่วไปของวัดต่าง ๆ ที่ไม่ส่งเข้าประกวดเข้าร่วมจัดแสดงได้ด้วยเช่นกัน โดยในช่วงระยะเวลา 10 ปี ที่ผ่านมา มีวัดต่าง ๆ ในเกือบทุกอำเภอของจังหวัดสงขลา นิยมนำเรือพระเข้ามาส่งประกวดและจัดแสดงไม่ต่ำกว่า 50 และ ปัจจุบันเทศบาลนครสงขลาได้มีการจัดประกวดเรือพระเป็นประจำทุกปี (เว้นในช่วงงานพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และช่วงระบอบของไวรัสโควิด-19) โดยได้แบ่งประเภทของเรือพระในการประกวดออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. เรือพระประเภทประเพณีนิยม คือมีการสร้างสรรค์ด้วยวัสดุที่ไม่เป็นธรรมชาติ โดยเฉพาะการตกแต่งและแต้มสีด้วยโคมเป็นหลัก
2. เรือพระประเภทอนุรักษ์ท้องถิ่น ที่มีการสร้างสรรค์จากวัสดุทางธรรมชาติเป็นหลักที่สามารถหาได้ในท้องถิ่นเช่น ไม้ตาล เปลือกไม้ หรือใบไม้ เป็นต้น

เรือพระประเภทอนุรักษ์ท้องถิ่น เริ่มมีการประกวดใน พ.ศ. 2543 โดยเรือพระของวัดแหลมพ้อ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ได้รับรางวัลชนะเลิศ และ พ.ศ. 2565 เรือพระวัดสระเกษ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา โดยเรือพระประเภทอนุรักษ์ท้องถิ่น ทีมงานช่างของวัดที่ส่งเข้าประกวดนิยมนำวัสดุทางธรรมชาติ อาทิ ทางมะพร้าว ใบตาลไตนอด การแทงหยวกจากกาบกล้วย กะลามะพร้าว เป็นต้น นำมาประดิษฐ์เป็นเรือพระ

การประดิษฐ์เรือพระของแต่ละวัดได้พัฒนากระบวนการประดิษฐ์จากอดีตถึงปัจจุบัน มีการพัฒนารูปทรงอย่างงดงาม โดยเรือพระในจังหวัดสงขลา มีองค์ประกอบหลัก ดังนี้

ภาพที่ 1 เรือพระวัดโรงวาส รางวัลชนะเลิศ ประจำปี 2565 (เลขโดยผู้วิจัย)
ที่มา : www.songkhcity.go.th

องค์ประกอบหลักของเรือพระที่นิยมนำมาประกวดและจัดแสดง ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ พญานาค บุชบก และส่วนประกอบอื่น ๆ ดังนี้

- 1) พญานาค ประกอบด้วย “หัวนาค” และ “หางนาค” มีตั้งแต่ 2 หัว 2 หาง ขึ้นไปจนถึง 9 หัว 9 หาง ประดับในส่วนหัวเรือพระและส่วนหางเรือพระ
- 2) บุชบก เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปประจำเรือพระ นิยมใช้พระปางอุ้มบาตร ปางห้ามมาร และปางห้ามญาติ ประดิษฐานอยู่ส่วนกลางของเรือพระ
- 3) ส่วนประกอบอื่น ๆ ตามความนิยม ประกอบด้วย ป้ายชื่อวัด ตราสัญลักษณ์หรือพระปรมาภิไธยย่อของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรือกราว พุทธประวัติ ฉัตร บั้งแทรก ธงชาติ ธงสัญลักษณ์ ธงหางไก่ และการตกแต่งที่แสดงถึงความเชื่อความศรัทธาต่อพุทธศาสนา

ภาพที่ 2 เรือพระประเภทอนุรักษ์ท้องถิ่น วัดสระเกษ จังหวัดสงขลา
ที่มา : เพจประเพณีลากพระและตักบาตรเทโว จังหวัดสงขลา

การจัดประกวดเรือพระในเขตอำเภอเมืองจังหวัดสงขลาที่เทศบาลนครสงขลา จัดขึ้น แสดงให้เห็นพัฒนาการการประดิษฐ์เรือพระที่ส่งเข้าประกวดและการจัดแสดง โดยแต่ละวัดจะมีการปรับเปลี่ยนองค์ประกอบ ทั้ง 3 ส่วน คือ พญานาค บุษบก และส่วนประกอบอื่น ๆ ตามความนิยม เช่น เรือพระประเพณีประเพณีนิยม มีการประดิษฐ์หัว หางพญานาค ในส่วนหน้าและหลังของเรือพระ จำนวน 5 7 9 หัว ตามลำดับตามความเชื่อและความสวยงามของขนาดลำเรือพระ

ขณะที่การประดิษฐ์บุษบก สำหรับประดิษฐานพระพุทธรูป พบว่าพระพุทธรูป 3 ปางที่แต่ละวัดนิยมนำมาประดิษฐาน คือ ปางอุ้มบาตร ปางห้ามญาติ และปางห้ามมาร ที่แกะสลักด้วยไม้หรือหล่อด้วยโลหะ โดยบุษบกเป็นส่วนที่สูงที่สุดของเรือพระ มีการย่อหรือปรับขนาดให้เล็กลงหรือใหญ่ขึ้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับท้องถิ่น สายไฟระหว่างเสาไฟฟ้าอีกฝั่งของถนนทำให้ทีมงานช่างต้องประดิษฐ์บุษบกในลักษณะการถอดประกอบออกเป็น ส่วน ๆ

นอกจากนี้ส่วนประกอบอื่น ๆ ตามความนิยม มีการปรับและพัฒนาให้มีความทันสมัยมากยิ่งขึ้น เช่น มีการประดิษฐ์พระพุทธรูปปางต่าง ๆ จากโคมระย้า อาทิ ปางปรีณิพพาน ปางตรัสรู้ ปางแสดงปัญญาจักรวาล และมีวงกลมหน้าธรรมจักร อันเป็นสัญลักษณ์ของพุทธศาสนา หรือมีการประดิษฐ์ตราสัญลักษณ์หรือพระปรมาภิไธยย่อของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวตามโอกาสอภิรักษ์จิตสมัยแห่งกาลพระราชสมภพอีกด้วย

ความหมายที่ปรากฏบนเรือพระของอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

การประดับตกแต่งเรือพระสำหรับการประกวดและเข้าร่วมจัดแสดงในพื้นที่เทศบาลนครสงขลา อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา นอกจากวัตถุประสงค์เพื่อการสืบสานประเพณีที่ดั้งเดิมแล้ว ยังมีวัตถุประสงค์เพื่อการประกวดแข่งขัน ที่เกิดจากการสร้างสรรค์ของทีมงานช่างเรือพระของแต่ละวัด มีการประดับตกแต่งที่มีความเหมือนและต่างกันอย่างออกแนวตามแนวคิดสร้างสรรค์ ซึ่งล้วนมีความหมายทั้งสิ้นที่ให้ประชาชนตีความต่อเหตุการณ์ในสมัยพุทธกาลและสถานการณ์ปัจจุบันได้ในระดับหนึ่ง

ในบทความนี้ผู้เขียนจึงมุ่งศึกษาความหมายที่ปรากฏบนเรือพระ โดยใช้แนวคิดสัญณะ (Sign) ที่มองว่าระบบสัญณะที่สื่อความคิดต่าง ๆ ที่ไม่ต่างไปจากระบบงานเขียน พิธีกรรมเชิงสัญลักษณ์แบบต่าง ๆ กฎเกณฑ์มารยาททางสังคม สัญลักษณ์ทางทหาร และอื่น ๆ (Charoensin-o-larn Ch, 2012 : 17-18) ที่ต้องอาศัยการตีความระหว่างรูปสัญณะ กับความหมายสัญณะหรือความคิดที่รูปต้องการจะสื่อ และความหมายทางสัญศาสตร์ (Mythologies) โดยนพพร ประชากุล กล่าวว่าคุณความหมายในทางสัญศาสตร์ (Mythologies) มี 2 ระดับ คือ ความหมายตรงและความหมายแฝง ที่เกี่ยวกับคติความเชื่อและค่านิยมที่ไหลเวียนอยู่ในสังคมและวัฒนธรรม (Pachakun N. 2012 : 142)

กล่าวคือ “ความหมาย” หมายถึง สิ่งที่ดีความไว้หรือแปลความไว้ เป็นหัวใจของการสื่อความหมายและคุณค่าผ่านลายละเอียดต่าง ๆ ที่ต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปสัญณะและความหมายทางวัฒนธรรมในการตีความเพื่อหาความหมาย (meaning) ที่ปรากฏนอกเหนือจากตัวบท และสำหรับการศึกษาความหมายของเรือพระ ผู้วิจัยพบว่านอกจากวัตถุประสงค์ที่ปรากฏบนเรือพระนั้นยังมี “ความหมาย” ที่ช่างทำเรือพระซ่อนหรือตั้งใจสร้างสรรค์ออกมา โดยจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลสามารถวิเคราะห์สรุปได้ 4 ความหมาย ดังนี้

1. ความหมายที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาและเหตุการณ์ในพุทธประวัติ

เรือพระที่นำมาจัดแสดงและประกวดในพื้นที่บริเวณสระบัว อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา นั้น ส่วนใหญ่จะใช้โครงสร้างเหล็กของรถยนต์ขนาดความกว้างและความยาวมากกว่า 3X5 เมตร มีการใช้โครงไม้และวัสดุต่าง ๆ มาตกแต่ง มีการนำพระพุทธรูปปางประทับยืน โดยเฉพาะปางอุ้มบาตรมาเป็นบรรจุใส่บุษบกเรือพระ

ขณะเดียวกันก็นิยมประดิษฐ์รูปพระพุทธเจ้าจาก ประกอบด้วย

1) เจ้าชายสิทธัตถะตอนประสูติ นิยมนำภาพหรือแกะสลักโคมเป็นรูป เจ้าชายสิทธัตถะตอนประสูติ ไว้หน้าเรือพระ ซึ่งสมัยนั้นมีกระแสความนิยมเรื่อง BABY BUDDHA เป็นการสร้างพระพุทธรูปขณะที่เจ้าชายสิทธัตถะประสูติออกจากครรภ์พระราชมารดา สามารถเสด็จได้ 7 ก้าว โดยพระองค์ตรัสว่า “เราเป็นผู้เลิศที่สุด ประเสริฐที่สุด เจริญที่สุดในโลก ชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย บัดนี้ภพใหม่จะไม่มีอีก”

2) เจ้าชายสิทธัตถะตอนออกผนวช ที่ทรงควบบำกัณฐกะเสด็จพร้อมด้วย นายฉันทะ เหตุการณ์ตอนที่เจ้าชายสิทธัตถะทอดพระเนตรเห็นเทวทูต 4 คือ คนแก่ คนเจ็บ คนตาย และสมณะ ทำให้ทรงเบื่อหน่าย จนเสด็จหนีออกบวชในเวลาต่อมา

3) พระพุทธเจ้าบำเพ็ญทุกกิริยาและตรัสรู้ นิยมนำมาวางไว้ส่วนหน้าของบุษบก ในเหตุการณ์ตอนที่มุลจินท์นาคราชมาแผ่พังพานกันฝนให้พระพุทธเจ้า ซึ่งเป็นที่มาของพระพุทธรูปปางนาครก และบางวัดมีการวาดภาพปัจจุบันคือทั้ง 5 ได้แก่ พระโกณฑัญญะ พระวชิระ พระภัททิยะ พระมหานามะ และพระอัสสชิ ขณะแสดงปฐมเทศนาด้วย

4) พระพุทธเจ้าปรินิพพาน ที่นิยมนำมาประดับไว้ส่วนหน้าหรือท้ายของเรือพระเช่นเดียวกัน

5) พระพุทธเจ้าเสด็จลงจากเทวโลก ที่ปรากฏในตอนท้ายของเรือพระ โดยจะมีวิมานพระอินทร์ รูปถือฉัตร และกลุ่มขัณฑ์บรรเลงพระพุทธรูปเจ้าขณะเสด็จลงมาพร้อมด้วยชาวเมืองสังกัสสะมาถวายการต้อนรับพระพุทธเจ้า และมีภาพเหล่าญาติในนรก อันเป็นเหตุการณ์ที่มาของตำนานการลากพระ มีความเชื่อว่าเป็นวันที่ทั้ง 3 ภพ คือ สวรรค์ โลกมนุษย์ และนรกเปิด

ภาพที่ 3 เหตุการณ์เจ้าชายสิทธัตถะออกผนวชโดยนายฉันทะ
เป็นผู้ติดตามเรือพระวัดโรงวาส ปี พ.ศ. 2562
ที่มา : ชาบุญรงค์ คงฉิม

ความหมายที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาและเหตุการณ์ในพุทธประวัติ พบว่า จะเน้นไปที่เหตุการณ์ในพุทธประวัติตั้งแต่เหตุการณ์ประสูติ เสด็จออกผนวช ตรัสรู้ และปรินิพพานของพระพุทธเจ้า เป็นการสื่อความหมายแบบตรงไปตรงมา ทำให้ประชาชนที่เข้ามาเที่ยวงานประเพณีลากพระสามารถรับรู้และเข้าใจต่อเหตุการณ์ในพุทธประวัติได้ โดยเหตุการณ์ทั้งหมดล้วนเป็นที่นิยมจากช่างทำเรือพระเกือบทุกวัน โดยมีการออกแบบที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกันไปในแต่ละปี

2. ความหมายที่เกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์และเทพเจ้า

ความหมายที่เกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์ที่ปรากฏบนเรือพระส่วนใหญ่ นิยมนำพระปรมาภิไธยย่อของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาประดิษฐานบนเรือพระ ขอ 2 พระองค์ คือ ภ.ป.ร. พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และ ว.ป.ร. คือ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่แสดงออกถึงความจงรักภักดีและการเทิดทูลสถานบันพระมหากษัตริย์ไว้ด้วยพระองค์ทรงเป็นเอกอัครศาสนูปถัมภก

ภาพที่ 4 ตราพระปรมาภิไธยย่อ ว.ป.ร. เรือพระวัดมะขามคลาน อำเภอสทิงพระ และรูปพระนารายณ์ทรงสุบรรณ วัดบางदान อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
ที่มา : ชาญณรงค์ คงฉิม

ตัวอย่างจากภาพเรือพระวัดมะขามคลาน อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา มีการแกะสลักโคมเป็นรูปตราพระปรมาภิไธยย่อ ว.ป.ร. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 10) ซึ่งเป็นที่นิยมของเรือพระที่เข้าประกวด โดยจะแกะสลักสลักโคมเป็นรูปตราพระปรมาภิไธยย่อประดิษฐานเหนือป้ายวัด

ขณะที่เรือพระวัดบางदान อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ปี พ.ศ. 2561 มีการแกะสลักโคมเป็นรูปพระรูปนารายณ์ทรงสุบรรณ เป็นปางหนึ่งของพระนารายณ์ที่เป็นเทพเจ้า 1 ใน 3 องค์ (พระศิวะ พระพรหม พระนารายณ์) ในศาสนาพราหมณ์-ฮินดู โดยพระนารายณ์มีพาหนะ คือ พญาครุฑ และพญานาค ซึ่งตรงกับพระนามเรือพระที่นั่งนารายณ์ทรงสุบรรณ รัชกาล ที่ 9 ที่จัดสร้างขึ้นในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติครบ 50 ปี ซึ่งตรงกับ ปี พ.ศ. 2539

การประดิษฐ์รูป “พญาครุฑ” บนเรือพระ หากพิจารณาความหมายของพญาครุฑในฐานะที่เป็นพาหนะของพระนารายณ์ แยกตราพระปรมาภิไธยย่อ (ว.ป.ร.) ของเรือพระวัดมะขามคลาน อ.สทิงพระ จังหวัดสงขลา แสดงให้เห็นคติที่รับอิทธิพลมาจากศาสนาพราหมณ์-ฮินดู เรื่องความเป็นสมมติเทพของพระมหากษัตริย์ที่เชื่อว่าทรงเป็นพระนารายณ์อวตาร ที่เป็นพ่อแห่งแผ่นดินและเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชนชาวไทย โดยมีการประดิษฐ์คำว่า “ทรงพระเจริญ” ที่เป็นการถวายพระพรของราษฎรแด่พระมหากษัตริย์ และชนบทที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของการประดิษฐ์เรือพระในจังหวัดสงขลา

ขณะที่ความหมายที่เกี่ยวกับ เทพเจ้า คือ เทวดาผู้เป็นใหญ่ ปราภฏในสังคมไทย ภาคได้มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยเป็นความเชื่อมาจากศาสนาพราหมณ์-ฮินดู และความเชื่อทางพุทธประวัติ การสร้างเรือพระในจังหวัดสงขลา นิยมประดิษฐ์รูปเทวดามาเป็นส่วนประกอบ โดยนำมาเป็นส่วนหนึ่งของเหตุการณ์ในพุทธประวัติ หรือองค์ประกอบอื่น ๆ เช่น เทวดาขับกล่อมบรรเลงขณะพระพุทธรูปเสด็จลงมา จากสวรรค์ขึ้นดาวดึงส์ เทวดาถือป้ายชื่อวัด เป็นต้น

ภาพที่ 5 วัดมะขามคชานประดิษฐ์รูปเทวดามารับป้ายชื่อวัด
ที่มา: ชาญณรงค์ คงฉิม

การใ้รูปเทวดา เทพเจ้า ในเรือพระแสดงให้เห็นอิทธิพลของศาสนาโดยเฉพาะ พราหมณ์-ฮินดู และที่เป็นส่วนหนึ่งของตำนานพุทธศาสนา ในหมวดพระสุตตันตปิฎก ที่เกี่ยวกับพุทธประวัติ ซึ่งส่วนมีเทวดาเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยเช่นเดียวกัน

3. การส่งเสริมการท่องเที่ยวและเอกลักษณ์ท้องถิ่น

ความหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวและเอกลักษณ์ท้องถิ่น จัดเป็นลูกเล่นสำคัญที่ช่างประดิษฐ์เรือพระแต่ละวัดมีอาจจะเลยได้ กล่าวคือ มีการสอดแทรกความเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดสงขลาลงไปบนเรือพระด้วย โดยเฉพาะ การส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น เรือพระของวัดโคกเหนือ อำเภอลาดหญ้า จังหวัดสงขลา ที่นำมาประกวดในอำเภอเมือง มีการติดรูปเครื่องบินและคำว่า “amazing ไทยเท่” ที่เป็นแคมเปญการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ที่การสื่อสารการตลาดภายใต้แนวคิด ‘เมืองไทย สวยทุกที่ เท่ทุกเวลา’ นำเสนอภาพความมหัศจรรย์ของเมืองไทยให้เกิด

การรับรู้ การสัมผัสและการเรียนรู้มากขึ้น จนสามารถสร้างปรากฏการณ์นักเดินทางท่องเที่ยวในเมืองไทยแบบ ‘เท่ ๆ’ และมีคุณภาพ (Retrieved from, <https://www.thaihotelbusiness.com/news-update/amazing-ไทยเท่>) และมีรูปตราสัญลักษณ์การบินไทย ซึ่งหากพิจารณาแล้วพบว่า อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา เป็นที่ตั้งของท่าอากาศยานนานาชาติหาดใหญ่ นั่นเอง

ภาพที่ 6 เรือพระวัดโคกเหรียญ อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา
ที่มา : ชาญณรงค์ คงฉิม

ขณะที่เรือพระของวัดน้ำกระจ่าย อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ปี พ.ศ. 2565 ที่มีการแกะสลักใหม่เป็นรูป “ประตูเมืองเก่าสงขลา” ซึ่งตั้งอยู่ที่ถนนนครนอก ตำบลบ่อยาง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เป็นสถานที่สำคัญที่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเมื่อเดินทางมาเมืองสงขลาจะถ่ายภาพเก็บไว้เป็นที่ระลึก นอกจากนี้ยังมีรูปโค 2 ตัว ชนกัน เรียกว่า “วัวชน” หน้ากำแพงเมืองเก่าสงขลา โดยวัวชนนั้นเป็นกีฬาพื้นเมืองของภาคใต้ ได้รับความนิยมแพร่หลายในหลายจังหวัด มีทั้งเลี้ยงเพื่อการขาย และการพนันแข่งขัน ขณะเดียวกัน รูปวัวชนปรากฏพ้องกับสโมสรฟุตบอลสงขลา ยูไนเต็ด หรือฉายา “วัวชนแดนใต้” ที่มีบริษัทฟุตบอลจังหวัดสงขลาเป็นเจ้าของ และนอกจากนี้เรือพระบางวัดมีการวาดรูปและแกะสลักรูปตัวตลกของการแสดงหนังตะลุง เช่น นายเท่ง หนู่น้อย ประดับบนเรือพระด้วย

ภาพที่ 7 การแกะสลักไฟมเป็นรูปประตุมืองสงขลาและว้ชน เรือพระวัดน้ำกระจาย
ที่มา: ชาญณรงค์ คงฉิม

4. ความหมายที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อพญานาค

ความหมายที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อที่ปรากฏบนเรือพระ โดยเฉพาะความเชื่อเรื่องพญานาค ที่ปรากฏคู่กับลึงคมไทยมาช้านาน สำหรับทางพุทธศาสนานั้น พญานาคเป็นผู้ศรัทธาต่อพระพุทธศาสนาเป็นอย่างยิ่ง โดยมีพญานาคตนหนึ่ง แอบแปลงกายมาขอบวชในพุทธศาสนา แต่เมื่อลึงมตัวก็กลับแปลงร่างเป็นพญานาคดังเดิม จากนั้นพระพุทธเจ้าจึงทรงห้ามมิให้บวชและอนุญาตให้บวชได้เฉพาะมนุษย์เท่านั้น

ภาพที่ 7 นาคลึงมดำตระกูลกัณหาโคตรมธเรือพระวัดโรงวาส
ที่มา: เพจเรือพระวัดโรงวาส

นอกจากนี้แล้ว นาคยังถูกตีความว่าเป็นสัญลักษณ์ของน้ำและความอุดมสมบูรณ์ ที่เกิดขึ้นโดยโอปาติกะ พระมณูศักดิ์ อุตตโร กล่าวว่ามีกรแบ่งนาคออกเป็น 4 กำเนิดแล้ว ในทางพระพุทธศาสนายังแบ่ง นาคออกเป็น 4 ตระกูล โดยอาศัยสีของผิวกายด้วย ได้แก่ (1) ตระกูลวิรูปักษ์ นาคสีทอง (2) ตระกูลเอราปถะ นาคสีเขียว (3) ตระกูลฉัพยาปุตตะ นาคสีรุ้ง และ (4) ตระกูลกัณฑาโคตรมะ นาคสีดำ (Uttaro M, 2021: 181) การออกแบบเรือพระของวัดโรงวาสในปี พ.ศ. 2565 นั้น จึงมีการประดิษฐ์นาคเป็นสีดำในส่วนหน้าของเรือพระซึ่งเป็นนาคในตระกูลกัณฑาโคตรมะ แสดงให้เห็นถึงความดุร้าย น่ากลัว อันหนึ่งเป็นการชมขวัญเรือพระวัดอื่น ๆ ในการประกวดเรือพระด้วย

การใช้พญานาคในเรือพระนั้นจึงเป็นส่วนประกอบหนึ่งสำคัญ อาจตีความหมายไปยังเหตุการณ์ในสมัยพุทธกาลตอนที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จลงจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ โดยพระอินทร์ได้เนรมิตบันไดเงิน บันไดทอง และบันไดนาค ซึ่ง คำว่า “นาค” ของบันไดนี้อาจหมายถึง โลหะที่ผสมจากจากทองแดง ทองคำ และเงิน และอีกความหมายถึง คือ “พญานาค” นั่นเอง ซึ่งแต่เดิมการจัดทำเรือมีการแกะสลักไม้เป็นพญานาคเพียง 2 ตัว ขนาบข้างเรือพระ และต่อมาได้พัฒนาทำหัวและหางพญานาคมากขึ้นตั้งแต่ 3 เป็นต้นไป

สรุปผล

ประเพณีลากพระในจังหวัดสงขลามีมาอย่างยาวนาน ต่อมาเมื่อมีการจัดประกวดเรือพระขึ้นบริเวณพื้นที่สระบัว ตำบลบ่อยาง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ได้รับความร่วมมือจากหลาย ๆ วัด นิยมนำเรือพระมาจัดแสดงและส่งเข้าประกวด พบองค์ประกอบของเรือพระที่เหมือนกัน 3 อย่าง คือ (1) หัวและหางพญานาค (2) นุชบกสำหรับประดิษฐานพระพุทธรูป (3) การประดับด้วยวัสดุอื่น ๆ เช่น ธง ฉัตร เป็นต้น

การใช้แนวคิดสัญลักษณ์ (Sign) เพื่อศึกษาความหมายที่ปรากฏบนเรือพระในงานประเพณีลากพระของอำเภอเมือง จังหวัดสงขลานั้น ทำให้เห็นว่าเรือพระเป็นผลงานศิลปะประเภทหนึ่งของชาวบ้านมีความงดงามเป็นเอกลักษณ์ ทำให้เกิดความเพลิดเพลินนับเป็นสุนทรียภาพที่สามารถเข้าใจและรู้สึกได้ มีสัญลักษณ์ทางความหมาย

โดยปรากฏทั้งความหมายตรงและความหมายที่แฝงด้วยคติความเชื่อและสังคมวัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดความนั้น

เมื่อนำมาวิเคราะห์ด้านความหมายที่ปรากฏบนเรือพระพบ 4 ความหมาย คือ (1) ความหมายที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาและเหตุการณ์ในพุทธประวัติ เหตุการณ์ตอนที่เจ้าชายสิทธัตถะตอนประสูติ เจ้าชายสิทธัตถะตอนออกผนวช พระพุทธเจ้าบำเพ็ญทุกกิริยาและตรัสรู้ พระพุทธเจ้าปรินิพพาน และพระพุทธเจ้าเสด็จลงจากเทวโลก (2) ความหมายที่เกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์ ในฐานะที่พระมหากษัตริย์ทรงเป็นเอกอัครศาสนูปถัมภก และเทพเจ้าที่ได้อิทธิพลจากศาสนาพราหมณ์-ฮินดู และอ้างอิงตามตำนานพุทธประวัติ (3) ความหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวและเอกลักษณ์ท้องถิ่น ที่ตอบสนองนโยบายของรัฐและการประดิษฐ์สัญลักษณ์สำคัญของเมืองสงขลา และ (4) ความหมายที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อ พบว่ามีการใช้พญานาคเป็นการสื่อความหมาย

นอกจากความศรัทธาต่อพระพุทธศาสนาแล้ว การสร้างสรรค์เรือพระของวัดต่าง ๆ ในจังหวัดสงขลา มีจุดประสงค์เพื่อสืบสานประเพณีลากพระที่มีมาตั้งแต่อดีต ทีมงานช่างได้ประดิษฐ์และสร้างสรรค์เรือพระขึ้นตามเจตนารมณ์ที่เกิดจากแรงบันดาลใจ ส่วนหนึ่งเกิดจากสังคมในขณะนั้นกำลังให้ความสนใจและกระแสความนิยมต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งในขณะนั้น อาจมีการนำเสนอแนวคิด (concept) ทางวัฒนธรรมที่กำลังได้รับความนิยมในขณะนั้นนำมาเสนอบนเรือพระด้วย

บรรณานุกรม

- Charoensin-o-larn Ch. (2012). **Semiology, structuralism, post-structuralism and the study of political science.** Bangkok: viphasa.
- Malakunto Phr., (2022). THE GUIDELINE TO REHABILITATION AND CONSERVATION OF CHAK PHRA TRADITION IN AREA OF NAKHON SONGKHLA MUNICIPALITY. **Journal of MCU Nakondhat.** 9 (8) 138-145.
- Pachakun N. In Angkasirisap Tr. (2012). **Mythologies by Roland Barthes.** Bangkok : KopFai.

Thongjab R. And Kumhom N. (2564). ChakPhra Tradition: Integration to Promote Learning Management in Social Studies Subjects religion and culture Ban Khlong Khut School Satun Primary Educational Service Area Office. **Journal of Ro.i Kaensarn Academi.** 7 (1). 253-272.

Uttaro Ma. (2021). **An Analytical Study of Thai Society Belief in Naga according to Buddhism.** Thesis, Master of Buddhism Buddhism branch Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Watcharaphan S. (2537). **Culture in tradition Lak Pra 11th month in Songkhla.** Research Report. Songkhla: Srinakarinwirot University Southern.

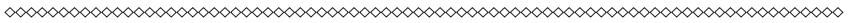
ประเพณีลากพระและตักบาตรเทโว จังหวัดสงขลา. (2565). สืบค้นจาก <https://web.facebook.com/profile.php?id=100064808913594>. Online, เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2565.

ภาพสวยสงขลา. (2565). สืบค้นจาก <https://web.facebook.com/groups/213500696101063>. Online, เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2565.

สรุปผลการประกวดเรือพระ. (2565). สืบค้นจาก www.songkhlicity.go.th. Online, เมื่อวันที่ (2565). สืบค้นจาก เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2565.

เรือพระวัดโรงवास. (2565). <https://web.facebook.com/profile.php?id=100086097680628>. Online, เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2565.

การศึกษาทวิวิธีการแปลชื่อการ์ตูนรักโรแมนติกจีนออนไลน์ เป็นภาษาไทย A Study of Strategies for Translating Titles of Online Chinese Romance Comics into Thai Language

สมยศ จันทร์บุญ^{1*} (Somyos Chanboon)^{1*}

สุรียา กิรินันท์พัฒน์² (Suriya Keeratinanthiphat)²

ปริศนา อุทธชาติ³ (Prisana Uttachat)³

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทวิวิธีการแปลการ์ตูนรักโรแมนติกจีนออนไลน์เป็นภาษาไทยและเสนอแนะแนวทางการแปลการ์ตูนรักโรแมนติกจีนออนไลน์เป็นภาษาไทย โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากการ์ตูนจีน Wecomic ปี 2564 - 2565 ทั้งหมด 50 เรื่อง ปรับใช้ทวิวิธีการแปลของศุภวรรณทองวัน (2555) เอกชัย แสงจันทร์ทะนุ (2561) จินดาพร พินพงทรัพย์ (2561) เป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า ทวิวิธีการตั้งชื่อใหม่โดยยึดติดกับคำเดิมบางส่วน และบางส่วนอิงจากแก่นเรื่อง เป็นทวิวิธีที่นิยมใช้ในการแปลมากที่สุด จำนวน 17 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 28.00 รองลงมาคือ ทวิวิธีการตั้งชื่อใหม่โดยยึดคุณลักษณะของตัวละครเป็นหลัก และทวิวิธีการแปลตรงตัวบางส่วน และการแปลเอาความบางส่วน จำนวน 7 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 14.00 ข้อเสนอแนะในการแปลชื่อการ์ตูนจีนเป็นภาษาไทย (1) ผู้แปลควรเข้าใจเนื้อเรื่องอย่างถ่องแท้ (2) ผู้แปลควรเข้าใจลักษณะของตัวละครที่สำคัญในการดำเนินเรื่อง (3) ผู้แปลควรเลือกคำ หรือปรับคำให้เข้ากับเนื้อเรื่อง (4) ผู้แปลต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการแปลเพื่อดึงดูดความสนใจ

¹ อาจารย์, คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เชียงราย 57100

² อาจารย์, คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เชียงราย 57100

³ อาจารย์, คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เชียงราย 57100

¹ lecturer, Faculty of Humanities, Chiang Rai Rajabhat Universit, Chiang Rai, 57100

² lecturer, Faculty of Humanities, Chiang Rai Rajabhat Universit, Chiang Rai, 57100

³ lecturer, Faculty of Humanities, Chiang Rai Rajabhat Universit, Chiang Rai, 57100

* Corresponding Author: E-mail: somyos.cha@hotmail.com

คำสำคัญ : กลวิธีการแปล การตูนจีนออนไลน์ การแปลเงินเป็นไทย

Abstract

This research was to study strategies for translating online Chinese romance comics into the Thai language and to suggest guidelines for translating online Chinese romance comics into the Thai language. Using the data from a Chinese online comics website “Wecomic” from 2021-2022, according to the research results, the most popular strategy used in translating 17 titles, accounting for 28.00%, was the new naming strategy adhering to some of the original words and was partly based on the theme, followed by the naming strategy based on character characteristics. It also included some direct translation strategies, as well as partial translation of 7 titles (14.00%). The suggestions for translating the Chinese comics titles into Thai were as follows. (1) The translator should thoroughly comprehend the story. (2) The translator should understand the characteristics of the important characters as the story progresses. (3) The translator should choose or change the words to suit the story. (4) The translator must use creativity in translating to attract attention.

Keywords : Translation Strategies, Chinese Comics Online, Translation from Chinese to Thai

บทนำ

ในปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัลเป็นปัจจัยสำคัญในชีวิตประจำวันของเราเป็นอย่างมาก มีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่ออำนวยความสะดวกในทุก ๆ ด้าน ทั้งในกิจกรรมส่วนตัวและการทำงานต่าง ๆ โดยเฉพาะสื่อสังคมออนไลน์ที่ได้เข้ามามีบทบาท ในสังคมของยุคดิจิทัลรวมถึงการอ่าน อาทิ เช่น การอ่านหนังสือ การติดตามข่าวสาร ต่าง ๆ หรือการอ่านการ์ตูน ที่อยู่บนระบบออนไลน์ผ่านทางหน้าจอบริษัทคอมพิวเตอร์และสมาร์ตโฟนที่อยู่ในมือของผู้ใช้จึงได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายที่ในยุคปัจจุบัน (อุษา ส่งศรี, 2560, อ้างถึงใน กฤติกานต์ เรื่องศรี, 2564)

การ์ตูนสั้นนำเข้ามาจากต่างประเทศในรูปแบบออนไลน์ หรือคอมมิคสตริบ (Comic Strip) เป็นสื่อความบันเทิงหนึ่งที่ได้รับคามนิยมอย่างแพร่หลายในยุคดิจิทัล ไม่ว่าจะเป็น “มังงะ” การ์ตูนของประเทศญี่ปุ่น หรือเว็บตูน (Webtoon) ของประเทศเกาหลี แต่ในปัจจุบันการ์ตูนจีน Wecomic หรือ การ์ตูนจีนออนไลน์ที่ผลิตโดย Hangzhou Quye Information Technology Co., Ltd. และ WECOMICS CO., LTD. ได้รับความนิยมมากเป็นพิเศษในหมู่นักอ่านการ์ตูน อาจเป็นเพราะเป็นแอปพลิเคชันอ่านการ์ตูนออนไลน์ที่ประเทศไทยมีลิขสิทธิ์แท้จากประเทศจีน เกาหลีใต้ และญี่ปุ่น และมีการ์ตูนหลากหลาย เช่น แฟนตาซี แอคชั่น ดราม่า ย้อนยุค แฟนตาซี ระทึกขวัญ โดยเฉพาะการ์ตูนจีนออนไลน์ประเภทโรแมนติคที่มียอดผู้อ่านสูงถึง 34,027,000 ครั้ง ยอดผู้ติดตาม 822,689 คน และยอดไลค์ 95,206 ไลค์

เนื่องจากข้อจำกัดด้านภาษาของผู้อ่านชาวไทย การเผยแพร่และการจำหน่ายการ์ตูนจีนออนไลน์จำเป็นต้องใช้ศาสตร์การแปลเข้าช่วยในการสื่อสารเพื่อให้เข้าใจ ผู้ส่งสารและผู้รับสารเข้าใจตรงกัน โดยเฉพาะการแปลจึงมีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดจากการ์ตูนต้นฉบับภาษาจีนสู่การ์ตูนฉบับแปลภาษาไทย โดยเฉพาะการแปลชื่อการ์ตูน เพราะชื่อการ์ตูนจะเป็นปรากฏการณ์แรกที่จะดึงดูดความสนใจของผู้อ่านการ์ตูน ผู้วิจัยเห็นว่า “การ์ตูน” “นวนิยาย” และ “ภาพยนตร์” ล้วนเป็นผลงานที่สร้างความบันเทิงให้กับผู้อ่านหรือผู้ชม เพราะต่างก็เล่าเรื่องราวผ่านเนื้อเรื่องและตัวละครเหมือนกัน พิรภาส จงตระกูล (2562) ได้กล่าวว่า “ภาพยนตร์เป็นเสมือนกับสินค้าชนิดหนึ่งและเป็นสินค้าที่ไม่สามารถบ่งบอกหรือเห็นหน้าตา รูปร่างของสินค้าได้ทั้งหมด จึงทำให้ชื่อภาพยนตร์เปรียบเสมือนกับหน้าตาหรือชื่อของ Brand ของสินค้าชนิดนั้น” จากแนวคิดนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า “ชื่อของผลงาน” ไม่ว่าจะเป็นชื่อการ์ตูน ชื่อนิยาย และชื่อภาพยนตร์มีบทบาทสำคัญต่อการเข้าถึงกลุ่มลูกค้าหรือกลุ่มเป้าหมาย เพราะ “ชื่อของผลงาน” สามารถบ่งบอกถึงลักษณะของผลงานโดยชื่อเรื่องแต่ละเรื่องถูกเรียบเรียงผ่านการใช้คำหลาย ๆ คำนำมาเรียบเรียงกันเพื่อสร้างความน่าสนใจเพื่อบ่งบอกถึงตัวของผลงานได้ ยังสามารถบ่งบอกถึงประเภทของผลงานได้ว่าเป็นผลงานแนวไหน มีลักษณะของเนื้อเรื่องเป็นอย่างไร

การแปลชื่อการ์ตูนจึงต้องมีความละเอียดและรอบคอบ ปีพมา สัมพันธ์มิตร (2558) กล่าวว่า การแปล คือ การถ่ายทอดความหมายจากภาษาต้นฉบับสู่ภาษาฉบับแปลด้วยความประณีต และมีทักษะ ในด้านการแปล โดยการถ่ายทอดออกมาควรเป็นภาษาที่เข้าใจง่าย โดยคงความหมาย และรักษารูปแบบของใจความเดิมของต้นฉบับไว้อย่างครบถ้วน หรืออาจแปลโดยการวิเคราะห์ เอาความหมายออกมาถ่ายทอด โดยพิจารณาจากหน้าที่ของคำและความหมายของคำ ตามแนวภาษาศาสตร์ ซึ่งอาจไม่ได้คงรูปแบบเดิมของต้นฉบับ แต่ยังคงความหมายเดิมของต้นฉบับไว้ สอดคล้องกับแนวคิด (สัจฉวี สายบัว, 2553) การแปลเป็นเรื่องของการถ่ายทอดความหมายของบทต้นฉบับลงสู่บทที่เป็นฉบับแปล ความหมายจึงเป็นเป้าหมายสำคัญสำหรับผู้แปลต้องเก็บให้ได้จากต้นฉบับ งานแปลที่คงความหมายของต้นฉบับไว้ได้ครบถ้วนและเที่ยงตรงย่อมนับว่าเป็นงานแปลที่ดี อาจกล่าวได้ว่า บทต้นฉบับและบทฉบับแปลเป็นข้อความสองข้อความที่ต่างกันในเรื่องเรียบเรียงคำและการผูกประโยค แต่ที่มีความหมายเดียวกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาของจินดาพร พินพงษ์ทรัพย์ (2561) และเอกชัย แสงจันทร์ทะนุ (2561) ที่พบว่า การแปลชื่อ “ละคร” “ซีรีส์” และ “ภาพยนตร์” มักใช้กลวิธีการแปลแบบการตั้งชื่อใหม่โดยอิงกับแก่นเรื่อง หรือไม่มีความเกี่ยวข้องกับชื่อเรื่องเดิม และไม่ยึดติดกับคำเดิม แต่ยังคงถ่ายทอดความหมาย หรือเนื้อเรื่องออกมาได้เป็นอย่างดี

จากความสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษากลวิธีการแปลการ์ตูนจีนเป็นภาษาไทยจากการ์ตูนจีน Wecomix ออนไลน์ประเภทการ์ตูนรักโรแมนติกของปี 2564-2565 จำนวน 50 เรื่อง เพื่อให้ทราบถึงกลวิธีการและแนวทางในการแปลการ์ตูนจีนเป็นภาษาไทย

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษากลวิธีการแปลการ์ตูนรักโรแมนติกจีนออนไลน์เป็นภาษาไทย
- 2) เพื่อเสนอแนวทางการแปลการ์ตูนรักโรแมนติกจีนออนไลน์เป็นภาษาไทย

ระเบียบวิธีการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง

ชื่อการ์ตูนรักโรแมนติคจีนฉบับภาษาไทย ปี 2564-2565 จำนวนทั้งสิ้น 50 จาก WecomicsTH เผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์ www.wecomics.in.th และชื่อการ์ตูนรักโรแมนติคภาษาจีนฉบับภาษาจีน ยึดจากแพลตฟอร์มอ่านการ์ตูนจีนออนไลน์ icyuan, kuaikan, tencent animation & comics

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

รวบรวมชื่อการ์ตูนรักโรแมนติคจีนออนไลน์ฉบับภาษาจีนและภาษาไทย ที่ระบุในกลุ่มตัวอย่าง จัดให้เข้าตามเกณฑ์กลวิธีการแปล หลังจากนั้นทำการวิเคราะห์กลวิธีการแปลตามเกณฑ์ ลงใน ตารางวิเคราะห์กลวิธีการแปลฯ เพื่อนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางแสดงค่าความถี่และค่าร้อยละ และการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ และนำข้อมูลการวิเคราะห์มาจัดทำแนวทางการการ์ตูนรักโรแมนติคจีนออนไลน์จากภาษาจีนเป็นภาษาไทย

3. กลวิธีการแปลที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์

กลวิธีการแปล คือ เทคนิคการแปลที่ผู้แปลใช้ในการถ่ายทอดจากภาษาต้นฉบับเป็นภาษาปลายทาง กลวิธีที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์นี้ได้ปรับจากแนวคิดและงานวิจัยของ ศุภวรรณ ทองวัน (2555) ที่ได้ศึกษากลวิธีการแปลชื่อภาพยนตร์ตลกอเมริกันเป็นภาษาไทย เอกชัย แสงจันทร์ทะนุ (2561) ที่ได้ศึกษา กลวิธีการแปลชื่อละครและซีรีส์ไทยเป็นภาษาจีน และจินดาพร พินพงทรัพย์ (2561) ที่ได้ศึกษากลวิธีการตั้งชื่อภาพยนตร์ไทยเป็นภาษาจีน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเป็นกลวิธีที่ได้จากผลการศึกษาของทั้ง 3 ท่านเกี่ยวข้องกับการแปลชื่อการ์ตูนรักโรแมนติคจีนออนไลน์เป็นภาษาไทยเพื่อให้สื่อความหมายให้กับผู้อ่าน โดยสรุปเป็น 19 กลวิธี ดังนี้

(1) การทับศัพท์ทั้งหมด และเสริมความภาษาไทย หมายถึง กลวิธีการแปลชื่อภาพยนตร์ โดยใช้คำอ่านภาษาต้นฉบับมาทับศัพท์ และเสริมความภาษาไทยเพื่อขยายความและสื่อความหมายให้ผู้ชมเข้าใจถึงแนวของภาพยนตร์ รวมถึงเนื้อหาของภาพยนตร์ให้ชัดเจนมากขึ้น

(2) การทับศัพท์ทั้งหมด ไม่มีการเสริมความภาษาไทย หมายถึง กลวิธีการแปลชื่อภาพยนตร์ โดยใช้คำอ่านภาษาต้นฉบับมาทับศัพท์เป็นชื่อภาพยนตร์ โดยไม่ใช้คำภาษาไทยเสริมความประกอบ

(3) การทับศัพท์บางส่วน และเสริมความภาษาไทย หมายถึง กลวิธีการแปลชื่อการ์ตูนโดยทับศัพท์บางส่วนและเสริมความภาษาไทยซึ่งชื่อต้นฉบับอาจจะยังไม่เหมาะสำหรับนำมาแปลอีกทั้งการทับศัพท์เพียงอย่างเดียวอาจไม่สามารถสื่อความหมายของแนวการ์ตูนและเนื้อหาของการ์ตูนได้

(4) การแปลโดยทับศัพท์บางส่วน และไม่เสริมความภาษาไทย หมายถึง กลวิธีการแปลชื่อภาพยนตร์โดยทับศัพท์บางส่วน และเสริมความภาษาไทย ซึ่งชื่อต้นฉบับภาษาจีนอาจไม่เหมาะสำหรับนำมาแปล อีกทั้งการทับศัพท์เพียงอย่างเดียวอาจไม่สามารถสื่อความหมายถึงแนวของภาพยนตร์และเนื้อหาของภาพยนตร์

(5) การทับศัพท์ทั้งหมด มีการเสริมข้อความภาษาจีน หมายถึง กลวิธีการแปลชื่อภาพยนตร์ แบบการนำเสียงในภาษาจีนทับศัพท์ชื่อภาพยนตร์และมีการเติมคำภาษาจีนบางส่วน ผู้แปลเลือกวิธีแปลแบบนี้ เนื่องจากชื่อของภาพยนตร์ไทยมาจากชื่อตัวละครในเรื่องที่สามารถถ่ายทอดเป็นเสียงภาษาจีนที่ออกเสียงได้ง่าย

(6) การทับศัพท์บางส่วน และเปลี่ยนข้อความบางส่วน หมายถึง กลวิธีการแปลชื่อภาพยนตร์ แบบการนำเสียงในภาษาจีนทับศัพท์ชื่อภาพยนตร์โดยมีการเปลี่ยนคำหรือข้อความบางส่วน เนื่องจากชื่อของภาพยนตร์ไทยมาจากชื่อของบุคคลที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดี ผู้แปลจึงเลือกทับศัพท์บางส่วนและเปลี่ยนข้อความบางส่วนเพื่อให้ชื่อเรื่องมีความน่าสนใจและสร้างจุดขายได้มากกว่าชื่อภาพยนตร์ต้นฉบับ

(7) การทับศัพท์ชื่อเรื่องทั้งหมด ทุกพยางค์ หมายถึง การถอดเสียงชื่อเรื่องจากภาษาไทย เป็นภาษาจีนทุกพยางค์ หรือเป็นการการทับศัพท์ชื่อเรื่องทั้งหมด เหตุที่ใช้กลวิธีนี้อาจเป็นเพราะในภาษาปลายทางไม่มีคำดังกล่าว หรืออาจจะมีแต่เป็นคำทับศัพท์เดิมอยู่แล้ว ซึ่งเป็นกลวิธีที่ไม่ค่อยได้รับความนิยม เพราะชื่อเรื่องในภาษาปลายทางนั้นแทบจะไม่สื่อถึงประเภทและเนื้อหาของละครหรือซีรีส์ซึ่งส่งผลต่อความน่าสนใจของละคร

(8) การทับศัพท์ชื่อเรื่องบางคำ ผนวกกับการเปลี่ยนข้อความบางส่วน หมายถึง การทับศัพท์ชื่อเรื่องเดิมบางคำและเปลี่ยนข้อความบางส่วน เนื่องจากในชื่อเรื่องมี องค์ประกอบของชื่อบุคคลอื่นเป็นที่รู้จักแพร่หลายในประเทศจีน จึงเลือกใช้การทับศัพท์ชื่อดังกล่าวและเปลี่ยน ข้อความบางส่วนเพื่อสร้างความน่าสนใจเพิ่มขึ้น

(9) การแปลเอาความ ด้วยการแปลบางส่วน และเสริมความภาษาไทย หมายถึง กลวิธีการแปลที่ผู้แปลหยิบยกเอาถ้อยคำบางคำ หรือเลือกนำเสนอข้อความบางส่วนในรูปแบบที่เกิดจากการแปลมาเป็นภาษาไทยและใช้การตกแต่งข้อความหรือเสริมความเข้าไป

(10) การแปลเอาความ ด้วยการแปลบางส่วน การทับศัพท์บางส่วน และเสริมความภาษาไทย หมายถึง กลวิธีการแปลที่เลือกนำเสนอข้อความบางส่วนในรูปแบบที่เกิดจากการแปลมาเป็นภาษาไทย และทับศัพท์ชื่อต้นฉบับภาษาต้นฉบับบางคำ อีกทั้งเสริมความภาษาไทย เพื่อขยายความและสื่อความหมายให้ผู้ชมเข้าใจเนื้อหาของภาพยนตร์มากขึ้น

(11) การแปลเอาความ ด้วยการแปลทั้งข้อความ และเสริมความภาษาไทย หมายถึง กลวิธีการแปลความหมายจากชื่อต้นฉบับอย่างตรงตัวทั้งข้อความ และเสริมความภาษาไทย เพื่อขยายความเนื้อหาของภาพยนตร์ ให้ชัดเจนขึ้น

(12) การแปลเอาความ การแปลทั้งข้อความไม่มีเสริมความภาษาไทย หมายถึง กลวิธีการแปลความหมายตรงตัวจากชื่อต้นฉบับภาษาอังกฤษทั้งข้อความ ไม่มีเสริมความภาษาไทย

(13) การแปลเอาความ ด้วยการแปลบางส่วนละข้อความบางส่วน หมายถึง การแปลความหมายจากชื่อภาพยนตร์ไทย ต้นฉบับบางส่วน เนื่องจากชื่อเดิมมีคำที่ไม่สามารถหาคำมาแทนได้ หรือข้อความเสริมที่ยาวเกินไป จึงละคำหรือ ข้อความที่ไม่จำเป็นออก เพื่อให้เกิดความกระชับ และง่ายต่อการจดจำ

(14) การแปลเอาความ ด้วยการแปลบางส่วน และเปลี่ยนข้อความบางส่วน หมายถึง การแปลความหมายจากชื่อภาพยนตร์ไทยต้นฉบับบางส่วน และเปลี่ยนข้อความบางส่วน เนื่องจากไม่สามารถหาคำในภาษาจีนมาแทนความหมายได้ตรงกับ

ชื่อภาพยนตร์ไทยต้นฉบับ หรือชื่อภาพยนตร์ไทยต้นฉบับไม่สามารถสื่อถึงเนื้อเรื่อง ได้ชัดเจน ผู้แปลจึงเลือกการแปลบางส่วน เปลี่ยนข้อความบางส่วน

(15) การตั้งชื่อใหม่โดยไม่เกี่ยวข้องกับชื่อเดิม หมายถึง กลวิธีที่ผู้แปล ภาพยนตร์พิจารณาชื่อขึ้นมาใหม่โดยไม่ได้แปลชื่อจากชื่อต้นฉบับเดิมภาษาอังกฤษ ซึ่งชื่อภาษาไทยก็ไม่มี ความหมายเกี่ยวข้องกับชื่อเดิม

(16) การตั้งชื่อใหม่โดยใช้คำที่มีค่าความหมายเดิม หมายถึง กลวิธีการ ตั้งชื่อใหม่โดยเลือกใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกับชื่อต้นฉบับภาษาอังกฤษบางส่วน แต่ความหมายโดยรวมไม่เกี่ยวข้องกับชื่อต้นฉบับภาษาอังกฤษ

(17) การตั้งชื่อใหม่แบบแปลเอาความ หมายถึง กลวิธีการแปลที่เน้น ความเข้าใจความหมายและปฏิกิริยาตอบสนองของผู้อ่านเป็นสำคัญซึ่งถือว่าเป็นงานแปลที่ต้องสื่อความหมายของต้นฉบับไปสู่ผู้อ่านได้แน่นอน โดยการแปลชนิดนี้ อาจมีการลำดับ วลีประโยค หรือกลุ่มประโยค รวมทั้งลำดับความคิด แตกต่างจาก ต้นฉบับภาษาจีนบ้าง

(18) การตั้งชื่อใหม่โดยอิงแก่นเรื่อง และไม่ยึดติดกับคำเดิม หมายถึง การเลือกการตั้งชื่อใหม่ โดยอิง กับแก่นเรื่อง ชื่อที่ตั้งใหม่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับชื่อ ภาพยนตร์ไทยต้นฉบับ เนื่องจากชื่อเดิมมีคำที่สื่อความหมาย ไม่ชัดเจน

(19) การตั้งชื่อใหม่ โดยยึดคุณลักษณะของตัวละครเป็นหลัก หมายถึง การเลือกการตั้งชื่อใหม่ โดยใช้วิธียึดบุคลิกและพฤติกรรม ความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวละครเอก การประกอบอาชีพ ชื่อที่ตั้งใหม่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับชื่อภาพยนตร์ ไทยต้นฉบับ

สรุปผล

ผลการศึกษากลวิธีการแปลที่ใช้ในการแปลชื่อการ์ตูนรักโรแมนติคจีน ช่วงปี 2564-2565 จำนวน 50 เรื่อง พบว่า ไม่พบการแปลแบบทับศัพท์ การแปลเอาความ บางส่วน และเสริมความภาษาไทย การแปลเอาความบางส่วน การทับศัพท์บางส่วน และเสริมความภาษาไทย แต่พบกลวิธีการแปลแบบอื่น มีรายละเอียด ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตารางแสดงผลการศึกษากลวิธีการแปลที่ใช้ในการแปลชื่อการ์ตูน
รักโรแมนติกจีน ในช่วงปี 2564-2565

กลวิธีการแปล	จำนวน	ร้อยละ
1. การแปลตรงตัวบางส่วน และเสริมความภาษาไทย	4	08.00
2. การแปลตรงตัวบางส่วน แต่ไม่มีเสริมความภาษาไทย	6	12.00
3 การแปลเอาความบางส่วน และละข้อความบางส่วน	5	10.00
4. การแปลตรงตัวบางส่วน ละข้อความบางส่วน และเสริมความภาษาไทย	3	06.00
5. การแปลตรงตัวบางส่วน การทับศัพท์บางส่วน และละข้อความบางส่วน	1	02.00
6 การแปลตรงตัวบางส่วน และการแปลเอาความบางส่วน	7	14.00
7 การตั้งชื่อใหม่โดยไม่ยึดติดกับคำเดิมแต่อิงจากแก่นเรื่องเป็นหลัก	3	06.00
8 การตั้งชื่อใหม่โดยยึดติดกับคำเดิมบางส่วน และบางส่ว อิงจากแก่นเรื่อง	14	28.00
9 การตั้งชื่อใหม่โดยยึดคุณลักษณะของตัวละครเป็นหลัก	7	14.00
รวม	50	100

จากตารางที่ 1 พบว่า กลวิธีที่ใช้มากที่สุดคือ กลวิธีการตั้งชื่อใหม่โดยยึดติดกับคำเดิมบางส่วน และบางส่วอิงจากแก่นเรื่อง จำนวน 17 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 28.00 เป็น กลวิธีการตั้งชื่อใหม่โดยยึดคุณลักษณะของตัวละครเป็นหลัก และ กลวิธีการแปลตรงตัวบางส่วน และการแปลเอาความบางส่วน จำนวน 7 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 14.00 กลวิธีการแปลตรงตัวบางส่วน แต่ไม่มีเสริมความภาษาไทย จำนวน 6 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 12.00 กลวิธีการแปลเอาความบางส่วน และละข้อความบางส่วน จำนวน 5 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 10.00 กลวิธีการแปลตรงตัวบางส่วน และเสริมความภาษาไทย จำนวน 4 เรื่อง กลวิธีการตั้งชื่อใหม่โดยไม่ยึดติดกับคำเดิมแต่อิงจากแก่นเรื่องเป็นหลัก และกลวิธีการแปลตรงตัวบางส่วน ละข้อความบางส่วน และเสริมความภาษาไทย จำนวน 3 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 6.00 และกลวิธีการแปลตรงตัวบางส่วน การทับศัพท์บางส่วน และละข้อความบางส่วน

ตัวอย่างที่ 1 《黑夜有所斯》 เป็นการดูมีเนื้อหาเกี่ยวกับเด็กหนุ่มคนหนึ่ง ได้พบเจอกับปีศาจสาวตนหนึ่งในยามค่ำคืนด้วยความบังเอิญจนเกิดเป็นความรัก จากคำคืนวันนั้นทั้งคู่คบหากันและชีวิตของเด็กหนุ่มก็เปลี่ยนไปและได้พบกับ สิ่งมหัศจรรย์มากมาย ” การ์ตูนเรื่อง 《黑夜有所斯》 แปลเป็นภาษาไทยว่า “คืนต้องมนตร์กับปีศาจเจ้าเสน่ห์” ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการตั้งชื่อใหม่โดยยึดติดกับ คำเดิมบางส่วน และบางส่วนของอิงจากแก่นเรื่อง 黑夜 ผู้แปลแปลว่า คำคืน เป็นการ แปลแบบยึดติด ส่วนการคำแปลที่เหลือเป็นการนำเรื่องของนิยายมาแปล กล่าวคือ การเจอปีศาจสาวนั้นคืนนั้นเปรียบเสมือนการต้องมนต์ของเด็กหนุ่ม

ตัวอย่างที่ 2 《帝宫东凰飞》 เป็นเรื่องราวของ“เมย์เออร์” เขียนหมอฟี ผู้เลื่องชื่อ แฝงตัวเข้ามาในวังเพื่อจะทำภารกิจร้ายบางอย่างด้วยการสลับตัวกับ เจ้าสาวตัวจริงแต่งงานกับท่านอ๋อง“จวนซวีจิน” แต่กลับมารู้ทีหลังว่าท่านอ๋องผู้นั้น หาแต่งงานด้วยความรักไม่แถมยังมีนิสัยโหดเหี้ยม การ์ตูนเรื่อง 《帝宫东凰飞》 แปลเป็นภาษาไทยว่า “สนมร้ายชายโหด”ซึ่งเป็นการแปลแบบโดยยึดลักษณะของ สองตัวละครในเรื่องเป็นหลัก

ตัวอย่างที่ 3 《玲珑狼心》 เป็นเรื่องราวของสาวน้อยที่ตัวเล็กบอบบาง โลกสวย แต่มีจิตใจที่เข้มแข็งและเป็นคนที่คล่องแคล่วว่องไวคล้ายหมาป่า การ์ตูน เรื่อง 《黑夜有所斯》 แปลเป็นภาษาไทยว่า “สาวน้อยหัวใจหมาป่า” ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการแปลตรงตัวแบบเอาความ สำหรับการแปลจะเน้นไปที่แปลตรงตัว คำว่า 玲珑 หมายถึง สิ่งที่เล็กและละเอียดอ่อน ความประณีตความมีชีวิตชีวา หรือ อีกความหมายคือ ความว่องไว คล่องแคล่ว ยืดหยุ่น เมื่อพิจารณาจากเนื้อเรื่อง ด้วยแล้ว ก็จะทำให้เข้าใจว่าทั้งหมดนั้นจะหมายถึง เด็กสาวตัวเล็ก ๆ ที่น่าทะนุถนอม ส่วนคำว่า 狼心有หมาป่าหัวใจของหมาป่า เกิดจากการนำคำสองคำ มารวมกันคือคำว่า 狼 (หมาป่า)+心 (หัวใจ)

ตัวอย่างที่ 4 《善黑狂妃》 “ชายาซับบี้” เป็นการแปลตรงตัวของคำศัพท์ ในชื่อต้นฉบับภาษาจีน คือคำว่า 善黑 แปลว่า สัตว์ที่มีตัวสีดำ โดยเป็นคำเปรียบถึง บุคคลที่มีลักษณะรูปร่างหน้าตาไม่ดีและไปในทางที่ค่อนข้างน่าเกลียด โดยผู้แปล เลือกใช้คำว่า ซับบี้ (Chubby) หมายถึง อ้วน ซึ่งบ่งบอกถึงลักษณะเหมือนกับ ความหมายที่กล่าวมาข้างต้น คำว่า 狂妃 แปลว่า ซาชา จากการแปลความหมาย

ดังกล่าว ส่งผลให้ชื่อฉบับภาษาไทยสามารถสื่อความหมายได้อย่างตรงตัวกับชื่อต้นฉบับภาษาจีนและสอดคล้องกับแนวของการ์ตูนรวมถึงเนื้อหาของการ์ตูน โดยที่ไม่ต้องมีการเสริมความภาษาไทยเพิ่มอีก ดังนั้น ผู้แปลจึงตั้งชื่อการ์ตูนฉบับภาษาไทยว่า “ชยาชับบี้”

ตัวอย่างที่ 5 《站住·小哑妻》 เป็นการ์ตูนแนวโรแมนติก เรื่องราวของ สวีเนียน ที่ได้สูญเสียครอบครัวและความสามารถในการพูดรวมถึงการได้ยินไปจากเหตุการณ์ไฟไหม้ หลังจากนั้นตระกูลหนึ่งได้รับเลี้ยงเธอ และได้บังคับเธอไปแต่งงานกับ กู๋หมิงเหยียน ประธานบริษัท SN เพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจ ถึงแม้ว่าหมิงเหยียนจะเป็นคนเย็นชา แต่แท้จริงแล้วเขาที่แท้จริงจะคอยช่วยเหลือสวีเนียนเอาคืนตระกูลหนึ่งให้สาสม ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการแปลบางส่วน และขอความบางส่วน จึงตั้งชื่อการ์ตูนเรื่องนี้ว่า “หวานใจไร้เสียง” คำว่า 小哑妻 แปลว่า ภรรยาใบ้ หรือก็คือหวานใจไร้เสียง และสามารถสื่อให้ผู้อ่านเข้าใจว่าเป็นเรื่องราวของ หญิงใบ้ที่จะไปเป็นภรรยาของกู๋หมิงเหยียนได้ดีกว่า จึงไม่มีความจำเป็นที่ต้องแปลข้อความ站住 เพื่อขยายความเพิ่มอีก

ตัวอย่างที่ 6 《以唇封缄》 “จงปิดปากให้สนิท ถ้าคิดจะจูบฉัน” ชื่อการ์ตูนเรื่องนี้มีการแปลความหมายชื่อต้นฉบับภาษาจีนตรงตัว 《以唇封缄》 แปลว่า “จงปิดปากให้สนิท” โดยเสริมความภาษาไทยว่า “ถ้าคิดจะจูบฉัน” ตามชื่อแปลตรงตัว ถ้าหากใช้กลวิธีการแปลตรงตัวโดยไม่มีการเสริมความภาษาไทย ชื่อเรื่องอาจจะไม่สามารถสื่อความหมายถึงเนื้อเรื่องได้อย่างชัดเจน และไม่น่าดึงดูด ดังนั้นผู้แปลจึงตั้งชื่อการ์ตูนเรื่องนี้ว่า “จงปิดปากให้สนิท ถ้าคิดจะจูบฉัน”

ตัวอย่างที่ 7 《冷婚狂爱》 แปลว่า “กับดักรักเจ้าสาวตกน้ำ” ผู้แปลการ์ตูนเรื่องนี้เลือกใช้กลวิธีการตั้งชื่อใหม่โดยไม่ยึดติดกับคำเดิมแต่อิงจากแก่นเรื่องเป็นหลัก โดยการ์ตูนเรื่องนี้เป็นการ์ตูนโรแมนติกที่เกี่ยวกับ “เซี่ยชูเสวี่ย” ค้นพบว่าที่สามีและเพื่อนสนิทแอบเป็นชู้กันในวันแต่งงาน ในขณะที่เธอกำลังเตรียาโคกเสียใจก็เกิดอุบัติเหตุตกน้ำ เมื่อตื่นขึ้นมาอีกที เธอกลับอยู่ในอ้อมกอดของชายแปลกหน้าคนหนึ่ง โดยเธอไม่รู้เลยว่าตัวเองกำลังตกลงไปในหลุมพรางที่ชายแปลกหน้าได้สร้างขึ้นมา ผู้แปลการ์ตูนเรื่องนี้เลือกใช้กลวิธีการตั้งชื่อใหม่โดยไม่ยึดติดกับคำเดิมแต่อิงจากแก่นเรื่องเป็นหลัก จึงตั้งชื่อการ์ตูนเรื่องนี้ขึ้นมาใหม่ว่า “กับดักรักเจ้าสาว

ตกน้ำ” คำว่า กั๊บดัก คือกั๊บดักที่ขายแปลกหน้าได้วางไว้เพื่อล่อลวง “เซี่ยชู่เสวี่ย” คำว่า เจ้าสาวตกน้ำ ก็คือ “เซี่ยชู่เสวี่ย” ที่เป็นเจ้าสาวได้ประสบอุบัติเหตุพลัดตกน้ำ ในวันแต่งงานของตัวเอง ดังนั้นเมื่ออิงจากแก่นเรื่องก็จะได้ชื่อฉบับภาษาไทยตั้งขึ้นมาใหม่ว่า “กั๊บดักรักเจ้าสาวตกน้ำ”

ตัวอย่างที่ 8 《霸道小叔·请轻撩！》 แปลว่า “จะจีบฉัน ก็ให้มันนุ่มนวลหน่อย” ชื่อการ์ตูนเรื่องนี้มีการแปลความหมายชื่อต้นฉบับภาษาจีนตรงตัวบางส่วน คำว่า请轻撩 โปรดเบา ๆ หรือนุ่มนวล โดยเสริมความภาษาไทยว่า “จะจีบฉัน” นำหน้าชื่อแปลตรงตัวเพื่อให้สามารถสื่อความหมายถึงเนื้อเรื่องได้อย่างชัดเจน ดังนั้นจึงไม่มีความจำเป็นต้องแปลข้อความ 霸道小叔

ตัวอย่างที่ 9 《狂热BOSS,宠妻请节制》 แปลว่า “ใจเย็น ๆ นะคะ คุณบอส” โดยการตูนเรื่องนี้มีการแปลความหมายของชื่อภาษาจีนตรงตัวบางส่วน 请节制 แปลว่า การควบคุมตัวเอง หรือการจำกัด โดยทับศัพท์คำว่า “BOSS” และละคำว่า 狂热 แปลว่า กระตือรือร้น 宠妻 แปลว่า ภรรยาที่โปรดปราน ดังนั้นเมื่อนำกลวิธีทั้งหมดมารวมกันจะได้ชื่อเรื่องฉบับแปลไทยว่า “ใจเย็น ๆ นะคะ คุณบอส” เพื่อสามารถทำให้สื่อถึงเนื้อเรื่องและแนวทางของการ์ตูนอีกทั้งยังกระตุ้นให้ชื่อเรื่องดูแล้วน่าติดตามมากขึ้น

ข้อเสนอแนะแนวทางการแปลชื่อการ์ตูนรักโรแมนติกจีนออนไลน์เป็นภาษาไทย

(1) ผู้แปลควรเข้าใจเนื้อเรื่องอย่างถ่องแท้ก่อนทำการแปลชื่อการ์ตูน

ภาษาต้นฉบับ : 《夺婚恶少》

ภาษาฉบับแปล : “วิวาห์จ่ายอม”

จากตัวอย่าง เรื่อง 《夺婚恶少》 ถ้าผู้แปลดูแลชื่อภาษาต้นฉบับแล้วแปลตรงตัว จะแปลว่า “ผู้ชายเลวขโมยงานแต่งงาน” ถ้าผู้แปลนำไปใช้ในการตั้งชื่อการ์ตูน จะไม่สามารถสื่อถึงเนื้อหาที่เนื้อหาต้องการจะสื่อ ดังนั้นผู้แปลจึงต้องอ่านเนื้อเรื่องของการ์ตูนให้รู้ว่าเนื้อเรื่องต้องการสื่อถึงอะไร มีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นบ้าง โดยเนื้อเรื่องจะกล่าวถึง “เจิ้งหว่านอี” ที่รอการแต่งงานมาตลอด กลับกลายเป็นแผนลวงที่ “เย่เฉิน” วางเอาไว้ตั้งแต่ต้น เพื่อแก้แค้นในสิ่งที่พ่อของเธอเคยทำเอาไว้

เธอจึงเสียดใจไม่ได้ที่จะแต่งงานกับ “เย่เฉิน” ด้วยความจำยอม หรือก็คือผู้หญิงต้องจำยอมแต่งงานกับผู้ชายที่ไม่ได้รัก ผู้แปลจึงตั้งชื่อการ์ตูนฉบับภาษาไทยเป็น “วิวาห์จำยอม” เนื่องจากชื่อเรื่องสามารถทำให้สื่อถึงเนื้อเรื่องได้อย่างชัดเจน

(2) ผู้แปลควรเข้าใจลักษณะของตัวละครที่สำคัญในการดำเนินเรื่อง เช่น รูป ลักษณะ นิสัย ความคิด ท่าทาง ความสัมพันธ์ระหว่างตัวละคร การประกอบอาชีพ ที่ส่งผลกระทบต่อเนื้อเรื่องก่อนทำการแปลชื่อการ์ตูน

ภาษาต้นฉบับ : 《倾世帝王姬》

ภาษาฉบับแปล : “เจ้าหญิงทาสของราชาบ้าเลือด”

จากตัวอย่าง เรื่อง 《倾世帝王姬》 ถ้าผู้แปลดูแค่ชื่อภาษาต้นฉบับแล้วแปลตรงตัว จะแปลว่า ผู้แปลต้องอ่านเนื้อเรื่องให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ว่ามีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นบ้าง แต่ถ้ารับรู้แค่เหตุการณ์ในเรื่อง อาจจะยังไม่พอที่จะนำมาแปลเป็นชื่อการ์ตูนได้ ดังนั้น ผู้แปลต้องเข้าใจตัวละครว่ามีลักษณะ รูปลักษณะ นิสัย ความคิด ท่าทาง กริยา หรืออาชีพเป็นอย่างไร ตัวละครนั้นเป็นคนที่ดำเนินเรื่องหลัก และสามารถสร้างผลกระทบต่อเนื้อเรื่องได้อย่างมาก โดยเนื้อเรื่องจะเกี่ยวกับ พลังโลหิตแห่งราชันย์ ที่สืบทอดกันภายในราชวงศ์เท่านั้น แต่กลับตื่นขึ้นในตัวของทาสสาวคนหนึ่ง จากทาสในวังกลายเป็นองค์หญิงในช่วงข้ามคืนทำให้เหล่าเชื้อพระวงศ์ต้องการกำจัดเธอให้พ้นทาง แต่อัครเสนาบดีจอมปีศาจต้องการจะร่วมมือกับเธอเพื่อถอนรากถอนโคนราชวงศ์เสื่อมทรามที่ถูกปกครองโดยราชาที่บ้าเลือด จากเนื้อเรื่องแล้วตัวละครหลักมีลักษณะเด่นและส่งผลกระทบต่อเนื้อเรื่องได้อย่างมาก ดังนั้นเมื่อผู้แปลเข้าใจเนื้อเรื่องและลักษณะของตัวละครอย่างดีแล้ว จึงตั้งชื่อการ์ตูนเรื่องนี้ฉบับภาษาไทยว่า “เจ้าหญิงทาสของราชาบ้าเลือด”

(3) แปลควรเลือกคำ หรือปรับคำให้เข้ากับเนื้อเรื่อง

ภาษาต้นฉบับ : 《花与隐匿之乌》

ภาษาฉบับแปล : บุปผาราชาวิญญาน

คำว่า 花 ถ้าแปลตรงตัวโดยไม่มีกรปรับเปลี่ยยนคำใด ๆ จะแปลว่า ดอกไม้ แต่ในภาษาไทยนั้นมีหลายคำที่สามารถแปลได้ว่า ดอกไม้ เช่นคำว่า บุปผา บุษบา บุปผชาติ บุษงา เป็นต้น แต่ในการแปลชื่อเรื่องผู้แปลได้เลือกใช้คำว่า “บุปผา”

แทนคำว่าดอกไม้ เพื่อปรับให้เข้ากับบริบทของเนื้อเรื่อง ทำให้ชื่อการ์ตูนมีความน่าสนใจ และสามารถดึงดูดผู้อ่านได้

ภาษาต้นฉบับ : 《一念合欢为君开》

ภาษาฉบับแปล : ดวงใจถวิลหา

คำว่า 念 ถ้าแปลตรงตัวโดยไม่มีกรปรับเปลี่ยยนคำใด ๆ จะแปลว่า คิดถึง แต่ในภาษาไทยนั้นมีหลายคำที่สามารถแปลได้ว่า คิดถึง เช่นคำว่า คิดคำนึง จดจ่อ ถวิล นึกถึง ระลึก รำลึก เป็นต้น แต่ในการแปลชื่อเรื่องผู้แปลได้เลือกใช้คำว่า “ถวิล” แทนคำว่าคิดถึง เพื่อปรับให้เข้ากับบริบทของเนื้อเรื่อง ทำให้ชื่อการ์ตูนมีความน่าสนใจ และสามารถดึงดูดผู้อ่านได้

ภาษาต้นฉบับ : 《江山美男入我帐》

ภาษาฉบับแปล : นุรุษงามทั่วหล้า ขอข้าเหมาหมด

คำว่า 男 ถ้าแปลตรงตัวโดยไม่มีกรปรับเปลี่ยยนคำใด ๆ จะแปลว่า ผู้ชาย แต่ในภาษาไทยนั้นมีหลายคำที่สามารถแปลได้ว่า ผู้ชาย เช่นคำว่า คุณชาย ชายชาตรี ท่านชาย นุรุษ ประสภ เป็นต้น แต่ในการแปลชื่อเรื่องผู้แปลได้เลือกใช้คำว่า “นุรุษ” แทนคำว่าผู้ชาย เพื่อปรับให้เข้ากับบริบทของเนื้อเรื่อง ทำให้ชื่อการ์ตูนมีความน่าสนใจ และสามารถดึงดูดผู้อ่านได้

(4) แปลต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการแปลเพื่อดึงดูดความสนใจ บางครั้งอาจต้องคิดคำใหม่ ก่อนทำการแปลชื่อการ์ตูน

ภาษาต้นฉบับ : 《名门独宠暖妻》

ภาษาฉบับแปล : “เติมพันหัวใจ ไม่ไหวจะเคลียร์”

ผู้แปลต้องใช้จินตนาการผสมกับความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างคำขึ้นมาใหม่ และอ่านเนื้อเรื่องให้เข้าใจ โดยเรื่องราวจะเกี่ยวกับ กั๋วเฟย ได้เติมพันบางอย่างกับ เย่หมิง เธอรู้สึกว่ามันไม่ถูกต้อง แต่ก็ยังตกหลุมพรางที่เขาจัดเตรียมไว้ เป็นอย่างดีครั้งแล้วครั้งเล่า และทุกครั้งที่เธอหมดหวัง เธอก็ถูกบังคับให้ยอมจำนน มันทำให้เธอเหนื่อยล้าทั้งกายและใจ เมื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อเรื่องแล้วใช้จินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ว่าจะใช้คำใดที่จะสามารถสื่อถึงปัญหาต่าง ๆ มากมายที่เข้ามาในชีวิต ผู้แปลจึงคิดคำขึ้นมาใหม่ คือคำว่า “ไม่ไหวจะเคลียร์” ที่หมายถึง

มีเรื่องราวเกิดขึ้นเยอะแยะมากมายจนเคลียร์ไม่หวาดไม่ไหว เพื่อที่จะสามารถทำให้
ชื่อเรื่องมีความน่าสนใจ และมีความแปลกใหม่สามารถดึงดูดผู้อ่านได้

ภาษาต้นฉบับ : 《贺少的闪婚暖妻》

ภาษาฉบับแปล : “กลเม็ดพิชิตใจคุณหมอ”

ผู้แปลต้องใช้จินตนาการผสมกับความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างคำ
ขึ้นมาใหม่ และอ่านเนื้อเรื่องให้เข้าใจ โดยเรื่องราวจะเกี่ยวกับ ชีวิตสาวโสดของ
แพทย์หญิงคนหนึ่งต้องถึงจุดเปลี่ยนเมื่อจู่ ๆ ก็มีเด็กน้อยน่ารักเข้ามาในชีวิต
แถมชายหนุ่มที่คอยดูแลเด็กคนนั้นยังหล่อประหนึ่งเทพบุตรอีกต่างหาก และ
ด้วยเรื่องราวบางอย่างทำให้หนุ่มน้อยและหนุ่มใหญ่ทั้งสองคนนี้ขาดเธอไม่ได้
ผู้แปลทำการอ่านเนื้อเรื่องแล้ว จินตนาการพร้อมกับสวมบทบาทว่าตนเองคือ
ตัวละครหลักในเรื่อง ที่ตนนั้นหากมีคนที่ชอบมาก ๆ อยากที่จะพิชิตใจของเขาคนนั้น
ให้ได้ สิ่งแรกที่ทำก็จะทำคือ การคิดหาหนทางที่จะทำให้เขาสนใจในตัวเราโดยใช้วิธีต่าง ๆ
และเริ่มทำตามวิธีหรือแผนการที่ตนได้คิดขึ้นมาแล้ว แม้ว่าจะไม่สำเร็จ แต่ก็ยังมี
แผนและวิธีใหม่ให้ใช้ในการพิชิตใจของเขาได้เรื่อย ๆ หรือมองอีกนัยก็คือการจีบ
ซึ่งการจีบใครสักคนก็จำเป็นที่จะต้องมีชั้นเชิง หรือการพลิกแพลงไปเรื่อย ๆ
ทำให้ได้เป็นคำที่เกิดจากจินตนาการจากการสวมบทบาทตามตัวละครหลักก็คือ
คำว่า “กลเม็ด”

การอภิปรายผล

กลวิธีที่ใช้ในการแปลชื่อการ์ตูนรักโรแมนติกจีนออนไลน์เป็นภาษาไทย
มีทั้งหมด 11 กลวิธี 1) การแปลตรงตัวบางส่วน และเสริมความภาษาไทย
2) การแปลตรงตัวบางส่วน การทับศัพท์บางส่วน และเสริมความภาษาไทย
3) การแปลตรงตัวทั้งหมด และเสริมความภาษาไทย 4) การแปลตรงตัวทั้งหมด
แต่ไม่มีเสริมความภาษาไทย 5) การแปลเอาความบางส่วน และละข้อความบางส่วน
6) การแปลตรงตัวบางส่วน ละข้อความบางส่วน และเสริมความภาษาไทย
7) การแปลตรงตัวบางส่วน การทับศัพท์บางส่วน และละข้อความบางส่วน
8) การแปลแบบตรงตัวบางส่วน และการแปลเอาความบางส่วน 9) การตั้งชื่อใหม่
โดยไม่ยึดติดกับคำเดิม แต่อิงจากแก่นเรื่องเป็นหลัก 10) การตั้งชื่อใหม่โดยยึดติด

กับคำเดิมบางส่วน และบางส่วนอิงจากแก่นเรื่อง 11) การตั้งชื่อใหม่ โดยยึดคุณลักษณะของตัวละครเป็นหลัก จากกลวิธีทั้งหมด กลวิธีที่ 1-5, 9 และ 11 สอดคล้องกับกลวิธีการเปลี่ยนงานวิจัยของ ศุภวรรณ ทองวัน (2555) จินดาพร พินพททรัพย์ (2561) และเอกชัย แสงจันทร์ทะนุ (2563) สำหรับกลวิธีที่ 6) การแปลตรงตัวบางส่วน ละข้อความบางส่วน และเสริมความภาษาไทย 7) การแปลตรงตัวบางส่วน การทับศัพท์บางส่วน และละข้อความบางส่วน 8) การแปลแบบตรงตัวบางส่วน และการแปลเอาความบางส่วน 10) การตั้งชื่อใหม่ โดยยึดติดกับคำเดิมบางส่วน และบางส่วนอิงจากแก่นเรื่อง เป็นกลวิธีการแปลชื่อการ์ตูนรักโรแมนติคจีนออนไลน์เป็นภาษาไทย ที่ผู้วิจัยพบขึ้นใหม่ สำหรับกลวิธีการทับศัพท์ไม่พบในการใช้แปลชื่อการ์ตูนรักโรแมนติคจีนออนไลน์เป็นภาษาไทย

แนวทางการแปลชื่อการ์ตูนรักโรแมนติคจีนออนไลน์เป็นภาษาไทย ผู้แปลชื่อการ์ตูนควรเข้าใจเนื้อเรื่องและโครงสร้างของการ์ตูนอย่างละเอียด ก่อนทำการแปลชื่อการ์ตูน ผู้แปลชื่อการ์ตูนควรเข้าใจลักษณะของตัวละครเช่น รูปลักษณ์ นิสัย ความคิด ท่าทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวละคร การประกอบอาชีพ ที่ส่งผลกระทบต่อเนื้อเรื่องก่อนทำการแปลชื่อการ์ตูน ผู้แปลควรเลือกใช้คำศัพท์ และปรับคำในการแปลชื่อการ์ตูนรักโรแมนติคจีนออนไลน์เหมาะสมกับบริบทก่อนทำการแปลชื่อการ์ตูน ผู้แปลต้องใช้จินตนาการผสมกับความคิดสร้างสรรค์ ในการแปลชื่อการ์ตูนรักโรแมนติคจีนออนไลน์ สอดคล้องกับแนวคิดของจินดาพร พินพททรัพย์ (2561) และเอกชัย แสงจันทร์ทะนุ (2561) ที่พบว่า การแปลชื่อ “ละคร” “ซีรีส์” และ “ภาพยนตร์” มักใช้กลวิธีการแปลแบบการตั้งชื่อใหม่โดยอิงกับแก่นเรื่อง หรือไม่มีความเกี่ยวข้องกับชื่อเรื่องเดิม และไม่ยึดติดกับคำเดิม แต่ยังคงถ่ายทอดความหมาย หรือเนื้อเรื่องออกมาได้เป็นอย่างดี

อ้างอิง

- กนกพร นุ่มทอง. (2554). **ตำราการแปลภาษาไทยเป็นภาษาจีน**. (ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2) กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จรล สนิทวงศ์การพิมพ์.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2556). **สื่อสารมวลชนทฤษฎีและแนวทางการศึกษา**. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด การพิมพ์.
- กิตยา แพทย์ศรีวงษ์. (2564). กลวิธีการตั้งชื่อเรื่องนวนิยายออนไลน์บนเว็บไซต์ Thai Boys Love พ.ศ.2562. **วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์รำไพพรรณี** (ออนไลน์), 2 (1).
- จินดาพร พินพงทรัพย์. (2561). **กลวิธีการตั้งชื่อภาพยนตร์ไทยเป็นภาษาจีน** Ver.E-journal,slipakorn University, 11(3).
- ชุดิมา บุญอยู่ (2549). **วิเคราะห์โครงสร้างภาษาและการตั้งชื่อภาพยนตร์ไทย**. [วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย ทักษิณ]
- ชัยวัฒน์ ทวีวงศ์แสงทอง. (2558). **การบริหารงานภาพยนตร์หน่วยที่ 6-10**. (พิมพ์ครั้งที่1). นนทบุรี : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัย.
- ชลิกาญจน์ จันทจรัสรัตน์. (2561). กลวิธีการแปลชื่อภาพยนตร์แอ็คชั่นต่างประเทศเป็นภาษาไทย. **วารสารมหาจุฬา วิชาการ**, 6(1).
- ดวงตา สุพล. (2541). **ทฤษฎีและกลวิธีการแปล**. (พิมพ์ครั้งที่ 3) กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ตรียาภรณ์ สายจันทร์. (2565). กลวิธีการตั้งชื่อซีรีส์เกาหลีเป็นภาษาไทย ในปี 2016-2020. **วารสารฟ้าเหนือ**, 13(1).
- นลินี ศิริพรไพศาล. (2558). **การศึกษาเปรียบเทียบการตั้งชื่อภาพยนตร์ไทยและภาพยนตร์จีน**. [วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต , มหาวิทยาลัยศิลปากร]
- บุญชม ศรีสะอาด. (2551). **วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย**. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กอฬสินธุ์ : ประสานการพิมพ์.

- บงกชกร ทองสุก. (2561). กลวิธีการตั้งชื่อเรื่องในนวนิยายสะท้อนสังคมเพศที่สาม พ.ศ.2516-2557. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**, 37(3).
- ปัทมา สัมพันธ์มิตร. (2558). **กลวิธีการแปลพาดหัวข่าวกีฬาฟุตบอลโลก : กรณีศึกษาสถานีวิทยุสปอร์ตเรดิโอ: FM 96 MHz.** [วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยมหิดล, มหาวิทยาลัยบูรพา]
- ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์. (2562). กำเนิด “การ์ตูน” จากของที่ระลึก **ในลานประหาร สู่ยุคฮีโร่มาร์เวล-ดีซี** (ฉบับ ออนไลน์). www.silpa-mag.com/history/article.
- พีรภาส จงตระกูล. (2562). **การตั้งชื่อและการสื่อความหมายของชื่อภาพยนตร์ไทยและชื่อภาษาไทยของภาพยนตร์ อเมริกัน.** [วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัยมหิดล, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย]
- ภาคภูมิ หรรณา. (2544). **กลวิธีการตั้งชื่อภาษาไทยสำหรับภาพยนตร์อเมริกัน.** [วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัยมหิดล, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์]
- ศุภวรรณ ทองวัน. (2555). **กลวิธีการแปลชื่อภาพยนตร์ตลกอเมริกันเป็นภาษาไทย.** [วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัยมหิดล, มหาวิทยาลัยศิลปากร]
- ศุภย์วัฒน์ธรรมพินันท์บ้านมหาวิทยาลัยกวังโจว. (2559). **หลักในการตั้งชื่อนวนิยายจีนท้องถิ่น.** www.docin.com/p-1716953285.
- สัจฉวี สายบัว. (2553). **หลักการแปล.** (ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 8) กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุพรรณิ ปันมณี. (2561). **แปลผิด แปลถูก.** (ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2) กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- หลายหมื่น เกาลี. (2555). **การตั้งชื่อนวนิยายออนไลน์และการเข้าถึงนวนิยาย.** <http://www.yntsg.com/periodical>.
- เอกชัย แสงจันทร์ทะนุ. (2563). **กลวิธีการแปลชื่อละครและซีรีส์ไทยเป็นภาษาจีน.** **มนุษยศาสตร์สาร**, 21(1).

วารสาร
อินทนิลทักษิณสาร

วารสารอินทนิลทักษิณสาร มหาวิทยาลัยทักษิณ
INTHANINTHAKSIN JOURNAL Thaksin University

วารสารอินทนิลทักษิณสาร มหาวิทยาลัยทักษิณ

การเตรียมต้นฉบับ (Article Preparation Guidelines)

1. ข้อกำหนดทั่วไป

- 1.1 เป็นบทความภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ
- 1.2 เว้นขอบด้านบน/ขอบด้านซ้าย 1.5 นิ้ว เว้นขอบด้านล่าง/ขอบด้านขวา 1 นิ้ว
- 1.3 ต้นฉบับต้องพิมพ์บนกระดาษขาว ขนาด A4 พิมพ์หน้าเดียว ใส่เลขกำกับหน้าทุกหน้า พิมพ์ด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรม Microsoft Word ใช้แบบอักษร TH SarabunPSK รายละเอียดขนาดตัวอักษรดังตารางข้างล่าง

ส่วนประกอบของบทความ	รูปแบบการพิมพ์	ขนาดตัวอักษร	ลักษณะตัวอักษร
ชื่อบทความ	กลางหน้ากระดาษ	18	ตัวหนา B
ชื่อผู้แต่ง	ชิดขวา	14	ตัวธรรมดา
บทคัดย่อ	ชิดซ้าย	16	หัวข้อตัวหนา
- ภาษาไทย			เนื้อหาตัวปกติ
- ภาษาอังกฤษ			
หัวข้อแบ่งตอน	ชิดซ้าย	16	ตัวหนา B
หัวข้อย่อย	ใช้หมายเลข	16	ตัวปกติ
เนื้อหาบทความ	-	16	ตัวปกติ
การเน้นความในบทความ	-	16	ตัวปกติ
ข้อความในตาราง	-	14	ตัวปกติ
เอกสารอ้างอิง	กลางหน้ากระดาษ	16	ตัวหนา B
ภาพประกอบ / คำอธิบาย ได้ภาพ	กลางหน้ากระดาษ	14	ปกติ

1.4 ถ้ามีภาพประกอบ ควรเป็นภาพถ่ายขาว-ดำ ที่ชัดเจน

1.5 ถ้าเป็นภาพวาดลายเส้น ให้วาดบนกระดาษขาวโดยใช้หมึกดำให้สะอาด และลายเส้นคมชัด

1.6 ความยาวของเนื้อเรื่องภาพประกอบตารางและบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษรวมเอกสารอ้างอิงไม่ควรเกิน 20 หน้า

2. ชื่อบทความ ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ กำหนดให้ชื่อเรื่องหลักใช้ตัวอักษร ขนาด 18 ตัวหนา จัดวางไว้กึ่งกลางหน้า และชื่อเรื่องหลักที่เป็นภาษาอังกฤษ กำหนดให้ใช้ตัวพิมพ์ใหญ่ที่ตัวอักษรแรกของคำนาม คำกริยา คำขยาย โดยเว้นบรรทัด 1 บรรทัดจากชื่อเรื่องหลัก * **ไม่ต้องใส่เครื่องหมายมหัพภาคหรือจุด (.) หลังชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ**

3. ชื่อผู้แต่ง สถาบัน และ อีเมล

3.1 กำหนดให้ชื่อผู้แต่ง สถาบัน และอีเมล อยู่ในตำแหน่งขีดขวาใต้ชื่อบทความภาษาอังกฤษ โดยชื่อภาษาไทยให้ใช้ตัวอักษร ขนาด 14 ตัวธรรมดา และชื่อภาษาอังกฤษใส่ในวงเล็บตามหลังภาษาไทย

3.2 ชิดเส้นใต้ชื่อผู้เขียนที่รับผิดชอบบทความ (corresponding authors) และใส่ * หลังเลขเชิงอรรถทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

3.3 ในกรณีบทความภาษาไทยใส่ชื่อผู้แต่ง สถาบัน และ ที่อยู่อีเมลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษด้านล่างหน้าแรกของบทความ

3.4 เชิงอรรถของผู้เขียน ซึ่งประกอบด้วย (1) ตำแหน่งทางวิชาการ (2) คุณวุฒิ (3) สาขาวิชา/ภาควิชา (4) คณะ (5) สถาบัน (6) เมืองและ (7) อีเมลตามลำดับ หากมีผู้เขียนหลายคนให้เรียงตามลำดับคนละบรรทัด (ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) ดังตัวอย่างข้างล่าง

3.5 บรรทัดล่างสุด เขียน *Corresponding author : E-mail address : และใส่ที่อยู่อีเมลของผู้เขียนหลัก

ตัวอย่างการเขียนตำแหน่งทางวิชาการและคุณวุฒิของผู้เขียน

เจ้าหน้าที่ (ใส่ชื่อตำแหน่งเป็นอังกฤษ) เช่น เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปนักวิชาการ ช่างศิลป์	General Administration, Art Academician,
นักศึกษาระดับปริญญาตรี	Undergraduate Student, Bachelor of (ใส่ชื่อคุณวุฒิปริญญา) in (ใส่ชื่อสาขาวิชา),
นักศึกษาระดับปริญญาโท	Graduate Student, Master of (ใส่ชื่อคุณวุฒิ ปริญญา) in (ใส่ชื่อสาขาวิชา),
นักศึกษาระดับปริญญาเอก	Doctoral Student, Doctor of Philosophy Program in (ใส่ชื่อสาขาวิชา),
นักวิชาการอิสระ	Independent scholars,
อาจารย์	Lecturer,
อาจารย์ ดร.	Lecturer, Dr.,
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	Asst. Prof.,
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.	Asst. Prof. Dr.,
รองศาสตราจารย์	Assoc. Prof.,
รองศาสตราจารย์ ดร.	Assoc. Prof. Dr.,
ศาสตราจารย์	Prof.,
ศาสตราจารย์ ดร.	Prof. Dr.,
บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของ วิทยานิพนธ์เรื่อง (ใส่ชื่อวิทยานิพนธ์)	This article submitted in partial of the thesisentitled“ (ชื่อวิทยานิพนธ์ภาษาอังกฤษ)”
บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของ ดุษฎีนิพนธ์เรื่อง (ใส่ชื่อวิทยานิพนธ์)	This article submitted in partial of the dissertation entitled “(ชื่อดุษฎีนิพนธ์ภาษาอังกฤษ)”
บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย เรื่อง (ใส่ชื่อวิทยานิพนธ์)	This article submitted in partial of the research project entitled “(ชื่อโครงการวิจัยภาษาอังกฤษ)”

ตัวอย่างชื่อไทย//นามสกุลไทย¹ (Name//Familyname)¹ชื่อไทย//นามสกุลไทย² (Name//Familyname)²ชื่อไทย//นามสกุลไทย³ (Name//Familyname)³

บทคัดย่อ

(เนื้อหา)

¹ตำแหน่งทางวิชาการ คุณวุฒิ สาขาวิชา/ภาควิชา คณะ สถาบัน อีเมล:²ตำแหน่งทางวิชาการ คุณวุฒิ สาขาวิชา/ภาควิชา คณะ สถาบัน อีเมล:³ตำแหน่งทางวิชาการ คุณวุฒิ สาขาวิชา/ภาควิชา คณะ สถาบัน อีเมล:¹ตำแหน่งทางวิชาการ คุณวุฒิ สาขาวิชา/ภาควิชา คณะ สถาบัน อีเมล:²ตำแหน่งทางวิชาการ คุณวุฒิ สาขาวิชา/ภาควิชา คณะ สถาบัน อีเมล:³ตำแหน่งทางวิชาการ คุณวุฒิ สาขาวิชา/ภาควิชา คณะ สถาบัน อีเมล:^{*}Corresponding author : E-mail address :

เช่น

หากจำเป็นต้องใส่ “บทความที่เป็นส่วนหนึ่งของ...” ก็ให้เป็นลำดับที่ ¹ และชื่อผู้เขียนเป็นลำดับที่ ^{2, 3, 4}

¹อาจารย์, สาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา 90000, อีเมล: xxx@xxx.com

²อาจารย์ ดร., สาขาวิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา 90000, อีเมล: xxx@xxx.com

³รองศาสตราจารย์, สาขาวิชาภาษาตะวันตก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา 90000, อีเมล: xxx@xxx.com

¹Lecturer, Communication Arts Section, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University, Songkhla, 90000, Thailand, E-mail: xxx@xxx.com

²Lecturer, Dr., Oriental Languages Section, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University, Songkhla, 90000, Thailand, E-mail: xxx@xxx.com

³Assoc. Prof., Western Languages Section, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University, Songkhla, 90000, Thailand, E-mail: xxx@xxx.com

^{*}Corresponding author : E-mail address :xxx@xxx.com

จำเป็นต้องใส่

^{*}บทความภาษาอังกฤษใช้ E-mail : บทความภาษาไทยใช้ อีเมล : (ไม่มีตัวการ์นต์)

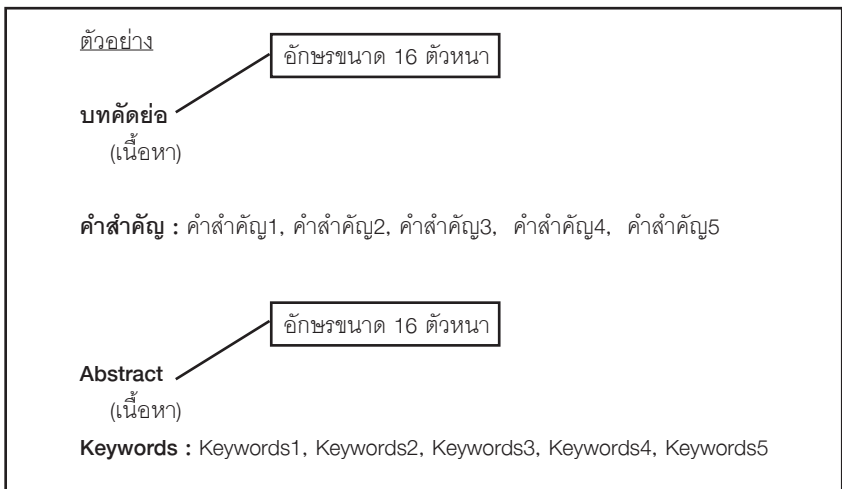
4. บทคัดย่อ

4.1 หัวเรื่องของ บทคัดย่อ ให้ใช้ตัวอักษรขนาด 16 ตัวหนา อยู่ในตำแหน่ง ซิดซ้ายและเนื้อหาของบทคัดย่อใช้อักษร ขนาด 16 ตัวปกติ ไม่ต้องเว้นบรรทัด ระหว่างหัวเรื่องและเนื้อหาบทคัดย่อ

4.2 บทความภาษาไทยต้องมีบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยใช้บทคัดย่อภาษาอังกฤษก่อนบทคัดย่อภาษาไทยและจำนวนคำไม่เกิน 300 คำ

4.3 บทความภาษาอังกฤษต้องมีบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยใช้บทคัดย่อภาษาไทยก่อนบทคัดย่อภาษาอังกฤษและจำนวนคำไม่เกิน 300 คำ

4.4 คำสำคัญท้ายบทคัดย่อให้ผู้เขียนกำหนดคำสำคัญ (Keywords) สำหรับ คำดัชนีเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษไม่ควรเกิน 5 คำ โดยหัวเรื่องให้ใช้เป็นตัว อักษรขนาด 16 ตัวหนา แล้วตามด้วยคำสำคัญที่เป็นอักษรขนาด 16 ตัวปกติ และ มีจำนวนคำสำคัญ ไม่เกิน 5 คำ ระหว่างคำสำคัญทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษต้อง ใส่เครื่องหมายจุลภาค (,) เว้นหลัง 1 ระยะเวลา และไม่ต้องใส่เครื่องหมายมหัพภาคหรือ (.) หลังคำสำคัญคำสุดท้าย

5. หัวเรื่อง มีข้อกำหนดดังนี้

5.1 หัวเรื่องแบ่งตอนหรือหัวข้อหลัก เช่น บทนำ บทสรุป บรรณานุกรม กำหนดให้ใช้ตัวอักษร ขนาด 16 ตัวหนา ชิดขอบซ้าย และไม่ต้องเว้นบรรทัดหลังจาก หัวเรื่อง ไม่มีต้องมีเลขกำกับ

5.2 หัวเรื่องย่อย กำหนดให้ใช้ตัวอักษรขนาด 16 ตัวหนา ชิดขอบซ้ายและไม่ต้องเว้นบรรทัดหลังจากหัวเรื่องแบ่งตอนใช้หมายเลขกำกับ

ตัวอย่าง

บทนำ

(เนื้อหา)

บทสรุป

1. หัวข้อย่อย

(เนื้อหา)

6. เนื้อเรื่อง

ที่อยู่ภายใต้หัวเรื่องทุกลำดับให้ใช้ตัวอักษรขนาด 16 ตัวปกติ ไม่ต้องเว้นบรรทัดระหว่างย่อหน้าในหัวเรื่องเดียวกัน แต่ต้องเว้นบรรทัดระหว่างหัวข้อหลัก

7. ภาพและตาราง

7.1 รูปภาพ รูปเขียน แบบ แผนที่ หรือไดอะแกรม ให้ใช้คำว่า “ภาพ” ทั้งหมด หัวเรื่องของภาพใช้คำว่า “**ภาพที่**” (หมายเลขภาพ) โดยใช้เลขเดียวตามด้วยชื่อภาพ (ชื่อภาพไม่ต้องนำด้วยคำว่า “แสดง”) ด้วยตัวอักษรขนาด 14 ตัวเอียง ปกติตำแหน่งได้ภาพและเขียนที่มาของภาพด้วย “**ที่มา :** ชื่อผู้เขียน (ปีที่พิมพ์ : หน้าที่)” ด้วยตัวอักษรขนาด 14 ตัวเอียง ปกติได้ชื่อภาพ

ตัวอย่าง

รูปภาพ

ภาพที่ 1
ที่มา : Johnson และ Smith (1980 : 25)

*หากหรือผู้เขียนบทความถ่ายภาพด้วยตนเอง อ้างอิงดังนี้ ที่มา : ฤกษ์ณะ ทองแก้ว (ถ่ายเมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2559)

*ควรกำกับหมายเลขภาพและชื่อภาพใต้ภาพทุกภาพ หากผู้เขียนบทความจัดวางรูปภาพในแนวเดียวกันซ้ายและขวา ควรใส่หมายเลขภาพและชื่อภาพใต้ภาพทั้งด้านซ้ายและขวา

7.2 ตาราง เนื้อหาในตารางเป็นตัวอักษรขนาด 14 ตัวปกติ และหัวเรื่องของตารางให้ใช้คำว่า “**ตารางที่ 1**” โดยให้ใช้ตัวเลขเดี่ยว ตามด้วยชื่อตาราง (ชื่อตารางไม่ต้องนำด้วยคำว่า “แสดง”) โดยให้ใช้ตัวอักษรขนาด 14 ตัวตรง ปกติ และมีความยาวมากที่สุดได้ไม่เกิน 2 บรรทัด ชื่อตารางให้อยู่เหนือตาราง และใส่ที่มาของตาราง/หมายเหตุ (ถ้ามี) ได้ตาราง “**ที่มา : ชื่อผู้เขียน (ปีที่พิมพ์ : หน้าที่)**” เป็นตัวอักษรขนาด 14 ตัวเอียง ปกติ

ตัวอย่าง

ตารางที่ 1

หมายเหตุ : (ถ้ามี)
ที่มา : จินตนา และคณะ (2015 : 25)

8. บทความวิจัย ต้องประกอบไปด้วยส่วนประกอบต่อไปนี้เป็นอย่างน้อย

- ชื่อเรื่อง (ไทย-อังกฤษ) หรือ (อังกฤษ-ไทย)
- บทคัดย่อ (ไทย-อังกฤษ) หรือ (อังกฤษ-ไทย)
- บทนำ (Introduction)
- การทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Review of Literature)
- วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือวิจัย และวิธีการศึกษา (Materials and Methods)
- ผลการศึกษาและอภิปรายผล (Results and Discussion)
- สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ (Conclusions)
- กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgments) *ถ้ามี
- เอกสารอ้างอิง (References)

9. บทความวิชาการ และบทความปริทัศน์ ต้องประกอบไปด้วยส่วนประกอบต่อไปนี้เป็นอย่างน้อย

- ชื่อเรื่อง (ไทย-อังกฤษ) หรือ (อังกฤษ-ไทย)
- บทคัดย่อ (ไทย-อังกฤษ) หรือ (อังกฤษ-ไทย)
- บทนำ (Introduction)
- เนื้อหา (Substance)
- บทสรุปหรือบทส่งท้าย (Conclusion)
- เอกสารอ้างอิง (References)

10. การอ้างอิง

10.1 การอ้างอิงแทรกในเนื้อเรื่องให้ใช้วิธีการอ้างอิงในส่วนเนื้อเรื่องแบบนามปี (author-date in text citation) โดยใส่วงเล็บชื่อผู้แต่งและปีพิมพ์ของเอกสารไว้ข้างหน้าหรือข้างหลังข้อความที่ต้องการอ้างอิงเพื่อบอกแหล่งที่มาของข้อความนั้น และระบุเลขหน้าเอกสารอ้างอิงในกรณียกข้อความมาทั้งหมดด้วยอักษรขนาด 16 ตัวปกติ

- 10.1.1 หนังสือที่มีผู้แต่ง 1 คน 1. ชื่อ/นามสกุล/(ปี/ : /เลขหน้า) เนื้อหา.....
2. เนื้อหา.... (ชื่อ/นามสกุล, // ปี/ : /เลขหน้า)
เช่น ชฎาพร ขุนทองเพชร (2550 : 58).....
.....(ชฎาพร ขุนทองเพชร, 2550 : 58)
- 10.1.2 หนังสือที่มีผู้แต่ง 2 คน 1. ชื่อ/นามสกุลและชื่อ/นามสกุล/(ปี/:/เลขหน้า)
เนื้อหา....
2. เนื้อหา....(ชื่อ/นามสกุล/และชื่อ/นามสกุล,
//ปี/ : /เลขหน้า)
เช่น ทิวา ศุภจรรยา และผ่องศรี วนาสิน (2524 : 3-5).....
.....(ทิวา ศุภจรรยา และผ่องศรี วนาสิน, 2524 : 3-5)
- 10.1.3 หนังสือที่มีผู้แต่ง 3-6 คน 1. ชื่อ/นามสกุล,ชื่อ/นามสกุล/และชื่อ/นามสกุล/
(ปี/:/เลขหน้า) เนื้อหา....
2. เนื้อหา.... (ชื่อ/นามสกุล,/ชื่อ/นามสกุล/
และชื่อ/นามสกุล,/ปี/:/เลขหน้า)
เช่น คุณัญญ์ สมชนะกิจ, ศิรินทร์ญา เปี้ยกลั่น และพัชรารภรณ์ นิลอุบล (2560 : 10-12)
.....(คุณัญญ์ สมชนะกิจ, ศิรินทร์ญา เปี้ยกลั่น
และพัชรารภรณ์ นิลอุบล, 2560 : 10-12)

*การอ้างอิงเลขหน้าแบบนามปีไม่ต้องใส่ “หน้า” “น.” หรือ “p.” “pp.” หน้าเลขหน้าในวงเล็บ

**การอ้างอิงเลขหน้าแบบนามปี ตามจำนวนหน้า

- อ้างอิงเพียงหน้าเดียว เช่น (..... : 1)

- อ้างอิงตั้งแต่ 2 หน้าขึ้นไปต่อเนื่องกัน เช่น (..... : 1-2) หรือ (..... : 1-5)

- อ้างอิงโดยที่หน้าไม่ต่อเนื่องกันใช้เครื่องหมาย (.) คั่นเช่น (..... : 1,3-5)

10.1.4 หนังสือที่มีผู้แต่ง 6 คน ขึ้นไป

1. ชื่อ/นามสกุล/และอื่น ๆ/(ปี:/เลขหน้า)
เนื้อหา....

2. เนื้อหา.... (ชื่อ/นามสกุล/และคณะ,
// ปี /:/เลขหน้า)

เช่น จิตรภรณ์ สุทธิวรเศรษฐ์ และอื่น ๆ (2557)

.....(จิตรภรณ์ สุทธิวรเศรษฐ์ และคณะ, 2557.)

*แต่ในการเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทจำเป็นจะต้องเขียนชื่อผู้แต่งทั้งหมด
ไม่ใช่ “อื่น” หรือ “และคณะ”

10.1.5 การอ้างอิงเอกสารหลายเล่มในย่อหน้าเดียวกัน

แบ่งแยกแต่ละเอกสารไว้ด้วยเครื่องหมายอัฒภาค (Semicolon) (;)

เช่น (สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา
สยามบรมราชกุมารี, 2550 :

1 ; อาชัญญา รัตนอุบล และคณะ, 2548 : 85, 88 ; สุจิตรสุมภาพ, 2560 : 68)

10.1.6 อ้างอิงจากเอกสารทฤษฎีภูมิ

เช่น 村崎恭子 (2000 : 23, อ้างถึงในณัฐจิราทับทิม, 2557 : 72) กล่าวว่....

(村崎恭子, 2000 : 23, อ้างถึงในณัฐจิราทับทิม, 2557 : 72)

10.1.7 การอ้างอิงคำพูดคำต่อคำ

ถ้าจำนวนคำน้อยกว่า 40 คำ ให้ใส่เครื่องหมายอัญประกาศ “....” และสามารถ
รวมคำและประโยคไว้ในเนื้อหา

ในกรณีที่ข้อความมีจำนวนคำมากกว่า 40 คำขึ้นไปให้เริ่มต้นบรรทัดใหม่และ
ย่อหน้าเข้าไปครึ่งนิ้วจากกันซ้าย

(Left-Margin) และหากมีย่อหน้าใหม่ในข้อความที่อ้างอิงให้เริ่มต้นบรรทัดใหม่ที่
บรรทัดแรกและย่อหน้าเข้าไป

ครั้งนีวจากกันซ้ายเช่นเดียวกันและอ้างอิงในเนื้อเรื่องโดยใส่ผู้แต่งปีและ
ระบุเลขหน้าหรือเลขย่อหน้าเมื่อจบ

ประโยคหากระบุชื่อผู้แต่งไว้ต้นประโยคให้ใส่ปีและระบุเลขหน้าหรือ
เลขย่อหน้าไว้ในวงเล็บต่อจากชื่อผู้แต่ง

10.2 การอ้างอิงในเชิงอรรถ (footnote) ด้านล่างของหน้ากระดาษให้ใช้ตัวอักษร
ThaiSarabun PSK ตัวปกติขนาด 12 และให้โน้ตอยู่ด้านล่างในหน้าเดียว โดย
ความยาวของเชิงอรรถ ทั้งหมดต้องไม่เกิน 4 บรรทัด

11. เอกสารอ้างอิง การอ้างอิงส่วนท้ายเล่มโดยรวบรวมรายการเอกสารทั้งหมด
ที่ผู้เขียนได้ใช้อ้างอิงในการเขียนผลงานนั้นๆ จัดเรียงรายการตามลำดับอักษรชื่อ
ผู้แต่งภายใต้หัวข้อ “บรรณานุกรม” สำหรับผลงานวิชาการภาษาไทยหรือ “Reference”
สำหรับผลงานวิชาการภาษาอังกฤษโดยใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบ APA (American
Psychological Association) ดังปรากฏในตัวอย่างต่อไปนี้

1. หนังสือ

1.1 ชื่อผู้แต่ง./(ปีที่พิมพ์).//ชื่อเรื่อง/(ครั้งที่พิมพ์).//เมืองที่พิมพ์./:สำนักพิมพ์.

*ตัดคำว่าสำนักพิมพ์ ห้างหุ้นส่วนจำกัดบริษัทหรือคำว่า Publishers, Co., และ Inc.
แต่คงคำว่า โรงพิมพ์ Press หน้าหรือหลังชื่อสำนักพิมพ์

**ชื่อผู้แต่ง หากเป็นนามแฝงสามารถใส่ชื่อนามแฝงตามที่ปรากฏต่อด้วยปีที่พิมพ์
ได้เลย เช่น ทมยันตี. (2547).

ตัวอย่าง

โกวิท วงศ์วัฒน. (2550). **การเมืองการปกครองรัสเซีย**. กรุงเทพฯ : ดวงกมล.

ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล และสุภาพ ฉัตรภรณ์. (2550). **การออกแบบการวิจัย**.
(พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พิชัย น้อยวัฒน. (2556). **เมืองแม่กลองจังหวัดสมุทรสงคราม**. กรุงเทพฯ :
ด้านสุทธนาการพิมพ์.

Wong, W. (2005). **Input enhancement from theory and research to the classroom.** New York : McGraw – Hill.

1.2 หนังสือแปล

ชื่อผู้แต่งต้นฉบับ. //(ปีที่พิมพ์) //ชื่อเรื่องที่แปล/[ชื่อต้นฉบับ(ถ้ามี)](ชื่อผู้แปล, ผู้แปล และเรียบเรียง) //เมืองที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

สหพันธ์แรงงานนานาชาติในกิจการเคมีภัณฑ์พลังงานเหมืองแร่และแรงงานทั่วไป (ICEM). (2554). **คู่มือฉบับพกพาว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิคนงานในระบบจ้างเหมา** (เกรียงศักดิ์ ธีระ โกวิท ขจร และวรุดลย์ ตูลารักษ์, ผู้แปล และเรียบเรียง). กรุงเทพฯ : เลิศโกโปร.

2. บทความ / เรื่อง / ตอนในหนังสือรวมเรื่อง

ชื่อผู้เขียนบทความ. //(ปีที่พิมพ์) //ชื่อบทความ, ใน/ชื่อผู้รวบรวมหรือบรรณาธิการ (ถ้ามี), ชื่อหนังสือ, เลขหน้าของบทความ. // // // // // เมืองที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

อรทัย วาริสะอาด. (2537). **ความขัดแย้งระหว่างหัวหน้ากับลูกน้อง**, ในสุพัฒน์ ส่องแสงจันทร์ และพวาพันธุ์ เมฆา (บรรณาธิการ), **บนถนนสายวิชาชีพ**, 127 – 130. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Arhuckle, J.L. (1996). “Full information estimation in the presence of incomplete data,” In G.a. Morcoulides and R.E. Schumaker (Eds), **Advanced structural equation modeling : Issues and techniques**, 243 -277. Mahwah, NJ : Lawrence Erlbaum Associates.

3. บทความในวารสาร

3.1 วารสาร

ชื่อผู้เขียนบทความ./ / (ปีที่พิมพ์)./ / ชื่อบทความ, / **ชื่อวารสาร.** / ปีที่ (ฉบับที่),/
เลขหน้า.

ตัวอย่าง

วิริสรา พึ่งทองหล่อ. (2553). สมุนไพรไทยโอกาสอาหารเพื่อสุขภาพ, **วารสารส่งเสริมการลงทุน.** 21(2), 43 – 47.

กฤษณา อยู่พ่วง, เทิดศักดิ์ไม้เท้าทอง และสมุรรชตรา แสนวา (2557). ความต้องการของผู้สูงอายุที่มีต่อการจัดบริการและกิจกรรมของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้สวนลุมพินี, **วารสารบรรณศาสตร์.** 7(1), 24-38.

Mollet, J. A. (2007). Educational investment in conflict areas of Indonesia : The case of West Papua Province, **International Education Journal.** 2007, 8(2), 155-166.

Taylor, A. (2006). Factors associated with glossing : comments on ko, **Reading in a Foreign Language.** 18(1), 72 – 73.

*วารสารฉบับพิเศษใส่ [ฉบับพิเศษ] หลังชื่อวารสาร

3.2 วารสารอิเล็กทรอนิกส์

ชื่อผู้เขียนบทความ./ / (ปีที่พิมพ์)./ / ชื่อบทความ, / **ชื่อวารสาร.** / ปีที่ (ฉบับที่),/
เลขหน้า./สืบค้น วัน เดือน ปี, จาก <http://www.xxxxxxxxxx>

ตัวอย่าง

ณัฐริรา ทับทิม. (2017). การศึกษาการใช้รูป て・てから・たあとで ของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทยในมหาวิทยาลัย 8 แห่ง, **วารสารเครือข่ายญี่ปุ่นศึกษา.** 7(1), 1-20.
สืบค้นเมื่อ 12 ธันวาคม 2560, จาก <http://jsat.or.th/jsn-journal/jsn-vol-7-no-1-2017/>

4. บทความจากหนังสือพิมพ์

ชื่อผู้เขียนบทความ.// (ปีที่พิมพ์,/วันที่,/เดือน).//ชื่อบทความ,/ชื่อหนังสือพิมพ์.// เลขหน้า.

ตัวอย่าง

กัมปนาท ชันตระกุล. (2555, 7 ธันวาคม). เสี่ยงสะท้อน SME : วิสาหกิจชุมชนโคกขาม
 จังหวะก้าวที่รอการช่วยเหลือ, **คมชัดลึก**. 10.

พฤทธิ ศิริพรรณพิทักษ์. (2550, 2 กรกฎาคม). ครูต้องไฝ่รู้- พัฒนาตัวเอง, **ข่าวสด**.
 11. สืบค้นเมื่อ 18 กุมภาพันธ์ 2554, จาก [http : / /www.moe.go.th/
 new_center/news--htm](http://www.moe.go.th/new_center/news--htm).

*หากไม่มีผู้แต่งให้นำด้วยชื่อบทความแทนชื่อผู้เขียนบทความ

ตัวอย่าง

Abdullah-Mahathir row FrustratedM'sian PM strikes back. (2006, October28).
The Nation. 4A.

5. บทความจากนิตยสาร

ชื่อผู้เขียนบทความ.// (ปี, เดือน). //ชื่อเรื่อง,/ชื่อ นิตยสาร.//ปีที่ (ฉบับที่), / เลขหน้า-เลขหน้า.

ตัวอย่าง

จรรยา หยูทอง. (2549, มกราคม). รากเหง้าของปัญหาสังคมและวัฒนธรรมชุมชน
 ภาคใต้, **ศิลปวัฒนธรรม**. 27(3). 160-169.

6. บทความวิทยานิพนธ์

ชื่อผู้แต่ง นามสกุล.// (ปีที่พิมพ์).// **ชื่อวิทยานิพนธ์** (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
 หรือวิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต).//เมืองที่พิมพ์:/ชื่อสถานการศึกษา.

*หากเป็นการค้นคว้าอิสระ หลังชื่อเรื่องใส่ (การค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต)

ตัวอย่าง

ชฎาพรชุน ทองเพชร. (2550). การศึกษาศักยภาพของชุมชนในการจัดการ
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : กรณีศึกษาถ้ำภูผาเพชร (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต).
สงขลา : มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.

สถิตย์พงศ์ ขุนทรง. (2553). พัฒนาการทางวัฒนธรรมของเมืองนครปฐมโบราณ
ในช่วงก่อนพุทธศตวรรษที่ 19 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ
: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

7. รายงานการวิจัย

ชื่อผู้แต่ง.//ปีพิมพ์.// ชื่อเรื่อง (รายงานผลการวิจัย).//เมืองที่พิมพ์.:/สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

นฤมล ขุนวิชัย และคณะ. (2558). การเคลื่อนย้ายและการปรับตัวของครัวเรือน
เพื่อแสวงหาที่ทำกินในเขตป่าอำเภอมะนังจังหวัดสตูล (รายงานผลการ
วิจัย). นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

นิตาการ ทองนอก. (2552). การเคลื่อนย้ายทางวัฒนธรรมของญี่ปุ่นและนัยต่อการ
เปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของประเทศไทย : กรณีศึกษาการ
เรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคใต้
(รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

8. เอกสารสืบเนื่องในที่ประชุมวิชาการ

8.1 จัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม

ชื่อผู้แต่ง.//ปีพิมพ์.//ชื่อเรื่อง./ใน/ชื่อการประชุม./เลขหน้า.//วันที่/เดือน/ปี/
สถานที่ประชุม.//เมืองที่พิมพ์.:/สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

เตวิช เสวตไอยาราม. (2558). ความเหลื่อมล้ำของโอกาสทางการเรียนภาษาญี่ปุ่น
ในประเทศไทย. ในการประชุมวิชาการระดับชาติเนื่องในโอกาสครบรอบ
ปีที่ 49 แห่งการสถาปนาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 537-555.
วันที่ 1 เมษายน 2558 ณ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ กรุงเทพมหานคร.
กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

9. บุคลานุกรม

การอ้างอิงแทรกในเนื้อเรื่อง

ใส่วงเล็บ () เช่น...เนื้อหา...(สายทิพย์ เครือแก้ว (ผู้ให้สัมภาษณ์). วิระเดช ทองคำ (ผู้สัมภาษณ์). ที่บ้านเลขที่ 31 หมู่ที่ 5 ตำบลโคกทราย อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง. เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2558.)

การอ้างอิงในเอกสารอ้างอิง

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์/(ผู้ให้สัมภาษณ์)//ชื่อผู้สัมภาษณ์/(ผู้สัมภาษณ์). สถานที่สัมภาษณ์./
 เมื่อวันที่เดือนปีที่สัมภาษณ์.

ตัวอย่าง

จำเนียร หนูชุม (ผู้ให้สัมภาษณ์). มานะ ชุนวิช่วย (ผู้สัมภาษณ์). ที่บ้านเลขที่ 134 หมู่ 9 ตำบลปาล์มพัฒนา อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล. เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2558.

จรี สังขภิญโญ (ผู้ให้สัมภาษณ์). ก้องกิดากร บุญช่วย และรัชนิย์ ศรีศักดิ์ (ผู้สัมภาษณ์). ที่ห้องสมุดประชาชนจังหวัดสงขลา อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 18 เมษายน 2560.

10. บทความจากเว็บไซต์

10.1 บทความจากเว็บไซต์กรณีปรากฏชื่อผู้แต่ง

ชื่อผู้แต่ง //(ปีที่พิมพ์) //ชื่อเรื่อง //สืบค้นเมื่อวันที่เดือนปีที่สืบค้น / จากชื่อเว็บไซต์.

*หากไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ใส่ (ม.ป.ป.)

ตัวอย่าง

กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช. (ม.ป.ป.). **เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาบรรทัด**. สืบค้นเมื่อ 5 เมษายน 2558, จาก <http://web3.dnp.go.th/wildlifefew/anim>

วานิช สุนทรนนท์. (2551). **ห้องสมุดเคลื่อนที่เทศบาลนครสงขลา**. สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2560, จาก <https://www.oknation.Nationtv.tv/blog/print.php?id=331222>.

Ministry of Foreign Affairs. (2017). **MOFA’s Overseas Travel Safety Information (Online)**. Retrieved February7, 2017, from http://www.anzen.mofa.go.jp/info/pcinfectionsposhazardinfo_007.html#ad-image-0

Brooklyn public library. (2017). **Services for Older Adults**. Retrived March 1, 2017, from <https://www.bklynlibrary.org/outreach/older-adults> 2017.

10.2 บทความจากเว็บไซต์กรณีไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง

ชื่อบทความ //(ปีที่พิมพ์) //สืบค้นเมื่อวันเดือนปีที่สืบค้น /จากชื่อเว็บไซต์.

ตัวอย่าง

เทคนิคการสืบค้นข้อมูล. (2550). สืบค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2550, จาก<http://www.gtoknow.org/blogs.com>.

Economic indicators and releases. (2013). Retrieved February 19, 2013, from <http://www.nber.org/releases/>.

11. เอกสารประกอบการสอนหรือเอกสารคำสอน

ชื่อผู้แต่ง //(ปีที่พิมพ์) //ชื่อเรื่อง //เมืองที่พิมพ์ /:ชื่อสถานการศึกษา.

*ใส่รหัสรายวิชาหลังชื่อเรื่อง

ตัวอย่าง

อัญชลี สิงห์น้อย วงศ์วัฒนา. (2558). **เอกสารคำสอนนวจีวิภาคและวากยสัมพันธ์ ภาษาศาสตร์ในแนวหน้าที่นิยมแบบลักษณะภาษา 209522**. พิษณุโลก : คณะมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร.

12. การเรียงลำดับตัวอักษร สระภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

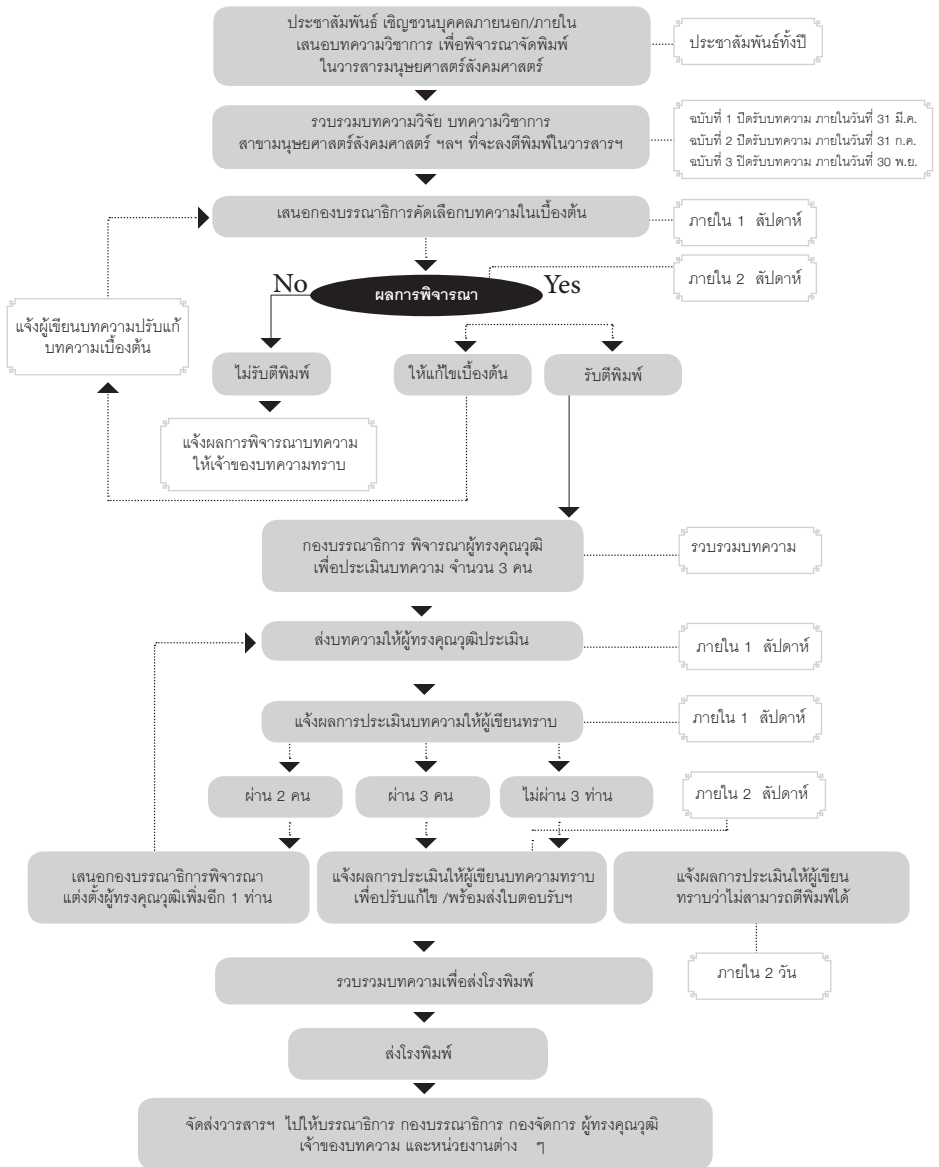
ก ข ซ ค ค ผ ง จ ฉ ช ฌ ฉ ญ ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ ณ ด ต ถ ท ธ น บ ป ผ ฝ พ ฟ ภ ม ย ร ฤ ฤ ล ฎ ฎ ว ศ ษ ส ห พ อ ฮ

อะ อั อา อำ อี อี อี อี อู อู เอ แอ โอ โอ โอ (ลำดับวรรณยุกต์ : ไม้ไต่คู้, ไม้เอก, ไม้โท, ไม้ตรี, ไม้จัตวา, ทันซฆมาต)

ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ

ขั้นตอนระบบงาน (System Procedure)

งานวารสารอินทนิลทักษิณสาร มหาวิทยาลัย

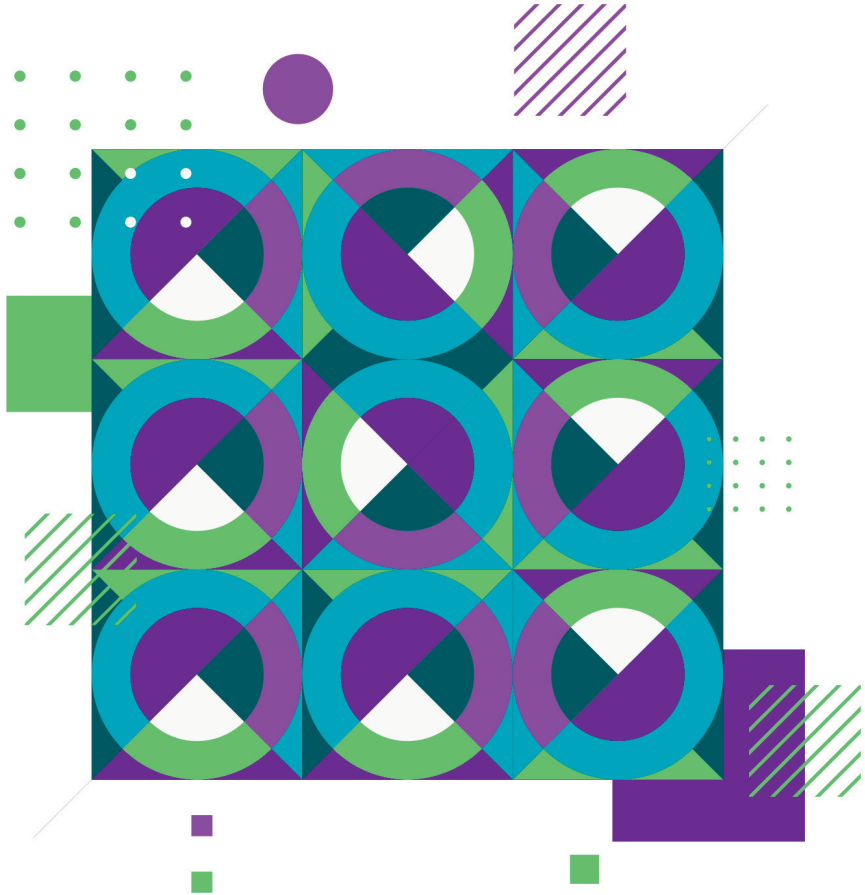

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ (Reader)

ต้นฉบับบทความวิจัย บทความวิชาการที่ตีพิมพ์ในวารสารอินทนิลทักษินสาร
ปีที่ 18 ฉบับที่ 1 (มกราคม - เมษายน 2566) ได้รับการตรวจแก้ไขจาก
ผู้ทรงคุณวุฒิตั้งรายนามต่อไปนี้

1. รศ.ดร.อัญชลี วรรณรักษ์	: สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
2. ผศ.ดร.กิตติพงษ์ ประพันธ์	: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
3. ผศ.ดร.สุนีตา โขจิตชัยวัฒน์	: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
4. อาจารย์ ดร.นันทวัลย์	: ศูนย์การะสติตย คณะอักษรศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร
5. รศ.ดร.วรรณนะ หนูหมื่น	: คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
6. ผศ.ดร. ธเนศ เวศร์ภาดา	: นักวิชาการอิสระ
7. ผศ.ดร.กรกิต ชุ่มกรานต์	: คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์บางเขน
8. ผศ.ดร.โดม ไกรปรกรณ์	: ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
9. อ.ดร.สิริธร ดาวรวงศา	: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
10. รศ.ดร.วิศปต์ย์ ชัยช่วย	: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

11. ผศ.ดร.วรวจน์ ปานรอด	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปัตตานี
12. ผศ.ดร.กรุณา แดงสุวรรณ	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
13. ผศ.นิศากร ทองนอก	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปัตตานี
14. อ.ดร.สุวัฒนา แดงสุภา	สถาบันไทย-ญี่ปุ่น
15. ผศ.ดร.ศรีหทัย เวลล์ส	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา
16. ผศ.ดร.เก็ถถวา บุญปรากฏ	สำนักวิชาการและทะเบียนการศึกษา
มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
17. ผศ.ดร.พรพรรณ จันทร์แดง	คณะบริหารธุรกิจและนิเทศศาสตร์
มหาวิทยาลัยพะเยา
18. ผศ.ดร.อนุวัต สงสม	คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา
19. ผศ.ดร.ชลลดา แสงมณี ศิริสาธิตกิจ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยทักษิณ
20. รศ.ดร.พัชลินจ์ จินนุ่น	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา

อีสาน อินทนิลทักษิณสาร

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
140 หมู่ที่ 4 ตำบลจารุรูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000
โทรศัพท์ 074-317607 โทรสาร 074-443970, 074-443972
อีเมล : sumalee@tsu.ac.th

